

TỦ SÁCH SOS²

**MỘT NĂM
HỘI NGHỊ DIÊN HỒNG
HUNGARY**

Biên soạn: Nguyễn Quang A

Hà Nội – 2005

Mục lục

Lời giới thiệu	1
Dẫn nhập	3
Thoả thuận bắt đầu các cuộc đàm phán Bàn tròn Dân tộc	17
Hội nghị toàn thể khai mạc ngày 13-6-1989	23
Hội nghị toàn thể ngày 21-6-1989	42
Hội nghị toàn thể ngày 19-9-1989	73
Thoả thuận kết thúc giai đoạn đàm phán 13/6-18/9/1989	98
Trình tự các cuộc đàm phán bàn tròn chủ yếu	103
Chỉ mục	161

LỜI GIỚI THIỆU

Bạn đọc cầm trên tay cuốn thứ mười bốn* của tủ sách SOS², cuốn “Một năm Hội nghị Diên Hồng Hungary.” Tiêu đề của cuốn sách có thể gây hiểu lầm. Hội nghị Diên Hồng là một sự kiện lịch sử Việt Nam diễn ra vào năm 1284 thời Trần với sự tham gia của hơn 200 nhân sĩ, sao lại có hội nghị Diên Hồng ở Hungary? Sao lại kéo dài cả một năm? Đúng là tên của cuốn sách không khéo, nhưng nó muốn gợi ý một quá trình tương tự đã xảy ra ở Hungary khoảng một năm trời từ giữa 1989 đến đầu 1990. Quá trình diễn biến hoà bình từ chế độ chuyên chế sang chế độ dân chủ. Quá trình này có sự tham gia của những người cầm quyền, của những người đối lập, của các đại diện của các tổ chức xã hội, cũng có nhiều nét giống hội nghị Diên Hồng (cũng do nhà cầm quyền khởi xướng với sự tham gia của tầng lớp ưu tú, bàn về vận nước). Tuy vậy điểm khác biệt là hội nghị Diên Hồng bàn về chống ngoại xâm, còn ở đây là bàn về chống nội xâm, bàn về phát triển đất nước. Đầu đề cuốn sách có thể gây tranh cãi song tôi thích đầu đề này.

Đây là một cuốn sách lạ, không có tác giả, hay khó biết đích xác ai là tác giả của các văn kiện này [tuy có thể biết rõ ai đã phát biểu]. Nó là một công trình tập thể. Thực ra, cuốn sách này không

* Các quyền trước gồm:

1. J. Kornai: *Con đường dẫn tới nền kinh tế thị trường*, Hội Tin học Việt Nam 2001, Nhà Xuất bản Văn hoá Thông tin (NXB VH TT) 2002.
2. J. Kornai: *Hệ thống Xã hội chủ nghĩa*, NXB Văn hoá Thông tin 2002
3. J. Kornai- K. Eggleston: *Chăm sóc sức khoẻ cộng đồng*, NXB VH TT 2002
4. G. Soros: *Giả kim thuật tài chính*, sắp xuất bản
5. H. de Soto: *Sự bí ẩn của tư bản*, sắp xuất bản
6. J. E. Stiglitz: *Chủ nghĩa xã hội đi về đâu?* sắp xuất bản
7. F.A. Hayek: *Con đường dẫn tới chế độ nông nô*, sắp xuất bản
8. G. Soros: *Xã hội Mở*, sắp xuất bản
9. K. Popper: *Sự Khốn cùng của Chủ nghĩa lịch sử*, sắp xuất bản.
10. K. Popper: *Xã hội mở và những kẻ thù của nó*, I, Plato
11. K. Popper: *Xã hội mở và những kẻ thù của nó*, II, Hegel và Marx
12. Thomas S. Kuhn: *Cấu trúc của các cuộc Cách mạng Khoa học*
13. Thomas L. Freedman: *Thế giới Phẳng*

có tham vọng giới thiệu diễn biến năm 1989 ở Hungary. Nó làm một việc khiêm tốn hơn nhiều là giới thiệu tóm tắt các cuộc hội đàm, đàm phán Bàn tròn Dân tộc xảy ra trong khoảng 100 ngày từ 13-6-1989 đến 18-9-1989, mà kết quả của nó đã đưa Hungary từ một nền chuyên chính sang một nền dân chủ. Toàn bộ các văn kiện gắn với các cuộc đàm phán kéo dài hơn một năm (mà phần thực chất kéo dài khoảng 100 ngày) được tập hợp lại 10 năm sau khi nền dân chủ đã bén rễ chắc ở Hungary dưới dạng 8 cuốn sách (hơn 4000 trang với tiêu đề *Các cuộc Đàm phán Bàn tròn, Kerekasztal Tárgyalások*, do NXB Magvető xuất bản cuốn 1 đến cuốn 4 năm 1999, và NXB Új Mandátum xuất bản các cuốn 5 đến 8 vào năm 1999 và 2000). Chúng tôi dựa vào tài liệu đó, các tài liệu khác để viết ra phần dẫn nhập của cuốn sách này. Các phần sau được dịch từ nguyên bản tiếng Hungary.

Tôi nghĩ cuốn sách có thể bổ ích cho các nhà lãnh đạo đảng cộng sản Việt Nam, cho những người bất đồng chính kiến, cho các tổ chức chính trị-xã hội ở Việt Nam. Tất nhiên nó cũng có thể lí thú với mọi người quan tâm đến lịch sử Hungary, đến kinh nghiệm Hungary, đến các vấn đề của Việt Nam. Diễn biến hoà bình là một từ rất đẹp, nhưng lại bị gán cho một ý nghĩa xấu xa, đáng lên án. Hãy trả lại cho từ đúng nghĩa của nó. Phải chăng những người ghét diễn biến hoà bình thích diễn biến bạo lực? Tôi nghĩ hơn 80 triệu nhân dân Việt Nam không ai muốn thấy bạo lực tái diễn trên đất nước đã có quá nhiều đau thương vì bạo lực này. Bạn đọc có thể suy ngẫm liệu có học được bài học gì từ kinh nghiệm Hungary hay không. Đó là đề tài của một tiểu luận khác mà tôi mong được sự góp ý của các quý vị.

Tôi chân thành cảm ơn anh Vũ Ngọc Cận đã tham gia giúp dịch một phần chương cuối.

Cuốn sách chắc còn nhiều thiếu sót mong bạn đọc thông cảm, lượng thứ, và chỉ bảo; xin liên hệ theo địa chỉ Tạp chí Tin học và Đời sống, 54 Hoàng Ngọc Phách Hà Nội [25/B7 Nam Thành Công], hoặc qua điện thư thds@hn.vnn.vn hay nqa@netnam.vn

10-2005

Nguyễn Quang A

Dẫn nhập

1. Vài nét lịch sử

Người Hungary có gốc Á châu và sau nhiều năm di cư đã đến định cư và lập quốc ở châu Âu tại địa điểm nước Hungary ngày nay vào năm 895. Và Hungary có lịch sử thành văn từ khi đó.

Các vua chúa phong kiến đã xây dựng một nước Hungary hùng mạnh. Cách mạng tư sản Hungary xảy ra ngày 13-3-1848.

Trong chế độ Quân chủ Áo-Hung (từ 1867) đã có hoà bình và thịnh vượng, đã có một hệ thống hiến pháp tự do, nhưng không có dân chủ. Từ 1914 nước Hungary đầu tiên bị cuốn vào chiến tranh thế giới lần thứ nhất, sau đó trong tình trạng hỗn độn sau chiến tranh Hungary đã trải qua các cuộc cách mạng ngắn mang tính dân chủ rồi phản dân chủ. Với hiệp định hoà bình Trianon tuy Hungary đã lấy lại được sự độc lập, nhưng bị mất hai phần ba lãnh thổ.

Thời kì Horthy (từ 1919) có thể đặc trưng bởi hỗn hợp các đặc tính theo nguyên lí uy quyền, nửa hiến pháp-nửa dân chủ, mang tính phục thù bao gồm nhiều giai đoạn chính trị khác nhau, nhưng không có giai đoạn nào là dân chủ cả. Tuy quyền bầu cử đã được mở rộng, đã hợp pháp hoá sự hoạt động của một đảng đối lập (Đảng Xã hội Dân chủ Hungary), bầu cử bằng phiếu kín đã được thực hiện ở các thành phố lớn, nhưng ở những nơi khác vẫn là hệ thống bầu để mở. Tuy có nhiều đảng, nhưng đảng nắm quyền đã luôn luôn thắng. Đã có tự do ngôn luận một thời gian dài, nhưng đến cuối thời kì này lại có kiểm duyệt. Từ 1938 với tư cách đồng minh của nước Đức nazi chế độ này ngày càng phân biệt đối xử với người gốc do thái.

Từ tháng 3-1944 cho đến tận 6-1991 các đội quân nước ngoài đã đóng tại Hungary, như thế chủ quyền quốc gia về cơ bản – về mặt quân sự và chính trị – bị hạn chế. Năm 1944 và đầu 1945 đất nước Hungary biến thành chiến trường chính phủ tay sai đã phục vụ các lợi ích nazi.

Với sự kết thúc chiến tranh thế giới lần thứ hai từ 1945 ở Hungary đã bắt đầu một quá trình phát triển dân chủ đích thực nhưng đã bị sự soviet hoá của những năm 1947-48 phá hỏng. Đã có một hệ thống dựa trên bầu cử tự do, nhưng vẫn chỉ là hệ thống nửa dân chủ giữa các năm 1945-47, bởi vì chế độ do những người soviet kiểm soát đã không để cho phe đối lập tự do hoạt động, các đảng chủ yếu bị dồn vào một đại liên hiệp, đã tước đoạt quyền bầu cử của hàng trăm ngàn người, và đảng cộng sản chiếm các vị trí then chốt trong lĩnh vực kiểm soát các lực lượng vũ trang đã ngày càng hạn chế tầm hoạt động của những người dân chủ. Giữa các năm 1948 và 1963 có các đặc điểm của chế độ toàn trị chuyên chính vô sản – gắn với tên các tổng bí thư đảng cộng sản là Rákosi, Gerő, rồi Kádár – mà cuộc cách mạng 1956 chỉ có thể làm đứt đoạn trong thời gian 12 ngày. Từ 1963 đến 1989 là thời kì của chế độ chuyên chế hậu toàn trị mềm hơn, với đặc trưng là có sự cởi mở kinh tế tương đối và sẵn lòng cải cách, nhưng đảng cộng sản vẫn giữ độc quyền chính trị. Cuối cùng năm 1989 lực lượng lãnh đạo chế độ, đảng CNXHCN đã chấp nhận ý tưởng dân chủ đại diện, đã tiến hành đàm phán với phe đối lập, đã từ bỏ nhà nước-đảng và cùng phe đối lập thoả thuận về hiến pháp mới, về các luật cơ bản tạo điều kiện cho diễn biến hoà bình sang chế độ dân chủ.

Lịch sử Hungary thế kỉ hai mươi ít có thời kì dân chủ và hoà bình. Ý nghĩa lịch sử của diễn biến hoà bình năm 1989 là vô cùng trọng đại.

2. Hoạt động đối lập

Tài liệu này tóm tắt tiến trình dân chủ hoá xảy ra từ đầu năm 1989 đến đầu năm 1990 ở Hungary. Biến cố 1989 không chỉ có ý nghĩa với Hungary, mà có ý nghĩa quốc tế.

Ngược với tình hình Ba Lan, nơi nhà thờ có ảnh hưởng rất mạnh và luôn coi trọng lợi ích dân tộc và ủng hộ các phong trào yêu nước, nơi các lực lượng đối lập hoạt động mạnh mẽ, nhất là thời kì Công đoàn Đoàn kết huy động được lực lượng quần chúng công nhân, và là nhân tố quyết định dẫn đến thay đổi chính trị ở nước này. Hoạt động đối lập ở Hungary, có lẽ do bị đàn áp khốc liệt sau thất bại của cách mạng 1956, khá yếu ớt, chủ yếu xuất phát từ tầng lớp trí thức. Những nhân tố phản kháng luôn tồn tại nhưng ở quy

mô nhỏ. Năm 1977 có 34 trí thức kí một thư phản đối việc đưa các nhà lãnh đạo của Charta 77 ở Tiệp Khắc ra toà, trong đó bày tỏ sự ủng hộ của họ đối với các lãnh tụ của phong trào ở Praha. Năm 1981 xuất hiện một tạp chí tự xuất bản (samizdat) mà trong ban biên tập của nó có nhiều nhà lãnh đạo của Liên minh Những người Dân chủ Tự do sau này. Năm 1985 tại cuộc gặp gỡ ở Monor có 45 người tham gia đàm đạo về việc đánh giá lại sự kiện 1956, về tình hình đất nước và khủng hoảng hệ thống. Năm 1986 tổ chức thu thập được hơn 100 chữ kí phản đối việc cấm tạp chí văn học *Tiszatáj*, và những người này đã có vai trò chính trong cuộc “nổi loạn” ở đại hội Hội Nhà văn tháng 11-1986, khi họ dùng lá phiếu của mình loại tất cả những người “thân chính quyền” ra khỏi Ban chấp hành Hội. Ngày 27-10-1987 có 181 người đến dự hội thảo ở Lakitelek, trong đó có Pozsgay Imre uỷ viên trung ương đảng cộng sản tham dự và phát biểu. Hội thảo này được phép tổ chức với tên chính thức là “*những cơ hội của dân tộc Hungary*”. Đây là cuộc gặp gỡ quan trọng của các lực lượng đối lập vì khác với các cuộc gặp trước cuộc gặp này là một hội thảo hợp pháp (tuy xảy ra ở trang trại riêng của Lezsák Sándor và do ông đứng ra tổ chức). Đã có hơn ba mươi báo cáo về tình hình xã hội, kinh tế, chính trị của đất nước và những lo ngại về văn hoá và giáo dục. Những người tham dự gặp gỡ ở Lakitelek đã thúc đẩy thành lập Diễn đàn Dân chủ Hungary, sau một năm trở thành một phong trào. Cuối 1987 đầu 1988 tận dụng các khung khổ pháp lí chính thức Diễn đàn Dân chủ đã công khai hoạt động ở nhiều nơi. Cũng trong thời gian này ngày 30-3-1988 Liên minh Dân chủ Trẻ được thành lập. Ngày 13-11-1988 Liên minh Những người Dân chủ Tự do ra đời. Nhiều tổ chức nghiệp đoàn mới cũng ra đời và các đảng cũ như Đảng Tiểu chủ Độc lập, Đảng Nhân dân Dân chủ Thiên chúa giáo cũng khôi phục. Sự hình thành Bàn tròn Đối lập ban đầu là một sự tự vệ của phe đối lập (tự vệ với chiến thuật xé nhỏ trong đàm phán của đảng CNXHCN) và có tầm quan trọng về phối hợp chính trị của các phe phái đối lập. Sau cuộc biểu tình kỉ niệm cách mạng 15-3-1989 có tác động lớn, cảm nhận được sự ủng hộ của xã hội, theo đề xuất của Diễn đàn Luật gia Độc lập đã hình thành Bàn tròn Đối lập ngày 22-3-1989. Các tổ chức sáng lập ra Bàn tròn Đối lập gồm Hội Hữu nghị Bajcsy-Zsilinszky Endre; Liên minh Dân chủ Trẻ; Đảng Tiểu chủ Độc lập; Diễn đàn Dân chủ Hungary; Đảng Nhân dân

Hungary; Đảng Xã hội Dân chủ nước Hungary; Liên minh Những người Dân chủ Tự do, cũng như Liên đoàn Dân chủ các Công đoàn Độc lập với tư cách quan sát viên. Tháng 6-1989 Đảng Nhân dân Dân chủ Thiên chúa giáo gia nhập vào tổ chức có tám thành viên này, và muộn hơn nhiều (tháng 1-1990) Đảng Xã hội Dân chủ Độc lập cũng gia nhập. Như thế từ tháng 6-1989 chín thành viên tạo thành Bàn tròn Đối lập đàm phán thực chất với đảng CNXHCN cầm quyền (8 chính thức 1 quan sát viên). Trước khi trình bày tóm tắt các cuộc họp của Bàn tròn Đối lập và các cuộc đàm phán ba bên có lẽ cũng nên nói tóm tắt về tình hình của đảng cầm quyền, đảng CNXHCN.

3. Đảng cầm quyền

Đảng của những người cộng sản nước Hungary được thành lập năm 1918. Tranh thủ tình hình rối ren sau chiến tranh thế giới lần thứ nhất những người cộng sản và những người dân chủ xã hội đã thiết lập chế độ chuyên chính vô sản ở Hungary từ ngày 21-3-1919 đến ngày 1-8-1919. Trong thời kì Horty (1919-1944) đảng bị đàn áp. Năm 1945 chuyển thành đảng Cộng sản Hungary. Trong bầu cử tự do lần đầu tiên sau chiến tranh thế giới lần thứ 2 đảng cộng sản được 17% phiếu bầu, đảng dân chủ xã hội được 17,4% và đảng Tiểu chủ được 57%. Năm 1946 thành lập nước cộng hoà Hungary với một hiến pháp dân chủ. Dưới sự hỗ trợ của quân đội Soviet lãnh đạo của đảng cộng sản Rákosi Mátyás đã tìm mọi cách loại bỏ từng đối thủ chính trị một, tuy đến năm 1947 đã đánh tan đảng tiểu chủ nhưng 60% phiếu bầu vẫn thuộc các đảng khác. Ngày 12-6-1948 đảng cộng sản và đảng xã hội dân chủ hợp nhất thành Đảng Lao động Hungary. Sau đó là các cuộc thanh toán các lãnh tụ của đảng xã hội dân chủ và những người cộng sản không cùng chí hướng, đảng cộng sản nắm độc quyền theo hướng stalinist. 20-8-1949 hiến pháp của nước Cộng hoà Nhân dân Hungary có hiệu lực. Năm 1953 theo lệnh của Moskva Nagy Imre, đảng viên đảng cộng sản, lên làm thủ tướng, Rákosi Mátyás vẫn làm tổng bí thư. Năm 1955 Nagy Imre bị phế truất và sau đó bị khai trừ ra khỏi đảng. Tháng 1-1956 đại hội XX của đảng Cộng sản Liên Xô vạch trần các tội ác của Stalin, mà Rákosi lại là học trò thân cận của Stalin nên dưới ảnh hưởng của đại hội XX Rákosi phải rút lui. Ngày 23-

10-1956 cách mạng nổ ra trong 12 ngày; thủ tướng Nagy Imre tuyên bố rút khỏi Hiệp ước Warsaw; sau đó cách mạng bị quân đội Soviet dẹp tan. Nagy Imre bị bắt. Liên Xô đưa Kádár János lên nắm quyền. Đảng đổi tên là đảng Công nhân Xã hội Chủ nghĩa (CNXHCN) Hungary. Nagy Imre và các đồng chí của ông bị xử tử ngày 16-6-1958. Thời đại Kádár được củng cố và từ năm 1963 bắt đầu có cởi mở và cải cách; năm 1968 bắt đầu cơ chế kinh tế mới. Đặc trưng của cả thời kì này là khẩu hiệu của Kádár “Ai không chống chúng ta là người ở phía chúng ta.” Đến đại hội đảng ngày 20-22/5/1988 Kádár từ chức và Grósz Károly lên làm tổng bí thư đến 24-6-1989. Từ 24-9-1989 đến 7-10-1989 thay cho vai trò của tổng bí thư là vai trò của Ban thường vụ Chính trị gồm Nyers Rezső, Németh Miklós, Grósz Károly và Pozsgay Imre. Grósz Károly ngày càng trở thành nhân tố cản trở cải cách và vai trò của ông bị lu mờ đi. Đại hội XIV của đảng CNXHCN tuyên bố chấm dứt hoạt động với tư cách đảng-nhà nước, và lập ra đảng Xã hội Chủ nghĩa Hungary như đảng kê nghiệp ngày 7-10-1989.

Đặc điểm khác biệt nhất là lãnh đạo của đảng cầm quyền luôn có quan hệ với những người bất đồng chính kiến, không giống như ở tất cả các nước xã hội chủ nghĩa khác. Trong suốt các năm từ 1960 đến 1989 đảng CNXHCN đã có chính sách tương đối cởi mở. Các lãnh đạo cao nhất của đảng vẫn có các cuộc gặp gỡ với những người có tư tưởng đối lập, như các uỷ viên Bộ Chính trị Aczél György, Nyers Rezső hay uỷ viên trung ương Pozsgay Imre thường gặp gỡ với những người chống đối, lắng nghe họ, trò chuyện với họ và hình thành ý kiến của mình. Nyers Rezső khi bị thất sủng, tuy vẫn là uỷ viên trung ương, đã làm giám đốc Viện Kinh tế của Viện Hàn lâm Khoa học Hungary, nơi nhiều người đối lập làm việc. Phần lớn bạn bè của Pozsgay Imre được coi là những người đối lập. Như đã nói ở trên Pozsgay Imre tham gia cuộc gặp gỡ Lakitelek lịch sử năm 1987, còn tháng 12-1987 Nyers Rezső khởi xướng Mặt trận Tháng Ba Mới. Ngày 11-1-1989 quốc hội thông qua luật lập hội và quyền hội hợp tạo cơ sở cho việc lập đảng. Chính phủ cũng đã có dự thảo sửa đổi hiến pháp và sửa đổi nhiều luật khác tạo cơ sở cho diễn tiến hoà bình. Tuy vậy nội dung chính của các cuộc đàm đàm phán sẽ được tóm tắt sau đây là việc sửa đổi hiến pháp và sửa đổi các đạo luật này cũng như về nhiều vấn đề khác.

4. Các cuộc đàm phán

Mục tiêu chính của các cuộc đàm phán là tìm cách chuyển từ chế độ chuyên chế sang chế độ dân chủ một cách hoà bình. Vì dân chủ được những người khác nhau hiểu theo cách khác nhau, nên phải thống nhất về thuật ngữ này. *Chế độ dân chủ* được hiểu là chế độ trong đó: *công nhận đầy đủ quyền công dân; thể chế nhà nước pháp quyền trở thành nguyên lí hiến pháp cơ bản; tư pháp độc lập; bầu cử dân chủ lựa ra những người cầm quyền; các cuộc bầu cử phải tự do và trong sạch; mọi người đều có quyền tự do nêu ý kiến, và có quyền tiếp cận nguồn thông tin khả dĩ khác; tự do lập hội, kể cả quyền lập tổ chức chính trị; và cuối cùng là sự kiểm soát dân sự đối với các lực lượng vũ trang.* Đó là chế độ nơi những người bị trị có thể sa thải những kẻ cai trị mà không phải dùng đến bạo lực, và có các định chế cho việc chọn và phế truất những người cầm quyền sao cho những người cầm quyền khó có thể thay đổi các định chế này. Những người cộng sản coi dân chủ như được hiểu ở trên chỉ là dân chủ hình thức, dân chủ xã hội chủ nghĩa của họ mới là dân chủ đích thực. May thay điều này chẳng còn được mấy ai tin. Thảo luận về sửa hiến pháp, sửa đổi luật hay thảo dự luật mới trong các cuộc đàm phán chính là nhằm đạt được mục tiêu chính này.

Về thời gian, các cuộc đàm phán bàn tròn Hungary có thể chia làm ba giai đoạn rõ rệt. Giai đoạn *đầu tiên* là từ ngày thành lập Bàn tròn Đối lập 22-3-1989 đến khi bắt đầu các cuộc đàm phán Bàn tròn Dân tộc ngày 10-6-1989. Giai đoạn *thứ hai* của các cuộc đàm phán bàn tròn, có tầm quan trọng quyết định là ba tháng của các cuộc đàm phán Bàn tròn Dân tộc kéo dài từ 13-6-1989 đến 18-9-1989. Cuối cùng giai đoạn *thứ ba* của các cuộc đàm phán bàn tròn là giai đoạn sau khi thiết lập nước cộng hoà, khi chủ yếu bàn về việc trình bày lại bản sắc của Bàn tròn Đối lập, về các cuộc bầu cử tự do sắp xảy ra. Từ 2-11-1989 đến 27-4-1990 Bàn tròn Đối lập mất dần ảnh hưởng của mình, và thay cho sự hợp tác giữa các tổ chức tham gia thì sự tranh đua ngày càng quyết liệt.

Các tổ chức đối lập tập hợp quanh Bàn tròn Đối lập đã nỗ lực – và trong phiên họp thành lập ngày 22-3 họ đã thống nhất –, để các thành viên Bàn tròn Đối lập chỉ có thể là các tổ chức, 1) coi việc đạt được nguyên tắc dân quyền là mục đích của mình, 2) không

chia sẻ các đặc quyền độc quyền quyền lực, và 3) không lập liên minh với các tổ chức như vậy. Để tạo sự nhất trí những người tham gia đã thoả thuận về các quy tắc thủ tục, rằng các quyết định của Bàn tròn Đối lập được đưa ra với sự đồng thuận, như thế ngay dù phiếu chống của một tổ chức duy nhất cũng có thể có nghĩa là phủ quyết. Quy tắc này tỏ ra là một lực cố kết mạnh. Kể từ đây mỗi tổ chức phải cân nhắc, rằng phiếu khác biệt của mình có quan trọng đến vậy hay không để bằng phiếu đó cản trở Bàn tròn Đối lập ra quyết định. Trong lịch sử của Bàn tròn Đối lập đã nhiều lần gần đến tan vỡ hay sắp tan rã – đã có những trường hợp họ tranh cãi với nhau đến phút chót –, nhưng những người tham gia cuối cùng đã nhận định, rằng sự thống nhất của phe đối lập có giá trị đến mức họ chỉ có thể chịu trách nhiệm trên cơ sở các lí do rất nghiêm trọng vì sự tan vỡ. Điều này không có nghĩa rằng các tổ chức thành viên chỉ bỏ phiếu thuận trong các tranh luận nội bộ của họ: nhiều khi họ bỏ phiếu trắng, hoặc tuyên bố rằng “phiếu chống của họ” chỉ để làm rõ tương quan lực lượng trong nội bộ Bàn tròn Đối lập, nhưng không có nghĩa là phủ quyết.

Nguyên tắc đồng thuận trong ra quyết định, ở dạng có sắc thái hơn cũng được dùng trong các cuộc đàm phán ba bên của giai đoạn hai, và đã có tác động rất lớn đến văn hoá chính trị dân chủ đang hình thành. Các bên tham gia đàm phán rõ ràng đã nỗ lực để nguyên tắc thực hành quyền lực đồng thuận cũng thể hiện ở mức độ nào đó trong cả quốc hội mới nữa. Tất cả các bên tham gia đều đánh giá rằng, kết quả của ván bài là bỏ ngõ, không thấy trước được, họ đã có khuynh hướng “bảo đảm quá” cho thành công của quá độ dân chủ. Ở mức độ nhất định mọi người đều cố gắng để thắng cuộc ngay cả nếu mình thua trong các cuộc bầu cử.

Trong khi phe đối lập làm mọi thứ để hàng ngũ của họ đừng tan rã, luôn luôn đề xuất đàm phán hai bên với đảng CNXH-CN. Theo quan điểm của họ hai bên ngồi đối diện với nhau: một bên là Đảng, còn bên kia là Bàn tròn Đối lập. Họ đã muốn lí giải đàm phán là đối thoại giữa “quyền lực và xã hội”. Điều này đã không được cả đảng CNXH-CN lẫn các tổ chức xã hội gần với đảng cảm quyền, nhưng muốn tách mình khỏi đảng-nhà nước, chấp nhận. Như thế các đoàn đại biểu chuyên gia của hai bên trong các cuộc họp trừ bị kín cuối cùng đã đi đến thoả hiệp về quan niệm đàm phán ba bên. Các bên như thế đã thoả thuận rằng, trong các cuộc đàm phán Bàn

tròn Dân tộc bắt đầu giữa tháng sáu các tổ chức xã hội có quan hệ gần với đảng CNXHHCN có thể tham gia như một bên độc lập có lập trường thống nhất. Như thế tham gia các cuộc đàm phán ở Bên thứ Ba có Liên hiệp Lựa chọn Cánh Tả; Mặt trận Tổ quốc; Liên minh Thanh niên Dân chủ; Liên minh Những người Kháng chiến và Chống phát xít; Hội đồng Toàn quốc Phụ nữ Hungary; Hội Münnich Ferenc; và Hội đồng Toàn quốc các Công đoàn.

Trên cơ sở thoả thuận của các bên đàm phán các tổ chức khác – đăng kí với chủ tịch Quốc hội – và với lời mời của chủ tịch Quốc hội – có thể tham gia chỉ với tư cách “quan sát viên” (bên thứ tư). Như thế “bàn tròn” thực ra có bốn cạnh, và “bàn tròn” trong thuật ngữ Bàn tròn Đối lập, Bàn tròn Dân tộc chỉ có ý nghĩa tượng trưng để chỉ các cuộc đàm phán nhiều bên và có tính phân biệt mà thôi.

Các cuộc đàm phán Bàn tròn Dân tộc đã diễn ra ở ba cấp: các phiên họp toàn thể; các cuộc thảo luận cấp trung về các vấn đề chính trị (do các lãnh tụ cao nhất của các đảng tiến hành) và về các vấn đề kinh tế xã hội ở dạng các uỷ ban; các cuộc đàm phán ở cấp chuyên viên theo các chuyên đề khác nhau. Bàn tròn Đối lập hội họp thường xuyên để hình thành lập trường chung của mình trước các cuộc đàm phán ba bên, nhiều khi kéo dài đến phút chót trước khi bước sang đàm phán Bàn tròn Dân tộc.

Tuy Bàn tròn Đối lập có lí do chính đáng để giả sử rằng, đứng đằng sau các tổ chức của mình có sự ủng hộ xã hội đáng kể, thực ra tính chính đáng của nó cũng có vấn đề hết như của các tổ chức mà nó đàm phán với. Bởi vì Bàn tròn Đối lập chấp nhận sự hạn chế công khai của các cuộc đàm phán, nó ngày càng phải đối mặt với sự lên án rằng, với tư cách người tham gia mặc cả, nó muốn chia chác quyền lực với đảng CNXHHCN “trên đầu nhân dân”. Vì thế lúc đầu nó nhấn mạnh là, không muốn đàm phán về hiến pháp mới hay chính sách kinh tế, không muốn tham gia vào việc lập ra các định chế mới (tổng thống nước cộng hoà, Toà án Hiến pháp), bởi vì nó không có uỷ quyền của xã hội để làm các việc này. Lập trường của nó là, về các chủ đề này chỉ có Quốc hội mới được bầu một cách tự do mới có thẩm quyền quyết định. Nó cố gắng hiểu vai trò riêng của mình là cần hợp tác để thảo ra các dự luật cốt yếu dẫn đến các cuộc bầu cử tự do (thí dụ như luật bầu cử hay luật tài trợ cho các đảng – bởi vì nếu nó không làm, thì không có nó chính phủ vẫn sẽ

đệ trình các luật này ra trước Quốc hội –, nhưng nó không được gánh vác nhiều hơn thế.

Tuy vậy đến khi đó đảng CNXHCN đã có khuynh hướng vượt quá thoả hiệp Ba Lan, và đã chấp nhận rằng, kết quả của các cuộc đàm phán không mang lại một chút lợi thế riêng nào cho họ và cần phải là sự bảo đảm pháp lí cho các cuộc bầu cử trong sạch và tự do. Đến lúc đó Đảng CNXHCN đã không chỉ chấp nhận hệ thống đa đảng – như tháng 1-1989 – mà chấp nhận cả việc không nhất thiết phải được thực hiện trong khuôn khổ "đa nguyên xã hội chủ nghĩa" nữa. Tuy nhiên để cho đảng CNXHCN có thể đứng vững trong các khuôn khổ của chủ nghĩa đa nguyên – họ nghĩ – những người do họ đề xuất phải có mặt ở các định chế mới quan trọng nhất. Chính vì thế nó thúc đẩy việc đàm phán về sửa đổi hiến pháp, về thẩm quyền của tổng thống và về phương thức bầu tổng thống, cũng như về việc lập Toà án Hiến pháp càng sớm càng tốt. Ban đầu nó cũng cho các cuộc đàm phán kinh tế là quan trọng, nhưng sau khi Nyers Rezső được bầu làm chủ tịch đảng thì không còn ép nữa, như thế đàm phán kinh tế tụt sau đàm phán chính trị nhiều. Cùng với việc này các đại biểu của đảng CNXHCN nghĩ rằng, sự thoả thuận về tất cả các chủ đề này là điều kiện không thể thiếu được của sự tiến hành thành công quá độ hoà bình. Cuối cùng Bàn tròn Đối lập đã chấp nhận đưa các chủ đề trên vào chương trình nghị sự, và như thế đã có đàm phán kinh tế, đã rà soát lại toàn bộ hiến pháp, đã tiến hành thảo các luật cốt yếu và các luật khác nữa.

Thời kì đàm phán hè 1989 là thời kì đầy biến động. Tại Ba Lan dường như cuộc đấu tranh đã ngã ngũ, và ở những nơi khác có hi vọng cho thay đổi. Như thế từ các cuộc bầu cử ở Ba Lan đến biến cố đông Đức (từ 6-1989 đến 10-1989) Hungary lọt vào trung tâm chính trị quốc tế. Trong vài tháng đó chỉ có các cuộc đàm phán bàn tròn ở Hungary là có hi vọng ở khu vực này cho diễn biến dân chủ.

Cũng trong thời kì này bên trong Bàn tròn Đối lập đã có thể thấy, có thể cảm nhận được những khác biệt quan điểm. Các biên bản, các băng ghi âm và ghi hình phản ánh sự căng thẳng của các cuộc tranh luận. Đã có các vấn đề, sau các cuộc tranh luận kéo dài, Bàn tròn Đối lập đã có thể đi đến thống nhất: thí dụ như luật quyền bầu cử hay các vấn đề tài trợ các đảng. Đã có các vấn đề mà các tổ chức Bàn tròn Đối lập có sự thống nhất, nhưng lại không thoả thuận được với đảng CNXHCN. Thí dụ vấn đề chấm dứt sự kiểm

soát của đảng đối với các phương tiện thông tin đại chúng, vấn đề giải thể lực lượng tự vệ công nhân ngay tức khắc mà không có người thừa kế hợp pháp, như đòi hỏi thanh lí tài sản đảng (mà đảng CNXHCHN không phải là chủ sở hữu mà là người quản lí), cũng như việc cấm các tổ chức đảng hoạt động ở nơi làm việc.

Liên quan đến thiết lập định chế tổng thống nước cộng hoà – trên cơ sở luật I năm 1946 – đã có sự đồng thuận ba bên. Nhưng về cách thức bầu (dân bầu hay quốc hội bầu) và thời gian bầu (trước bầu cử quốc hội mới hay sau đó) đã nổ ra tranh cãi gay gắt ngay cả bên trong Bàn tròn Đối lập. Về vấn đề này từ tháng 8-1989 Bàn tròn Đối lập đã không có lập trường thống nhất khi đàm phán với đảng CNXHCHN, và vì thế liên tục trì hoãn ra quyết định. Cuối cùng Liên minh Những người Dân chủ Tự do và Liên minh Dân chủ Trẻ đã quyết định rằng, vì trong các cuộc đàm phán vẫn còn các vấn đề bỏ ngõ có tầm quan trọng lớn – như thanh lí tài sản đảng, chấm dứt hay tồn tại tự vệ công nhân, cho phép hay cấm các đảng tổ chức ở nơi làm việc và thời gian và cách thức bầu tổng thống –, vì các vấn đề này họ sẽ không kí thoả thuận ngày 18-9-1989 và đề xuất trưng cầu dân ý về các vấn đề chưa được giải quyết.

Tại thời điểm này Bàn tròn Đối lập tách ra làm đôi. Đa số các tổ chức kí thoả thuận (Hội Hữu nghị Bajcsy-Zsilinszky Endre, Đảng Nhân dân Dân chủ Thiên chúa giáo, Diễn đàn Dân chủ Hungary, Đảng Nhân dân Hungary) cho rằng, kết thúc một giai đoạn của các cuộc đàm phán, như thế không có cản trở nào để dàn xếp các vấn đề còn bỏ ngõ bằng đàm phán tiếp theo. Liên minh Những người Dân chủ Tự do và Liên minh Dân chủ Trẻ đề xuất trưng cầu dân ý thì cho rằng, không có khả năng giải quyết các vấn đề này bằng đàm phán, bởi vì đảng CNXHCHN đã bắt đầu công việc chuẩn bị cho bầu cử tổng thống trực tiếp, thậm chí, ngay đại hội chuyển đổi đảng cũng có nghị quyết ủng hộ việc tổ chức đảng ở nơi làm việc. Liên đoàn Dân chủ các Công đoàn Độc lập vin vào địa vị quan sát viên nên không kí thoả thuận ngày 18-9-1989. Đảng Xã hội Dân chủ Hungary – kí thoả thuận chỉ với ghi chú thêm rằng không đồng ý bầu tổng thống trước bầu quốc hội, cũng như Đảng Tiểu chủ Độc lập kí hoàn toàn thoả thuận (cảm nhận được khí thế chung và ý kiến của đảng viên) sau đó đã gia nhập vào “liên minh” đòi trưng cầu dân ý các vấn đề còn bỏ ngõ.

Bàn tròn Đối lập hoạt động trên nguyên lí đồng thuận, nên một phiếu chống của một tổ chức duy nhất có thể cản trở việc ra quyết định của các tổ chức khác. Để tránh việc này đã có thoả hiệp gây tranh cãi từ đó: cánh cấp tiến của Bàn tròn Đối lập đã từ bỏ quyền phủ quyết, như thế để cho các tổ chức khác có thể kí thoả thuận. Đối lại ngay tại đó, trước công luận trong buổi truyền hình nghi lễ kí kết họ đề xuất trưng cầu dân ý, và như thế ngay lập tức trở thành vấn đề chính trị toàn quốc. Cuối cùng sự hợp tác bất đắc dĩ của cánh ôn hoà và cánh cấp tiến của Bàn tròn Đối lập thực sự đã “vây chặt” đảng CNXHHCN. Việc kí kết với 5 tổ chức ôn hoà của Bàn tròn Đối lập đã buộc tay đảng CNXHHCN trong vấn đề thông qua các luật cốt yếu và sửa đổi hiến pháp: như thế ngày 23-10-1989 đã có thể thành lập nền cộng hoà thứ ba. Các tổ chức cấp tiến của Bàn tròn Đối lập tuy vậy khởi động ngay chiến dịch lấy chữ kí đòi trưng cầu dân ý, và ngày 26-11-1989 trưng cầu dân ý về bốn vấn đề chưa ngã ngũ đã được tiến hành. Kết quả trưng cầu dân ý như sau:

Có 58% cử tri tham gia trưng cầu dân ý. Kết quả 95% đồng ý giải thể lực lượng tự vệ công nhân, thanh lí tài sản đảng và phi chính trị hoá các nơi làm việc. Ngược lại về việc bầu cử tổng thống số phiếu tán thành chỉ hơn số phiếu không tán thành 6101 phiếu.

Như vậy với việc kí thoả thuận 18-9-1989 cùng với thành công của trưng cầu dân ý, mục tiêu và sứ mệnh ban đầu của Bàn tròn Đối lập đã được thực hiện: bằng con đường hoà bình đã đưa đất nước đến ngưỡng cửa của dân chủ, đến các cuộc bầu cử tự do. Đảng CNXHHCN tuy hoàn toàn thất bại về chiến thuật nhằm mang lại cho mình những lợi thế nhất định (muốn Pozsgay Imre được bầu làm tổng thống, muốn giữ tổ chức đảng ở nơi làm việc, muốn giữ lực lượng tự vệ công nhân, không muốn thanh lí tài sản đảng; như thế tạo điều kiện có lợi cho mình, vi phạm nguyên tắc bình đẳng về cơ hội cho các đảng) cũng đạt được mục tiêu chính của mình về quá độ hoà bình đến chế độ đa đảng, đến nền dân chủ đại nghị. Đúng là mọi người đều cảm thấy mình thắng.

Sau khi kí thoả thuận 18-9-1989, các uỷ ban công tác tiếp tục làm việc. Ngày 17-20/10/1989 Quốc hội thông qua luật về sửa đổi hiến pháp, cũng như luật về Toà án Hiến pháp, luật về đảng và luật về tiến hành bầu cử. Luật xác định các quy tắc bầu tổng thống. Trong luật số XXX năm 1989 Quốc hội giải tán lực lượng tự vệ công nhân mà không có người thừa kế hợp pháp. Luật về hoạt động

và quản lí của các đảng quy định thanh toán tài sản và quản lí tài sản, ngoài ra cấm các đảng tổ chức ở chỗ làm việc. Ngày 23-10-1989 tổng thống lâm thời Szűros Mátyás tuyên bố sự ra đời của nền cộng hoà thứ ba, nước Cộng hoà Hungary.

Ngày 21-12-1989 Quốc hội tuyên bố giải thể vào ngày 16-3-1990, và tổng thống lâm thời ban bố việc bầu cử quốc hội mới vào ngày 25-3-1990.

Trong vòng đầu bầu cử Quốc hội ngày 25-3-1990, trong số 176 khu vực bầu cử cá nhân chỉ trong 5 khu vực đã có kết quả ngã ngũ về số ghế bầu. Trong các cuộc bầu cử theo danh sách đứng ở vị trí thứ nhất là Diễn đàn Dân chủ (24,73%), tiếp đến là Liên minh Dân chủ Tự do (21,39%), Đảng Tiểu chủ Độc lập (11,73%), Đảng XHCN (10,89%). Số phiếu của Liên minh Dân chủ Trẻ là 8,95%, của Đảng Nhân dân Dân chủ Thiên chúa giáo là 6,64%. Đảng CNXHCN (3,68%), Đảng Xã hội Dân chủ (3,55%), Liên minh Nông nghiệp (3,13%), Đảng các nhà Doanh nghiệp (1,89%), Liên minh Bầu cử Yêu nước (1,87%) và Đảng nhân dân (0,75%) không đạt được giá trị ngưỡng (là 4%).

Ngày 2-5-1990 Quốc hội mới họp phiên đầu tiên, thông qua chương trình của chính phủ, với sự lãnh đạo của thủ tướng Antall József Chính phủ liên hiệp gồm ba đảng là Diễn đàn Dân chủ Hungary, Đảng Tiểu chủ Độc lập và Đảng Nhân dân Dân chủ Thiên chúa giáo đã hình thành và đi vào hoạt động. Chế độ dân chủ đã thực sự được thiết lập và quá trình chuyển đổi hoà bình, thời kì quá độ đã chấm dứt.

5. Vài nhận xét

Sự thay đổi chế độ theo nghĩa thể chế chính trị đã xảy ra trong thời gian ngắn, đã tiến triển suôn sẻ không có những thoả hiệp gây cản trở hay làm méo mó quá trình và kết thúc nhanh chóng. Nó khác các cuộc cách mạng ở chỗ, những người tham gia – có lẽ đã rút ra được các bài học từ kinh nghiệm 1956 – tất cả mọi người đã muốn tránh bạo lực. Trước hết không phải là việc “đập tan” các định chế của chế độ cũ và thay vào đó các định chế hoàn toàn mới, mà đúng hơn là “cải tạo” các định chế cũ. Nó nhiều cải cách hơn và ít cách mạng hơn. Cách mạng hợp hiến Hungary về nội dung là triệt để, bởi vì nó đã thay đổi hệ thống: từ chuyên chế sang nền dân

chủ. Về hình thức đúng hơn có tính bảo thủ, vì một mặt để tránh bạo lực trong quá trình cải tạo nó đã kéo những người của chế độ cũ vào cuộc, mặt khác trong nhiều trường hợp đã rót rượu mới vào các bình cũ. Chính vì thế nó là cuộc cách mạng hợp hiến, bởi vì trọng tâm của nó không phải là việc thay đổi những việc hỏng một cách ép buộc, mà là thảo luận lại bằng lí lẽ. Nó cũng hợp pháp như cách mạng Hungary không đổ máu tháng ba-tháng tư 1848, hay như quá độ dân chủ được nhiều người nhắc đến của Tây Ban Nha. Các cuộc đàm phán bàn tròn về hình thức có thể diễn giải như xảy ra giữa các khuôn khổ của “tranh luận xã hội”, được tiến hành theo các quy định của chế độ cũ. Các lực lượng dân chủ và các nhà lãnh đạo của đảng cầm quyền đã tuân thủ các quy định hợp hiến của chế độ chuyên chế để thoát khỏi chế độ chuyên chế.

Đảng cộng sản (đảng CNXHCHN, sau đó là đảng XHCN) đã nhận thức được thời cuộc, đã chủ động tạo điều kiện cho sự kiện phát triển, đã tham gia tích cực vào quá trình diễn biến hoà bình, đã tự thay đổi mình. Tuy họ đã thất bại trong chiến thuật như nêu ở trên, đã thất bại trong bầu cử lần đầu tiên (chỉ được 10,89% phiếu bầu), nhưng so với đại cục và mục tiêu ban đầu của họ, họ đã thắng. Họ đã giữ được ba quyền lực chính của mình: quyền lực chính trị; quyền lực kinh tế; quyền lực văn hoá. Tất nhiên để giữ được ba quyền đó họ phải đánh đổi: từ bỏ độc quyền. Các quyền lực về chính trị, kinh tế, văn hoá, mà họ vẫn có, thể hiện ở ảnh hưởng của họ đến hoạt động chính trị, kinh tế và văn hoá Hungary. Hầu như tất cả (trừ cấp lãnh đạo chóp bu) cán bộ nhà nước, quân đội, công an vẫn nguyên như cũ. Giới lãnh đạo kinh tế hoặc vẫn làm việc cũ, hoặc chuyển sang khu vực tư nhân, hay làm cho các tổ chức quốc tế. Trong lĩnh vực văn hoá cũng vậy. Đã không có đàn áp, trả thù, săn đuổi, cải tạo hay truy cứu trách nhiệm. Sau hai nhiệm kỳ hoạt động ở vị thế đối lập trong quốc hội, họ lại thắng và lên cầm quyền (từ 1994-1998); nhiệm kỳ tiếp họ lại thất bại, rồi lại thắng và lên cầm quyền từ 2002 đến nay.¹ Họ đã tinh táo để có quyết định đột phá vào năm 1989. Họ đã phải cân nhắc kĩ lưỡng giữa hai sự lựa chọn: 1) cứ khư khư bám lấy chế độ chuyên chính

¹ “đến nay” là đến 2005. Năm 2006 họ lại thắng với 43,2% và được 190 ghế trong 386 ghế ở Quốc hội. Trong bầu cử năm 2010 họ thất bại và trở thành đảng đối lập. Như thế đảng kế thừa đảng cộng sản đã 3 lần nắm quyền từ 1990 đến nay. Chú thích được thêm vào tháng 3-2013 (NQA).

(giữ độc quyền hoàn toàn về chính trị, quyền điều hành kinh tế và ảnh hưởng đến văn hoá – nhưng phải đổi mặt với việc bị mất vai trò lịch sử, mất sạch và đất nước có thể lâm vào rối ren); hay 2) từ bỏ độc quyền, chủ động xúc tiến, tham gia vào diễn biến hoà bình để chuyển đất nước từ chế độ độc tài sang chế độ dân chủ, giữ cho đất nước và xã hội khỏi bị rối ren – thì vẫn có thể giữ được một số quyền lực về chính trị, kinh tế và văn hoá. Họ đã sáng suốt lựa chọn phương án thứ hai. Và quan trọng nhất là nhân dân Hungary đã thắng. Cuộc chơi chính trị, kinh tế, văn hoá là các cuộc chơi mà nếu chơi khéo thì tất cả mọi người đều có thể thắng. Trước 1990 Hungary đã chưa từng bao giờ có nền dân chủ (tuy trong các năm 1945, 1946 đã có bầu cử tự do, đã có hiến pháp dân chủ nhưng chưa thật sự và không kéo dài được lâu). Mười lăm năm đã trôi qua và nền dân chủ đã bén rễ chắc ở Hungary.

Các tư liệu về toàn bộ tiến trình diễn biến hoà bình này được ghi chép đầy đủ bằng các biên bản, các băng ghi âm và băng ghi hình. Sau khi nền dân chủ Hungary đã được củng cố các tư liệu này đã được sắp xếp lại và được công bố ở dạng 8 cuốn sách được xuất bản vào năm 1999 và 2000, và ở dạng đĩa CD, chứa hàng ngàn trang biên bản của tất cả các cuộc họp của Bàn tròn Đối lập, của các phiên đàm phán Bàn tròn Dân tộc, các thoả thuận [cả của các phiên họp cấp chuyên gia, cấp trung và các phiên toàn thể], các dự thảo luật, cũng như nhiều thông tin khác về bối cảnh chính trị kinh tế của thời đó. Chúng tôi không thể có tham vọng dịch toàn bộ 8 cuốn sách này. Chúng tôi tóm tắt lại diễn tiến của toàn bộ tiến trình bằng dẫn nhập này, bằng lựa ra hai thoả thuận mà các bên đã kí và ba biên bản các cuộc họp toàn thể, kèm theo bản ghi tóm tắt công việc đàm phán của từng ngày trong thời gian đó.

Như thế chương tiếp theo trình bày toàn bộ thoả thuận ngày 10-6-1989 về bắt đầu các cuộc đàm phán Bàn tròn Dân tộc.

Chương ba: biên bản phiên toàn thể khai mạc ngày 13-6-1989

Chương bốn: biên bản phiên đàm phán toàn thể ngày 21-6-1989

Chương năm: biên bản phiên đàm phán toàn thể ngày 18-9-1989

Chương sáu: thoả thuận mà các bên kí ngày 18-9-1989

Chương bảy: trình tự thời gian của các cuộc đàm phán chủ yếu và các diễn biến chính từ 10-1-1989 đến 23-5-1990.

**Thoả thuận về bắt đầu các cuộc Đàm phán
Bàn tròn Dân tộc
10-6-1989**

(Thông báo)

**Thoả thuận về bắt đầu
các cuộc đàm phán chính trị thực chất**

I.

Sự thoát khỏi khủng hoảng kinh tế và chính trị giáng lên dân tộc, cũng như sự chuyển đổi dân chủ các quan hệ quyền lực làm cho đối thoại của tất cả những tụ hợp chính trị chịu trách nhiệm về tương lai trở thành cần thiết. Việc khắc phục khủng hoảng, việc tạo dựng hệ thống đa đảng chỉ có thể đạt được với sự thoả thuận của các lực lượng dân chủ. Tất cả việc này giả định sự chú ý lẫn nhau đến các lợi ích và các nỗ lực của nhau, ý định thoả thuận của tất cả những người tham gia, lòng tin và sự tự kiềm chế.

Vận mệnh dân tộc có thể trở nên tốt hơn với việc tôn trọng các đòi hỏi của sự lập hiến, với việc kiên quyết bác bỏ bạo lực. Lợi ích chung, rằng chúng ta giải quyết các mâu thuẫn xã hội theo các chuẩn mực được chấp nhận chung của văn hoá chính trị Âu châu, bằng đồng thuận. Quá độ từ hệ thống một đảng sang nền dân chủ đại diện, việc thiết lập nhà nước pháp quyền có thể thực hiện được bằng con đường bầu cử tự do. Các tổ chức đại diện hoạt động tốt, được hưởng lòng tin của nhân dân và một chính quyền vững chắc, trước sau như một có thể ngăn cản sự lún sâu của khủng hoảng xã hội-kinh tế. Quá độ hoà bình, hơn nữa việc giải quyết các căng thẳng kinh tế và xã hội được tích tụ chỉ có thể được thực hiện cùng nhau, trong sự tương tác với nhau. Hàng loạt tấm gương lịch sử báo hiệu rằng, việc giải quyết các lo ngại chung có thể đạt được chỉ bằng thoả thuận. Trong quá trình chuyển đổi khó khăn và mâu thuẫn tất cả các tổ chức và phong trào xã hội nên tham gia một cách ngang hàng nhau.

Trên cơ sở tất cả các sự thực và các mối quan hệ này các tổ chức tạo thành Bàn tròn Đối lập, Đảng CNXHCN Hungary, cũng như đoàn đại biểu chung tham gia các cuộc đàm phán của Liên hiệp Lựa chọn Cánh Tả, Mặt trận Tổ quốc, Liên minh Thanh niên Dân chủ Hungary, Liên minh Những người Kháng chiến và Chống phát xít, Hội đồng Toàn quốc Phụ nữ Hungary, Hội Münnich Ferenc và

Hội đồng Toàn quốc các Công đoàn, tuyên bố nguyện vọng của họ để bắt đầu các cuộc đàm phán chính trị thực chất. Các bên đàm phán ngang hàng nhau chấp nhận các nguyên tắc tổ chức sau liên quan đến các cuộc thảo luận:

- nền tảng của quyền lực là nguyên lí dân quyền; không một tổ chức nào có thể chiếm quyền tối cao làm của riêng mình, không được tuyên bố mình là người được uỷ thác duy nhất của ý chí nhân dân, và không thể hạn chế một cách vi hiến các quyền chính trị;

- ý chí chung phải được thể hiện trong bầu cử tự do, không có các ràng buộc trước, mà kết quả bầu cử là bắt buộc với tất cả mọi người, và không được loại trừ bất kể tổ chức chính trị nào phù hợp với các đòi hỏi của hiến pháp ra khỏi các cuộc bầu cử;

- sự mở mang khỏi khủng hoảng, sự thực hiện quá độ dân chủ, việc giải quyết các mâu thuẫn chính trị chỉ có thể diễn ra một cách hoà bình, phi bạo lực; không tổ chức xã hội nào có quyền chỉ huy trực tiếp các đội vũ trang;

- điều kiện thành công của các cuộc đàm phán chính trị xây dựng là sự ghi nhận và tôn trọng các lợi ích quốc gia, cũng như các lợi ích của nhau, ngoài ra là lòng tin lẫn nhau;- chỉ có các điều kiện có thể chấp nhận được lẫn nhau mới là cơ sở cho sự hợp tác và các thoả thuận;

- trong việc xác định địa vị pháp lí của những người và những bên tham gia các cuộc thảo luận không thể chấp nhận việc loại trừ dựa trên những cân nhắc chính trị, tuy nhiên phải chú ý đến yêu cầu về khả năng hoạt động;

- mục đích của các cuộc đàm phán là tạo ra các thoả thuận chính trị, mà với chúng có thể đính kèm các dự thảo của các biện pháp nhà nước cần thiết và dự thảo các quy định luật, cũng như các lập trường liên quan đến thời hạn đạt được chúng; tuy vậy bản thân cuộc hội đàm không thực hiện các chức năng công luật trực tiếp;

- trong thời gian hội đàm các bên tự kiểm chế các bước đơn phương có thể làm thất bại mục đích của các cuộc đàm phán; việc lập pháp không được đi trước các thoả thuận chính trị;

- trong [các] tổ chức của riêng mình, mỗi bên phải làm sao để các thoả thuận được chấp nhận và cũng phải đại diện trước công chúng, ngoài ra bảo đảm mọi công cụ chính trị sẵn có cho việc làm cho các thoả thuận có hiệu lực.

II.

1. Trong các cuộc đàm phán hiệp thương chính trị ba bên đàm phán tham gia vào việc hình thành các thoả thuận chính trị là:

a) Bàn tròn Đối lập (Hội hữu nghị Bajcsy-Zsilinszky Endre, Liên minh Dân chủ Trẻ, Đảng Tiểu chủ-, Thợ đầu- và Tư sản Độc lập, Đảng Nhân dân Dân chủ Thiên chúa giáo; Diễn đàn Dân chủ Hungary; Đảng Nhân dân Hungary; Đảng Xã hội Dân chủ nước Hungary; Liên minh Những người Dân chủ Tự do; cũng như Liên đoàn Dân chủ các Công đoàn Độc lập với tư cách quan sát viên);

b) Đảng Công nhân Xã hội Chủ nghĩa Hungary;

c) Các tổ chức và phong trào xã hội dưới đây: Liên hiệp Lựa chọn Cánh Tả; Mặt trận Tổ quốc; Liên minh Thanh niên Dân chủ Hungary; Liên minh Những người Kháng chiến và Chống phát xít; Hội đồng Toàn quốc Phụ nữ Hungary; Hội Münnich Ferenc; và Hội đồng Toàn quốc các Công đoàn.

Cả ba bên tham gia đàm phán được hưởng các quyền giống nhau trong quá trình tạo đồng thuận. Mỗi bên được đại diện bởi một người phát ngôn, người nhân danh bên đàm phán đó trình bày ý kiến. Sự tham gia của các tổ chức và phong trào xã hội được liệt kê ở điểm c), vào các cuộc đàm phán thực chất được Bàn tròn Đối lập chấp nhận như một kiến nghị thoả hiệp trong quá trình các công việc chuẩn bị, các tổ chức và phong trào này tuyên bố ủng hộ ý định đối thoại và thoả thuận có tính xây dựng của đảng CNXHCN và của Bàn tròn Đối lập, và muốn trở thành phần tích cực của quá trình này.

Bản thân Bàn tròn Đối lập xác định số thành viên và cơ cấu của đoàn đại biểu của mình. Các tổ chức và phong trào xã hội được liệt kê ở điểm c) tự họ quyết định phương thức hiệp thương các quan điểm giữa họ với nhau, cũng như phương thức đại diện cho lập trường của họ.

Đại diện của các tổ chức tham gia có giấy uỷ nhiệm bằng văn bản, chứa cả quyền liên quan đến kí kết các thoả thuận nữa. Giấy uỷ quyền của họ được trình cho chủ toạ của phiên họp toàn thể.

Bên thứ tư của bàn đàm phán được dành cho những người quan sát. Những người quan sát có thể nêu ý kiến của mình bằng văn bản

cho chủ tọa cuộc đàm phán, người sẽ thông báo cho các bên đàm phán.

2. Các bên đàm phán nêu ra các chủ đề sau vào chương trình nghị sự:

- xác định các nguyên tắc và các quy tắc phục vụ cho việc thực hiện quá độ chính trị dân chủ;
- các nhiệm vụ chiến lược để khắc phục khủng hoảng kinh tế và xã hội .

Việc quyết định cuối cùng của mỗi chủ đề dựa trên sự quan tâm là nhiệm vụ của các cuộc đàm phán thực chất.

3. Thể lệ và trình tự công việc đàm phán hiệp thương chính trị là như sau:

a) Hội đàm thực chất được tiến hành ở các phiên họp toàn thể và các uỷ ban.

Phiên toàn thể khai mạc sẽ diễn ra ngày 13-6-1989 (thứ ba) ở Phòng Thợ săn của Nhà Quốc hội.

Chủ tịch Quốc hội sẽ chủ tọa toàn bộ phiên họp.

Bảo đảm thời gian phát biểu giống nhau cho đại diện của ba bên đàm phán.

Trong phiên toàn thể khai mạc các bên đưa ra tuyên bố ý định. Về sau lập ra các uỷ ban công tác. b) Các uỷ ban công tác được lập ra theo các đề tài của chương trình nghị sự sẽ chuẩn bị các thoả thuận. Các nguyên tắc liên quan đến các phiên toàn thể được áp dụng cho công việc của uỷ ban. Một số uỷ ban công tác có thể lập ra các tiểu ban với sự tham gia của các chuyên gia.

c) Việc chuẩn bị các dự thảo quy định pháp luật được tiến hành với sự lôi kéo các cơ quan chính phủ. Trong thời gian các cuộc đàm phán hiệp thương chính trị cũng có thể tiến hành tranh luận xã hội về các dự thảo. Các văn kiện cuối cùng do phiên họp toàn thể thông qua. Các kiến nghị do các uỷ ban công tác soạn thảo được đưa ra phiên họp toàn thể, nếu các đại diện của các bên đàm phán đã kí nháy vào kiến nghị. Văn kiện đã được thông qua do các trưởng các đoàn đại biểu kí, và sau đó lo liệu đến việc công bố chúng. Có biên bản cho mỗi cuộc họp, mà có thể đưa ra công khai trong trường họp các cuộc đàm phán bị đứt.

d) Việc ra quyết định dựa vào nguyên tắc lợi ích lẫn nhau và đồng thuận. Nếu vẫn có khác biệt ý kiến về vấn đề phụ nào đó và bên đàm phán liên quan đánh giá là nó không đụng đến bản chất của thoả thuận, thì có thể có sự đồng thuận.

e) Các phiên toàn thể là công khai với báo chí. Các uỷ ban tuy vậy làm việc kín. Phải bảo đảm rằng, công luận thường xuyên nhận được thông báo về tiến trình các cuộc đàm phán một cách có hệ thống. Các bên đôi khi có thể đưa ra thông báo chung cho Hãng Thông tấn Hungary. Thông báo riêng chỉ được đưa ra, nếu các cuộc đàm phán bị đứt, hoặc khi không thoả thuận được về thông cáo chung. Điều này tuy vậy không đụng chạm đến quyền của các bên, rằng họ tuyên bố về nội dung các vấn đề của chương trình nghị sự.

f) Các bên cho là cần thiết rằng, ngân sách nhà nước chịu các chi phí liên quan đến các cuộc đàm phán. Chi phí này có thể bao gồm chi phí xử lý văn bản, sao chụp, bưu phí, chi phí tổ chức các buổi họp, cũng như thù lao cho các chuyên gia được kéo vào làm việc.

Budapest, 10-6-1989.

Đại diện cho đảng CNXHHCN Hungary:

Fejti György đã kí.

Đại diện cho Bàn tròn Đối lập:

Zétényi Zsolt đã kí.

Hội Hữu nghị Bajcsy-Zsilinszky Endre

Kövér László đã kí.

Liên minh Dân chủ Trẻ

Hardi Péter đã kí.

Đảng Tiểu chủ-, Thợ đầu- và Tư sản Độc lập

Szakolczai György đã kí

Đảng Nhân dân Dân chủ Thiên chúa giáo

Sólyom László đã kí

Điển đàn Dân chủ Hungary

Varga Csaba đã kí

Đảng Nhân dân Hungary

Baranyai Tibor đã kí

Đảng Xã hội Dân chủ nước Hungary

Tölgyessy Péter đã kí

Liên minh Những người Dân chủ Tự do

Kerényi Imre đã kí

Liên đoàn Dân chủ các Công đoàn Độc lập với tư cách quan sát viên

Đại diện của Liên hiệp Lựa chọn Cánh Tả, Mặt trận Tổ quốc, Liên minh Thanh niên Dân chủ Hungary, Liên minh Những người Kháng chiến và Chống phát xít, Hội đồng Toàn quốc Phụ nữ Hungary, Hội Münnich Ferenc, và Hội đồng Toàn quốc các Công đoàn:

Kemény Csaba đã kí

Liên hiệp Lựa chọn Cánh Tả

Kukorelli István đã kí

Mặt trận Tổ quốc

Gyurcsány Ferenc đã kí

Liên minh Thanh niên Dân chủ Hungary

Kerekes Imre đã kí

Liên minh Những người Kháng chiến và Chống phát xít

Soósne Dobos Mária

Hội đồng Toàn quốc Phụ nữ Hungary

Berényi Ferenc đã kí

Hội Münnich Ferenc

Kósáné Kovács Magda đã kí

Hội đồng Toàn quốc các Công đoàn

Các báo Magyar Nemzet; Népszabadság, 12-6-1989.

Hội nghị toàn thể khai mạc các cuộc đàm phán
Bàn tròn Dân tộc
13/6/1989
(Văn bản ghi từ băng hình)

Địa điểm: Phòng Thợ săn Nhà Quốc hội

Những người tham gia: Szűrös Mátyás chủ tịch Quốc hội
Về phía Đảng CNXHCN Hungary:

Fejti György
Grósz Károly
Pozsgay Imre

Về phía Bàn tròn Độc lập:

Antall József	<i>Điển đàn Dân chủ Hungary</i>
Bácskai Sándor	<i>Đảng Xã hội Dân chủ Hungary</i>
Baranyai Tibor	<i>Đảng Xã hội Dân chủ Hungary</i>
Boross Imre	<i>Đảng Tiểu chủ Độc lập</i>
Csomós Gyula	<i>Liên minh Dân chủ các Công đoàn Độc lập</i>
Domonkos István	<i>Hội hữu nghị Bajcsy-Zsilinszky Endre</i>
Fodor Gábor	<i>Liên minh Những người Dân chủ Trẻ</i>
Fonyódi Ilona	<i>Liên minh Dân chủ các Công đoàn Độc lập</i>
Für Lajos	<i>Điển đàn Dân chủ Hungary</i>
Füzessy Tibor	<i>Đảng Nhân dân Dân chủ Thiên chúa giáo</i>
Hardi Péter	<i>Đảng Tiểu chủ Độc lập</i>
Kerényi Imre	<i>Liên minh Dân chủ các Công đoàn Độc lập</i>
Keresztes Sándor	<i>Đảng Nhân dân Dân chủ Thiên chúa giáo</i>
Kónya Imre	<i>Liên minh Dân chủ các Công đoàn Độc lập</i>
lậpKónya László	<i>Đảng Nhân dân Hungary</i>
Kövér László	<i>Liên minh Những người Dân chủ Trẻ</i>
Márton János	<i>Đảng Nhân dân Hungary</i>
Mécs Imre	<i>Liên minh Dân chủ Tự do</i>
Morvay László	<i>Hội hữu nghị Bajcsy-Zsilinszky Endre</i>
Orbán Viktor	<i>Liên minh Những người Dân chủ Trẻ</i>
Prepeliczay István	<i>Đảng Tiểu chủ Độc lập</i>
Révész András	<i>Đảng Xã hội Dân chủ Hungary</i>
Szabad György	<i>Điển đàn Dân chủ Hungary</i>
Szokolczai György	<i>Đảng Nhân dân Dân chủ Thiên chúa giáo</i>
Varga Csaba	<i>Đảng Nhân dân Hungary</i>
Vigh Károly	<i>Hội hữu nghị Bajcsy-Zsilinszky Endre</i>
Zétényi Zsolt	<i>Hội hữu nghị Bajcsy-Zsilinszky Endre</i>

	Về Bên Đàm phán thứ Ba:
Aggod József	<i>Hội Münnich Ferenc</i>
Bálint Attila	<i>Hội đồng Toàn quốc các Công đoàn</i>
Berényi Ferenc	<i>Hội Münnich Ferenc</i>
Boldvai László	<i>Liên minh Thanh niên Dân chủ Hungary</i>
Csillag László	<i>Liên minh Những người Kháng chiến và Chống Phát xít Hungary</i>
Drucker György	<i>Liên hiệp Lựa chọn Cánh Tả</i>
Duschek Lajosné	<i>Hội Phụ nữ</i>
Fazekas Sándorné	<i>Hội Phụ nữ</i>
Hajdu Attila	<i>Hội đồng Toàn quốc các Công đoàn</i>
Huszár István	<i>Mặt trận Tổ quốc</i>
Ispánovics Márton	<i>Liên minh Những người Kháng chiến và Chống Phát xít Hungary</i>
István Lajos	<i>Mặt trận Tổ quốc</i>
Kemény Csaba	<i>Liên hiệp Lựa chọn Cánh Tả</i>
Kósáné Kovács Magda	<i>Hội đồng Toàn quốc các Công đoàn</i>
Kukorelli István	<i>Mặt trận Tổ quốc</i>
Nagy Imre	<i>Liên minh Thanh niên Dân chủ Hungary</i>
Rabi Béla	<i>Liên minh Thanh niên Dân chủ Hungary</i>
Sárközi Sándor	<i>Liên minh Những người Kháng chiến và Chống Phát xít Hungary</i>
Soósne Dobos Mária	<i>Hội Phụ nữ</i>
Széchy András	<i>Hội Münnich Ferenc</i>
Varjas András	<i>Liên hiệp Lựa chọn Cánh Tả</i>

Szűrös Mátyás: Kính thưa các bên đàm phán, thưa đồng bào! Tôi hân hoan chào mừng tất cả những người tham gia đàm phán. Tôi chào mừng tất cả những người có mặt trong thời điểm đặc biệt này, ở Phòng Thợ săn của Nhà Quốc hội. Theo thoả thuận đã được các bên kí kết ngày 10-6-1989 tôi khai mạc hội nghị, để bắt đầu các cuộc đàm phán của các đảng, các tổ chức, các lực lượng chính trị và xã hội của nước Hungary ngày nay vì mục đích chuyển đổi dân chủ và sự đổi mới sâu rộng.

Nhân dân Hungary, kiều dân Hungary khắp thế giới bây giờ đang đề mắt đến Nhà Quốc hội biểu tượng của dân quyền Hungary. Tất cả mọi người với sự mong đợi nhìn về các cuộc đàm phán Hung-Hung đang bắt đầu, có thể đóng lại một thời đại và mở ra

một thời đại mới, nếu các bên tìm được các giải pháp làm cho số phận dân tộc tốt lên, và đi đến thoả thuận. Bây giờ sự đánh cược là lớn, trách nhiệm của các quý vị, các đối tác đàm phán, là lớn. Ngăn chặn nguy cơ tai hoạ rình rập chúng ta, đẩy chiếc xe đất nước ra khỏi hố sâu, trong hệ thống đa đảng cũng chỉ cùng nhau mới có thể. Dẫn dắt quốc gia lên con đường tiên bộ, dân chủ, đưa quốc gia lên tầm châu Âu chỉ cùng nhau, với sự nỗ lực chung mới có thể. Từng đảng một, theo từng phần và từng mảng thì không. Vì vậy tôi chân thành hi vọng, ý thức trách nhiệm cổ vũ những người ngồi cạnh bàn đàm phán để làm tất cả mọi thứ theo tinh thần bình đẳng, tôn trọng lẫn nhau và tin tưởng vì sự thoả thuận, vì thoả hiệp và hoà giải dân tộc, vì sự đoàn kết.

Cuộc khủng hoảng sâu sắc của đất nước nhắc nhở các quý vị về trách nhiệm của mình. Chúng ta sống những ngày không dễ. Nhưng cảm giác buồn phiền lo lắng không thể bóp nghẹt hi vọng tiếp sức sống trong chúng ta. Nhân dân chúng ta mong đợi sự động viên từ các cuộc đàm phán của các quý vị trong tình hình khó khăn này. Có thể làm nhẹ bớt những nỗi lo âu và căng thẳng gây ngột ngạt đối với hàng triệu người, với ý chí chung có thể giải quyết được các nhiệm vụ phức tạp của quá độ dân chủ, khát vọng của tất cả chúng ta, kế hoạch vĩ đại cuối thế kỉ hai mươi của chúng ta, nước Hungary tự do, dân chủ có thể trở thành hiện thực. Các sự kiện tuần này cũng hãy nhắc nhở các quý vị về trách nhiệm của mình. Khi trong tinh thần công bằng lịch sử và chính trị chúng ta mai táng Nagy Imre và các bạn cùng cảnh ngộ của ông. Đàm phán và mai táng. Các vết sẹo hằn sâu và ý định hoà giải lẫn nhau đặc trưng cho những ngày này. Các quý vị, các bên đàm phán phải nêu gương, phải chứng minh trước dân tộc Hungary, rằng các vị không chỉ muốn đóng lại một thời đại và mở ra thời đại mới, mà cũng có khả năng làm vậy. Các vị phải chứng tỏ, biết từ bỏ cách làm cũ, từ bỏ quyền lực của một số ít, từ bỏ thực hành quyền lực có tầm nhìn thiên cận, từ bỏ những việc thanh toán [nhau], và sẵn sàng ngay cả trong cảm giác của mình, vượt lên trên những tham vọng của mình, để thảo ra các thoả thuận phục vụ cho lợi ích dân tộc. Các vị hãy nhớ lấy những lời sáng suốt và [vẫn mãi] thời sự của Deák Ferenc: "Có thể mạo hiểm mọi thứ vì tổ quốc, nhưng đi mạo hiểm tổ quốc thì không bao giờ được phép."

Kính thưa các bên đàm phán, tôi thông báo, các đại diện của tất cả các đảng, hay các tổ chức đã kí thoả thuận ngày 10-6 đều có mặt, họ đã trình văn bản uỷ quyền của họ. Ngoài ra có mặt những người quan sát của nhiều đảng và tổ chức, những người không thể được tham gia vào các cuộc đàm phán, nhưng họ có thể gửi ý kiến của họ, nhận xét của họ bằng văn bản cho chúng tôi. Kính thưa các bên đàm phán, thưa đồng bào, sau đây hãy cho phép tôi nhường lời cho trưởng đoàn đại biểu, người phát ngôn của Đảng Công nhân Xã hội Chủ nghĩa Hungary (CNXHCHN), Tổng bí thư Grósz Károly.

Grósz Károly: Các quý bà và các quý ông, kính thưa đồng bào! Ngày nay, thế giới phiến muộn của chúng ta không có nhiều sự kiện gây hi vọng. Sự lo sợ, hoài nghi liên quan đến tương lai ám ảnh nhiều người. Cũng chính vì thế cho phép tôi thay mặt Đảng Công nhân Xã hội Chủ nghĩa Hungary chào mừng những người có mặt ở đây với niềm tin và hi vọng. Chào mừng cả những người, trong nước và ở nước ngoài trước màn ảnh truyền hình, sẽ là các nhân chứng của sự bắt đầu các cuộc đàm phán chính trị thực chất.

Ai cũng biết, trong quá trình chuẩn bị đã có những khác biệt quan điểm căn bản giữa các bên. Liên quan đến phạm vi những người tham gia, đến chi tiết các vấn đề cần đàm phán, do bản chất của sự việc, ngày nay sự nhất trí cũng không hoàn toàn. Tuy vậy trách nhiệm với số phận của dân tộc – và đây là điểm quyết định – đã tỏ ra mạnh hơn các mâu thuẫn.

Mới vài tháng, trong hội nghị tháng hai 1989 của Ban Chấp hành Trung Ương Đảng Công nhân Xã hội Chủ nghĩa Hungary chúng tôi đã đi đến kết luận rằng, chúng ta cần tìm quá độ hoà bình sang nền dân chủ đại diện dựa trên cơ sở hệ thống đa đảng, cũng đòi hỏi sự tranh đua của các đảng. Quyết định này của chúng tôi gặp các cố gắng chính trị của tất cả những người, mà đại diện của họ bây giờ đang ngồi chung ở bàn này. Vì thành công của sự đàm phán này chúng ta chịu trách nhiệm không chỉ trước nhân dân Hungary, mà cả trước cộng đồng các dân tộc nữa. Công luận ngày nay nhìn vào số mệnh của thử nghiệm này với niềm hi vọng, nhưng cũng với lo âu.

Từ tháng 5 năm 1988, ở đất nước chúng ta, đang nảy nở một sự chuyển đổi có tầm cỡ lịch sử. Từng bước, nhưng với nhịp độ tăng lên chúng ta xa dần khỏi cơ cấu quyền lực đã cạn kiệt dự trữ nội tại, không còn thể sửa đổi được nữa từng phần. Các bước có tầm cỡ

lớn, đã tiến hành đến nay của cải cách chính trị, như mở rộng các quyền công dân, trong đó có quyền tự do báo chí và quyền tự do ngôn luận báo hiệu điều này, sự tăng bùng nổ của số các tổ chức chính trị hay ý định dứt khoát để chúng ta đổi mặt một cách thực tiễn với các sự kiện không ít khi đau lòng của quá khứ gần đây. Không thổi phồng, có thể khẳng định – dư luận quốc tế cũng nói về việc này với đánh giá cao –, rằng trong lĩnh vực này trong một năm chúng ta đã làm nhiều hơn hàng thập kỉ trước.

Tôi muốn nhấn mạnh, chúng tôi không muốn phóng đại những kết quả đã đạt được đến nay của việc xây dựng nhà nước pháp quyền dân chủ, cũng không muốn chiếm làm của riêng mình. Quan điểm của chúng tôi là, bên cạnh nhận thức mang tính chính trị thực tiễn của Đảng Công nhân Xã hội Chủ nghĩa Hungary, có phần quan trọng của các nỗ lực mang tính xây dựng của các tổ chức và phong trào xã hội, của các đảng đang hình thành, mà đại diện của họ có mặt tại đây.

Ý định dứt khoát của chúng tôi là, trong mọi khía cạnh chúng tôi xoá bỏ các tàn dư của mô hình stalin. Đảng CNXHCN, cùng với các lực lượng chính trị khác, nỗ lực để xây dựng nhà nước pháp quyền dân chủ và xã hội chủ nghĩa, thể hiện ý chí của nhân dân. Từ các bước cải cách kinh tế và chính trị dựa trên sự đồng thuận chúng tôi mong đợi, rằng sẽ thành công thoát ra khỏi khủng hoảng kinh tế, và thay cho việc bị đẩy ra ngoài vi vãn viễn chúng ta có thể tiến gần đến các khu vực phát triển nhất của thế giới. Bên cạnh các giá trị phổ quát của hoà bình và chủ nghĩa nhân đạo, chúng ta tìm kiếm các giải pháp xã hội chủ nghĩa, và đồng thời mang đặc sắc Hungary. Chúng ta tôn trọng các nghĩa vụ liên minh của mình, đồng thời chúng ta cố gắng làm việc vì một Châu Âu không có các khối.

Công việc chung bắt đầu bây giờ vì nước Hungary tất nhiên không có nghĩa rằng, trách nhiệm vì khủng hoảng kinh tế và chính trị đã hình thành cũng là chung. Đảng Công nhân Xã hội Chủ nghĩa phải chịu trách nhiệm về quá khứ của đảng cầm quyền, và phải, tìm ra một cách khách quan các bài học về thực hành chính trị quá khứ của mình. Việc tìm lại sự thật này trước hết phải đáng tin cậy, bởi vì không thể để những đơn giản hoá trước kia được thay thế bằng một chủ nghĩa sơ lược, một bệnh công thức ngược lại, thuộc loại khác. Như vậy phải làm rõ, cái nào là cái chúng ta nhận từ di sản

của quá khứ, và chúng ta muốn xoá bỏ cái nào. Tôi muốn nhắc nhở rằng, chính đảng chúng tôi đã khởi xướng sự đổi chất như vậy với quá khứ gần.

Chúng tôi không thể chấp nhận sự phủ nhận hoàn toàn bốn mươi năm qua vì nhiều lí do. Một phần, không, bởi vì bốn thập kỉ này còn xa mới là một thời kì thống nhất của lịch sử Hungary. Ngày nay chúng ta nghe nhiều về các điểm đáy và các bi kịch của nó. Tuy nhiên rất ít hay hầu như không nói gì về việc là, không có các nỗ lực cải cách của các thập niên qua, thì cả giai đoạn có chất lượng mới tháng 5-1988 lẫn giai đoạn bây giờ đã chẳng thể xảy ra. Cũng cần phải thấy rằng, chính sách cải cách thoả hiệp, nhiều khi sắp đặt ngược lại, bị hạn chế cuối cùng đã tỏ ra mạnh hơn các lực kéo lùi. Tuy không luôn có khả năng phá vỡ các chương ngại trong nước và quốc tế, cải cách vẫn trở thành một phần hữu cơ của cách suy nghĩ của chúng ta.

Vì lòng tự trọng dân tộc cũng cần đến bức tranh lịch sử đúng, đáng tin cậy. Nếu xuất phát vì các mục đích chính trị hàng ngày mà chúng ta chỉ nói về các sai lầm, về những kẻ phạm tội, thì chúng ta gây nguy hiểm cho mọi loại nảy nở, mở mang, phát triển. Bởi vì cho sự mở mang thì cần phải tin vào ý nghĩa hành động, và – cũng chẳng tránh được sự lưỡng lự – chúng ta hi vọng và muốn thành công.

Việc làm rõ sự thật một cách khách quan không chỉ đối với các sự kiện chính trị và công lao của các nhà hoạt động xã hội gây nhiều tranh cãi hiện nay, mà cũng phải mở rộng ra các nguyên nhân của khủng hoảng kinh tế nữa. Thí dụ tình trạng nợ nần của nước ta là một di sản lịch sử, mà hiện nay mọi thứ đều liên quan đến, và xác định mọi thứ. Không thể phủ nhận là, các quyết định đầu tư tồi, những phóng đại tuỳ tiện về sự tăng trưởng kinh tế đã đóng vai trò không nhỏ vào sự hình thành tình hình khó khăn hiện nay. Nhưng cũng gắn với sự thực – tuy việc này không làm nhẹ bớt tình hình của chúng ta –, rằng tuyệt đại đa số các nước trên thế giới cũng vật lộn với những mối lo kinh tế nghiêm trọng, giống của chúng ta. Trong số đó có nhiều nước, nơi không phải đảng cộng sản nắm quyền. Cũng phải thấy rằng, các nước tiến hành hiện đại hoá và tái cơ cấu kinh tế thành công cũng đã chấp nhận hàng loạt xung đột, phát triển giữa những căng thẳng xã hội.

Đảng CNXHCN Hungary coi là quan trọng, rằng biết tất cả điều này những người tham gia hãy đàm phán về các vấn đề chiến lược kinh tế. Bởi vì các phương thức giải quyết công việc chính sách kinh tế và chính sách xã hội ở tầm dài hạn cũng phụ thuộc vào việc thực hiện các nghĩa vụ quốc tế sẽ cho phép chính trị phạm vi di động thế nào. Để thoát khỏi tình hình kinh tế nghiêm trọng đòi hỏi sự lãnh đạo cương quyết và bầu không khí xã hội khuyến khích hành động, ý chí chung. Thay cho chính sách cải cách trừu tượng cần đến những thoả thuận chuyên gia có căn cứ, đến sự tìm kiếm thoả hiệp chính trị để thảo ra một chiến lược kinh tế triển vọng vì mục đích ổn định và sự phát triển năng động hơn.

Vì thế Đảng CNXHCN Hungary thấy là hợp lí, rằng các vấn đề chiến lược kinh tế xuất hiện trong các cuộc đàm phán với trọng lượng giống với quá độ sang nhà nước pháp quyền dân chủ. Về vấn đề này không phải là ý định đổ trách nhiệm, một việc đảng nào cũng không thực tế, dẫn dắt Đảng CNXHCN Hungary, mà đúng hơn là sự nhận thức, rằng quá độ chính trị hoà bình sang hệ thống đa đảng không dẫn đến bất ổn định, không dẫn đến tình trạng nhà nước và nền kinh tế không có khả năng hoạt động, chỉ khi có sự thoả thuận xã hội về việc chia sẻ gánh nặng một cách thoả đáng. Trong trường hợp ngược lại thì phải đối mặt với sự leo thang của những đòi hỏi vật chất hiển nhiên không thể thoả mãn nổi. Con lũ của những đòi hỏi và những phản kháng sẽ làm tê liệt đời sống đất nước, gây nguy hiểm cho ổn định chính trị rất cần thiết cho phục hồi kinh tế. Như thế chúng ta phải cân nhắc thận trọng, chúng ta yêu cầu những hi sinh thêm nào từ các tầng lớp dân cư, chúng ta có thể đưa ra mức bảo đảm kinh tế nào – và không phải các từ hoa mỹ – cho sự tin tưởng mà chúng ta yêu cầu từ dân cư.

Kính thưa hội nghị! Trong thế giới phức tạp và đầy rẫy căng thẳng này chẳng bên nào có thể tính đến các cuộc đàm phán dễ dàng. Có thể là, sự thoả thuận không trải ra tất cả các vấn đề được nêu ra trong chương trình nghị sự. Tuy vậy tôi cho rằng, về những vấn đề quan trọng nhất trong mọi trường hợp phải đạt sự thoả thuận. Để đạt mục đích này đáng mong mỏi là trong các cuộc đàm phán hãy đề ý định xây dựng hướng tới giải quyết các vấn đề, hướng tới sự thật, thẳng thắn. Tốt hơn chúng ta hãy để các tuyên bố, các cuộc đấu khẩu sang thời kì vận động bầu cử. Thí dụ tôi không cho là hữu ích, nếu chúng ta tiếp tục tranh luận dù là về hình dáng

của chiếc bàn hay dù là về vị trí khác nhau của các bên đàm phán. Thoả thuận xác định khung khổ của các cuộc đàm phán thực chất – mà mọi người đã kí – diễn đạt một cách rõ ràng: cả ba bên tham đàm phán đều có các quyền giống nhau trong quá trình hình thành đồng thuận. Rút ra từ đây là, đối với cả ba bên cần thảo ra các nhượng bộ có thể chấp nhận được, các dự định thực tiễn để cho hệ thống chính trị và kinh tế dựa trên các nền tảng mới có khả năng hoạt động càng sớm càng tốt.

Các nhiệm vụ và các nguyên tắc liên quan đến quá độ chính trị dân chủ ít nhiều đã được phác hoạ. Đảng CNXHCN Hungary vì thế thống nhất rằng, các tổ chức vũ lực của nhà nước hãy đứng xa các cuộc đấu tranh chính trị hàng ngày, và hoạt động của chúng được các luật điều chỉnh. Tuy vậy hãy nghĩ cả về việc, tạo bầu không khí chống các tổ chức vũ trang đã chưa bao giờ phục vụ cho quá độ hoà bình.

Đảng CNXHCN Hungary ủng hộ nỗ lực của các đảng, rằng cơ cấu hạ tầng phù hợp hãy bảo đảm các điều kiện thoả đáng cho hoạt động chính trị của họ. Trong trường hợp các luật quan trọng nhất liên quan đến quá độ hoà bình – thí dụ như luật đảng, luật về Toà án Hiến pháp, luật về thiết lập thể chế tổng thống nước cộng hoà, cũng như luật quyền bầu cử - công việc chuẩn bị đã khá tiến triển. Có lẽ hợp lí đi coi các dự luật đã được chuẩn bị và đã được đưa ra công khai là cơ sở cho đàm phán. Tất nhiên bất cứ bên đàm phán nào cũng có thể đưa ra các kiến nghị mới.

Các vấn đề chiến lược để khắc phục khủng hoảng kinh tế và xã hội – như xử lí nợ, tái cơ cấu, và quan niệm chính sách việc làm liên quan với vấn đề này, cải cách sở hữu, chính sách chống lạm phát, các vấn đề cơ bản của chính sách lương và chính sách xã hội – chỉ sau công việc chuẩn bị thêm mới có thể hình thành vào chương trình nghị sự.

Sự đặt cược là không nhỏ. Với các cuộc đàm phán hiện đang vào giai đoạn mới về cơ bản cần tạo nền móng, để cho sau các cuộc bầu cử chúng ta có càng nhiều chương trình có thể cùng gánh vác được. Bởi vì điều này là điều kiện cho việc hình thành một chính phủ liên hiệp có khả năng hoạt động, và để chúng ta có thể tránh cho đất nước Hungary bị chết ngạt trong đại dương của các cuộc chiến đảng nhỏ nhen của hệ thống đa đảng.

Vì thế phải tìm cái gắn kết, chứ không phải cái tách chúng ta ra. Bởi vì tôi tin rằng, các cuộc đàm phán bắt đầu bây giờ có thể áp ủ một liên hiệp có khả năng sống sau này, muộn hơn cũng có thể là liên minh chính trị. Nội dung của việc này có lẽ hơi sớm để xác định. Việc tính toán đứng đắn các lợi ích, các luận cương tuy vậy có thể bảo đảm tính có kết quả của sự hợp tác chính trị.

Đảng Công nhân Xã hội Chủ nghĩa Hungary đã khởi hành trên con đường, để chuyển từ một đảng-nhà nước quan liêu thành một đảng cải cách xã hội chủ nghĩa cánh tả. Thí dụ nó cho sự phân biệt theo nguyên lí năng suất là là khẩn cấp, nhưng nó cũng ủng hộ rằng những sự khác biệt xã hội không lí giải được bằng năng suất hãy ở mức vừa phải. Nó nỗ lực đến tính hiệu quả kinh tế, nhưng muốn việc này được thoả thuận với sự đoàn kết xã hội. Nó nêu mục tiêu là, sở hữu tư nhân hãy tác động tích cực lên năng suất kinh tế, nhưng không từ bỏ vai trò quyết định của sở hữu công cộng hoạt động hữu hiệu.

Như một nhà lãnh đạo dân chủ xã hội Áo nổi tiếng đã diễn đạt, đối với chính trị thực tiễn cũng cần đến một chút tàn tích không tưởng, nếu chúng ta muốn nhận được sự ủng hộ của xã hội. Ngày nay chúng ta không sống trong thời đại của những người không tưởng. Nhưng thái cực ngược lại có lẽ cũng sai: nếu bằng cách từ bỏ các giá trị lịch sử của mình chúng ta chỉ tìm kiếm lời giải thực dụng cho các vấn đề của thời đại chúng ta.

Những kinh nghiệm của quá khứ xa và gần cho thấy, rằng các thử nghiệm đổi mới của các nước xã hội chủ nghĩa đã thất bại hết lần này đến lần khác, có thể dẫn đến các đụng độ bi thảm. Không được phép lẫn lộn sự thận trọng, sự tiến lên có cân nhắc với chủ nghĩa bảo thủ. Cũng hãy để tôi trích dẫn Deák Ference, nhà thông thái của đất nước chúng ta, theo ông "sự thận trọng, cho dù thái quá, luôn luôn đáng chú ý". Việc giữ ổn định năng động của đất nước ta – tôi nghĩ – là lợi ích nội bộ, nhưng đồng thời cũng là lợi ích quốc tế. Chính vì thế Đảng CNXHCN Hungary kiến nghị, rằng trong các cuộc đàm phán hiệp thương chính trị tất cả những người người tham gia hãy tìm các hình thức hợp tác xây dựng. Trách nhiệm, nếu không phải vì quá khứ, vì tương lai là trách nhiệm chung.

Szúrös Mátyás: Cảm ơn tuyên bố ý định của Grósz Károly, bây giờ đến lượt người phát ngôn của Bàn tròn Đối lập, dr. Kónya Imre. Xin mời.

Kónya Imre: Kính thưa ông chủ tịch, các quý bà và các quý ông! Theo luật, nước Hungary là của nhân dân từ ngàn năm nay. Chẳng thay đổi được việc này ngay cả sự thực rằng, trong quá trình lịch sử của nó nhân dân ít khi có phương thức để, với tư cách người chủ, với tư cách công dân tự do, nắm lấy tài sản của mình, tuy lúc này lúc nọ đã thử để lấy lại cái là của họ.

Biết rõ trách nhiệm lịch sử của mình và phù hợp với thoả thuận đã kí với Đảng CNXHCN Hungary chúng tôi, các đại biểu của các tổ chức Bàn tròn Đối lập vì thế có mặt ngày hôm nay ở Nhà Quốc hội, để bắt đầu các cuộc đàm phán với các đại diện của Đảng CNXHCN Hungary thực sự nắm quyền lực chính trị và với các đại biểu của các tổ chức khác do họ mời. Chúng tôi khẳng định rằng, mục đích của các cuộc đàm phán là bảo đảm cho quá độ hoà bình từ một hệ thống cai trị chuyên chế sang nền dân chủ đại diện thực sự làm cho ý chí của nhân dân có hiệu lực. Trong quá trình các cuộc đàm phán không phải chúng tôi muốn chia chác quyền lực với những người chủ quyền lực hiện tại. Chúng tôi không muốn dự phần vào việc thực hành quyền lực trên đầu nhân dân, mà không có sự đòi hỏi của nhân dân. Mục đích của chúng tôi là, các công dân của đất nước chúng ta có thể quyết định và quyết định về việc, họ uỷ thác việc thi hành quyền lực cho những ai, cho những lực lượng chính trị nào, trong thời kì kéo từ các cuộc bầu cử này đến các cuộc bầu cử kia.

Gần hai thế kỉ, mọi trào lưu tiến bộ Hungary xét cho cùng đều có tinh thần dân chủ, từ phái đối lập cải cách đến các phong trào nhân dân, từ những người cấp tiến qua các phong trào công nhân đến dân chủ thiên chúa giáo. Đường của họ có thể bị chặn bởi các đặc quyền, các cuộc can thiệp từ 1849 đến 1956, bởi sự lừa đảo và bởi bạo lực. Người ta đã có thể đẩy lùi họ, nhưng đã không thể tiêu diệt được họ, bởi vì họ đã luôn luôn có thể tìm thấy sức mạnh từ nhân dân khắc khoải được tự trị, và bởi vì họ đã biết, họ có chính nghĩa. Họ đã biết rằng, tương lai là của dân chủ. Chúng ta, một dân tộc hết lần này đến lần khác bị chà đạp bởi sự can thiệp hoàng đế, sa hoàng, chuyên chế, bị [hiệp ước] Trianon chia năm sẻ bảy, bị các chế độ chuyên chế theo chủ nghĩa hitler và chủ nghĩa stalin làm

khôn khổ, để cho chúng ta có thể tồn tại nói chung, để chúng ta có thể bảo đảm các quyền con người, công việc và bánh mì cho mỗi công dân, chính quyền tự trị cho dân tộc, độc lập cho đất nước, chúng ta cần phải thoả thuận về các điều kiện của quá độ hoà bình sang chế độ dân chủ. Những ai có mắt để nhìn, có lí trí để phán xét, người đó phải nhận ra rằng, không chỉ tương lai là của dân chủ, mà hiện tại cũng là của nó rồi.

Các nhiệm vụ của ba cuộc cách mạng Hungary chưa hoàn tất bây giờ phải được chúng ta hoàn thành bằng con đường hoà bình. Ngày 16-6 dân tộc chúng ta tưởng nhớ đến một thử nghiệm hào hùng cuối cùng như vậy. Cuộc cách mạng 1956 bị quân đội soviet đánh bại, các uỷ ban dân tộc của chúng ta, các uỷ ban công nhân của chúng ta, các đảng vừa được phục hồi của chúng ta đã bị phản động trong nước giải tán. Sự khủng bố và báo thù tiếp theo sau đó có mức độ chưa từng có trong lịch sử cận đại của chúng ta.

Sau đó người ta cho nhân dân đã bị làm cho hoảng sợ, đã bị mất hết hi vọng vài mẫu vụn như của bố thí. Trong lĩnh vực tư nhân người ta công nhận quyền tự do nhất định và cho phép một cách hào phóng, rằng người dân bằng cách tự bóc lột mình hãy tạo ra các điều kiện có thể chịu đựng được cho chính mình. Chúng ta chỉ có thể tìm thấy sự hạnh phúc của riêng mình với tư cách thần dân lệ thuộc, chúng ta không thể tham gia, nói xen vào việc hình thành số phận chung của chúng ta với tư cách công dân có trách nhiệm. Việc điều hành đất nước là của quyền lực tối thượng toàn năng. Một nhóm quyền lực elit hẹp giải quyết các công việc chung của chúng ta như việc riêng.

Kết quả ai cũng biết: nền kinh tế không có khả năng cạnh tranh, xã hội không có khả năng hoạt động, sự bần cùng hàng loạt, đạo đức suy đồi. Khủng hoảng là khủng hoảng của hệ thống, chắm dứt nó bên trong cơ cấu quyền lực hiện tại là không thể.

Sau ba mươi năm tê liệt cuối cùng xã hội chúng ta đã lên tiếng. Sự xuất hiện của các tổ chức độc lập và các cuộc vận động tầm cỡ lớn báo hiệu rằng, xã hội muốn nắm lấy số phận của mình. Thúc đẩy việc này không chỉ là trách nhiệm đạo đức của chúng ta, mà là lợi ích chung của tất cả chúng ta, thậm chí ngày nay, nhiều người tin rằng, là điều kiện cơ bản cho sự tồn tại của dân tộc. Hình thức đã được thử, đáng tin cậy để thể hiện liên tục ý chí của nhân dân là nền dân chủ đại diện. Phương pháp để tạo ra nó là bầu cử tự do.

Chúng tôi tin tưởng rằng, bầu cử tự do không chỉ có thể dẫn đến sự đổi mới quan trọng của đời sống xã hội và hoạt động chính trị, mà tầm quan trọng tạo thành số phận của nó là có thể trong lịch sử của dân tộc chúng ta. Phải nghi nhận rằng, chỉ có thể tổ chức các cuộc bầu cử tự do trong một xã hội đã được giải phóng khỏi những nỗi sợ hãi và sự hoài nghi. Để xoá tan sợ hãi và hoài nghi cần thời gian.

Việc mai táng các liệt sĩ cách mạng và sự khởi động các cuộc đàm phán này có thể là khởi đầu của sự hoà giải dân tộc, nhưng chỉ có sự mai táng hệ thống quyền lực độc tài mới có thể mang lại sự hoà giải dân tộc thực sự. Mà việc này chỉ có thể xảy ra bằng con đường phi chính trị hoá các tổ chức vũ lực và bầu cử tự do.

Vì thế chúng tôi muốn đi vào các cuộc đàm phán với những người chủ của quyền lực trên cơ sở các nguyên tắc sau. Cơ sở của quyền lực là nguyên lí dân quyền. Quyền tối cao không một lực lượng chính trị duy nhất nào có thể chiếm làm của riêng, và không thể tuyên bố mình là người được uỷ thác của ý chí nhân dân. Ý chí nhân dân phải được thể hiện trong các cuộc bầu cử tự do, có kết quả công khai, mà không thể loại trừ bất cứ đảng và tổ chức chính trị nào chấp nhận các nguyên lí dân chủ và từ chối sử dụng các công cụ bạo lực. Cho đến khi ý chí chính trị của xã hội chưa được thể hiện bằng bầu các đại biểu quốc hội, trước lúc đó đừng nên có các cuộc bầu cử có tầm quan trọng toàn quốc, thí dụ như bầu tổng thống, hay bầu chính quyền địa phương. Quyền lực bắt buộc phải công nhận kết quả của các cuộc bầu cử tự do, và sau đó không được dùng bất cứ công cụ nào để mưu toan giả mạo [kết quả]. Một phe đối lập mạnh ở quốc hội là định chế cơ bản của mọi nền dân chủ hoạt động, làm đối trọng với hoạt động của chính phủ. Không đảng hay tổ chức chính trị duy nhất nào có thể có đội vũ trang riêng của mình. Các đảng và các tổ chức chính trị không thể tạo ảnh hưởng thông qua các thành viên của mình lên hoạt động của các tổ chức vũ trang. Để giải quyết các xung đột chính trị không được sử dụng các lực lượng vũ trang vì bất cứ cớ gì. Cũng chỉ ở mức ngăn chặn bạo lực mới được phép đương đầu một cách hợp hiến chống lại bạo lực. Từ bỏ bạo lực là không đủ, phải loại trừ khả năng bạo lực. Phải giải tán lực lượng tự vệ công nhân, phải đưa cảnh sát chính trị vào các giới hạn, phải đưa công an gìn giữ trật tự công

cộng dưới sự chỉ huy của các chính quyền tự quản địa phương, phải đưa việc sử dụng vũ khí dưới sự kiểm soát công khai.

Chỉ như vậy mới chấm dứt được sự sợ hãi vẫn ẩn nấp trong những người dân, chỉ như vậy thì đa số – không yên lặng, mà bị bịt miệng – mới có thể trở thành cộng đồng của các công dân quan tâm đến chính trị. Chúng tôi, các tổ chức tạo thành Bàn tròn Đối lập, thấy mục đích của các cuộc đàm phán trong việc điều chỉnh sự xuất hiện trên võ đài chính trị và sự đối chọi của của các nhân tố chính trị.

Trong khi ngay bây giờ chúng tôi đã sẵn sàng làm mọi thứ, những thứ thực sự tùy thuộc vào chúng tôi, để tìm các giải pháp cho các xung đột do khủng hoảng gây ra, nhưng chúng tôi không thể gánh vác trách nhiệm để xoá bỏ sự phá sản cho đến các cuộc bầu cử, bởi vì các tổ chức đối lập – với tư cách đối lập – chỉ có thể kiểm tra và mong muốn những người, cầm lái đất nước này 40 năm nay và đã dẫn đến đây. Chúng tôi hiểu rõ rằng, nền kinh tế ở trong tình trạng sụp đổ và chôn vùi số phận của hàng ngàn người mỗi ngày. Cho họ, tức là cho chúng tôi, không lời mị dân xã hội nào có thể giúp đỡ. Điều kiện tiên quyết của sự chặn đứng sụp đổ kinh tế là sự thay đổi hệ thống chính trị.

Cuối cùng chúng tôi khẳng định một cách nhấn mạnh: các tổ chức của Bàn tròn Đối lập không ngồi vào bàn đàm phán để róc một phần quyền lực ra cho chính họ, mà để tạo ra tình hình trong đó nhân dân giành lại được quyền lực cho chính mình, không phải bằng vũ lực, mà bằng các công cụ hoà bình. Nước Hungary là tài sản của nhân dân, như thế không cần giành lại bằng vũ lực cái, đảng nào cũng là của họ. Chỉ cần ngừng cao đầu, tự tổ chức mình và với ý thức thích hợp nắm lấy đất nước, tổ quốc của chính mình.

Szürös Mátyás: Các quý bà và các quý ông, tôi cảm ơn dr. Kónya Imre đã trình bày tuyên bố ý định thay mặt Bàn tròn Đối lập. Bây giờ tôi nhường lời cho người phát ngôn của các tổ chức và phong trào xã hội được liệt kê như Bên đàm phán thứ Ba trong thoả thuận, dr. Kukorelli István.

Kukorelli István: Kính thưa ông chủ tịch, kính thưa các đối tác chính trị! Chúng tôi đã là những người đề xuất và là những người đảm nhận bàn tròn này ngày hôm nay, mà hãy thú nhận, thành ra hơi có góc cạnh. Tầm quan trọng của nó dù sao vẫn lớn từ quan điểm phát triển xã hội hoà bình.

Thoả ước mà chúng tôi cũng kí là kết quả của các thoả hiệp có đi có lại và tinh tảo. Với các thoả hiệp này, với việc ai ngồi ở đâu, chúng ta không thể tạo ra các ảo tưởng, không thể đánh lừa được dư luận đang chú ý đến chúng ta. Ba bên này biểu lộ nhiều thứ, nhưng cũng che đi nhiều thứ. Không phải tranh cãi việc đối chất của phe đối lập và chính quyền. Trong tương lai dân chủ khó có thể hình dung được mà không có phe đối lập được bảo vệ bởi các quyền thiểu số. Chắc chắn, ở phía đối lập và trong trường hợp của một vài tổ chức xã hội khác thiểu hạ tầng kinh tế, mà việc tạo ra nó là nhiệm vụ của các cuộc đàm phán của chúng ta và của chính quyền, việc cũng được chúng tôi thúc giục.

Đồng thời chúng ta phải thừa nhận rằng, với trình tự hợp này chúng ta không có khả năng diễn tả nhiều đường gẫy quan trọng của xã hội. Chỉ nhắc đến vài đường gẫy: đất nước bắt đầu bị tách ra làm đôi, thành những người hoạt động xã hội đang tổ chức thành các đảng, thành cái gọi là elit và những người không muốn lập bè đảng; thành những người mạnh về vốn và những người nghèo. Các mâu thuẫn xã hội khác cũng căng thẳng sâu sắc. Những căng thẳng này chúng ta phải cùng nhau chịu, và việc này vả lại chúng ta càng có thể làm được, bởi vì [đại diện cho] các lát cắt ngang của xã hội chúng ta cũng có mặt bên bàn tròn.

Các tổ chức chiếm chỗ ở bên thứ ba không muốn tạo ra bề ngoài thống nhất. Đại diện cho lợi ích của các thành viên của mình họ hiện diện với tư cách các tổ chức chính trị độc lập, tùy thuộc vào chương trình nghị sự cụ thể họ hình thành lập trường của mình một cách tự chủ. Tôi biết rõ, ít người thấy đường nét chung trong đội vừa tụ tập lại với nhau này, muốn hiện diện với tư cách lực lượng độc lập trong các cuộc đàm phán. Chúng tôi không giấu giếm rằng, chúng tôi không là một đoàn đại biểu thống nhất, nhưng chúng tôi có và sẽ có độ khoan dung cao đối với nhau. Chúng tôi cũng mong muốn điều này cho đoàn đại biểu thống nhất. Cái gấn chúng tôi lại là, tất cả chúng tôi đều quan tâm đến việc khắc phục khủng hoảng xã hội-kinh tế.

Điểm chung của các tổ chức xã hội ngồi ở bên thứ ba còn là, mục tiêu hàng đầu của chúng tôi không phải cuộc đấu tranh để có phần trong công quyền, mà đúng hơn nhiều là thí dụ bảo vệ lợi ích, tạo cộng đồng. Các tổ chức này không chỉ suy nghĩ về chính sách

lớn. Mục tiêu được cam kết của chúng tôi là đứng lên chống những kẻ quá khích, gìn giữ sự cân bằng của trung tâm xã hội.

Phần lớn các tổ chức của Bên thứ Ba có gánh nặng chung là vai trò bạn đường hình thức đã nhận làm trong cơ cấu quyền lực cũ. Vì thế nhiều người đã muốn xếp đoàn đại biểu chúng tôi ngồi sang bên của Đảng CNXHCN. Những ý kiến này không chú ý đến những thành quả của thời gian tiến nhanh, đến sự thực rằng, đã xảy ra dịch chuyển quan trọng trong cơ cấu quyền lực. Sự chỉ đạo nhất nhất của đảng đối với các tổ chức của chúng tôi về mặt thể chế đã chấm dứt. Các tổ chức của chúng tôi trong tương lai cũng sẽ không thờ ơ với đảng phái, nhưng học từ quá khứ, không muốn hoạt động dưới sự thống trị riêng của bất cứ đảng chính trị duy nhất nào.

Hãy ghi nhận, trong các tổ chức này, tuy tỉ lệ có khác nhau, nhưng có các nhà cải cách có uy tín hoạt động. Vô cùng sai có lẽ là cách tiếp cận rằng, ở đây những người tán thành dân chủ ngồi đối diện với những người phản đối dân chủ. Chúng tôi muốn chỉ ra rằng, trong đoàn đại biểu của chúng tôi có khá đông người ngoài đảng, chính xác hơn, ngoài các đảng.

Quá độ hoà bình, sự phát triển hữu cơ không thể thực hiện được chỉ trên cơ sở tabula rasa [xoá sạch và làm lại từ đầu]. Thành tố hữu cơ của quá độ là sự đổi mới của các tổ chức xã hội, mà về chúng xã hội có nhu cầu. Cái bảo đảm cho thành công của bàn tròn chúng ta là, hãy đừng tranh cãi về tính chính đáng của nhau, vì tính chính đáng của tất cả chúng ta đều gây nhiều tranh cãi. Câu hỏi của tương lai, là lịch sử xác minh lại cho ai và loại ai ra. Về phía mình chúng tôi không muốn cãi vã với các cơ như vậy, chúng tôi chấp nhận rằng, ở đây tất cả mọi người với tư cách đối tác đàm phán có đầy đủ quyền và chúng ta đại diện cho mảng lớn mảng nhỏ của xã hội. Sự tồn tại của cơ sở xã hội là vấn đề quan trọng nhất của tính chính trực và tính xác thực của mọi tổ chức chính trị.

Theo quan điểm của chúng tôi cái gì là nhiệm vụ quan trọng nhất của các cuộc đàm phán của chúng ta? Đó là, chúng ta gạt bỏ các cạm bẫy lịch sử, nhắc lên và gỡ các quả mìn nằm trước quá độ sang hệ thống đa đảng, nền dân chủ đại diện, nhà nước pháp quyền. Việc gỡ mìn ai cũng biết không thể làm trong trạng thái thần kinh bị phiên muộn.

Đang nói về các cạm bẫy nào? Trong mọi trường hợp có thể coi việc ra quyết định lập pháp ngày nay là như vậy. Chúng ta sống

trong năm của việc thiết lập nhà nước pháp quyền, việc lập hiến pháp, các cơ quan chuyên môn xuất chúng rao bán các dự thảo luật quan trọng hơn cả những cái quan trọng hơn. Chính quyền làm việc, thực hiện công việc của mình. Chúng ta cũng cần tăng số vòng quay, bởi vì thiếu khía cạnh chính sách xã hội của việc tạo nền móng của các luật, sự đồng thuận chính trị. Trong thoả ước chúng ta khẳng định: việc làm luật không được đi trước các thoả thuận chính trị. Chúng tôi đồng ý, và kiến nghị: các dự luật đã được công bố, thí dụ như luật đảng, chỉ sau khi có các các thoả thuận thì Quốc hội mới đưa vào chương trình nghị sự. Thay cho việc cầm quyền bằng sắc lệnh, nước Hungary cần luật pháp đồng thuận, sự thông trị của các luật là đặc điểm cơ bản nhất của nhà nước pháp quyền. Chúng ta muốn đẩy nhanh việc xây dựng các hệ thống các mối quan hệ hợp pháp trong mọi lĩnh vực, bởi vì điều này có nghĩa là sự bảo đảm thực sự để chống lại sự lạm dụng quyền lực, chống lại sự sắp xếp lại nhỡ có thể xảy ra. Chúng ta khuyến khích các uỷ ban do chúng ta lập ra làm việc nhanh và hiệu quả, và chúng ta hãy loại sự phá rối, các cuộc đấu tranh chính trị đảng phái ích kỉ khỏi các cuộc hội nghị toàn thể quyết định về các văn kiện.

Cuối quá trình làm luật là việc chấp nhận hiến pháp mới, mà theo quan điểm của chúng tôi sau các cuộc bầu cử Quốc hội mới sẽ nhóm họp và phải quyết định. Hiểu biết quá độ, đất nước cần không phải một hiến pháp giải quyết khủng hoảng. Việc lập hiến đầy đủ có thể được thực hiện, nếu bước ngoặt chính trị không bị vỡ, và các vấn đề tranh cãi nhất của quan niệm hiến pháp trong các cuộc tranh luận của chúng ta được làm rõ. Thí dụ như: ai là chủ thể lập hiến, ai có quyền tối cao, ai là chủ đất nước này?

Cái bấy thứ hai, rằng sự chấp nhận xã hội của các cơ quan chính quyền, của Quốc hội có nhiệm vụ điều khiển xã hội, bị tranh cãi. Trong khi đó cho đến các cuộc bầu cử các cơ quan thường bị chỉ trích này phải đưa ra các quyết định kinh tế và chính trị vô cùng quan trọng. Lợi ích của xã hội là, cho đến các cuộc bầu cử hãy đừng đưa đất nước đến tình trạng không thể chỉ huy nổi, mà hãy giúp đỡ các xu hướng cải cách, đã được biên soạn trong ngôi nhà này, nơi chúng ta là khách bây giờ. Hãy giúp làm sạch khuôn mặt của các cơ quan công quyền trong năm lập hiến này.

Các tổ chức của Bên thứ Ba bác bỏ không phải sự phê bình chính đáng đối với các biện pháp hấp tấp của chính quyền và thái

độ của một số nhà chính trị, mà bác bỏ quan điểm phê phán xuất phát từ các giá trị và khuôn mẫu trừu tượng, chứ không xuất phát từ hệ thống xã hội thật.

Công việc của Quốc hội có thể được cải thiện cho đến các cuộc bầu cử với sự ủng hộ xã hội. Ở những nơi có đại biểu từ chức – với sự chấm dứt có thể của ghế đại biểu dự bị – đại diện của các đảng mới cũng có thể xuất hiện trong tình thế cạnh tranh. Chúng tôi biết rõ, tâm trạng [người] kuruc* ngự trị trong lịch sử chúng ta. Nhưng là ảo tưởng đi đơi quá độ sang hệ thống đa đảng sẽ tự động chữa trị ngay được các bệnh tật xã hội và kinh tế của chúng ta. Trong trường hợp các lực lượng chính trị đang gia nhập mà lại đi từ chối xử lý khủng hoảng không do họ gây ra, thì chúng ta để lại cho con cháu chúng ta gánh nặng còn lớn hơn.

Cạm bẫy thứ ba là thiếu khả năng tiếp nhận xã hội, sự tồn tại của đa số thâm lặng hay bị bịt miệng được nhắc đến nhiều hiện nay. Tại chiếc bàn này nhiều nhất họ cũng chỉ hiện diện với tư cách những người quan sát danh dự, giữ khoảng cách mà thôi. Theo một kết quả hay đúng hơn không có kết quả của bầu cử gần đây con số này là gần sáu mươi phần trăm. Ở nước ta bên cạnh sự thiếu lòng tin là sự thiếu hiểu biết khổng lồ, khó định hướng trong sự công khai đồ xuống chúng ta từ một năm nay. Đây là khủng hoảng trí tuệ, chúng ta biết rõ, đó là hậu quả của chính sách đã tặng cho giáo dục, văn hoá và khoa học định ngữ “phi sản xuất”. Việc thay đổi chính sách này là trách nhiệm của chính quyền. Còn trách nhiệm của chúng ta – giữa những thứ khác–, là hợp tác trong việc hình thành chính sách này, chúng ta hãy thử làm trung gian chuyển tải các lợi ích thực của công dân.

Chúng ta có phận sự truyền đạt cả sự thực rằng, các cuộc cải cách chính trị và kinh tế không có nghĩa là trong ví tiền ngày mai sẽ có ngay thu nhập.

Đất nước tràn ngập các cương lĩnh toàn quốc và địa phương hay hơn cả các cương lĩnh hay, chương trình của thủ tướng cũng được tiếp nhận tích cực. Ở nước ta hiện nay sự tầm thường lịch sử là lớn: không một cương lĩnh nào có thể thành công mà không có sự ủng

* kuruc ban đầu có nghĩa là những người tham gia Thập tự chinh, rồi đến năm 1514 chỉ những người tham gia khởi nghĩa của Dózsa György ở Hungary, rồi cuối cùng giữa 1671 và 1711 chỉ những người khởi nghĩa có vũ trang chống lại Hapsburg.

hộ xã hội, mà không có lòng tin. Cần nhìn thẳng công khai vào tình hình xã hội-kinh tế của chúng ta.

Tất cả các tổ chức chính trị – kể cả các tổ chức nhận là mị dân xã hội nữa – đều nhắm vào đa số thâm lặng. Trách nhiệm chung là lớn, rằng ai sẽ giành được họ. Chúng ta hi vọng rằng, lời con người chân thành, xác thực vẫn có đất sống ở đất nước này.

Bên cạnh việc ngăn chặn cạm bẫy, nhiệm vụ và trách nhiệm của bàn đàm phán của chúng ta là để ý sao cho quá độ hoà bình vẫn tồn tại. Một mặt chúng ta phải bác bỏ mọi công cụ và định chế đấu tranh chính trị trực tiếp trong công luận, và cả trong các luật sẽ được xây dựng. Mặt khác phải xây dựng các nhân tố ổn định chính trị và kinh tế. Cái làm ổn định kinh tế thí dụ có thể là sự phân chia đều hơn gánh nặng công, một bảo đảm chính trị như vậy – và điều này tôi chỉ có thể nói thay mặt một vài tổ chức – là việc bầu tổng thống nước cộng hoà trước cả các cuộc bầu cử quốc hội.

Bên thứ Ba đồng ý rằng, có hai chủ đề chính trong chương trình nghị sự của chúng ta, cụ thể là xác định các quy tắc và các nguyên lí phục vụ cho việc thực hiện quá độ chính trị dân chủ, cũng như các nhiệm vụ chiến lược để khắc phục khủng hoảng kinh tế-xã hội. Về phía chúng ta có lẽ là sự phân vai sai, nếu bây giờ chúng ta đưa ra chiến lược kinh tế và chính trị ở tầm chương trình của chính phủ. Trong phiên khai mạc toàn thể đây không phải là nhiệm vụ của chúng ta, mà là để chúng ta trình bày ý định hợp tác và đàm phán của chúng ta trước công chúng.

Về thời gian biểu tại đây và bây giờ do thiếu chuẩn bị phù hợp cũng chẳng thể đại diện cho lập trường chung, nhiều nhất là các quá trình cải cách chính trị và kinh tế là không thể tách khỏi nhau. Tuy nhiên chúng tôi muốn khẳng định, phần lớn các tổ chức ở bên thứ ba có hình dung được đưa ra công khai của mình, bất luận về chính sách kinh tế nên theo, hay về một số cải cách chính trị.

Bàn tròn của chúng ta là biểu tượng của sự bắt đầu quá trình đàm phán. Chúng tôi đề xuất việc hình thành các diễn đàn, các bàn tròn tương tự cùng nhau ở mức các cộng đồng địa phương. Nếu công việc đã được bắt đầu ở nhiều nơi này không được tiếp tục hay không được thực hiện, công việc của chúng ta còn lại là đối thoại của các elit.

Có thể rút ra từ các tuyên bố ý định được nêu là, những dè dặt đối với nhau của chúng ta đang giảm dần. Cá nhân tôi cho một kết

quả quan trọng nhất của buổi khai mạc này là, sự sợ hãi được giải toả, mà không nên dân chủ nào có thể sống chung với. Thật thoải mái để khẳng định điều này trước 16-6.

Bên thứ Ba chấp nhận các điều kiện đàm phán, sẽ tuân thủ các quy tắc thể lệ. Chúng tôi mong sự chuẩn bị, tính kiên nhẫn và trách nhiệm đối với các cuộc đàm phán của chúng ta- mà chúng ta hi vọng có thể hợp nhất các đức hạnh dân chủ và yêu nước.

Szürös Mátyás: Kính thưa các bên đàm phán, các quý bà và các quý ông. Tôi cũng cảm ơn tuyên bố ý định của Kukorelli István nhân danh Bên thứ Ba.

Tôi nghĩ, trên cơ sở những điều vừa nói, đối với tất cả các bên đàm phán về cơ bản đã rõ – có thể hoàn toàn rõ –, rằng về các vấn đề nào đáng mong mỏi là trong những ngày tới, các tuần tới các lập trường đến gần nhau hơn, may ra đạt được thoả thuận, đồng thuận trước công chúng nước ta. Tất nhiên cũng hiện ra các lập trường, các ý kiến từ các tuyên bố ý định, trong đó tất nhiên phản ánh những khác biệt quan điểm. Điều này có thể coi là thật sự tự nhiên vào lúc đầu của chuỗi đàm phán.

Trên cơ sở uỷ quyền của các bên đàm phán tôi thông báo, rằng theo các thoả thuận sơ bộ cuộc họp toàn thể sẽ diễn ra vào 17 giờ ngày 21-6-1989, cũng ở Phòng Thợ săn của Nhà Quốc hội, khi có thể đạt thoả thuận cụ thể về xác định các chủ đề đàm phán, sau đó về chính xác hoá nó, về số các uỷ ban công tác, cũng như về các mức đàm phán. Trong thời kì tới công việc chuyên gia sẽ tiếp tục, và trong khuôn khổ này có thể làm rõ mọi vấn đề liên quan đến các bên đàm phán.

Đối với công việc này về phần mình – tiếp nhận việc chủ toạ như một vinh dự – tôi chúc tất cả các bên đàm phán và các chuyên gia sự kiên nhẫn, thành công, sự thoả thuận càng sớm càng tốt vì lợi ích của dân tộc, của đất nước, và tôi tuyên bố kết thúc cuộc họp toàn thể hôm nay. Tôi cảm ơn sự tham gia trong cuộc họp toàn thể đầu tiên và trân trọng mong tất cả mọi người vào 17 giờ ngày 21-6 ở phòng này. Tạm biệt, xin cảm ơn.

Phần lời của video do Fekete Doboz quay. – Kho tư liệu của Fekete Doboz, EKA-NKA các bản thu, cuộn băng số 18. sz., 15.

Hội nghị toàn thể các cuộc đàm phán Bàn tròn Dân tộc 21/6/1989

(Biên bản)

Biên bản

về cuộc đàm phán thứ hai của các đoàn đại biểu Đảng CNXHCN Hungary, Bàn tròn Đối lập, cũng như các tổ chức và phong trào xã hội, tại Phòng Thợ săn của Nhà Quốc hội, 17 giờ, thứ tư, ngày 21-6-1989.

Szúrös Mátyás, chủ tịch Quốc hội: Thưa các quý Bà, quý Ông! Thưa các bên đàm phán! Tuần qua – tôi có thể khẳng định mà không hề cường điệu – cả nước đã chú ý theo dõi phiên họp toàn thể thứ nhất và các cuộc đàm phán chuyên gia tiếp sau của các bên đàm phán – Bàn tròn Đối lập, Đảng CNXHCN và bên đàm phán thứ ba gồm các tổ chức và phong trào khác nhau – cũng như tin tức về các cuộc đàm phán đó. Trong tinh thần hoà giải dân tộc chúng ta đã mai táng Nagy Imre và các bạn cùng cảnh ngộ của ông, một việc làm cho nên chính trị của chúng ta, nhưng chủ yếu dân tộc chúng ta mạnh lên về đạo đức.

Sự thực rằng ba bên đàm phán tiếp tục công việc của mình hôm nay trong phiên họp toàn thể, cũng như số những người hiện diện với tư cách quan sát viên cũng tăng lên, chứng tỏ, tất cả mọi người đều ý thức được về trách nhiệm lớn đến thế nào đối với đất nước, đối với dân tộc.

Ai cũng biết, tôi đã triệu tập kì họp Quốc hội vào ngày 27/7 để thảo luận và tất nhiên quyết định các dự luật đã được chuẩn bị và các đề trình khác. Liên quan đến các cuộc họp nhóm đại diện và các cuộc họp chuyên gia diễn ra những ngày qua tôi muốn cho các bên đàm phán biết rằng, các đại biểu quốc hội cũng hết sức chú ý đến các cuộc đàm phán của các vị.

Tôi nghĩ, cũng có thể mong đợi các bên đàm phán rằng, các đại biểu quốc hội có thể được biết kịp thời ở mức sâu cần thiết về kết quả và các giả thiết của các cuộc đàm phán để họ có thể hình thành ý kiến liên quan của họ. Việc phối hợp các cuộc đàm phán hiệp

thương chính trị và công việc quốc hội có tầm quan trọng cơ bản đối với tất cả mọi người. Các đại biểu quốc hội ý thức được rằng, các cuộc đàm phán ba bên có thể cung cấp phần lớn hậu trường xã hội và chính trị cho các quyết định của họ. Trong tình hình hiện nay chúng ta không có thời gian để phí phạm, nhưng hấp tấp, vội vã, không suy nghĩ chín chắn cũng không thể là nguyên tắc chỉ đạo của chúng ta. Chính vì vậy, khi tôi yêu cầu các ngài rằng, mục tiêu hãy là tiếp tục thành công và kết thúc thành công càng sớm càng tốt các cuộc đàm phán, tôi đồng ý với những người cho rằng, những căng thẳng và mối lo tích tụ trong xã hội rất rắc rối, phức tạp đến mức giải quyết chúng không chỉ cần sức lực chung, mà đôi khi cần nhiều thời gian và kiên nhẫn.

Đòi hỏi có vẻ mâu thuẫn nhau về thời gian cấp bách và ra quyết định có cơ sở dường như có thể giải quyết được, nếu các cuộc đàm phán ở các uỷ ban, ở các cuộc thảo luận chuyên gia được tiến hành với cường độ đặc biệt.

Thưa các bên đàm phán! Trong vài tuần từ phiên họp toàn thể đầu tiên các chuyên gia của các bên đàm phán đã thoả thuận về chủ đề chi tiết chính xác, về các mức đàm phán, về cử các uỷ ban công tác, cũng như mời những người quan sát. Tôi muốn giới thiệu nhóm chủ đề đầu tiên. Trong khuôn khổ các đàm phán chính trị thực chất

1. nhiệm vụ là xác định các nguyên tắc và quy tắc phục vụ cho việc thực hiện quá độ chính trị dân chủ.

Thứ nhất: các khoản nóng hổi của sửa đổi hiến pháp, các vấn đề của định chế tổng thống nước cộng hoà và Toà án Hiến pháp;

Thứ hai: điều chỉnh pháp lí sự hoạt động của các đảng chính trị;

Thứ ba: các vấn đề liên quan đến các cuộc bầu cử, các luật quyền bầu cử;

Thứ tư: các nguyên tắc sửa đổi Bộ Luật Hình sự và Bộ Luật Tố tụng Hình sự;

Thứ năm: các vấn đề thông báo và thông tin, luật [cấp] thông tin mới;

Thứ sáu: tạo những bảo đảm pháp lí loại trừ các giải pháp bạo lực.

2. Về các nhiệm vụ chiến lược để đối phó với khủng hoảng xã hội và kinh tế

thứ nhất: các vấn đề chiến lược giải quyết khủng hoảng kinh tế (nợ, chuyển đổi cơ cấu, lạm phát, v.v.);

thứ hai: các hậu quả xã hội và các phương thức giải quyết khủng hoảng kinh tế;

thứ ba: cải cách sở hữu, đặc biệt lưu ý đến chuyển đổi tài sản nhà nước;

thứ tư: các vấn đề sở hữu đất đai và luật hợp tác xã;

thứ năm: cải cách ngân sách và luật ngân sách nhà nước;

thứ sáu: quyền cạnh tranh và điều chỉnh chống độc quyền, dỡ bỏ các cản trở pháp lí đối với kinh doanh.

Việc xác định các vấn đề phụ trong nội bộ mỗi nhóm chủ đề, chính xác hoá các chủ đề đã được chấp thuận – nếu diễn tiến đàm phán đòi hỏi – là nhiệm vụ của các uỷ ban.

Bắt đầu ngay đàm phán thực chất các đề tài được nêu tiếp sau phiên họp toàn thể này.

Căn cứ vào tính khẩn cấp của các chủ đề thứ nhất, thứ hai và thứ ba, cả ba bên đều cho việc thực hiện công việc với nhịp độ tăng tốc là có lí.

Trong nhóm chủ đề thứ hai. Các cuộc đàm phán xảy ra ở ba mức: tại phiên họp toàn thể nói chung có các chức năng tuyên bố, chính trị; ở hai uỷ ban được lập ra phù hợp với hai nhóm chủ đề, nơi mở ra khả năng điều phối công việc chuyên gia và giải quyết các vấn đề nảy sinh bằng các công cụ chính trị; trong các ban công tác được lập theo các đề tài, nơi tạo khung khổ cho công việc chuyên gia.

Các đoàn đàm phán ngày hôm nay đã cử ra hai uỷ ban và đồng thời uỷ quyền cho họ lập các ban công tác.

Về nhóm chủ đề thứ ba, các bên xác nhận muốn để mở hơn các cuộc họp toàn thể cho những người quan sát. Nhưng quan trọng là, khi mời những người quan sát cần theo các quan điểm sau:

- có hoạt động thật sự, có chương trình chính trị được công bố, ngoài ra

- hoạt động với tư cách một tổ chức toàn quốc,

- chủ tịch cuộc họp toàn thể chấp nhận đăng kí của các tổ chức không được đoàn đàm phán nào đó đại diện.

Ngần ấy về sự thoả thuận.

Thưa các bên đàm phán! Bây giờ chúng ta chuyển sang các phát biểu, tuyên bố liên quan đến các nguyên tắc để thực hiện quá độ chính trị dân chủ.

Đầu tiên xin nhường lời cho Pozsgay Imre, người phát ngôn được chỉ định về vấn đề này của Đảng CNXHCN Hungary.

Tôi chuyển lời cho Pozsgay Imre.

Pozsgay Imre: Thưa Ngài Chủ tịch! các Quý Bà quý Ông! Đại diện cho Đảng CNXHCN tôi vui mừng xác nhận rằng, do kết quả của các cuộc đàm phán tiến hành trong giới chuyên gia chúng ta có thể họp phiên toàn thể. Trong phiên họp toàn thể này chúng ta có thể chứng tỏ rằng, có ý định chung để đưa công việc, sự nghiệp của chúng ta lên phía trước.

Các thoả thuận được ông chủ tịch nhắc đến cho phép tuyên bố điều này. Tôi cũng muốn nói, đúng gắn với điểm mà chủ tịch vừa nhắc, rằng phù hợp với thoả thuận sơ bộ Đảng CNXHCN tuân theo thoả thuận rằng, các hoạt động lập pháp không thể diễn ra và không thể xảy ra cho đến khi, thoả thuận chính trị trước chưa xảy ra.

Phù hợp với điều này và đồng thời nhắc tới như sự xác nhận, kiến nghị trên cơ sở lòng tin, bản thân tôi cũng ghi nhớ rằng, trong kì họp quốc hội bắt đầu ngày 27 chúng tôi không kiến nghị chính phủ đệ trình các dự luật buộc tội ra trước Quốc hội. Tôi nợ thông báo này với các đối tác đàm phán của chúng tôi và đồng thời tôi cũng muốn trình bày như lời kêu gọi hợp tác.

Liên quan đến các vai trò để thiết lập nước Hungary dân chủ, tôi muốn thông báo với các đối tác đàm phán của chúng tôi về lập trường của Đảng CNXHCN.

Chúng tôi cố gắng tới một chế độ chính trị, trong đó ý nguyện chính trị nảy sinh từ công dân, một xã hội công dân có các định chế đáng tin cậy dựa vào sáng kiến từ dưới lên để thực hiện ý nguyện này. Phù hợp với văn hoá chính trị châu Âu và những kinh nghiệm thế kỉ hai mươi, chính vì thế Đảng CNXHCN chấp nhận hệ thống bầu cử dựa trên các cuộc bầu cử tự do, hệ thống bày tỏ mong muốn, ý nguyện này của công dân trong các cuộc tranh đấu của các đảng, như một hình thức – và là hình thức thích hợp – để biểu lộ ý muốn này của công dân. Rút ra tất cả các các hậu quả của việc này liên quan cả đến thực hành chính trị đến nay của riêng đảng, hậu quả chủ yếu nhất, như đã được nêu trong tuyên bố ý định ở buổi đàm phán đầu tiên, là từ bỏ phương thức thực hành quyền lực độc

quyền nảy sinh từ sự đan xen nhau của đảng-nhà nước và nhà nước-đảng, và đảm nhận đấu tranh chính trị theo tinh thần chế độ chính trị đa nguyên được nói tới ở trên và trong các hình thức được chế định một cách hợp hiến để chiếm được thiện chí của các công dân trên cơ sở một cương lĩnh chính trị đúng đắn, coi trọng các lợi ích quốc gia và một chính sách nhân sự phù hợp với cương lĩnh đó.

Đây là quan điểm chính trị quan trọng nhất, có lẽ cũng là quan điểm có thể làm sự đồng thuận cho tất cả chúng ta, trên cơ sở đó Đảng CNXHHCN cũng xem xét lại tổ chức của chính mình và đưa vào phục vụ cho các đòi hỏi này. Phù hợp với quan điểm này và do đó đối với Đảng CNXHHCN đảng sẽ là đối thủ cạnh tranh có mặt trong cuộc chiến cương lĩnh của các đảng khác, nhưng cũng là có ích cho các công dân, mà giữa các tình huống họ có thể tự do bày tỏ mong muốn của họ và có thể quyết định liên quan đến các ý định chính trị của họ.

Liên quan đến cách ứng xử chung, hình thức chế độ này chỉ có thể được xây dựng trên sự kiên nhẫn và sự hiểu biết lẫn nhau, và suy ra từ sự thông hiểu này rằng, Đảng CNXHHCN không muốn biến thể giới quan và các hoạt động chính trị của riêng mình thành chương trình xã hội chung bằng con đường ép buộc hay bằng dùng các định chế áp đặt khác nhau, mà chỉ trong đấu tranh bầu cử.

Đồng thời trong cuộc đấu tranh bầu cử này nó chờ đợi và hi vọng rằng, nó có thể tự do công bố chương trình xã hội và những phác hoạ thể giới quan và chính trị của riêng nó giống như các đảng và phong trào khác trong xã hội.

Trong vấn đề các dự định chính trị, tôi tin, thông cáo quan trọng này có các hệ quả và chúng ta có thể hi vọng các hệ quả phù hợp đối với việc lập pháp, lên kế hoạch cơ cấu nhà nước. Nhất quán tuân thủ các nguyên lý được trình bày ở trên về khía cạnh này, về quan điểm cấu trúc nhà nước, Đảng CNXHHCN coi hình thức nhà nước pháp quyền có các bảo đảm hợp hiến là hình thức nhà nước phù hợp nhất cho nước Hungary thuộc châu Âu cuối thế kỉ hai mươi.

Hình thức nhà nước pháp quyền này tất nhiên đòi hỏi việc đưa ra các luật bây giờ bị hoãn ở đây. Cấu trúc nhà nước pháp quyền này không thể thực hiện được mà không có lập hiến pháp, luật bầu cử, luật về hình thức nhà nước, hay luật về tổng thống nước cộng hoà và các quy chế điều chỉnh việc thành lập và hoạt động của các

đảng. Đảng CNXHCN Hungary cũng hiểu, cũng cảm thấy nghịch lí của tình hình. Tất cả điều này, nhiệm vụ này phải được tiến hành trong những điều kiện, mà về chúng và khi nhiều người đặt vấn đề nghi ngờ tính chính đáng của cơ quan lập pháp dự định để lập ra các luật này.

Việc giải quyết tình hình nghịch lí này chỉ có thể hình dung được ở đây, ở bàn đàm phán, tôi cũng muốn thông báo rằng, chúng ta không nên ngăn cản công việc lập pháp. Nên để con đường tự do cho việc lập pháp, để đất nước đừng hướng tới thiết lập nhà nước pháp quyền với thất vọng của sự tê liệt và tan rã, mà hi vọng vào trách nhiệm với dân tộc với đất nước. Các bên đàm phán – như đã được nhắc tới lần trước – không chịu trách nhiệm ngang nhau hãy đạt thoả thuận về thiết lập nhà nước pháp quyền và cơ cấu của nó.

Như thế về các dự luật cụ thể trong các cuộc đàm phán cần đạt thoả thuận chính trị trước, và sau đó chính phủ sẽ đệ trình Quốc hội các kiến nghị theo tinh thần thoả thuận, tin tưởng rằng, như chủ tịch của chúng ta vừa nhắc tới, quốc hội cảm nhận chính xác quá trình chính trị đang xảy ra trong nước và chấp nhận sự thoả thuận nảy sinh ở bàn đàm phán và biến chúng thành có hiệu lực pháp luật.

Cuối cùng trong một dẫn nhập ngắn gọn, cũng như trong loạt công bố tôi muốn nói rằng, tất nhiên Đảng CNXHCN không tham gia các cuộc đàm phán này một cách mù quáng và không biết gì. Nó biết rằng, trong khi đưa chính sách của nó một cách kiên định và hi vọng một cách không thể đảo ngược được theo chiều hướng này, trong nước có các lực lượng chính trị mà với họ quá trình này tạo ra bề ngoài của sự vô chính phủ, có nghĩa là sự tan rã của thể giới mà họ đã quen và phù hợp với hình dung của họ, và cố bám víu vào cái thể giới, trong đó họ được giáo dục và các lí tưởng và sự ràng buộc của họ bị cột chặt vào. Cần coi điều này là một thành tố của chính trị công khai theo tinh thần khoan dung, đồng thời với trách nhiệm lịch sử Đảng CNXHCN phải đấu tranh một cách kiên quyết nhất để các lực lượng chính trị này không chiếm được loại không gian chính trị, mà nhân dân là nạn nhân của cuộc đấu tranh chính trị. Chúng tôi muốn để cho nhân dân quyết định cuộc chiến đấu chính trị được phản ánh trong các cuộc bầu cử tự do này, cùng với tất cả các hệ quả của nó. Không có sự hình thành chân không

chính trị và quyền lực, quá độ đã được ý chí chung của các bên hướng dẫn, qua con đường quốc hội, con đường lập pháp.

Đây là những điểm tôi coi là quan trọng vượt quá tuyên bố ý định đã được nêu ra hôm mới rồi ở đây, bây giờ có lẽ như tuyên bố điều kiện tiên tri, yêu cầu sự hợp tác của các đối tác đàm phán của tôi, ở những điểm họ có thể hợp sức.

Rất cảm ơn ngài chủ tịch!

Szúrös Mátyás, chủ tịch Quốc hội: Cảm ơn tuyên bố của Pozsgay Imre.

Bây giờ xin nhường lời cho người phát ngôn của Bàn tròn Đối lập, giáo sư Szabad György.

Szabad György: Kính thưa ngài chủ tịch! Kính thưa hội nghị! Các tổ chức tạo thành Bàn tròn Đối lập nỗ lực cho sự hưng thịnh của dân tộc Hungary bằng con đường bảo đảm các quyền dân chủ. Hơn nữa với hi vọng rất chân thành rằng, cuộc đấu tranh hoà bình và triệt để của chúng ta được đón nhận với sự thông hiểu và được ủng hộ với thiện cảm không chỉ ở trong nước mà, cả ở Phương Đông và Phương Tây, trước hết là nhân dân và các chính phủ của các nước láng giềng Áo, Tiệp Khắc, Nam Tư, Romania và Liên Xô. Nếu phụ thuộc vào chúng tôi, thì không ai sẽ thất vọng, người yêu cầu chúng tôi và đề xuất cho dân tộc chúng ta đang đương đầu để ra khỏi khủng hoảng, với lòng tin vì lòng tin, tình bạn vì tình bạn, sự sẵn sàng hợp tác vì sự sẵn sàng hợp tác.

Kính thưa hội nghị! Trong tuyên bố ngày 13 tháng sáu của Bàn tròn Đối lập chúng tôi tuyên bố rằng, với hi vọng bắt đầu và thống nhất với Pozsgay Imre tôi nói, theo mong ước của chúng tôi mục đích của các cuộc đàm phán sẽ xảy ra giữa các đảng là bảo đảm quá độ hoà bình, cụ thể là quá độ từ các điều kiện quyền lực hiện tại dựa trên hệ thống một đảng sang nền dân chủ đại diện hoạt động trong các khuôn khổ của nhà nước pháp quyền sẽ được lập ra.

Trong quá trình đàm phán trước hết chúng tôi cố gắng đạt thoả thuận sẽ được đưa vào các luật tạo khả năng cho nền dân chủ đại diện, đã được đặt cơ sở năm 1848 và sẽ được hiện đại hoá, có cuộc sống mới, có thể là và hãy là hiện thân ý chí của nhân dân biểu hiện trong các cuộc bầu cử thật sự tự do. Sự thoả thuận chương trình nghị sự mà chủ tịch của chúng ta, Szúrös Mátyás vừa mới nhắc tới, theo hướng như vậy, không phải theo trình tự đàm phán, mà theo logic nội tại của nó, theo thứ tự quan trọng, trước hết chúng tôi kiến

ngợi khởi thảo hệ thống bầu cử mới. Chúng tôi đề nghị, theo đó dự luật sẽ được thảo, một mặt bảo đảm rằng, tất cả cử tri có thể cân nhắc thận trọng, sau đó có thể quyết định một cách tự do và bí mật rằng, ai, hay theo xu hướng nào họ muốn đại diện cho các quyền lợi của mình, ý chí chính trị của mình. Mặt khác chăm lo cho hệ thống bầu cử mới, dựa trên sự thoả thuận để cho tất cả các đảng và tổ chức chính trị chấp nhận tính bất khả xâm phạm của các nguyên tắc dân chủ đại diện, và đồng thời khước từ ảnh hưởng bạo lực, hay gian dối của các cuộc bầu cử, có thể đưa ra các ứng viên của mình với các điều kiện dân chủ giống nhau và đấu tranh để họ được bầu với các công cụ hợp pháp và với các điều kiện dân chủ. Kiến nghị hãy chăm lo đến việc tiến hành bầu cử, đến việc kiểm phiếu, đến trình tự dân chủ và tính trong sạch của việc công bố kết quả.

Các cuộc bầu cử tự do cũng giả thiết sự cần thiết mà Szűrös Mátyás đã nêu ra là cần sửa đổi hiến pháp hiện hành. Trong số đó chúng tôi cho rằng không thể tránh khỏi là, theo tinh thần các quy định của một dự luật sẽ được thảo trong khuôn khổ các cuộc đàm phán bắt đầu bây giờ, điều khoản xác định độc quyền lãnh đạo của một đảng trong hiến pháp hiện hành được thay bằng việc luật hoá hoạt động của hệ thống nhiều đảng.

Ở đây chúng tôi nhấn mạnh rằng, chúng tôi hi vọng quốc hội mới do kết quả của các cuộc bầu cử tự do sẽ họp và lập ra các luật quy định về việc thành lập định chế tổng thống nước cộng hoà và thành lập Toà án Hiến pháp. Điều này tuy vậy hoàn toàn không có nghĩa rằng, trong các cuộc đàm phán giữa các đảng bây giờ, chúng tôi không sẵn sàng thảo ra các nguyên tắc chung, mà chúng – không tạo ra các sự việc đã rồi – trong lĩnh vực này cũng sẽ thúc đẩy công việc lập pháp của Quốc hội sẽ được bầu ra.

Điểm thứ ba chúng tôi thấy cần nêu ra là, cùng đi với việc lại đưa hệ thống đa đảng vào luật sẽ là việc điều chỉnh theo luật về việc thành lập các đảng, về các điều kiện chính trị, pháp lí và vật chất cho sự hoạt động của chúng theo cách sao cho các tổ chức liên quan đó được hưởng những khả năng mà dự luật đó bảo đảm, mà không bị phá rối, ít nhất ba tháng trước các cuộc bầu cử tự do sẽ được tổ chức.

Điều kiện và bảo đảm để cho tất cả công dân của chúng ta, hay mọi tổ chức chính trị hoạt động hợp pháp, có thể tự do dùng các quyền của mình cho đến các cuộc bầu cử và trong các cuộc bầu cử

là, phải có cải cách phù hợp, tức là phù hợp với việc mở rộng các quyền chính trị, của Bộ Luật Hình sự và luật tố tụng hình sự, cần phải đề cập đến việc chấm dứt cái gọi là các biện pháp cưỡng bách cảnh sát và xét lại pháp chế hiện hành về xử phạt vi phạm luật.

Chúng tôi cho là không thể thiếu việc làm luật tuyên truyền và thông tin mới, cũng vì mục đích rằng các cử tri đừng bầu một cách mù quáng, mà ngay cả với các mưu đồ ảnh hưởng mị dân cũng có mức độ bảo vệ khả dĩ nào đó để có thể bỏ phiếu cho các đại biểu thực sự đại diện cho các lợi ích được nhận ra. Như vậy có lí là, cần một dự luật nữa, khi lại điều chỉnh việc sử dụng toàn bộ các công cụ nhào nặn tư duy chú ý đến những đòi hỏi của dân chủ, tự do và đạo đức, phải lo đến việc mọi tổ chức tham gia trong các cuộc bầu cử có thể sử dụng theo cách và mức độ thận trọng, nhưng đừng để ai trong số chúng có thể lạm dụng các khả năng do tuyên truyền, báo chí, radio và TV có thể mang lại. Chúng tôi nhấn mạnh ở đây, rằng với thời gian chúng tôi cho là cần mở rộng sự bảo vệ hơn nữa các quyền cá nhân đối với các hệ thống thông tin hiện đại.

Cuối cùng, nhưng không phải ở hàng cuối cùng, để bảo đảm cho sự tự do và dân chủ của các cuộc bầu cử chúng tôi cho rằng không thể thiếu việc lập ra các luật loại trừ ngay cả khả năng sử dụng bạo lực khỏi đời sống xã hội. Chúng tôi thấy những bảo đảm cho điều này trong việc xác định chính xác phạm vi nhiệm vụ và thẩm quyền của mọi tổ chức vũ trang, đặc biệt của tổ chức an ninh quốc gia, về thiết lập hệ thống kiểm tra hợp hiến không có lỗ hổng đối với hoạt động của chúng và về sự trung lập hoá hoạt động chính trị đảng ở mọi lực lượng vũ trang. Chúng tôi thấy có lí do chính đáng để đạt thoả thuận giải thể lực lượng tự vệ công nhân và các đội vũ trang phụ khác. Cần xét lại và cần thì phải sửa đổi quyền mang vũ khí, các quy chế phục vụ của các tổ chức vũ trang và hình luật quân sự.

Tất cả những thứ này chúng tôi cho rằng cần được hình thành và cần được chuyển cho các uỷ ban theo tinh thần điểm 2. và điểm 3. của phần hai thoả thuận sơ bộ kí ngày 9/6/1989. Chúng tôi cho là thích hợp, nếu để thực hiện các nhiệm vụ sẽ được đặt ra phù hợp với những điều trên và trình tự công việc của chúng – phù hợp với những điều mà chủ tịch của chúng ta đã nói – do bản thân các ban công tác tự xây dựng, cũng chú ý đến điểm sau của thoả thuận được nhắc tới, theo đó mỗi uỷ ban công tác – kéo các chuyên gia tham gia vào – có thể lập ra các tiểu ban.

Theo cùng ý nghĩa chúng tôi cho tất cả điều này là cần phải làm với phương pháp làm việc của uỷ ban công tác kinh tế nữa, theo quan niệm của chúng tôi với thông tin sẽ kiểm được trước hết phải cố gắng để hình thành các quan niệm kinh tế toàn diện, có thể thực hiện được, và đến nay chưa có, các quan niệm có thể là cơ sở thực sự và tin cậy cho các sáng kiến lập pháp sau này.

Bàn tròn Đối lập nghi nhận với sự hài lòng rằng, theo bằng chứng thông báo vừa rồi của quốc vụ khanh phụ trách chính trị Pozsgay Imre chính phủ sẵn sàng thoả mãn đòi hỏi của thoả thuận giữa các đảng ngày 9/6, theo đó – tôi trích từ văn bản thoả thuận – “trong thời gian hội đàm các bên kiểm chế tất cả các bước đơn phương có thể làm thất bại mục đích đàm phán”, như thế việc lập pháp không thể đi trước các thoả thuận chính trị.

Chúng tôi còn vui hơn nữa với thông báo vừa rồi, bởi vì giống như tuyệt đại đa số nhân dân, các tổ chức của Bàn tròn Đối lập và các đại diện của chúng có mặt hôm nay coi thành công của các cuộc đàm phán là rất quan trọng; như vậy cần tránh mọi sự bối lung tìm vết có thể. Chúng tôi nghĩ rằng phù hợp với ý chí của đa số nhân dân chúng ta.

Szürös Mátyás, chủ tịch Quốc hội: Tôi cảm ơn phát biểu của Szabad György. Bây giờ tôi nhường lời cho Kukorelli István, người phát ngôn của Bên thứ Ba. Xin mời!

Kukorelli István: Kính thưa các bên đàm phán! Các bạn tranh luận hoạt động xã hội thân mến!

Bên thứ Ba chúng tôi chấp nhận các chủ đề đàm phán được hình thành trong quá trình chuẩn bị và được Szürös Mátyás trình bày. Chúng tôi không muốn bổ sung.

Chúng tôi cảm thấy đặc biệt quan trọng là ý nghĩ được trình bày trong điểm thứ 6, về sự từ bỏ các giải pháp bạo lực, các công cụ đấu tranh chính trị trực tiếp. Điều này cần thấu suốt cả thái độ xã hội của chúng ta lẫn các luật sẽ được lập ra của chúng ta.

Chúng tôi vui mừng nghe thông báo của Pozsgay Imre, rằng Đảng CNXHCN không kiến nghị đưa vào chương trình nghị sự [của quốc hội] trước thời gian. Việc rút các thủ tục quyết định đệ trình các dự luật không phải là thắng lợi chính trị và không là thất bại chính trị, mà là kết quả của sự nhìn nhận chính trị tinh táo.

Trong quá trình chuyển đổi chính trị hoà bình các cuộc bầu cử có tầm quan trọng nổi bật, nó là điểm để tính nhịp độ của việc lập

pháp. Chú ý đến thời điểm này cần phải cấm các bảng giới hạn tốc độ cực tiểu và cực đại.

Trong sáu chủ đề đàm phán cái nào có thể thực hiện được cho đến các cuộc bầu cử và cái nào nhất thiết phải hoãn lại?

Đã có sự nhất trí giữa chúng ta trong phiên họp toàn thể khai mạc rằng, về hiến pháp mới Quốc hội nhóm họp sau các cuộc bầu cử phải quyết định, và cho đến khi đó chưa nên có những sửa đổi hiến pháp cơ bản.

Từ 1949 như thế chúng ta đang ở lần sửa đổi thứ 21 của hiến pháp. Trong năm nay đã có ba sửa đổi lớn về hiến pháp. Ngày 20/8 do thiếu văn bản hiến pháp có cơ cấu thống nhất sẽ khó quyết định chúng ta sẽ kỉ niệm hiến pháp có hiệu lực nào. Chúng tôi đề xuất: ngày lễ này hãy là ngày lễ của dân tộc có thể truy về đến thời lập nước Hungary với tư cách một quốc gia độc lập!

Chúng tôi kiến nghị rằng, luật về Toà án Hiến pháp, mà tính thời sự hiện nay của luật đang làm cho thành khẩn cấp, hãy do Quốc hội lập ra cùng với hiến pháp mới, và chỉ sau việc này mới đến định chế rất quan trọng dựa trên nguyên lí phân chia quyền lực và tính không thiên vị này của tư cách nhà nước pháp quyền.

Có thể nêu các lí do ủng hộ việc hoãn dự luật về tổng thống nước cộng hoà, mà như sự thoả hiệp chúng tôi muốn chấp nhận. Nhưng hãy cùng suy nghĩ kĩ rằng, với luật này chúng ta không cần có ngoại lệ chăng? Trong mọi trường hợp nên đánh giá định chế này trong quan hệ với các cuộc bầu cử và không chỉ trong tương quan lực lượng sau bầu cử. Đây là những tính toán chính trị đảng, mà phải đặt chúng xuống dưới lợi ích của đất nước. Chúng ta phải chuẩn bị một cách thực tiễn – do thiếu các đường sức hội nhập – đến tình hình không thể điều khiển nổi của đất nước và chính vì thế cần đến những cái tạo ổn định. Thí dụ sau khi công bố kết quả bầu cử ai sẽ tiến hành các cuộc đàm phán để hình thành chính phủ liên hiệp? Tổng thống nước cộng hoà trong thời kì chuyển đổi này, như ở hầu hết các nước đây là một chức năng của tổng thống, có thể là biểu tượng của sự thống nhất của dân tộc Hungary.

Chúng tôi không muốn nêu các lí do ủng hộ luật đảng. Nhu cầu về luật này đã được hình thành ngay cả trong chế độ một đảng. Chúng ta nhớ kĩ đến tranh luận về luật lập hội. Không phải chúng tôi bác bỏ vấn đề có thể điều chỉnh các đảng, về mặt chức năng chúng có thể và cần được điều chỉnh trong các luật khác.

Các giới hạn quyền lực được biết đến trong luật lập hội là đủ, không cần đến luật riêng cho đảng kí đảng, toà án bình thường hãy tiến hành việc đăng kí.

Hoạt động kinh tế của các đảng chỉ sau khi đã đo lường chúng mới nên điều chỉnh. Bây giờ và ở đây cần đến tạo hạ tầng cơ sở kinh tế, mà có thể là kết quả của sự mặc cả hai hay nhiều bên. Chúng tôi thúc giục và ủng hộ điều này trong quan hệ với tất cả các tổ chức chính trị độc lập mới thành lập. Việc thực thi nó là nhiệm vụ nhà nước.

Trong các bước cải cách chính trị các cuộc bầu cử có tầm quan trọng nổi bật. Về vấn đề này chúng tôi nhất trí với Szabad György. Theo quan điểm của chúng tôi các cuộc bầu cử chính quyền tự quản địa phương, trên cơ sở luật riêng về vấn đề này, có thể xảy ra sau khi thông qua hiến pháp và luật chính quyền tự quản. Việc nhanh chóng thảo luận bầu cử quốc hội là quyền lợi chung của tất cả chúng ta. Trong các chủ đề đàm phán việc này nên là chương trình nghị sự đầu tiên của các phiên họp toàn thể tiếp theo.

Bên thứ Ba ủng hộ chế độ đại diện chính trị một viện. Có thể khẳng định, hệ thống ứng cử hãy là chính trị đảng, nhưng phải giữ tính nghiêm túc của các cuộc bầu cử, đừng loại trừ các tổ chức và phong trào xã hội có khả năng tổ chức các cộng đồng của mình.

Hệ thống bầu cử khu vực nên là giải pháp quá độ, hỗn hợp dựa vào cơ cấu khu dân cư thực tế của đất nước. Ở vùng thôn quê, nơi cơ cấu chính trị vẫn chưa cảm thấy được, hãy giữ nguyên hệ thống bầu cử khu vực một ghế đại biểu dựa vào nguyên lí đa số. Bản chất là: phải cân bằng các nhược điểm của hai giải pháp bầu cử.

Tuyên truyền bầu cử có tầm quan trọng nổi bật, mà luật phải quy định quy tắc đạo đức về nó và nguyên lí bình đẳng về cơ hội. Sự bảo đảm cho tính hợp pháp của các cuộc bầu cử là công việc trọng tài bầu cử và tính cân bằng chính trị của các tổ chức tiến hành các cuộc bầu cử. Trong lĩnh vực bầu cử không dễ hiệp thương chính trị, bởi vì cần tìm giải pháp tối ưu cho tình hình chính trị chưa hình thành, không ổn định. Đi tin vào các kĩ thuật làm luật, phù hợp với mọi lực lượng chính trị và cả chính quyền nữa, là ảo tưởng.

Chúng tôi nhấn mạnh một lần nữa: hãy đặt các tính toán của đảng dưới lợi ích của đất nước!

Hãy đừng đợi hiến pháp mới khi xem xét lại việc điều chỉnh các tội chống nhà nước. Từ quan điểm của quá độ hoà bình phải suy ngẫm lại từng điều của Bộ Luật Hình sự. Trong luật tố tụng hình sự quyền của bên bị hãy cân bằng với vai trò của bên nguyên và các quy cách tuỳ ý hãy biến khỏi những biện pháp bức chế. Về dài hạn, pháp lí về vi phạm luật đừng được thực hiện phục vụ cho hành pháp và tư pháp.

Liên quan đến chủ đề thứ năm, về các vấn đề thông báo và thông tin: so với tiến triển thực tiễn điều chỉnh pháp lí bị tụt hậu đáng kể. Ở Hungary truyền thông đại chúng là một nhân tố quyền lực, có sự công khai chính trị, chúng ta thấy cả điều này nữa, quyền lực thực sự nằm ở sở hữu thông tin. Luật II năm 1986 đã trở thành luật về nhà báo, nó không điều chỉnh các vấn đề quan niệm cơ bản, thí dụ như nó không hề nhắc đến công dân bất cứ một lần nào.

Chúng tôi thúc giục làm ra các luật này và kiến nghị, đừng điều chỉnh chỉ hệ thống truyền đưa, mà công dân hãy xuất hiện và hãy bảo vệ các quyền cá nhân của họ. Thời gian thôi thúc vì để cả làm rõ, làm trong sạch các mối quan hệ của các cuộc bầu cử lần tính công khai nữa.

Cuối cùng tôi muốn khẳng định rằng, ngày nay chúng ta lập các luật của mình trong tình hình thế giới khi không có cưỡng chế về mô hình. Trường vận động là hết sức rộng, bởi vì chúng ta có thể học từ tất cả mọi người. Chúng ta hãy chú ý, đừng đi các bước xa lạ với phát triển hữu cơ. Theo chúng tôi có nhiều khu vực được hình thành về mặt lịch sử ở Châu Âu, và không thể chỉ suy nghĩ về hai mô hình. Chúng ta có cơ hội lại quay lại con đường Hungary không có các định ngữ [đi kèm], quay lại nơi, hãy đừng có đường cụt một lần nữa trong lịch sử Hungary.

Szűrös Mátyás, chủ tịch Quốc hội: Cảm ơn tuyên bố của Kukorelli István. Như thế các tuyên bố liên quan đến nhóm chủ đề đầu tiên đã xảy ra.

Chúng ta chuyển sang nhóm chủ đề thứ hai: các tuyên bố liên quan đến các nhiệm vụ chiến lược để đối phó với khủng hoảng kinh tế và xã hội. Đầu tiên xin nhường lời cho Iványi Pál người phát ngôn của Đảng CNXHCHN.

Iványi Pál: Ngài chủ tịch! Kính thưa hội đàm! Ý định của Đảng CNXHCHN là, trên cơ sở trình bày rõ ràng các cố gắng của các bên tham gia, hãy có thoả thuận về tất cả các vấn đề vận mệnh dân tộc

trong quá trình các cuộc đàm phán này. Chúng tôi tin rằng, khủng hoảng kinh tế, sự tích tụ các vấn đề xã hội có thể trở thành nhân tố bất ổn định, có thể gây nguy hiểm cho quá độ hoà bình sang nhà nước pháp quyền dựa trên hệ thống đa đảng dân chủ.

Vì thế chúng tôi cho là quan trọng, là không thể bỏ qua, rằng trong các chủ đề đàm phán các vấn đề kinh tế và chính sách xã hội cũng xuất hiện, cũng đóng vai trò.

Đảng CNXHCN chịu trách nhiệm về tình hình xảy ra, trong các cuộc đàm phán chúng tôi không muốn chia sẻ việc này. Tuy vậy những việc làm khẩn cấp phục vụ xây dựng tương lai và trách nhiệm với số phận dân tộc đòi hỏi rằng, nên có sự hợp tác để tìm cách giải quyết các nhiệm vụ. Đảng CNXHCN có chương trình của mình để cải cách hệ thống định chế chính trị, để thiết lập nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa dân chủ, thực hiện ý chí của nhân dân, nhưng cùng với việc này đảng coi việc tạo ra một nền kinh tế thị trường có khả năng hoạt động, biết hội nhập các quá trình kinh tế thế giới, ngăn cản sự sụt giảm mức sống, hoạt động trên nguyên lý các quyết định duy lý, có sở hữu hỗn hợp là mục tiêu ngang hàng.

Phù hợp với nguyên lý nhà nước pháp quyền này có nghĩa là tính hợp hiến kinh tế trong lĩnh vực kinh tế, hai cái bổ sung cho nhau là điều kiện của nhau. Việc thực hiện các nghĩa vụ thanh toán quốc tế, các nhiệm vụ trọng đại của chuyển đổi cơ cấu, theo kinh nghiệm quốc tế, các xã hội cần sự tập trung các lực lượng chính trị. Trong 15-20 năm qua để giải quyết các nhiệm vụ tương tự ở các nước khác hoặc các chế độ độc tài hay các liên minh đảng rộng rãi đã thực hiện thành công. Có những thí dụ được nhiều người biết về cả hai. Chúng tôi muốn nhấn mạnh, chúng tôi coi giải pháp dân chủ là giải pháp duy nhất có thể chấp nhận được.

Trong hoàn cảnh kinh tế hiện nay, theo đánh giá của Đảng CNXHCN chỉ một chính sách kinh tế mở cho kinh tế đối ngoại, tạo dựng cung, kích thích sản xuất hiệu quả mới có thể tìm được đường ra. Trên cơ sở này chúng tôi muốn giải quyết các nhiệm vụ cân đối bên ngoài và bên trong. Chiến lược phát triển cần và khả dĩ chỉ có thể là con đường phát triển dựa vào mở cửa ra nền kinh tế thế giới, mà các điều kiện của nó không còn là tiếp tục nợ nần, mà chỉ với việc sắp xếp lại toàn bộ nguồn lực, các nỗ lực nội tại và thu hút vốn nước ngoài bổ sung mới có thể tạo ra.

Các lỗi lầm mắc phải không thể được biện hộ bởi sự thực, rằng không chỉ duy nhất nước ta rơi vào cái bẫy nợ nần, tụt hậu trong quá trình thích ứng kinh tế suốt một thập kỉ rưỡi vừa qua. Ngày nay nợ nần là vấn đề thế giới, và chủ yếu giáng xuống các nước đã tạo thành một phần của nền kinh tế thế giới tư bản và cả ngày nay nữa. Chúng ta đừng quên rằng, những thành công của phần nhỏ hơn của thế giới một phần được nuôi dưỡng từ những thất bại kinh tế của phần lớn hơn của thế giới. Ngoài gánh nặng nợ nần nước ta còn bị cấm vận công nghệ nữa, đây là nhân tố gây trầm trọng cho sự lạc hậu lịch sử của chúng ta, ngày nay vẫn còn.

Nhưng đồng thời mô hình kinh tế có hiệu lực đến nay của chủ nghĩa xã hội đã không có khả năng đổi mới từ các nguồn lực nội tại. Mô hình cũ và bây giờ được dự kiến được thay thế này đã bỏ qua con người sáng tạo, đã không dựa vào sự tự trị và sự tự nỗ lực của các cộng đồng, và không để cho cạnh tranh hoạt động. Chính vì thế chúng tôi cam kết ủng hộ thay đổi tận gốc rễ. Chúng tôi tin rằng, nếu chúng tôi làm tất cả điều này, cái phụ thuộc vào chúng tôi, và tiếp tục triệt để các cuộc cải cách của chúng tôi, các nước sẵn sàng hợp tác trên thế giới sẽ cho chúng ta cơ hội để tiến lên. Đây là trách nhiệm của tất cả chúng ta.

Hiện đại hoá nền kinh tế của chúng ta đòi hỏi tạo một mô hình mới, trong các vấn đề quan trọng mấu chốt tôi chỉ muốn nhấn mạnh bốn vấn đề. Để hoạt động trên nguyên lí thị trường cần đến các chủ sở hữu, những người có khả năng ra các quyết định duy lí, những người cảm thấy trực tiếp các hậu quả quyết định của họ. Mục đích của chúng ta vì thế là cá nhân hoá sở hữu nhà nước đã bị vô nhân cách hóa, và đã hoạt động một cách quan liêu. Chúng tôi thừa nhận mọi hình thức sở hữu là ngang nhau. Sự áp đảo của sở hữu nhà nước hiện nay theo hình dung của chúng tôi sẽ chấm dứt. Thay vào đó không phải là sở hữu tư nhân, mà là các hình thức sở hữu công cộng mới, trong đó công dân cũng có thể xuất hiện với tư cách chủ nhân.

Chúng tôi muốn bảo đảm cho sự phát triển tự do, hữu cơ của các hình thức sở hữu khác. Duy nhất một thị trường gồm nhiều thành phần, được xây dựng trên sự hợp tác có tổ chức của các hình thức sở hữu khác nhau là có khả năng chấm dứt tình trạng độc quyền, có thể tạo ra quyền tự do và ứng xử kinh doanh, mỗi quan tâm tài sản có tầm dài hạn.

Thứ hai. Mục đích của chúng tôi là phát triển thị trường nội địa hoạt động hiệu quả, là để các tác động thị trường có hiệu lực. Chúng tôi hiểu thị trường là thể chế cơ bản tích hợp nền kinh tế. Ở nơi cơ chế này không tỏ ra có hiệu quả về mặt xã hội, ở đó có thể dùng các cơ chế phi-thị trường. Ý định xây dựng thị trường, có nghĩa rằng sự chấp nhận phán xét của thị trường là nguyên lí tổ chức kinh tế chung, và đối với nhà nước cũng đòi hỏi việc áp dụng các công cụ cải cách thị trường. Nền kinh tế hoạt động trên nguyên lí thị trường tuy vậy cũng gây ra những tác động xã hội không có lợi. Xuất hiện nạn thất nghiệp. Chúng tôi nhấn mạnh đến tạo công ăn việc làm càng đầy đủ, đến tạo việc làm, đến tái đào tạo. Cần tạo ra các bảo đảm xã hội, các dịch vụ cho những người bị xô đẩy ra khỏi việc làm một cách tạm thời. Chúng tôi muốn giải quyết việc bảo vệ những người gặp bất lợi bằng củng cố những bảo đảm của hệ thống định chế xã hội.

Cột trụ chính của chính sách xã hội của chúng ta vẫn là nhà nước. Vì mục đích hoạt động hiệu quả hơn của nó cần tạo sự phân chia công việc hợp lí giữa các cơ quan trung ương và địa phương. Chúng tôi coi các tổ chức hoạt động giúp đỡ lẫn nhau, thể hiện tình đoàn kết là thành phần quan trọng của mạng lưới an sinh xã hội. Cần đặc biệt chú ý đến việc cải thiện điều kiện sống của thanh niên, những người bắt đầu khởi nghiệp, những người có gia đình lớn, những người về hưu, những người tàn tật và khuyết tật, những người có hoàn cảnh khó khăn nhiều bề.

Chúng tôi cố gắng giảm dần mức lạm phát, để đạt mục đích đó chúng tôi muốn sử dụng toàn bộ kho công cụ kinh tế của chính sách chống lạm phát. Việc ngăn cản tăng giá một cách bền vững chỉ có thể do bản thân sự mở rộng cung, sản xuất có lời và thị trường không biết đến các chi phí vô lí mới có thể giải quyết, chứ không phải bằng hạn chế hành chính. Chính sách chống lạm phát thành công đòi hỏi và giả thiết chính sách cơ cấu thành công.

Thứ tư. Trong vai trò đã thay đổi của nhà nước nó cần hoạt động như lực tổ chức trung ương, lo về việc tạo ra các điều kiện kinh doanh và cạnh tranh, về sự kiểm tra xã hội đối với ngân quỹ nhà nước, về tổ chức ngân quỹ nhà nước, và về việc để xã hội quyết định việc thoả mãn các đòi hỏi và nhu cầu của mình.

Chúng tôi muốn sắp xếp lại các nghĩa vụ kinh tế, xã hội của nhà nước sao cho vai trò tập trung quá mức thu nhập và tái phân phối

thu nhập của ngân sách sẽ giảm đi đáng kể. Cần tổ chức lại quyền hạn liên quan đến ngân sách nhà nước giữa quốc hội và chính phủ, hiện đại hoá việc quản lý các tổ chức hưởng ngân sách, thiết lập tính độc lập kinh tế của các chính quyền tự quản địa phương. Tôi đồng ý rằng, phải tạo quan niệm chính sách kinh tế mới, toàn diện.

Về mặt chính trị cái làm cho tình hình vô cùng khó khăn là, đồng thời phải khởi thảo một chương trình cải cách nhất quán và tìm cách khắc phục một khủng hoảng kinh tế, chính trị đã trở thành cấp tính. Trong tình hình này đã trở thành vấn đề cơ bản là, việc bùng nổ kinh tế có thể được thực hiện sẽ có hại cho các chủ sở hữu thu nhập nào và có lợi cho những người nào. Những cân nhắc kinh tế và xã hội rõ ràng đòi hỏi rằng, đừng đặt gánh nặng lên vai những tầng lớp đảng nào cũng ở trong tình trạng khó khăn rồi. Nhưng đồng thời cũng đòi hỏi rằng, điều kiện sống của các nhà kinh doanh, những người tạo ra giá trị mới, những người làm ra nhiều hơn phải phản ánh công suất của họ. Nếu không ai làm gay gắt những căng thẳng bằng rêu rao những đòi hỏi vô căn cứ về mặt kinh tế vì quyền lợi chính trị của đảng, hay ngược lại, bằng đòi hỏi tăng phi lí sự chênh lệch thu nhập, thì có thể tránh được những bế tắc cá nhân, các giá trị xã hội có thể được duy trì tốt hơn. Các mối lo của nền kinh tế là phức tạp, nhiều mặt. Cần nói công khai, chân thật về chúng. Chúng ta cần thoả thuận vì nhân dân, chứ không trên đầu nhân dân.

Chúng tôi không có những ảo tưởng. Cầu khỉ thì hẹp, chúng ta có thể dễ rơi từ đó. Nhưng có cầu. Hãy dùng khả năng đi qua! Xin cảm ơn, ngài chủ tịch!

Szűrös Mátyás, chủ tịch Quốc hội: Cảm ơn bài phát biểu của Iványi Pál.

Bây giờ đến lượt Pető Iván, người phát ngôn của Bàn tròn Đối lập. Tôi nhường lời.

Pető Iván: Kính thưa ông chủ tịch! Kính thưa hội nghị! Theo ý định ban đầu Bàn tròn Đối lập trong các cuộc đàm phán hiện thời chỉ muốn bàn đến các điều kiện chính trị của quá độ hoà bình. Chúng tôi đã muốn không tính đến các chủ đề kinh tế không phải vì chúng tôi cho rằng hệ thống hiện thời là tốt, hay có thể sửa được chỉ bằng các hiệu chỉnh lớn nhỏ nào đó. Thậm chí, chúng tôi tin rằng: hệ thống kinh tế này thực ra hầu như không có khả năng hoạt động. Trong các doanh nghiệp dựa trên sở hữu nhà nước về các tư

liệu sản xuất chính vì từ các quan hệ sở hữu nhất thiết suy ra sự lơ là quản lí và lãng phí phổ biến. Điều này đã dẫn đến các cuộc khủng hoảng trầm trọng ở tất cả các nước có nền kinh tế chỉ huy tập trung. Nguyên nhân cuối cùng là, các doanh nghiệp trở nên dễ dãi, trễ nải, trong các quyết định những tính toán kinh tế tinh táo bị đẩy lùi vào phía sau. Hơn nữa những người lãnh đạo đặc biệt thì viện vào lợi ích chung để tước đoạt các chủ sở hữu, mà suy cho cùng là tước đoạt ngân sách, để xoá đi các hậu quả của sự quản lí cầu thả của họ.

Gánh nặng của các khoản bao cấp khổng lồ tích tụ lại để bù đắp cho các khoản lỗ và thất thoát trong hệ thống này như thế do toàn bộ xã hội gánh chịu. Sở hữu nhà nước và sở hữu mang tính hợp tác xã bị lâm nguy, bởi vì những người quản lí chúng thực hiện quyền định đoạt mà không có kiểm tra của chủ sở hữu. Sở hữu tư nhân cũng thường xuyên bị nguy hiểm, vì nhà nước bị mất tài sản chỉ có thể bù bằng cách rút từ tất cả các chủ sở hữu. Sự phung phí phổ biến không chỉ làm xói mòn nền kinh tế, mà cũng làm hỏng các ngành dịch vụ: giáo dục, y tế và các định chế phúc lợi nhân dân nữa.

Trong những cái gọi là các thành quả xã hội ngày nay, chỉ còn lại những mảnh vụn của hệ thống hoạt động phung phí, hay chỉ dành cho một tầng lớp có ảnh hưởng. Các thí nghiệm to lớn, thử trên mảnh đất sở hữu nhà nước để loại bỏ các lỗi hoạt động của hệ thống, chỉ mang lại những kết quả tạm thời và từng phần, hay ngay cả các kết quả như vậy cũng không có.

Bất chấp biết tất cả điều này Bàn tròn Đối lập đã không muốn đàm phán về kinh tế, bởi vì một mặt xuất phát từ sự thực rằng, chừng nào chưa có những bảo đảm để tuân thủ các thoả thuận có thể có, chừng nào chưa tạo ra – một phần trong các cuộc đàm phán ở đây – các bảo đảm chính trị. Mặt khác trong lĩnh vực kinh tế khó phân biệt các nhiệm vụ hàng ngày với các chiến lược của chính quyền, nhưng mà các thành viên của Bàn tròn Đối lập không đòi các vai trò chính quyền trước các cuộc bầu cử, và không có quyền lực chính quyền họ không muốn nhận trách nhiệm lên chính mình vì các hậu quả của sự phá sản kinh tế.

Bất chấp tất cả điều này Bàn tròn Đối lập đã chấp nhận đàm phán cả về các vấn đề chiến lược kinh tế. Nó làm điều này không đơn thuần như một thoả hiệp, nhằm bắt đầu các cuộc đàm phán

chính trị không thể thiếu đối với quá độ hoà bình. Nó chấp nhận việc này trước hết vì, nó đã phải nghiệm thấy rằng, Đảng CNXH-CN, hay là chính phủ của nó đệ trình ra trước quốc hội và khiến quốc hội thông qua các dự luật đụng đến hệ thống định chế kinh tế, đến các quan hệ quyền lực và tạo ra những tình thế đã rồi cho thời kì sau bầu cử dân chủ. Theo tinh thần cải cách sở hữu, bản chất của luật chuyển đổi được Quốc hội thông qua trong phiên họp cuối mới đây là, chia chác quyền định đoạt tài sản xã hội giữa những người lãnh đạo các hội đồng xí nghiệp và các chức vụ chỉ đạo doanh nghiệp khác. Chính những người bị đụng chạm đến lại không kiểm tra được, và không tác động được đến các quá trình này. Cơ cấu sở hữu hình thành sau luật chuyển đổi với ý định dứt khoát cố định mãi mãi các độc quyền ngày nay, cố định những sự đan xen chống thị trường và ngăn cản, hay làm méo mó cạnh tranh, cản trở sự hình thành thị trường tư bản thực sự. Ngoài tất cả việc đó luật này còn làm cho việc biến các địa vị giành được chủ yếu trên cơ sở chính trị cho đến nay thành quyền lực kinh tế.

Ham muốn làm luật của chính phủ buộc Bàn tròn Đối lập phải tham gia vào việc chuẩn bị các dự luật đụng chạm đến các định chế cơ bản của nền kinh tế, đến các quan hệ sở hữu. Trong các tháng tới đây việc đặt cược chính vì không khác là, đất, nhà máy sẽ là của ai, và nói chung hệ thống sở hữu mới sẽ có phù hợp không cho việc tạo ra thu nhập một cách hiệu quả. Chỉ bố đàm phán về các vấn đề này khi nếu các cuộc thảo luận bắt đầu bây giờ về các vấn đề kinh tế luôn đi trước các đệ trình của chính phủ, như các bên ngồi đây đã thoả thuận một tuần trước và lại được xác nhận hôm nay.

Nhưng Bàn tròn Đối lập chấp nhận sự cần thiết của các cuộc đàm phán kinh tế cũng bởi vì, tuy không muốn nhận trách nhiệm vì các hậu quả của khủng hoảng, các hậu quả vẫn giáng xuống dân cư một cách không thể tránh khỏi. Và chúng tôi cảm thấy, phải tóm lấy mọi khả năng để chặn sự bản cùng hoá, giảm nhẹ các hậu quả. Đặc biệt cần chú ý nhiều đến việc làm nhẹ bớt các tác động huỷ hoại nhiều nhất đến lối sống đã hình thành và đe dọa với sự tan rã khung khổ đời sống đã quen, với hiểm họa về xuống cấp nhanh chóng, hay sụp đổ sinh tồn hoàn toàn. Hệ thống định chế xa lạ của chính sách xã hội nhà nước phân chia nguồn lực eo hẹp không có khả năng cung cấp sự bảo đảm, và vì các quyết định tùy tiện, nhiều khi hấp tấp của chính phủ, của các hội đồng địa phương và của các

tổ chức kinh tế nên những khả năng kế hoạch hoá cuộc sống giảm đi tối thiểu, trong lúc đó tình hình ngày càng sa sút.

Có thể thảo luận về các hậu quả kinh tế và xã hội của khủng hoảng khi và chỉ khi, nếu các đại diện của Bàn tròn Đối lập không có quyền lực, không có các định chế, có thể truy cập đến thông tin chính xác, đủ, và không thể thiếu được cho thảo luận mà đến nay được coi như độc quyền quyền lực.

Ngày nay vấn đề không phải là, chính phủ không thấy: là không thể bỏ qua việc chuyển đổi các quan hệ sở hữu, thay đổi cơ cấu nền kinh tế, xử lí nợ nần, kim lạm phát, giảm bớt các hậu quả đổ xuống dân cư, mà là, chính phủ, Đảng CNXHCV, bộ máy nhà nước như tù nhân của các nhóm lợi ích thống trị một số lĩnh vực của nền kinh tế chỉ biết làm cho những lợi ích và ý định của các lực lượng xác định trường hoạt động đó có hiệu lực.

Việc làm luật của các tháng vừa qua cũng cho thấy: quốc hội ngày nay, chính vì các các nhóm lợi ích vừa được nhắc đến chiếm đa số trong đó, không thích hợp cho việc kiểm soát chính phủ một cách thực sự. Khi Bàn tròn Đối lập đàm phán về kinh tế, tất nhiên nó không muốn thay thế Quốc hội mà không có uỷ quyền. Ngược lại. Nó coi nghĩa vụ của mình là đi ngăn cản việc đưa ra các quyết định phù hợp với các lợi ích của các nhóm hẹp, quyết định đên cả tương lai xa.

Chúng tôi không và cũng không thể có các ảo tưởng. Trong khi về các vấn đề chính trị mấu chốt, nếu chúng ta thoả thuận ở đây, thì ngay trong tương lai gần cũng có thể cảm nhận được các kết quả, tuy vậy với các đàm phán kinh tế trong trường hợp tốt nhất cũng chỉ là chúng ta có thể tạo ra các điều kiện chế định để chặn đứng sự té nhào, sự đứt gãy mà thôi. Sau các thoả thuận chính trị, với bầu cử tự do chúng ta có thể giành được hiện tại của chúng ta, với các thoả thuận kinh tế chúng ta chỉ có thể bảo đảm cho tương lai của mình. Xin cảm ơn.

Szürös Mátyás, chủ tịch Quốc hội: Cảm ơn phát biểu của Pető Iván.

Bây giờ đến lượt Sándor László từ Bên thứ Ba. Tôi nhường lời.

Sándor László: Ngài chủ tịch! Kính thưa các đối tác đàm phán! Bên thứ Ba hoan nghênh, đồng thời coi việc xử lí các hậu quả xã hội của khủng hoảng kinh tế và các vấn đề chiến lược để khắc phục

khủng hoảng kinh tế có vai trò xứng đáng trong các chủ đề đàm phán hiệp thương chính trị là có tầm quan trọng nổi bật.

Chúng tôi tin rằng, không thảo luận các vấn đề này thì các cuộc đàm phán nhắm tới đồng thuận chính trị không có cơ sở vững chắc. Tình hình lí giải cho các cuộc đàm phán có hai chủ đề cũng là, quá trình cải cách chính trị không thể tách rời khỏi quá trình cải cách kinh tế và xã hội. Kinh nghiệm lịch sử cũng nhắc nhở chúng ta. Những thứ đó phải tiến triển một cách hài hoà.

Tôi tin rằng, phần lớn xã hội quan tâm đến giải pháp chung của cả hai chủ đề này và lòng tin của họ chỉ có thể được khôi phục với giải pháp chung của hai đề tài.

Để kết thúc các ý nghĩ dẫn đề của mình tôi muốn báo hiệu rằng, Bên thứ Ba hoan nghênh và đánh giá cao sự khoan dung, ý thức trách nhiệm của các đối tác đàm phán ngay ở giai đoạn ban đầu của các cuộc đàm phán là chúng ta đã đưa nhóm chủ đề thứ hai vào chương trình nghị sự.

Các đại diện của Bên thứ Ba coi là nhiệm vụ khẩn cấp nhất rằng, các tầng lớp do chúng tôi đại diện, những người sống bằng lương và tiền công, những người về hưu, thanh niên, phụ nữ, các cộng đồng địa phương hãy được hưởng sự bảo vệ tăng cường hơn chống lại với các hậu quả của khủng hoảng, với lạm phát, với mất việc làm, với giảm cam kết ngân sách cho mục đích xã hội.

Tăng cường bảo đảm xã hội đòi hỏi sự củng cố các bảo đảm chế định cho những người già, các gia đình đông con, những người trẻ mới lập gia đình, những người mất việc làm, cũng như cho những người bị hạn chế về khả năng làm việc.

Trong việc xây dựng các bảo đảm chế định về an ninh sinh tồn của công dân không phải đi sao chép các mô hình hiện tồn, đã hình thành trong những điều kiện lịch sử và xã hội khác, mà cần đến các giải pháp riêng, phù hợp với tình hình Hungary, có sử dụng các kinh nghiệm. Chúng tôi coi việc thảo ra các nguyên lí này và các phương thức giải quyết cụ thể là một nhiệm vụ không thể tránh khỏi của các cuộc đàm phán.

Có lẽ không thừa để chỉ ra rằng, chúng tôi dẫn chiếu đến việc đưa ra cải cách lương, đến tạo sự bảo vệ xã hội do chính các công đoàn đòi hỏi và dự thảo trong các suy nghĩ này.

Bên thứ Ba coi việc thảo các chiến lược để khắc phục khủng hoảng và phát triển kinh tế là cần thiết khẩn cấp. Tất nhiên, chúng

tôi cho rằng đây về cơ bản là nhiệm vụ của chính quyền. Nhưng chúng tôi nghĩ rằng, cần bảo đảm cho mọi tổ chức, cơ quan có ý niệm để họ có thể trình bày công khai suy nghĩ của mình, cò xét trước công luận, và trên cơ sở đó hình thành đồng thuận xã hội.

Chúng tôi nghĩ rằng, các nhiệm vụ mở mang kinh tế sẽ không đúng nếu chỉ coi là vấn đề chiến lược dài hạn. Chúng tôi cho rằng, cần đến giải pháp phục vụ phát triển dài hạn và khắc phục ngay tức khắc thảm hoạ, tức là cần cùng khảo sát các bước chiến lược và sách lược.

Theo đánh giá của chúng tôi trong tình hình hiện nay việc phác hoạ các mục tiêu dài hạn là không đủ, phải chỉ ra các cột mốc chính của con đường dẫn đến chúng nữa.

Chúng tôi xuất phát rằng, để khắc phục khủng hoảng cả về ngắn lẫn dài hạn vấn đề then chốt là tăng trưởng kinh tế. Giữa các nguồn lực tăng trưởng kinh tế chúng tôi cho việc động viên các nguồn lực con người có tầm quan trọng quyết định. Vì thế chúng tôi coi việc bắt đầu ngay việc ngăn chặn sự xuống cấp tiếp tục của mạng lưới hạ tầng giáo dục, y tế, nhà ở tạo cơ sở cho phát triển các nguồn lực con người, việc hiện đại hoá chúng là nhiệm vụ không thể trì hoãn.

Theo ý chúng tôi việc mở mang tự quản sản xuất, sự tham gia vào công việc lãnh đạo của những người làm thuê cũng phục vụ cho việc sử dụng sức sáng tạo và sáng kiến của con người. Tất cả những thứ này là các hình thức định chế cụ thể. Tương tự chúng tôi cũng coi việc tạo nguồn lực kinh tế tạo cơ sở cho phát triển cộng đồng địa phương và bảo đảm việc sử dụng tự chủ của chúng là việc quan trọng.

Trong các điều kiện mở mang kinh tế chúng tôi cũng cho rằng không thể bỏ qua việc làm rõ chính xác các thành tố của quá trình nợ nần tạo thành một phần quyết định của khủng hoảng kinh tế, chỉ ra cơ chế tự kích của nó và đưa ra các bước cụ thể để ngăn chặn nó. Ở đây chúng tôi không thể coi việc tận dụng các khả năng tiềm tàng trong ngoại giao kinh tế quốc tế là nhân tố nằm ngoài sự chú ý.

Tất nhiên vấn đề cơ bản là, chúng ta tiến hành các bước để giải quyết các nhiệm vụ khẩn cấp, để chuyển đổi cơ cấu kinh tế, tạo các điều kiện của động lực của nó và các nguồn tài trợ của nó. Liên quan đến việc này phải dàn xếp lại các trọng tâm và tính chất đến nay của các quan hệ kinh tế đối ngoại của chúng ta. Điều này tuy

vậy không thể dẫn đến những phiên diện mới của quan hệ kinh tế liên quan đến cả phương tây lẫn phương đông, đến coi thường các lợi ích dân tộc.

Điều kiện cơ bản cho thành công chuyển đổi cơ cấu là tăng cường tính cơ động nghề nghiệp, khả năng thích nghi của những người lao động. Cải thiện các nhiệm vụ đào tạo chuyên môn, tái đào tạo, nhìn từ quan điểm của cả củng cố sự an toàn việc làm của những người lao động, lẫn hiệu quả của nghề nghiệp – theo chúng tôi – có tầm quan trọng nổi bật. Cuối cùng chúng tôi muốn nhấn mạnh rằng, không thể bỏ qua các quan hệ sinh thái học của tái cơ cấu kinh tế. Không đơn giản chỉ từ phía bảo vệ môi trường, mà là nền kinh tế môi trường, cần chú ý đến khả năng đóng vai trò của ngành thu hút công nghiệp bảo vệ môi trường.

Bên thứ Ba coi mục đích tối thiểu của chuỗi đàm phán bắt đầu bây giờ là trao đổi suy nghĩ và thông tin về các vấn đề nêu trên. Ngoài sự thông báo cho công luận, cho các công dân, tuy vậy, các cuộc đàm phán cũng phải dẫn tới các thoả thuận về các biện pháp cụ thể đối với các vấn đề kinh tế, xã hội cơ bản nhất giáng xuống xã hội.

Liên quan đến các vấn đề chính sách kinh tế và xã hội tôi không thể không nêu ý kiến của chúng tôi rằng, việc thông qua các luật cơ bản, hay việc xác định quá trình dừng đi trước các thoả thuận chính trị cốt yếu.

Cuối cùng tôi muốn nêu một kiến nghị. Chuỗi hiệp thương chính trị này đối với tất cả chúng ta là một thử thách hết sức lớn. Chúng tôi nghĩ, nó đòi hỏi sự tự chủ bản thân, sự khoan dung từ tất cả chúng ta. Chúng tôi nghĩ, bây giờ cần dẹp sang một bên trò dùng sách lược với nhau, trò trì hoãn việc đưa ra các quyết định khả dĩ; với toàn lực công việc của chúng ta phải phục vụ cho việc giải quyết các vấn đề của xã hội.

Để đạt việc này cần thiết rằng, các bên đàm phán hãy thể hiện sự sẵn sàng thoả hiệp dựa trên sự thấu hiểu lẫn nhau, dựa vào ý định hợp tác xây dựng. Về phần mình chúng tôi sẵn sàng. Chúng tôi cố gắng làm mọi việc vì mục đích tiếp tục thành công các cuộc đàm phán.

Cảm ơn.

Szűrös Mátyás, chủ tịch Quốc hội: Cảm ơn tuyên bố của Sándor László.

Như thế chúng ta xong phần tuyên bố. Tôi đề nghị có một thời gian giải lao ngắn mang tính kỹ thuật. Sau đó chúng ta tiếp tục với các câu trả lời và đáp lại các câu trả lời.

Tôi đề nghị, 6 giờ 25 phút chúng ta sẽ tiếp tục!

(Giải lao.)

Szúrös Mátyás, chủ tịch Quốc hội: Kính thưa các bên đàm phán! Chúng ta tiếp tục.

Bây giờ đến các câu trả lời, cũng như đáp lại các câu trả lời. Tôi nghĩ, giải lao đã tạo khả năng cho các bên nghĩ kỹ điều cần nói của mình.

Đầu tiên tôi nhường lời cho Pozsgay Imre, đại diện của Đảng CNXHCN.

Pozsgay Imre: Kính thưa ngài chủ tịch! Kính thưa hội nghị! Hãy cho tôi cơ hội để chỉ có một phản ánh ngắn, bởi vì nghe các báo cáo tôi tin rằng, có tất cả điều kiện cho đàm phán tiếp theo, để lập thời gian biểu cho các cuộc đàm phán theo tinh thần biên bản đã được kí, đã được chấp nhận ở đàm phán chuyên gia, và tiếp tục thực hiện một cách có phương pháp những công việc mà Szabad György đã dẫn chiếu chi tiết về chuẩn bị soạn thảo luật và các cuộc đàm phán chính trị..

Tôi muốn nói thêm, tất nhiên việc lập các uỷ ban, phù hợp với thoả thuận, việc lập ra các uỷ ban không có nghĩa là kéo vào một mức cơ quan nữa và một hình thức hiệp thương nữa, mà bản thân sự xuất hiện của các uỷ ban này sẽ là một nhân tố chính trị của các cuộc đàm phán. Tôi giải nghĩa như vậy và trong tinh thần này chúng tôi mong muốn tiếp tục và tham gia vào công việc.

Xin cảm ơn. Công việc cụ thể và chi tiết như vậy sau đó sẽ thuộc về các uỷ ban.

Szúrös Mátyás, chủ tịch Quốc hội: Cảm ơn Pozsgay Imre.

Tôi nghĩ, bây giờ hãy nghe các câu trả lời và đáp lại trả lời về cả ba nhóm đề tài cùng nhau. Vì thế tôi hỏi, về phía Đảng CNXHCN có ai muốn phát biểu? Iványi Pál. Xin mời!

Iványi Pál: Xin cảm ơn. Tôi chỉ muốn nói thêm vài phản xạ ngắn với các báo cáo.

Có lẽ tôi bắt đầu bằng việc: tôi công nhận, nền kinh tế này đương đầu với các rối loạn đặc biệt lớn và đáng kể. Chính vì thế –

theo đánh giá của chúng tôi – cần thay đổi mô hình. Nhưng nói rằng, nền kinh tế không có khả năng hoạt động, có lẽ là hơi quá, bởi vì chúng ta thực hiện các nghĩa vụ quốc tế của mình và một nền kinh tế không có khả năng hoạt động không thể là đối tác trong các quan hệ kinh tế quốc tế. Có vẻ là ngày nay, nền kinh tế Hungary này với các mối lo, các tai họa này dù sao vẫn có nghĩa là mối quan hệ đối tác, mà chúng ta cần. Có lẽ đánh giá như vậy không thúc đẩy tạo các mối quan hệ đối tác.

Tuy nhiên tôi hoàn toàn đồng ý rằng, để cho thảo luận, trao đổi đúng đắn, đúng đối tượng, thì các bên phải có sẵn thông tin cho phép một thảo luận như vậy.

Bước đầu tiên Đảng CNXHCN đã làm, khi khởi xướng với Tổng cục Thống kê để cung cấp những thông tin này sinh ở Tổng cục cho Bàn tròn Đối lập. Rõ ràng, ngoài những thông tin này ra cần thông tin nữa. Bản thân tôi cũng cho là quan trọng.

Tôi đồng ý với nhận xét và cho là cần thiết rằng, việc trao đổi, và mong mỏi là chúng ta có thể thoả thuận về càng nhiều vấn đề càng tốt, sẽ đi trước việc làm luật kinh tế.

Cuối cùng có vài lời liên quan đến luật chuyển đổi với những điều được nói. Bản thân tôi nghĩ rằng, thiếu suy nghĩ kỹ lưỡng về toàn bộ cải cách sở hữu cũng để lại dấu ấn lên công việc này và việc làm luật. Trong mọi trường hợp đã có hai hạn chế có lí khi thông qua luật này, cụ thể là, sau khi thông qua hiến pháp sẽ phải lập lại một cách tổng thể và suy nghĩ lại.

Hạn chế khác là, chỉ có thể sử dụng các khung khổ do luật chuyển đổi với sự công khai hoàn toàn, bởi vì cuối cùng tất cả các vấn đề nổi lên, chỉ có thể được loại trừ với khả năng do sự công khai cung cấp. Luật chuyển đổi đã không được suy ngẫm kỹ về mặt kinh tế một cách toàn diện, cùng lúc đó lỗ hổng pháp lí, nảy sinh do thông qua luật công ti, dù sao vẫn lí giải cho việc chấp nhận một luật được cho là tạm thời, bản thân tôi cũng cho là tạm thời.

Tất nhiên tôi đồng ý với các chủ đề, mà tôi không nói đến, nhưng đã được đề cập ở đây về sinh thái, bảo vệ môi trường, vấn đề hạ tầng con người. Tôi nghĩ, trong các cuộc đàm phán chuyên gia những vấn đề này đều là các vấn đề quan trọng, mà chúng ta phải trao đổi. Tôi cho việc trao đổi suy nghĩ là rất quan trọng.

Xin cảm ơn.

Szúrös Mátyás, chủ tịch Quốc hội: Tôi cũng cảm ơn trả lời của Iványi Pál.

Tôi hỏi, ai muốn phát biểu thay mặt Bàn tròn Đồi lập? Szabad György, xin mời!

Szabad György: Kính thưa hội nghị! Tôi nghĩ, trong quá trình các cuộc đàm phán chúng ta sẽ tranh luận nhiều. Tuy thế bây giờ tôi không bắt đầu bằng tranh luận, mà tôi nghĩ, chúng ta có thể cho phép mình, đối chứng với các ý tưởng nhất trí.

Rất ngắn gọn, nhưng đánh giá rất cao tầm quan trọng của nó, tôi muốn nói về sự trọng đại của cái mà Pozsgay Imre nói ở đây về các vấn đề quyền tự do, tính trong sạch, tính hợp lí của các cuộc bầu cử.

Thứ hai. Lại để tôi nhấn mạnh điều mà tôi đã nhắc đến rồi là, chúng ta vui mừng ghi nhận không chỉ lời nói, mà trong trường hợp này chúng ta cũng ghi nhận việc làm, rằng chính phủ – theo thông báo của quốc vụ khanh phụ trách chính trị Pozsgay Imre – đã phối hợp nhịp nhàng giữa công việc làm luật với hội đàm của chúng ta bây giờ bằng cách mở đường cho các kết quả của hội nghị hiện nay của chúng ta được dùng trong công việc lập pháp sắp tới. Đã không chặn trước. Đây là một bước sáng suốt vì các lí do về nội dung và chính trị. Và hãy để tôi nói, đó là một bước đi của tính chân thật chính trị, bởi vì nó báo hiệu rằng, nó coi trọng hiệp ước đã được kí.

Hãy để tôi cũng bắt đầu trả lời của tôi cho Kukorelli István với lời nhất trí, bởi vì trong các vấn đề quan trọng, hứa hẹn hi vọng, quan điểm của chúng ta đã nhất trí rồi. Tôi muốn nhấn mạnh, quan điểm của chúng ta trong vấn đề Tòa án Hiến pháp và luật đảng là gần nhau đến thế nào. Tôi đã nói rằng, Tòa án Hiến pháp – kể cả trong trình bày của chúng tôi – chúng tôi coi là việc lựa chọn của quốc hội mới. Hơn thế nữa, vì người ta thường lí giải phải lập ra nó càng sớm càng tốt để nhận đăng kí và đăng kí các đảng mới, vai trò này chúng tôi cho là không cần thiết. Và nếu tôi hiểu đúng lời của Kukorelli István, thì hình dung của ông, hay của các ông, cũng là, việc đăng kí của các đảng không nhất thiết gắn với định chế Tòa án Hiến pháp.

Chúng ta cũng thống nhất rằng, sự điều tiết cần thiết liên quan đến việc thành lập các đảng và hoạt động của chúng cũng có thể giải quyết được bằng bổ sung hay sửa đổi luật về hiệp hội. Chúng tôi nói thêm, lẽ ra đã có thể giải quyết được rồi, và cũng đã có các

chỉ báo như vậy, khi đệ trình và thông qua luật về hiệp hội vào đầu năm. Tôi nghĩ, dù có thống nhất thì vẫn còn sớm để bây giờ chúng ta nói về một quyết định. Tôi tin, sau cân nhắc chín chắn ở đây thực ra là thực tiễn phải quyết định. Nói một cách rõ ràng: chúng ta cần khảo sát kỹ lưỡng ở mức chuyên gia, cái gì là hợp lí? Tạo luật mới, hay sửa đổi và bổ sung luật hiện hành? Nhưng các tuyên bố ý định đang chỉ theo cùng một hướng.

Phản xạ của chúng tôi về vấn đề gạt bỏ sửa đổi hiến pháp không rõ ràng như thế. Không, bởi vì, thực lòng chúng tôi không đồng ý rằng, sau bao nhiêu chấp vá hiến pháp đã trải qua số phận lịch sử nặng nề này có thể thanh thản thiu thiu và vùi đầu vào giấc mơ vĩnh viễn không sửa đổi nữa, nếu chúng ta không đồng ý trong khi đó, thì hoàn toàn, thậm chí chúng tôi là những người đầu tiên đặt vấn đề rằng, quốc hội mới lập ra hiến pháp mới. Nếu như thế, thì ở đây có một tình trạng pháp lí, mà có lẽ chúng ta phải giải quyết bằng một miếng vá khác. Giữa những thứ khác khi nói về sửa đổi hiến pháp, mà bây giờ tôi muốn nhấn mạnh lại lần nữa: có một vấn đề nhất thiết phải vượt qua. Hiến pháp hiện hành là hệ thống một đảng, nó tuyên bố độc quyền lãnh đạo của đảng đó. Thế nhưng là không thể đưa điều này hoà hợp với việc luật hoá hệ thống đa đảng, nếu chúng ta không xác định trong bản thân hiến pháp.

Như thế rõ ràng ở đây, ít nhất giữa các lập trường được trình bày ở đây có sự khác nhau, mà tôi hi vọng, chúng ta có thể vượt qua.

Đảng nào tôi cũng đang phát biểu, hãy để tôi lạm dụng lòng kiên nhẫn quý báu của quý vị thêm một câu. Người ta không bỏ nghề của mình ở chỗ gửi quần áo, khi bước vào phòng hội đàm. Hãy để tôi, có lẽ cũng như sự động viên của chúng tôi, có lẽ như sự củng cố thận trọng các hi vọng đang nảy nở, nhắc lại một cách diễn đạt rất đẹp thời cải cách, theo đó chúng tôi muốn rằng, bàn đàm phán đừng trở thành bàn đánh bạc, nơi một bên chỉ có thể được đúng bằng số bên kia mất. Bởi vì – tôi nghĩ –, và hội nghị hôm nay cũng động viên để nói điều này ra, tất cả chúng ta là các bên đàm phán, những người nghĩ về một bên vô hình, về bên quan trọng nhất, là hãy để nhân dân chúng ta được nhiều nhất, cho bên mà tất cả chúng ta có thể hiến dâng với ý muốn tốt nhất của mình, ở đây, tại bàn đàm phán, ở đó trong các cuộc bầu cử và sau đó nữa với sự hào hứng lớn lao.

Cảm ơn.

Szúrös Mátyás, chủ tịch Quốc hội: Cảm ơn những lời phát biểu của Szabad György.

Tôi hỏi, có ai từ phía Bàn tròn Đối lập muốn phát biểu? Xin mời Pető Iván.

Pető Iván: Sau những lời đẹp đẽ này, mà có lẽ cũng đúng với các cuộc đàm phán kinh tế, thậm chí, tôi hi vọng là đúng, tôi muốn nhắc đến vài chuyện nhỏ.

Không muốn nói về những khác biệt quan điểm, đã hiển nhiên rồi từ giây phút đầu tiên, ngay cả sự bắt đầu các cuộc đàm phán, rằng các bên khác nhau đánh giá tình hình theo cách khác nhau, nhưng ở đây, trong phòng này hoá ra là, sự sẵn sàng cần thiết cho các cuộc đàm phán là khá lớn, như vậy bây giờ không bỏ nêu sự khác biệt quan điểm và sự đánh giá khác nhau về tình hình.

Việc khác, mà tôi muốn nhắc đến, là việc, có lẽ vẫn chưa được nói đủ, hay vẫn chưa được nhấn mạnh đủ ở đây, rằng về mặt kỹ thuật đáng tách các cuộc đàm phán kinh tế và chính trị sao cho, một cái đùng là cản trở của cái kia, và đặc biệt điều này đúng đối với các cuộc đàm phán kinh tế, đùng để sự thoả thuận có thể kéo dài của các cuộc đàm phán kinh tế ngăn cản các thoả thuận của các cuộc đàm phán chính trị, bởi vì đối với kinh tế chỉ có thể thoả thuận trong giới hạn thời gian quy định tương đối xuất phát từ các luận đề, các khoản, các chủ đề có thể chốt lại với việc lập pháp. Hai chủ đề nêu đầu tiên có tính chất, mà việc chốt lại cuối cùng có lẽ không có khả năng cho đến các cuộc bầu cử. Và điều này đùng là cản trở của các cuộc đàm phán mang tính chính trị.

Thứ ba, mà tôi muốn nhắc đến là, đùng nên có hiểu lầm, tuy về việc này chúng tôi đã có nói, rằng Bàn tròn Đối lập tất nhiên không muốn gánh vác các nhiệm vụ chính quyền và ảnh hưởng đến việc thảo luận các đề tài mang tính rõ ràng là nhiệm vụ của chính quyền, và vì thế chúng tôi không nhắc đến mà đối với chúng tôi cũng là các vấn đề quan trọng như chủ đề bảo vệ môi trường, nền kinh tế môi trường, mà trong các cuộc đàm phán này không chắc có khôn ngoan không để đi vào.

Việc thứ tư, mà tôi muốn nhắc tới, điều này có lẽ cũng nổi bật, nhưng tôi vẫn muốn xác nhận, rằng Bàn tròn Đối lập coi là quan trọng rằng chúng ta hãy thận trọng – và điều này trước tiên có lẽ là khả năng của chúng tôi, mà chúng tôi không muốn lợi dụng, thậm

chí, chúng tôi muốn bác bỏ thẳng thừng – với chính sách mị dân xã hội, điều có lẽ rất nguy hiểm trong tình hình hiện nay.

Tôi nhắc đến một việc nữa, là phản xạ đáp lại cho phản xạ được nêu ra ở đây, rằng tất nhiên khi chúng ta nói về thu được thông tin, hay về nhu cầu thông tin, thì chúng tôi không hoàn toàn nghĩ về việc chúng tôi có thể mua dữ liệu do Tổng cục Thống kê công bố, mà là những hiểu biết chi tiết hơn thế. Việc ám chỉ là như thế. Tôi muốn nói ngắn ấy.

Xin cảm ơn.

Szúrös Mátyás, chủ tịch Quốc hội: Cảm ơn trả lời của Pető Iván.

Tôi hỏi, về phía Bên thứ Ba ai, hay những ai muốn phát biểu? Nagy Imre. Xin mời.

Nagy Imre: Kính thưa các bên đàm phán!

Về phía các tổ chức xã hội tham gia như bên đàm phán thứ ba chúng tôi không muốn trực tiếp phản xạ lại, phản ứng lại cả các tuyên bố về các vấn đề chính trị lẫn kinh tế đã được đưa ra. Chúng tôi cảm thấy rằng, bây giờ không có thời gian tranh luận về các vấn đề chi tiết, vì thế mà có toàn bộ chuỗi đàm phán.

Tuy vậy trong mọi hoàn cảnh cần phải nói về cái củng cố những ý tưởng được nêu ra đến đây: trong cuộc gặp gỡ lần trước cũng ở đây, cũng thế, trước dư luận rộng rãi, trước nước Hungary lo âu theo dõi, chúng ta đã trình bày nguyện vọng hợp tác của mình, trong tinh thần trách nhiệm với dân tộc. Đồng bào chúng ta, đất nước, nhưng có thể nói rằng, toàn bộ nước Hungary, toàn bộ Châu Âu chú ý đến chúng ta với niềm tin tưởng và kì vọng.

Bây giờ, như kết quả tranh luận của chúng ta những ngày vừa qua, như kết quả của các cuộc tranh luận của chúng ta những giờ vừa qua và trên cơ sở những tuyên bố được nêu ra ở đây, chúng ta đã chứng tỏ rằng, các ý định được công bố là chân thành, sự tìm kiếm thoả hiệp là có cơ sở. Chúng ta đã vượt qua được các bất đồng, gạt bỏ được những chướng ngại lúc khởi hành, đã có những kết quả chung tình tảo, tạo lòng tin đầu tiên. Ở đây tôi nghĩ cả về các vấn đề kinh tế cũng được đưa vào chương trình nghị sự, cả đến việc không đưa ra các dự luật, mà các vấn đề nội dung của chúng chúng ta phải tranh luận ở đây, ra trước kì họp tới đây của Quốc hội.

Tôi cũng nghĩ đến rằng, từ các tuyên bố được nêu ra ở đây đã có thể cảm thấy là, trong một số vấn đề các lập trường đã tiến gần nhau hơn so với những ý kiến lần trước.

Thay mặt các tổ chức xã hội tham gia vào Bên thứ Ba chúng tôi cảm thấy rằng, các quan điểm đã tiến lại gần nhau, về các vấn đề cơ bản đã hình thành rất nhiều ý kiến chung, và tất cả việc này tạo cơ sở tạo niềm tin cho việc, chúng ta có thể thảo luận thực chất các vấn đề còn tranh cãi và nhất trí với Szabad György, không phải cho chúng ta, mà là tìm ra các giải pháp tốt nhất cho dân tộc.

Trong tinh thần này chúng ta làm việc, tiếp tục tiến lên! Xin cảm ơn.

Szűrös Mátyás, chủ tịch Quốc hội: Cảm ơn trả lời của Nagy Imre.

Tôi hỏi, từ phía Bên thứ Ba còn ai muốn phát biểu không? Không.

Kính thưa các bên đàm phán! Về cơ bản chúng ta đã đến cuối phiên họp toàn thể thứ hai. Không phải nhiệm vụ của tôi đi xếp loại, đánh giá công việc của các bên đàm phán. Tuy nhiên với sự hài lòng tôi muốn ghi nhận rằng, từ các tuyên bố, từ các câu trả lời, từ nêu các ý kiến tôi cảm thấy có thiện ý chung, có nỗ lực hợp tác và có tinh thần sáng tạo. Tôi coi đây là việc quan trọng. Và quan trọng là, hi vọng đã được củng cố.

Tôi rất hoan nghênh điều, mà Szabad György diễn đạt rằng, cuối cùng thì tất cả các bên đàm phán hành động đúng, nếu làm việc sao cho nhân dân, dân tộc Hungary, là người thắng cuộc trong các cuộc đàm phán này. Đây là điều quan trọng nhất.

Việc thứ hai, mà tôi muốn ghi nhớ: Thay mặt Quốc hội và bản thân, tôi có thể tuyên bố lại lần nữa, để cho các cuộc đàm phán có kết quả tất nhiên trong tương lai chúng tôi cũng sẽ cố gắng làm hết sức mình để bảo đảm các điều kiện kỹ thuật và các điều kiện khác cho các cuộc đàm phán. Tôi nghĩ, việc này thuộc về các vấn đề nội dung.

Trên cơ sở báo hiệu trước của các bên bây giờ tôi không thể tuyên bố phiên hội nghị toàn thể tiếp theo sẽ diễn ra chính xác khi nào. Tôi nghĩ, sau đây các chuyên gia sẽ hình thành lập trường chung cả về vấn đề này nữa.

Có lẽ tôi cũng có một thông báo mang tính kỹ thuật, theo đó các bên đàm phán có thể tiếp các nhà báo quan tâm ở các phòng khác

nhau tại đây trong Nhà Quốc hội. Các đại diện của Đảng CNXHCHN thí dụ ở phòng họp số 56 trên tầng chính, các đại diện của Bàn tròn Đối lập ở phòng họp số 55 trên tầng chính, còn các đại diện của Bên thứ Ba ở phòng 54 trên tầng chính có thể gặp gỡ với các nhà báo hay trả lời các câu hỏi của họ, nếu có nhu cầu như vậy. Để kết thúc: tôi chúc cho các bên đàm phán, cho tất cả những người có mặt ở đây sự thông hiểu lẫn nhau, cho toàn bộ xã hội chúng ta, cho nhân dân chúng ta sự sẵn sàng hợp tác và chúc thành công. Còn với các đại biểu quốc hội, những người có lẽ nghe thấy chúng ta, tôi yêu cầu sự thông hiểu, tôi yêu cầu sự thông hiểu từ họ.

Cho đến cuộc gặp gỡ tiếp tôi chúc tất cả những người có mặt công tác tốt!

Tạm biệt! Chúc mọi sự tốt lành!

Hội nghị kết thúc lúc 18 giờ 55 phút.

Bản đánh máy sạch. - MOL P. 2117. 7. hộp, 3. i. sz.

Hội nghị toàn thể các cuộc đàm phán Bàn tròn Dân tộc 18/9/1989

(Biên bản)

Biên bản

về phiên họp toàn thể của các cuộc đàm phán hiệp thương chính trị diễn ra ngày 18/9/1989 tại Phòng Thợ săn của Nhà Quốc hội.

Chương trình nghị sự:

Tranh luận vấn đề được đàm phán cấp trung chuyển lên hội nghị toàn thể: nhận định tình hình chung và trạng thái pháp luật nhà nước sau khi Hiến pháp có hiệu lực.

Kí thoả thuận về kết thúc giai đoạn giữa 13/6/1989 và 18/9/1989 của các cuộc đàm phán hiệp thương chính trị.

Chủ tọa phiên họp: Horváth Lajos, Phó chủ tịch Quốc hội.

Thư kí Bà Jakab András và Kanyár Erika các tộc kí của quốc hội.

Horváth Lajos, chủ tịch phiên họp: Kính thưa các bên đàm phán!

Thay mặt lãnh đạo quốc hội, chủ tịch Quốc hội Szűrös Mátyás đi công tác xa tôi trân trọng chào mừng các quý vị, chúc hội nghị thành công, công việc thành công.

Theo báo cáo của uỷ ban hiệp thương chính trị cấp trung phụ trách vấn đề quá độ hoà bình, các bên đã đạt sự thống nhất trong chuẩn bị nhiều dự luật. Phù hợp với việc này trong phiên họp toàn thể hôm nay các đại diện của ba bên đàm phán trình bày các thoả thuận, trên cơ sở đó chính phủ có thể đệ trình các dự luật cho kì họp gần nhất của quốc hội. Tôi nghĩ, đây là kết quả rất quan trọng của công việc của các bên đàm phán kéo dài nhiều tháng với sự quan tâm lớn của xã hội.

Trong quá trình đàm phán, giữa 10/6/1989 và 18/9/1989, đã họp 238 cuộc họp ở các cấp chuyên gia và uỷ ban, tổng thời gian là gần

1000 giờ làm việc. Trong các cuộc đàm phán này 1304 người đã tham gia, và tổng cộng đã có 3439 trang biên bản, và số trang được sao chụp lên gần 200 nghìn tờ.

Quốc hội đã chịu phần không nhỏ chi phí cho đến nay của các cuộc đàm phán, và Quốc hội đã bảo đảm ba phòng đàm phán cho ba bên đàm phán.

Các quý vị đã tôn kính Quốc hội bằng các cuộc đàm phán của mình và Quốc hội đã cố gắng tạo khả năng đàm phán phù hợp cho các quý vị.

Về phần mình tôi muốn nói ngắn ấy lời nhập đề về các điều kiện kỹ thuật.

Tôi nghĩ, những người tham dự phiên toàn thể, và nhân dân trong nước bây giờ quan tâm đến các thoả thuận cụ thể, vì thế theo những thảo luận sơ bộ tôi nhường lời cho đại diện của Đảng CNXHCHN, Nyers Rezső.

Nyers Rezső, chủ tịch Đảng CNXHCHN: Kính thưa hội nghị! Các quý bà và các quý ông! Với kết quả của ba tháng đàm phán khó khăn chúng ta đến giới hạn giai đoạn. Với chữ kí của mình chúng ta có thể xác thực cho đồng thuận chính trị đã đạt được về các nguyên tắc và các quy tắc phục vụ cho quá độ hoà bình. Kết quả chung này, làm bằng cho tính xây dựng, ý định thoả thuận và sự tự kiểm chế của ba bên. Tôi cho là, chúng ta đã đi một bước dài về phía chế độ chính trị, trong đó ý chí chính trị xuất phát từ công dân, và ý chí này do các định chế dựa trên các sáng kiến thật và từ dưới lên của xã hội thực hiện. Ngôi nhà dân tộc của nền dân chủ sẽ là một tác phẩm, mà cùng vai sát cánh, với nỗ lực chung chúng ta dựng lên.

Từ tháng năm 1988 Đảng CNXHCHN đã kiên định tiến trên con đường cải cách, đặt mục tiêu thực hiện chủ nghĩa xã hội dân chủ.

Chúng ta sống thời đảo lộn số phận. Khoản cược của các quyết định của chúng ta là tương lai của dân tộc. Để ngăn chặn khủng hoảng lún sâu đòi hỏi thay đổi mô hình chính trị, nhà nước pháp quyền, các định chế của một nền dân chủ nghị viện hiện đại. Chế độ này xét về thái độ chung chỉ có thể dựa trên tính kiên nhẫn, sự thông hiểu lẫn nhau. Chúng ta hãy chấp nhận lời cảnh báo trước của Kossuth Lajos: "Đừng cãi vã về việc chúng ta đã là gì, hãy đoàn kết lại cho cái chúng ta sẽ phải là!"

Đảng CNXHCN, cần nhắc đến cả các bài học chính trị của quá khứ lịch sử mới đây của chúng ta, coi dân chủ, nguyên lí dân quyền là các giá trị không thể thay được bằng thứ khác. Tuy nhiên trong thực tiễn chúng tôi cũng suy nghĩ và hành động. Chúng ta phải chú ý đến là, chúng ta cần thực hiện thay đổi mô hình chính trị với việc duy trì tính có thể điều hành được của đất nước. Tất cả chúng ta có trách nhiệm để khả năng hoạt động của nền kinh tế vẫn tồn tại giữa những thay đổi quan trọng. Chỉ có một con đường ra khỏi khủng hoảng kinh tế: tăng tốc triệt để quá trình cải cách kinh tế, kéo ngày càng hiệu quả hơn các nguồn lực bên ngoài, giữa những thứ khác cả ở dạng vốn hoạt động.

Một trong những điều kiện không thể thiếu được cho điều này, tuy vậy, là sự ổn định đời sống chính trị nội bộ của chúng ta. Một đất nước tự cắn xé nhau, đầy rẫy hiểm khích đảng phái không thể tính đến chuyện là đối tác hấp dẫn của chính phủ các nước phát triển, và được các giới tài chính tiền tệ quốc tế coi là khu vực đầu tư có triển vọng. Nhờ chính sách đối ngoại có thể tính toán được và tìm kiếm hợp tác của Đảng CNXHCN mà trong các thập kỉ qua Hungary đã giành được cho mình sự kính trọng và uy tín ở nước ngoài một cách chính đáng. Lợi ích sống còn của chúng ta là, chính sách đối ngoại Hungary trong tương lai cũng phục vụ cho sự ổn định và hợp tác châu Âu.

Các tổ chức dân chủ được đại diện ở đây cũng có thể đóng góp và đóng góp cho uy tín này. Chúng ta phải làm cho sự hợp tác của chúng ta với các khu vực đã phát triển của thế giới thêm sâu sắc, bên cạnh đó chúng ta cần cố gắng, để ở phía đông của Châu Âu không có nghi ngờ nghiã vụ liên minh của chúng ta.

Khi đoàn đại biểu đàm phán đã kí văn kiện về các thoả thuận sơ bộ, đảng chúng tôi đã được dẫn dắt không phải bởi phương thức chuyển giao quyền lực, mà bởi mục đích thay đổi cách thực hành quyền lực.

Tôi muốn nhắc nhở rằng, bản thân đảng chúng tôi khởi động việc dỡ bỏ nhà nước–đảng, và coi việc thiết lập nhà nước pháp quyền là nhiệm vụ chính của mình. Chúng tôi tin rằng, việc xây dựng các định chế cũng được coi là hiện đại ở mức châu Âu sẽ đều phục vụ cho ổn định chính trị, quá độ hoà bình và sự đồng thuận mới của dân tộc.

Với việc xây dựng chế độ đại nghị đa đảng chúng tôi không coi việc làm cho nguyên lí dân quyền có hiệu lực, việc xây dựng nền dân chủ là đã xong. Trong khi chúng tôi ràng buộc mình ủng hộ nền dân chủ đại diện dựa trên hệ thống đa đảng, chúng tôi cũng lên tiếng ủng hộ việc tổ chức không có mục đích chính trị của các công dân được mở rộng, được mạnh lên, để xây dựng rộng rãi các chính quyền tự quản.

Lập trường của Đảng CNXHCN là, kết thúc giai đoạn đầu của các cuộc đàm phán đã đến lúc trình ra trước Quốc hội các dự luật, mà đã đạt được sự nhất trí. Ý kiến của chúng tôi là, Quốc hội hoàn toàn có thể thực hiện sứ mệnh lịch sử của mình trong quá độ sang nhà nước pháp quyền.

Từ quan điểm của sự suôn sẻ của quá độ và của các nguyên lí dân chủ, chúng tôi coi là không thể chấp nhận được cuộc vận động triệu hồi tràn lan gây khó khăn cho công việc của quốc hội. Lợi ích của đất nước là, chúng ta tổ chức bầu cử tự do càng sớm càng tốt. Nhưng để làm việc này cũng cần rằng, hoạt động và sự quản lí của các đảng diễn ra giữa các bảo đảm pháp lí, các khuôn khổ pháp lí có trật tự.

Thực tiễn của các nền dân chủ tư sản phát triển răn bảo rằng, đừng ngăn cản hoạt động của các đảng ở các lĩnh vực, nơi không mâu thuẫn với các đòi hỏi của nhà nước pháp quyền. Đảng CNXHCN – trước tiên với tư cách đảng của những người làm công – vì thế cũng nhất quyết rằng, quy định pháp lí, luật đừng cấm sự tổ chức ở nơi làm việc. Đảng CNXHCN coi định chế tổng thống có tầm quan trọng lớn. Chúng tôi nghĩ, lợi ích dân tộc chung gắn với việc bầu tổng thống hãy diễn ra trong năm nay. Một giải pháp như vậy có thể có tác động làm yên lòng đối với cả công luận lo buồn, trước một cuộc bầu cử quốc hội có nhiều triển vọng thắng, và trước những phức tạp của một chính phủ nhiều đảng có thể xảy ra. Sự hợp lí cũng sai bảo làm điều này khi chúng ta nghĩ đến các nhiệm vụ liên quan đến duy trì và cải thiện các mối quan hệ quốc tế của nước ta.

Như thế trong thời hạn có thể thấy trước, sẽ có bầu cử quốc hội ở Hungary. Nhân danh đoàn đại biểu của mình tôi muốn xác nhận lại: đảng chúng tôi chấp nhận sự đọ sức trong các cuộc bầu cử tự do, chỉ sự bày tỏ ý chí của xã hội một cách tự do mới lập ra được một quốc hội mới, ý thức được trách nhiệm với vận mệnh dân tộc

và đồng thời được sự ủng hộ của dân cư mới có thể thực hiện công việc lập pháp của mình.

Đảng CNXHCN tùy thuộc vào kết quả bầu cử sẵn sàng cho việc, cùng với các đảng khác chia sẻ trách nhiệm chính phủ. Không thể tránh khỏi, trong tình hình hiện tại các lực lượng chính trị quan tâm hơn đến việc phân định ra với nhau, đến việc hình thành và giới thiệu về mặt chính trị riêng của mình. Bất chấp điều này trong các tháng tới chúng ta phải làm việc để cho cảm giác trách nhiệm chung và hợp tác vẫn ngự trị chính trường bất chấp các lợi ích đảng ích kỉ.

Chúng ta đứng trước các tháng quyết định, cũng phụ thuộc không ít vào những người ngồi trong phòng này: chúng ta có biết tận dụng cơ hội lịch sử có một không hai của chúng ta hay không? Chúng ta có xây dựng nhà nước pháp quyền dân chủ hỗ trợ cho hiện đại hoá hay không? Đảng cánh tả, xã hội chủ nghĩa cải cách bây giờ đang tái sinh của chúng tôi động viên lực lượng của nó để tận dụng cơ hội lịch sử, và kêu gọi tất cả mọi công dân Hungary cảm thấy trách nhiệm với số phận tổ quốc hãy ủng hộ việc này. Xin cảm ơn sự chú ý.

Chủ tịch: Cảm ơn. Tôi hỏi, ai phát biểu nhân danh Bàn tròn Đối lập? Xin mời Tölgyessy Péter.

Tölgyessy Péter: Bàn tròn Đối lập đã chú ý nghe lời phát biểu của chủ tịch đảng cầm quyền, Szabad György sẽ nói lời đáp của chúng tôi.

Szabad György: Kính thưa hội nghị! Những phút trước đây chúng tôi vẫn cân nhắc các từ, thống nhất câu chữ, và chúng tôi cố gắng cô đọng vào tất cả các điểm, mà chúng tôi có thể đồng ý.

Nếu chúng ta nghĩ lại sự khởi hành vài tháng trước đây, chúng ta phải nói: chúng ta đã đạt được nhiều từ cái khi đó chúng ta nêu thành mục tiêu, dù không phải tất cả.

Công luận nước ta sẽ mau chóng biết, chúng ta có thể đồng ý về cái gì, và về cái gì chúng ta có thể đối chất các lập trường của chúng ta với nhau, và hi vọng, công luận sẽ hiểu vì sao chúng ta đã đàm phán không vô ích và không phải trên đầu của nhân dân.

Khi bắt đầu các cuộc đàm phán này, dùng một diễn đạt chúng tôi đã nói: chúng tôi không coi bàn đàm phán là bàn đánh bạc, nơi một bên được đúng bằng số bên kia mất. Mà chúng tôi coi bàn đàm phán này là cái, theo hi vọng của tôi, chúng ta cũng có thể trở

thành. Chúng ta biết nâng nó thành chiếc bàn, trên đó hình thành một nền tảng, nền tảng phát triển của nước Hungary tương lai.

Nyers Rezsó đã trích Kossuth. Hãy để tôi đáp lại những điều ông vừa nói bằng những lời: "Cái chúng ta đã đạt được – tháng tư năm 1848 Kossuth đã diễn đạt thể này – không phải là tất cả, nhưng là nền tảng của – hãy để tôi chua thêm: có thể là nền tảng của – sự phát triển tương lai của chúng ta."

Cái chúng ta đã có thể hình thành ở đây, nếu dư luận chính trị Hungary biết đối xử tốt với nó, nếu các lực lượng chính trị Hungary biết đối xử tốt với nó, thì có thể là cơ sở hành động không chỉ đơn thuần cho các đảng, không chỉ đơn thuần cho các chính trị gia tranh đua nhau, mà có thể là cơ sở cho nhân dân và những người được uỷ quyền của nó, để trên nền móng khiêm tốn này xây dựng toà nhà tương lai của nền dân chủ Hungary.

Có thể, nhiều người sẽ nói rằng, nền tảng này là hẹp; chúng ta chỉ nói với họ, hãy thêm vào đi. Có thể, sẽ có những người sẽ nói rằng, sự bảo đảm là chưa đủ, cái bây giờ có thể tạo ra cho nền dân chủ Hungary tương lai, chúng ta nói với họ, hãy giữ gìn lấy cái bây giờ chúng tôi có khả năng giành được, và hãy thêm nhiều vào, chúng tôi sẽ giúp họ, nếu họ có thể mở rộng nền tảng, nếu họ có thể làm giàu các kết quả có thể đem lại cho nhân dân này.

Chúng tôi đã không muốn đạt bất cứ thứ gì khác, ngoài khả năng để cho nhân dân nhận ra sức của chính mình, và dám dùng sức lực ấy, cụ thể trong các cuộc bầu cử tự do. Chúng tôi muốn tạo điều kiện của một quá độ hoà bình, có lẽ không thành công bảo đảm ngay tất cả, nhưng chúng tôi nghĩ, dù cho việc nhân dân đã nhận ra sức lực của chính mình bây giờ có thể hành động trong các khuôn khổ do luật pháp bảo đảm, nhận ra ý nghĩa của dân chủ, bằng con đường tự do ngôn luận và bày tỏ ý chí vì tương lai của mình.

Nhiều người trong chúng ta ở đây, có lẽ không bao giờ còn bước vào chính trường một cách tích cực nữa, chúng tôi chuyển chỗ của mình cho những người có thể gánh vác khả năng xây dựng tương lai và tiếp tục xây dựng trên cơ sở các nền tảng, nhưng tất cả chúng ta sẽ chú ý rằng, đừng ai dám làm tổn hại cái chúng ta đã đạt được – dù đánh giá nó là ít hay là đủ –, cái mà chúng ta đã tạo ra với tư cách khoản tạm ứng của nền dân chủ thay cho sự chuyên quyền, và hãy có thêm cơ hội để xây dựng thêm.

Chúng tôi từ chức, đóng vai trò của chúng tôi, nhiều trong số chúng ta gánh vác công việc xây dựng tiếp, công việc sửa chữa với hi vọng rằng, cái chúng tôi đã làm, trong đó hiện tại và tương lai nhận ra ý định lo lắng cho dân tộc, sự chính trực của con người, sự tôn trọng lịch sử Hungary và châu Âu và lòng dũng cảm của những con người sẵn sàng hành động để những người đến sau chúng tôi tạo ra cái tốt hơn, đi xa hơn, có kết quả hơn. Chúng tôi đã muốn ngăn ấy. Chúng tôi hi vọng, sau chúng tôi họ sẽ có phương tiện để giỏi hơn chúng tôi, can đảm hơn chúng tôi, có khả năng sáng tạo hơn chúng tôi, tiếp tục đi từ cơ sở chắc chắn để mang lại nhiều hơn nữa cho nhân dân chúng ta đã bị hiểm nguy, nhưng [chúng ta hi vọng] biết nâng cao đầu trên những hiểm nguy. Xin cảm ơn.

Chủ tịch: Xin cảm ơn. Ai muốn phát biểu từ Bên thứ Ba?

Bugár Nándor: Từ Bên thứ Ba Nagy Imre phát biểu.

Nagy Imre: Ngài chủ tịch! Thưa các bên đàm phán! Kính thưa đồng bào đang theo dõi chúng tôi! Thay mặt các tổ chức xã hội tham gia vào Bên thứ Ba tôi hân hoan chào mừng kết quả đã đạt được với công việc kéo dài trong các cuộc đàm phán. Bằng con đường này – kể cả trước sự chú ý của dư luận rộng rãi – chúng tôi tuyên bố, rằng chúng tôi thống nhất với các dự luật đã được thảo luận chung, chúng tôi thúc giục trình chúng ra trước Quốc hội.

Chúng tôi tin rằng, các dự luật này bảo đảm sơ sở tốt cho quá độ hoà bình mà mọi người đều mong mỏi, phù hợp với những lợi ích thực sự của đa số tuyệt đối của xã hội Hungary. Cũng vậy chúng tôi đồng ý cả với các thoả thuận khác không thể được đưa vào quy tắc luật. Các cuộc tranh luận xảy ra trước ngày hôm nay, trước thoả thuận ngày hôm nay đã kéo dài hơn cần thiết và mong mỏi so với trước đây, nhưng tất cả chúng ta đều muốn làm một công việc có trình độ cao, có cơ sở, có lẽ điều này lí giải cho sự kéo dài. Các thoả hiệp hình thành một cách chậm chạp, ngay cả ở đây vào những phút cuối cùng chúng tôi đã làm việc này. May mắn là trong các tuần vừa qua các cuộc đàm phán hiệp thương chính trị đã được tăng tốc, và chúng tôi cho nhịp độ này là cần thiết, đáng mong mỏi trong thời gian tới nữa.

Kính thưa các bên đàm phán! Theo dõi sự chú ý lo ngại của đồng bào chúng ta vài tháng trước đây chúng ta cùng hợp sức lại – tuy là các tổ chức tiến hành tranh luận chính trị với nhau, và đôi khi xung đột nhau –, để cùng nhau thảo ra trình tự, các quy tắc và

những bảo đảm của quá độ hoà bình, có trách nhiệm từ một sự thực hành xã hội đã bị thất bại, nhưng vẫn tồn tại và hoạt động trong đồng hoang tàn của nó sang một con đường mới phù hợp hơn với những đòi hỏi của sự phát triển châu Âu và cũng phù hợp với quá khứ lịch sử của chúng ta, được mọi người cùng mong mỏi, nhưng hôm nay vẫn chưa tồn tại, tức là chúng ta đã đảm nhiệm vai trò xây cầu để xây chiếc cầu giữa Hungary ngày hôm qua và Hungary ngày mai.

Cần một cây cầu chắc chắn, ổn định. Cần cây cầu ổn định, bởi vì qua đó không chỉ các giới hẹp ưu tú của các đảng, mà cả dân tộc phải đi qua. Cần ổn định, bởi vì – như có thể thấy trước – sự chen chúc, sự xô đẩy sẽ lớn, nhiều khi cả giữa các tổ chức ngày nay vẫn ngồi cạnh nhau cùng một bên.

Tôi cho là quan trọng để nhấn mạnh, chúng ta dám đánh giá tích cực và tôn trọng các kết quả đã đạt được – như Szabad György đã diễn đạt, và tôi rất đồng ý với ông ta –, ở đây chúng ta đã đặt nền móng cho nền dân chủ Hungary tương lai. Như thế chúng ta dám đánh giá tích cực, nhưng đừng đánh giá quá.

Tôi cho là quan trọng để nhấn mạnh điều này cũng bởi vì nhiều hiểu lầm và nhiều ảo tưởng vô căn cứ cũng đi cùng công việc của chúng ta. Nhiệm vụ của chúng ta đã là tháo ra kiến nghị chung cho quá độ hoà bình. Chúng ta hợp sức lại với nhau để làm việc, để phục vụ, và không phải để quyết định. Quyết định là nhiệm vụ, là thẩm quyền của lập pháp, của Quốc hội, mà – ngược với nhiều đối tác đàm phán của chúng tôi – chúng tôi không chỉ cho là hợp pháp, mà cũng là có trách nhiệm và độc lập nữa. Quyền quyết định của chúng ta là không thể có ngay chỉ vì các tổ chức khác nhau ngồi ở ba bên của chiếc bàn cùng nhau cũng chẳng có nghĩa là toàn bộ xã hội Hungary, là sự đa dạng có giá trị, và sự khác biệt của nó.

Và cũng như chúng tôi cũng đã đấu tranh vì sự công nhận sự ngang quyền của riêng chúng tôi chỉ với những người có khả năng suy nghĩ về các cuộc đàm phán giữa các đảng, thì cũng thế chúng tôi phải nhắc nhở đến sự quan tâm của các tổ chức không có mặt ở đây và của các công dân không tụ tập vào các tổ chức nữa.

Vấn đề cơ bản khác, cần phải nhắc đến ở đây: chúng ta đã làm việc về quá độ về tạo nền tảng chứ không phải về tạo ra hệ thống định chế của nước Hungary dân chủ của ngày mai, ngay cả khi đó

cũng không, khi tất nhiên chúng ta đã bắt đầu việc tạo ra nhiều định chế, có lẽ về dài hạn cũng có giá trị.

Chúng tôi coi chế độ đại nghị, sự chuẩn bị các cuộc bầu cử tự do và việc tổ chức nó là rất quan trọng, nhưng tất cả điều này cùng nhau cũng chỉ là một mảnh, một mảnh quan trọng, nhưng có lẽ không phải là mảnh quan trọng nhất của nền dân chủ của chúng ta, bởi vì theo lập trường của Bên thứ Ba sự hình thành của sự tự quản, của đời sống dân sự ít nhất cũng là mảnh quan trọng như vậy.

Kính thưa các bên đàm phán! Chúng ta đã tạo ra một mảnh của hệ thống điều kiện và công cụ của quá độ hoà bình, chúng ta đã thống nhất về sửa đổi Hiến pháp, và bên trong đó về việc thiết lập định chế [tổng thống] nước cộng hoà. Các tổ chức tham gia với tư cách Bên thứ Ba thấy cần bầu tổng thống nước cộng hoà càng sớm càng tốt, một cách trực tiếp dưới hình thức dân bầu.

Chúng ta đã thoả thuận về một hệ thống bầu cử hiện đại, tốt, nhưng hãy nói chân thành, hơi phức tạp, bên trong đó chúng tôi thấy giải pháp cho khả năng của các tổ chức xã hội không muốn hoạt động với tư cách đảng. Chúng ta đã thoả thuận về các vấn đề liên quan đến sự hoạt động, quản lí của các đảng, và nếu quốc hội chấp nhận kiến nghị của chúng ta, có thể hình thành các bảo đảm chế định cần thiết, như Toà án Hiến pháp hay định chế tổng thống nước cộng hoà. Như thế có cái để chúng ta bảo vệ, có cái để chúng ta cùng ủng hộ, cùng thực hiện. Tuy vậy chúng ta vẫn chưa làm xong công việc. Tôi nghĩ không chỉ đến các vấn đề, với tư cách những công việc chuẩn bị sau của các dự luật vẫn còn ở trước mặt chúng ta, cũng cần phải nói về các điều kiện khác của quá độ hoà bình, ngay chỉ bởi vì theo đánh giá của các tổ chức tham gia Bên thứ Ba thì các cuộc đàm phán kinh tế đã bị dồn lại phía sau một cách không xứng đáng trong các tháng vừa qua. Thế mà nếu chúng ta xem, cái gì có thể đe dọa quá độ hoà bình, cái gì có thể đe dọa việc, rằng các vị trí của ngày mai thực sự được quyết định trong các cuộc bầu cử tự do, thì cũng cần phải nói về các vấn đề này. Bởi vì nếu các vấn đề xã hội trở nên căng thẳng, và quần chúng không còn tin vào các hình thức dân chủ nữa, thì chúng ta có tạo ra hệ thống định chế hoàn hảo nhất cũng chỉ là vô ích. Đừng quên rằng, những người ngồi quanh bàn ở đây, đa số họ – nếu không ở mức ngang nhau – đều thuộc về các tầng lớp phong lưu hơn của xã hội.

Điểm khác cần phải nói đến là, các vị trí của ngày mai cũng có thể được ngã ngũ ở đằng sau hậu trường dưới hình thức xà xẻo vô nguyên tắc tài sản nhà nước, cho đến khi chúng ta đến các cuộc bầu cử, thì như việc đã rồi thay cho một hệ thống bất công hiện tồn tại trong thực tiễn, lại là một hệ thống trên cơ sở tài sản còn bất công hơn nữa. Có lẽ có vẻ như sự làm hỏng cuộc lễ, rằng tôi đi nói về các nhiệm vụ cần làm khi kí thoả thuận. Nhưng chúng ta không đi dự lễ, mà với đánh giá, tôn trọng các kết quả đạt được đến nay chúng ta muốn hành động tiếp. Xin cảm ơn sự chú ý.

Chủ tịch: Xin cảm ơn. Kính thưa các bên đàm phán! Như thế có sự thống nhất nội dung trong những vấn đề quan trọng nhất, được chứa đựng trong dự thảo thoả thuận sắp được kí. Tôi cảm ơn quyết định có trách nhiệm của các quý vị, cảm ơn thông báo về việc này và sự ca ngợi các cuộc đàm phán. Tôi yêu cầu các bên đàm phán, hãy vui lòng kí thoả thuận, yêu cầu quốc vụ khanh Pozsgay Imre vui lòng tiến hành các biện pháp tiếp theo đưa thoả thuận đến cho chính phủ, và yêu cầu tất cả chúng ta hãy thúc đẩy việc thực hiện thoả ước có tầm quan trọng lịch sử, có trách nhiệm này.

Pozsgay Imre muốn phát biểu.

Pozsgay Imre: Ngài chủ tịch! Các quý bà và các quý ông! Trong không khí vui mừng và long trọng này tôi muốn đưa ra một thông báo khách quan, tin rằng, việc này không làm hỏng chút gì không khí vui mừng. Một vấn đề quan trọng mà trong đàm phán cấp trung chúng tôi chuyển lên cho phiên họp toàn thể: việc phán xử tình hình chính trị và các tình trạng công luật sau khi Hiến pháp có hiệu lực, vấn đề là, cho đến khi bầu được tổng thống nước cộng hoà, ai đảm nhiệm công việc nguyên thủ quốc gia.

Đoàn đại biểu Đảng CNXHCHN, tuy lập trường về vấn đề này của nó đã là khác, nhận ra các lí lẽ liên quan đến vấn đề này, thấy tính duy lí của các kiến nghị của Bàn tròn Đối lập, đã đi đến kết luận chấp nhận đề xuất của Bàn tròn Đối lập, theo đó cùng lúc khi các sửa đổi hiến pháp có hiệu lực Hội đồng Chủ tịch nước từ chức, và cho đến khi bầu được tổng thống nước cộng hoà theo các tiêu chuẩn được quy định trong luật, chủ tịch Quốc hội thực hiện chức vụ nguyên thủ quốc gia.

Tôi phải đưa ra thông báo này, và như thế tin rằng, đây là một đóng góp mới nữa cho việc chúng ta có thể tuyên bố các cuộc đàm phán của chúng ta có kết quả. Xin cảm ơn sự chú ý của các quý vị.

Tölgyessy Péter: Về phía Bàn tròn Đối lập Antall József xin phát biểu.

Antall József: Tôi cảm ơn thông báo của quốc vụ khanh Pozsgay. Tôi nghĩ rằng, đã cực kì quan trọng để làm rõ vấn đề này, bởi vì nếu không thì vào lúc sửa đổi hiến pháp mới sinh ra thì chúng ta đã vi phạm hiến pháp mất rồi, chưa chắc đã có thời điểm thích hợp và dịp thích hợp để ăn mừng. Thế mà điều này xuýt xảy ra, và chính vì thế đây là niềm vui đặc biệt cho chúng tôi, rằng trong không khí này đoàn đại biểu Đảng CNXHCN đã đánh giá lập trường của chúng tôi cả từ quan điểm công luật lẫn chính trị và biến thành của mình. Chúng tôi hi vọng, việc thực hiện trong thời gian tới cũng sẽ tiếp tục với ứng xử đúng đắn và tương tự, với lập trường tương tự. Cảm ơn.

Chủ tịch: Tôi yêu cầu Bên thứ Ba cũng nêu ý kiến của mình.

Nagy Imre: Kính thưa các bên đàm phán! Tôi có thể diễn đạt rất ngắn gọn, cô đọng: Bên thứ Ba đồng ý với thoả hiệp vừa hình thành ở đây về vấn đề này.

Chủ tịch: Cảm ơn. Bây giờ tôi yêu cầu các quý vị hãy kí thoả thuận. (*Tölgyessy Péter giơ tay xin phát biểu*). Vẫn còn gì chưa rõ sao?

Tölgyessy Péter: Thực ra bây giờ chúng ta có thể chuyển sang thảo luận vấn đề quan trọng nhất, và như thế chúng ta vẫn còn khá xa để nói về sự đồng thuận hoàn toàn. Vấn đề quan trọng nhất là bên cạnh [việc thành lập] định chế nguyên thủ quốc gia là thời điểm và phương thức bầu nguyên thủ quốc gia.

Về vấn đề này Bàn tròn Đối lập đã không thể hình thành lập trường thống nhất. Trong các tổ chức của Bàn tròn Đối lập có bốn tổ chức có quan điểm khác quan điểm của năm tổ chức khác.

Trong chín tổ chức của Bàn tròn Đối lập thì năm tổ chức có chiều hướng chấp nhận bầu cử trực tiếp, và bầu cử trước các cuộc bầu cử quốc hội. Bốn tổ chức không thể chấp nhận giải pháp này, vì thế sau việc này trong đàm phán Bàn tròn Đối lập sẽ đi theo cách, rằng đầu tiên năm tổ chức của Bàn tròn Đối lập đưa ra tuyên bố của mình về vấn đề này, sau đó các tổ chức thiểu số sẽ đưa ra tuyên bố.

Tôi chuyển lời cho Antall József.

Antall József: Ngài Chủ tịch! Các quý bà và các quý ông! Sau thông báo của Tölgyessy Péter về vấn đề cụ thể này tôi sẽ trình bày

lập trường của năm tổ chức, các tổ chức và các đảng đưa ra lập trường nhìn từ quan điểm của cả nhóm vấn đề và của sự đồng thuận, cũng như trên cơ sở toàn bộ các kết quả [đã đạt được].

Đây là các tổ chức, có lập trường ủng hộ những điều sẽ được trình bày dưới đây: Hội hữu nghị Bajcsy-Zsilinszky Endre, Đảng Tiểu chủ Độc lập, Đảng Nhân dân Tự do Thiên chúa giáo, Diễn đàn Dân chủ Hungary, Đảng Nhân dân Hungary.

Bốn tổ chức khác, [trong đó] có một tổ chức tham gia các cuộc đàm phán với vị thế quan sát viên, hay đúng hơn Đảng Xã hội Dân chủ nước Hungary, mà bên trong khuôn khổ bốn tổ chức thì cũng có lập trường riêng, [và] còn lại Liên minh Những người Dân chủ Tự do và Liên minh Những người Dân chủ Trẻ thì có lập trường giống nhau.

Tóm lại: năm tổ chức đưa ra lập trường – như đa số – dưới đây, hai tổ chức có lập trường hoàn toàn giống nhau – Liên minh Những người Dân chủ Tự do và Liên minh Những người Dân chủ Trẻ, và bên cạnh Liên đoàn [Dân chủ các Công đoàn Độc lập] tham gia với tư cách quan sát viên, không có quyền phủ quyết, thì Đảng Xã hội Dân chủ sẽ còn trình bày ý kiến riêng. Tất nhiên các tổ chức này sẽ nêu ý kiến của họ riêng. Tôi muốn trình bày lập trường đa số chung.

Khiến nghị của chúng tôi như thế là, lấy bản sửa đổi hiến pháp nằm trước mặt chúng ta, được Bộ Tư pháp soạn thảo như kết quả của các cuộc đàm phán gần đây nhất, ngày 12-9, lấy [cái đó] làm cơ sở, trong đoạn của 15. §, 29/A. § (1) hãy ghi là, Quốc hội bầu ra tổng thống nước cộng hoà cho thời hạn bốn năm, như thế là dựa vào điều luật I năm 1946. Phần văn bản chèn vào 4. § nói về bầu cử tổng thống nước cộng hoà trên cơ sở điều 4. § của điều luật I năm 1946. Ngoài ra đoạn (3) của điều 29/B. §, viết như thế này: "Việc bầu cử tổng thống nước cộng hoà do một luật có hiệu lực hiến pháp quy định." Phần văn bản này cần được nhấn mạnh và xử lý riêng ở đây.

Từ đây rút ra là, năm tổ chức này muốn tiến hành sửa đổi hiến pháp sao cho, trong hiến pháp mới khôi phục lại hình thức nhà nước Hungary với tư cách là nước cộng hoà. Hiến pháp năm 1949 đã làm cho hình thức nhà nước này – nhà nước cộng hoà – mất hiệu lực, hình thức được chấp nhận bởi quốc hội được bầu trong cuộc bầu cử tự do đầu tiên năm 1945 sau chiến tranh thế giới lần thứ hai.

Lí giải về việc này tôi đã đưa ra nhiều lần rồi, tôi không đi chi tiết. Với việc này Bàn tròn Đối lập đã muốn cho biết rằng, việc phục hồi và chuyển sang hình thức nhà nước cộng hoà không có nghĩa là một luật được tạo ra trước nào đó trên đầu nhân dân, cũng như sửa đổi hiến pháp, mà là chúng ta quay lại hình thức nhà nước cộng hoà do quốc hội được bầu từ ý chí tự do của nhân dân lập ra, theo quan niệm ban đầu, đến mức, luật nước cộng hoà này trực tiếp dựa trên điều luật III năm 1848, dựa trên luật làm nền móng cho nước Hungary hiện đại về mặt pháp luật nhà nước, tuyên bố nguyên lí trách nhiệm của bộ. Chính vì thế đặc biệt quan trọng đối với chúng tôi, rằng chúng ta hãy quay lại với luật này, với quan niệm này. Như thế điều này có nghĩa là sửa đổi công luật.

Đồng thời để ý đến tình hình vô cùng khó khăn, mà quá độ đưa ra ở nước Hungary ngày nay, tất nhiên chúng tôi là những tín đồ của việc là, hãy có quá độ hoà bình. Ở Hungary, nếu những người nước ngoài đã không can thiệp vào, thì bản thân các quá độ đã luôn luôn yên bình, các cuộc cách mạng Hungary cũng đã không đổ máu. Chính vì thế chúng tôi là tín đồ của điều này, và trên tinh thần này với tư cách một phần của sự thoả thuận tổng thể tạo thành [văn kiện] của toàn bộ đàm phán, cho thời kì quá độ, như một ngoại lệ chúng tôi chấp nhận rằng, điều khoản cuối cùng viết như thế này: "Nếu việc bầu tổng thống nước cộng hoà diễn ra trước [bầu cử] Quốc hội mới, trong thời kì của quá độ chính trị, thì các cử tri trên cơ sở quyền bầu cử chung và công bằng, sẽ bầu trực tiếp tổng thống với phiếu bầu bí mật cho thời hạn bốn năm." Chúng tôi muốn gắn thêm ngàn ấy vào hiến pháp như điều khoản bổ sung cuối, xuất phát từ sự thực rằng, thời kì quá độ đặc biệt làm cho có thể và đồng thời cũng lí giải cho sự phân biệt này, và đồng thời cũng có nghĩa – và ý nghĩa về mặt thông luật của điều này là rõ ràng –, rằng trước khi quốc hội mới họp thì một tổng thống nước cộng hoà được bầu trực tiếp hãy đứng đầu đất nước, nhưng vị tổng thống nước cộng hoà này, người được bầu bằng bầu cử trực tiếp, sẽ là người được bổ nhiệm của định chế, mà chúng ta đã tạo ra và chúng ta đã đề nguyên, tức là của định chế tổng thống nước cộng hoà, được chúng ta thiết lập lại ở đây giữa các bức tường này trên cơ sở tính liên tục của lịch sử Hungary.

Ngoài ra để bầu tổng thống nước cộng hoà thì cần sự tham gia của hai phần ba cử tri và phải đạt đa số tuyệt đối, tức là đạt năm

mười phần trăm số phiếu cộng một phiếu, và tất cả điều này chính như một phần của thoả thuận chính trị chúng tôi muốn gắn vào với nghĩa vụ rằng, cùng với quyết định về bầu cử tổng thống nước cộng hoà cũng có nghĩa vụ tuyên bố bầu cử Quốc hội, và sau bầu cử tổng thống nước cộng hoà chậm nhất trong vòng chín mươi ngày là bầu cử Quốc hội mới.

Theo thoả thuận đã được kí các điều khoản riêng phải nói về tất cả những điều này, mà việc thảo chính xác chúng có thể được giải quyết theo như trên.

Năm tổ chức và đảng, những tổ chức gánh vác việc này, cho rằng ý thức được trách nhiệm lịch sử họ làm việc này và trong hệ thống giá trị, nơi chúng tôi có thể đạt được những kết quả, mà chúng ta đã biết.

Chúng tôi nghĩ rằng, tổng thống nước cộng hoà, người sẽ được bầu trên cơ sở dân quyền, trong trường hợp này trực tiếp vì thế có thể diễn ra bầu cử, bởi vì hệ thống đại diện vẫn chưa có hiệu lực hoàn toàn chính đáng. Chính vì thế cần bầu tổng thống nước cộng hoà dưới hình thức như vậy, và chúng tôi nghĩ, trong trường hợp này, khi tổ chức đã hình thành của nền dân chủ đại diện vẫn chưa thể hoạt động được theo hình thức, mà chúng ta quy định với sửa đổi hiến pháp và chúng tôi hi vọng sự chấp nhận nó, thì nhân dân có thể quyết định một cách trực tiếp.

Chúng tôi hoàn toàn tin tưởng rằng, nhân dân Hungary không bao giờ đưa ra quyết định xấu. Chính vì thế chúng tôi đảm nhận việc, chấp nhận điều này với một điều bổ sung cuối của hiến pháp.

Đây là lập trường của năm tổ chức đề lí giải rằng, vì sao chúng tôi có lập trường như vậy khi đưa định chế tổng thống nước cộng hoà vào. Cảm ơn.

Chủ tịch: Hãy để tôi nói cái gì đó, trước khi tôi nhường lời cho Tölgyessy Péter.

Thông báo và kiến nghị về điều khoản bổ sung cuối đã đưa đến tình thế không dễ, ngay cả chỉ vì thế cũng không, bởi vì theo thoả thuận kí ngày 10-6-1989 ba bên tham gia các cuộc đàm phán hiệp thương chính trị, và không phải bên trong ba bên vẫn còn tổ chức khác nhau. Chính vì thế tôi yêu cầu, nhân danh bốn tổ chức đó có ý kiến, đề xuất nào đó, thì tôi yêu cầu hãy trình bày trước khi tôi chuyển lời cho hai bên đàm phán khác cho ý kiến.

Tölgyessy Péter: Nhân danh Liên minh Những người Dân chủ Tự do tôi muốn trình bày ý kiến của mình không chỉ về vấn đề nguyên thủ quốc gia, mà về toàn bộ quá trình đàm phán.

Các cuộc đàm phán hiệp thương dân tộc đã khởi động với mục đích là, đảng cầm quyền và các tổ chức tạo thành Bàn tròn Đối lập với sự thoả thuận chung hãy gạt bỏ các trở ngại chặn đường của việc tiến hành các cuộc bầu cử tự do và của quá độ hoà bình dẫn đến dân chủ. Bây giờ, khi dự thảo thoả thuận đang chờ được kí, chúng tôi phải xác định rằng, chúng ta chỉ thành công một phần nhỏ của nhiệm vụ. Có thể coi là kết quả: dự luật về quyền bầu cử, kiến nghị sửa đổi hiến pháp đề xuất bỏ tuyệt đại đa số các từ ngữ mô tả hệ thống đảng–nhà nước; dự thảo sửa đổi bộ luật hình sự và bộ luật tố tụng hình sự loại trừ việc săn đuổi những người thực hành các quyền chính trị.

Các thoả thuận này một phần dựa trên các nguyên lí được tất cả các bên công nhận, thí dụ như cải cách luật hình sự, một phần dựa trên những thoả hiệp có đi có lại, như luật bầu cử. Về các vấn đề cơ bản khác tuy vậy đã không thành công, bởi vì ban lãnh đạo hiện tại của đảng CNXHCHN đã lẫn tránh mọi nhượng bộ thực chất. Đã không muốn chấm dứt các tổ chức của mình ở nơi làm việc, không cam kết báo cáo về tài sản thuộc sở hữu của mình hay do mình quản lí, không từ bỏ các tờ báo tinh, không đồng ý giải tán lực lượng tự vệ công nhân.

Ngược lại cứ khăng khăng đòi lập định chế tổng thống nước cộng hoà trước cả các cuộc bầu cử tự do, và đòi bầu tổng thống trước khi bầu quốc hội mới.

Trong hoàn cảnh như vậy chúng tôi không thấy được bảo đảm, rằng các cuộc bầu cử sẽ là thực sự tự do và dựa trên sự bất bình đẳng về cơ hội giữa các đảng.

Còn phải tính đến mối nguy hiểm, rằng đảng CNXHCHN cứu các vị trí quyền lực ngoài quốc hội sang thời kì sau các cuộc bầu cử, điều có thể làm cho quyền lực của các cơ quan dân cử thành khả nghi.

Phê phía mình chúng tôi không kí thoả thuận ở trạng thái hiện nay, tuy vậy chúng tôi không muốn làm tê liệt các tổ chức khác của Bàn tròn Đối lập với lập trường thiểu số của chúng tôi, vì thế chúng tôi tạm ngưng các quyền của mình nảy sinh từ đó, rằng Bàn tròn Đối lập, với tư cách một bên đàm phán chỉ có thể quyết định với sự

thống nhất của tất cả các thành viên của nó. Như thế chúng tôi tạo phương thức cho các tổ chức bạn kí thoả thuận, những tổ chức coi việc này là hợp lí.

Theo đề xuất của Đảng CNXHCN về các vấn đề còn tranh cãi chính phủ sẽ đệ trình lập trường của tất cả các bên ra trước quốc hội. Theo ý kiến của chúng tôi Quốc hội hiện tại không thể quyết định về các vấn đề ảnh hưởng đến quá độ, mà chưa có sự nhất trí giữa đảng cầm quyền và phe đối lập [vì tuyệt đại đa số đại biểu thuộc đảng cầm quyền].

Chính vì thế mới cần đến các cuộc đàm phán, bởi vì Quốc hội này không thích hợp để biểu lộ ý chí của nhân dân.

Vì thế chúng tôi đề xuất, hãy tổ chức trưng cầu dân ý về các vấn đề quyết định căn bản đến quá độ dân chủ. Nhân dân hãy quyết định rằng, có xác nhận sự thoả thuận đã đạt được không, và làm gì với các vấn đề còn tranh cãi. Trước hết hãy quyết định về các tổ chức đảng có rút khỏi những nơi làm việc hay không. Rằng bầu tổng thống chỉ diễn ra sau các cuộc bầu cử quốc hội tự do. Quyết định về việc Đảng CNXHCN có phải báo cáo về tài sản thuộc sở hữu của mình hay do mình quản lí hay không và có giải tán lực lượng tự vệ công nhân hay không.

Chúng tôi kêu gọi các thành viên khác của Bàn tròn Đối lập hãy tham gia vào sáng kiến đòi trưng cầu dân ý. Chúng tôi kêu gọi Đảng CNXHCN và Bên thứ Ba đừng cản đường trưng cầu dân ý. Liên minh Những người Dân chủ Tự do.

Sau đây Liên minh Những người Dân chủ Trẻ đưa ra tuyên bố của mình.

Kövér László: Liên minh Những người Dân chủ Trẻ đã ngồi xuống bàn đàm phán với giả định rằng, nó có thể coi tuyên bố của Đảng CNXHCN một cách nghiêm túc, theo đó họ sẽ ủng hộ việc xây dựng chế độ đa đảng, việc tổ chức các cuộc bầu cử dân chủ, và trả lại cho xã hội Hungary các quyền, không với tư cách các quà tặng, mà với tư cách quyền của chính mình được hưởng.

Ngược với điều này đoàn đàm phán của Liên minh Những người Dân chủ Trẻ buồn phiền nhận thấy rằng, đảng CNXHCN đã không coi sự bình đẳng về cơ hội của các công dân và các tổ chức của họ là phải được công nhận trước, mà họ liên tục cố đặt việc tạo ra nó phụ thuộc vào việc Bàn tròn Đối lập chứng tỏ sự mềm dẻo ở mức

độ nào trong các vấn đề được cho là không gắn chặt với quá độ hoà bình.

Trong quá trình đàm phán đã nhiều lần xuất hiện sự thay đổi thái độ của đảng CNXHCN theo chiều hướng tiêu cực, biến sự cả tin của nó thành sự hồ nghi trước chúng tôi. Bất chấp điều này các tổ chức của Bàn tròn Đối lập – trong đó có Liên minh Những người Dân chủ Trẻ – ý thức được trách nhiệm trước xã hội đã đưa ra hàng loạt các thoả hiệp, đã kiên trì ở bên cạnh bàn đàm phán.

Bàn tròn Đối lập đã từ bỏ lập trường ban đầu của mình, và đã chấp nhận rằng vấn đề quốc hội này lập ra định chế tổng thống nước cộng hoà, đã đưa ra những nhượng bộ đáng kể liên quan đến định chế tự vệ công nhân, và đến việc thành lập Toà án Hiến pháp, đổi lại nó đã muốn có những nhượng bộ tương tự. Tuy vậy nó đã không thể đạt được, rằng bầu tổng thống nước cộng hoà hãy diễn ra sau các cuộc bầu cử quốc hội, rằng đảng CNXHCN hãy đồng ý giải tán lực lượng tự vệ công nhân không có thừa kế pháp lí, rằng hãy thu lại số lượng lớn vũ khí cá nhân của các thành viên các nhóm nhất định, rằng đảng CNXHCN hãy rút khỏi các nơi làm việc, rằng đảng CNXHCN thanh lí tài sản kiếm được trong bốn thập niên qua cho xã hội.

Liên minh Những người Dân chủ Trẻ coi tất cả những vấn đề này là các vấn đề liên quan một cách cơ bản đến quá độ hoà bình, và về dài hạn cũng có thể ảnh hưởng đến khả năng chịu tải của nền móng của nền dân chủ Hungary tương lai.

Nó không thoả mãn với các giải pháp, mà dự thảo thoả thuận chưa đựng liên quan đến vấn đề này, và nó không thể ủng hộ, vì thế nó tham gia vào tuyên bố vừa được đọc nhân danh Liên minh Những người Dân chủ Tự do.

Chủ tịch: Có ai phát biểu nữa không từ Bàn tròn Đối lập?

Tölgyessy Péter: Còn đại diện của Liên đoàn Dân chủ các Công đoàn Độc lập và Đảng Xã hội Dân chủ sẽ phát biểu.

Gaskó István: Đảng Xã hội Dân chủ đồng ý với việc thành lập bản thân định chế tổng thống nước cộng hoà, bởi vì nó thấy sự liên tục lịch sử trong giải pháp này, tuy nhiên phương thức bầu đặc biệt của nó, và thời điểm bầu trước bầu cử quốc hội thì không chấp nhận được. Nhằm làm cho các thoả thuận khác bảo đảm cho quá độ hoà bình có hiệu lực, chúng tôi cho thoả thuận là thoả hiệp có thể chấp nhận được. Chính vì thế chúng tôi sẽ kí và chấp nhận thoả

ước. Tuy vậy ý kiến riêng về tổng thống nước cộng hoà chúng tôi sẽ muốn ghi kèm vào như lời ghi chú của thoả ước. Xin cảm ơn.

Csákó Mihály: Liên đoàn Dân chủ các Công đoàn Độc lập tham gia trong công việc của Bàn tròn Đối lập – như đã được nhắc đến – với tư cách quan sát viên. Phù hợp với tư cách đó nó có mặt ở đây cả tại đàm phán hiệp thương chính trị nữa. Vì thế trên nguyên tắc chúng tôi không nghĩ rằng, về vấn đề tổng thống nước cộng hoà, một vấn đề chính trị tiêu biểu nhất, chúng tôi cần hình thành lập trường nào đấy. Chúng tôi đã ở đây để lên tiếng trong các vấn đề liên quan đến quyền lợi của những người làm công, theo dõi việc thảo luận chúng, và nêu ý kiến của chúng tôi.

Một vấn đề như vậy trong các vấn đề của chương trình nghị sự hôm nay là sự hiện diện của các đảng tại nơi làm việc. Về vấn đề này lập trường của Liên đoàn Dân chủ các Công đoàn Độc lập là rõ ràng, và ai cũng biết rằng, chúng tôi coi sự hiện diện của các đảng tại nơi làm việc là không đáng mong muốn, chính bởi vì nó gây khó khăn, chòng chẹo vào việc thực hiện các lợi ích của những người làm công. Theo nghĩa này chúng tôi phản đối không phải xuất phát từ những cân nhắc chính trị đảng mà xuất phát từ những cân nhắc đại diện lợi ích. Lập trường của chúng tôi không đơn thuần liên quan đến đảng CNXHCN vì họ hiện có tổ chức ở nơi làm việc, mà ý kiến của chúng tôi cũng chính xác là thế đối với các đảng vừa thành lập nữa, các đảng trong tương lai có thể muốn đề xuất các quan hệ, các tổ chức ở nơi làm việc, các hoạt động ảnh hưởng đến bảo vệ lợi ích.

Tương tự – nếu không mạnh đến như vậy – chúng tôi cũng quan tâm đến vấn đề liên quan đến tài sản đảng, việc này không đụng chạm trực tiếp đến chúng tôi, nhưng vì vấn đề tài sản công đoàn có trên chương trình nghị sự, vì vậy cách xử lý tài sản đảng gây mối quan tâm trong giới chúng tôi, và được dùng như tấm gương. Tôi có thể nói, một tấm gương không tràn ngập niềm vui.

Tất nhiên những người được uỷ quyền đàm phán của chúng tôi sẽ báo cáo cho các tổ chức nghiệp đoàn của họ, và sẽ chờ hội viên thông qua hay bác bỏ các bước, các tuyên bố được họ tiến hành ở đây. Đây là bước tiếp theo, chúng tôi sẽ phải báo cáo về việc này. Chúng tôi hi vọng sẽ nhận được phép, bởi vì trong các bước mà chúng tôi đưa ra này, chúng tôi đã theo các quyết định đến nay của hội viên, như sự chỉ đạo nguyên tắc.

Vì vậy chúng tôi, với tư cách quan sát viên, sẽ không kí văn kiện được đệ trình ở đây, nhưng điều này theo ý chúng tôi cho đến nay không hề ảnh hưởng đến việc các đảng sẽ tiến hành các bước nào trong thời gian tới, đây là việc của các đảng. Tôi xin cảm ơn sự tham gia.

Chủ tịch: Tôi hỏi, còn ai muốn phát biểu trong số các tổ chức của Bàn tròn Đối lập ?

Szabad György: Tôi muốn phản hồi ngắn gọn đối với những điều vừa được nói. Chúng tôi không từ bỏ bất kể điểm nào trong tuyên bố ý định của chúng tôi ngày 21-6, lập trường của chúng tôi liên quan đến bản chất của dự thảo hiệp ước được chúng tôi, các tổ chức của Bàn tròn Đối lập đánh giá khác nhau hiện nay, về cơ bản là thống nhất. Chúng tôi coi là kết quả một phần, và sự khác biệt chỉ là, một bộ phận của các tổ chức của Bàn tròn Đối lập coi là kết quả một phần, mà dựa vào đó đánh giá những cái khác là có thể đạt được. Vì thế chúng tôi yêu cầu công luận nước ta hãy nhận định sự khác biệt cách nhìn này của chúng tôi là như vậy, rằng sự khác biệt này không phải là về mục tiêu dân chủ hoá Hungary, mà là về phương thức, và chúng tôi hi vọng, cùng với hai bên đàm phán của chúng tôi sẽ lại gặp nhau cùng với tất cả các tổ chức của Bàn tròn Đối lập trên con đường thực hiện nền dân chủ đại diện. Xin cảm ơn sự chú ý của quý vị.

Chủ tịch: Còn ai muốn phát biểu không từ Bàn tròn Đối lập?

Tölgyessy Péter: Tôi rất không muốn tiếp tục tranh luận nội bộ của Bàn tròn Đối lập trong cuộc họp toàn thể này, nhưng trong mọi trường hợp phải khẳng định rằng, Liên minh Những người Dân chủ Tự do không thể kí thoả ước này vì nó thấy rằng năm tổ chức sẵn sàng kí đã đi trệch khỏi tuyên bố ý định. Trong mọi trường hợp tôi phải nhấn mạnh việc này, để đừng là lời nói vang lên cuối cùng, nói rằng, việc này đã không xảy ra. Tôi nhấn mạnh một lần nữa, phiên đàm phán toàn thể này không phải là nơi cho tranh luận bên trong nội bộ Bàn tròn Đối lập.

Antall József: Ngài Chủ tịch! Các quý bà và các quý ông! Trong mọi trường hợp các tổ chức của Bàn tròn Đối lập chúng tôi nhất trí rằng chúng tôi không muốn tiếp tục tranh cãi. Hiển nhiên, vì những khác biệt quan điểm và những khác biệt về đánh giá các tuyên bố đứng đắn và không đứng đắn sẽ được đưa ra ở bên ngoài các bức tường này nữa – hãy tin vào điều đó.

Vấn đề khác, mà tôi muốn chạm đến là, năm tổ chức và đảng, những người đánh giá toàn bộ sự thoả thuận một cách tích cực, coi nó là cơ sở, từ đó có thể đi tiếp. Coi là cơ sở, mà có nghĩa là thoả ước, và chỉ có thể quy trách nhiệm về thoả ước với bên kia, và chúng tôi nghĩ rằng, chúng ta đã đi đến một thoả ước ngay thẳng, tử tế, và chúng tôi sẽ quy trách nhiệm của các ngài về nó. Chính vì thế tất cả những cái chúng ta đã thoả thuận và tạo thành phần của nước Hungary Âu châu hiện đại đang được sinh ra, một hiến pháp châu Âu, một quyền bầu cử châu Âu hiện đại, và một hệ thống đảng Âu châu hiện đại, là những cái chúng tôi không muốn gây nguy hại cho. Giữa các quan hệ đối ngoại, đối nội và chính sách kinh tế, chúng tôi tin rằng, các bạn đối lập khác của chúng tôi cũng thấy như vậy, những người tuy có lập trường khác, nhưng dựa trên những căn nhắc khác. Chính vì thế Bàn tròn Đối lập sẽ tiếp tục hoạt động bất chấp những khác biệt quan điểm, và trong công việc lập pháp tiếp chúng tôi cùng nhau mong được tham gia.

Tổng kết tất cả điều này, chính vì tất cả những thứ còn phải làm, chúng tôi sẽ cùng nhau hoạt động, chúng tôi sẽ theo đuổi các mục tiêu này.

Hiện thời tôi nghĩ, cần nói ngắn ấy, và thêm điều này nữa, rằng chẳng những về vấn đề tự vệ công nhân, chẳng những về vấn đề rút các tổ chức đảng khỏi nơi làm việc, năm tổ chức này lại không có thái độ dứt khoát, kể cả các kiến nghị và các dự thảo – và chúng tôi cũng bảo vệ việc này như thế. Tôi đã muốn xác nhận tất cả điều này chỉ để tránh có hiểu lầm. Như thế tôi nghĩ, chúng ta có bức tranh sáng sủa về, chúng tôi thống nhất về vấn đề gì, và đánh giá khác nhau về cái gì. Cảm ơn..

Chủ tịch: Xin nhường lời cho Bên thứ Ba.

Nagy Imre: Ngài Chủ tịch! Các quý bà và các quý ông! Chúng tôi chăm chú nghe lập trường của các đại diện của các tổ chức thuộc Bàn tròn Đối lập, thấy sự phơi bày đứng đắn tranh cãi của họ trước công luận. Tuy giữa các tổ chức của Bên thứ Ba cũng có tranh cãi về vô số vấn đề, chúng tôi bỏ qua việc trình bày và giới thiệu điều này chi tiết ở đây. Có lẽ tôi muốn nói thêm ngắn này vào những thứ vừa nghe được, rằng chúng tôi không đặt giá trị và tính dân chủ của một cuộc đàm phán lệ thuộc vào việc tất cả các vấn đề ban đầu do chúng tôi nêu ra có được chấp nhận hay không. Chúng tôi cho là hoàn toàn tự nhiên, rằng mọi bên, cả ba bên phải đưa ra

các nhượng bộ, phải tìm các thoả hiệp, bởi vì ngày nay và trong tương lai nữa để đạt thoả thuận thì chỉ có thể theo con đường này.

Chúng tôi vui mừng thấy rằng các tổ chức của Bàn tròn Đối lập – tuy ý kiến của họ có khác nhau và họ đã bày tỏ – không muốn cản trở việc trình các dự luật này ra trước quốc hội – như Tölgyessy Péter đã trình bày.

Chúng tôi đồng ý với ý kiến, mà ngài Antall József đã nói ở đoạn cuối. Chúng tôi cũng coi các thoả thuận đã đạt được đến nay là cơ sở, là nền tảng – như trong tuyên bố đọc lúc đầu chúng tôi cũng đã bày tỏ, về các vấn đề rất quan trọng tiếp theo, trong đó các vấn đề mà ông ta nhắc tới chúng ta cũng phải cần tìm ra giải pháp. Giải pháp, mà chúng ta sẽ phải quy trách nhiệm lẫn nhau.

Chúng tôi cũng chào mừng việc họ ủng hộ tiếp tục các cuộc đàm phán, như thế chúng ta sẽ tiếp tục các vấn đề sắp tới.

Việc thật sự liên quan đến vấn đề của chương trình nghị sự, kiến nghị về phương thức bầu tổng thống nước cộng hoà đầu tiên sau khi thiết lập định chế tổng thống nước cộng hoà, lập trường cho đến nay của Bên thứ Ba luôn rõ ràng: chúng tôi cho việc bầu trực tiếp là đáng mong mỏi và cần thiết. Chúng tôi chấp nhận thời hạn bốn năm, và ủng hộ cả việc bầu tổng thống nước cộng hoà trước bầu cử quốc hội nữa.

Chúng tôi không muốn tranh luận về vấn đề, rằng muộn hơn sau này việc bầu tổng thống nước cộng hoà sẽ diễn ra thế nào. Không, cũng bởi vì chúng tôi tin rằng quốc hội mới như kết quả của các cuộc bầu cử tự do sẽ phải quyết định vấn đề này trong khuôn khổ lập hiến. Ý kiến của chúng tôi ngày nay khác với ý kiến mà năm tổ chức của Bàn tròn Đối lập bày tỏ, nhưng chúng ta có thể bình tĩnh để ngó, để treo vấn đề này – theo niềm tin của chúng tôi.

Chủ tịch: Về phía đảng CNXHCN Pozsgay Imre xin phát biểu.

Pozsgay Imre: Ngài Chủ tịch! Các quý bà và các quý ông! Đoàn đại biểu đảng CNXHCN cũng chẳng muốn nói chen vào cuộc tranh luận, về đánh giá vài vấn đề, mà chủ yếu về đánh giá một vấn đề quan trọng đã nảy sinh bên trong nội bộ Bàn tròn Đối lập. Trước hết chúng tôi muốn bày tỏ ý kiến đối với đề xuất, như trong toàn bộ quá trình đàm phán chúng tôi đã chứng tỏ thái độ tương tự. Tuy thế tôi vẫn không thể bỏ qua các ý kiến và nhận xét có đánh giá thấp các kết quả được sinh ra chính ở bàn đàm phán này.

Tôi không tin, rằng những lời nói công nhận long trọng và rõ ràng các kết quả này trong ngày đàm phán hôm nay là những lời giả dối. Tôi không tin, rằng ý định giả dối đã dẫn những người coi và đánh giá điều này là kết quả quan trọng, là nền tảng trong thời kì quá độ hoà bình.

Hãy để tôi nói điều này nữa, rằng đoàn đàm phán của đảng CNXHCHN trước hết bảo vệ phẩm giá của các cuộc đàm phán. Nó đã chẳng bao giờ chấp nhận giọng điệu, về đánh giá các sự việc nào đó, chính về vấn đề cụ thể này mà bây Liên minh Những người Dân chủ Tự do và Liên minh Những người Dân chủ Trẻ đưa ra. Chúng tôi không tin, rằng bất kì ai cần ngồi vào bàn đàm phán từ vị thế xét xử của mình. Tất cả chúng ta biết và đã thử những cam bẫy của nhận thức xét xử, có lẽ phía này chịu trách nhiệm với nhân dân nhiều hơn phần những công dân khác – điều này chúng ta đã biết ngay từ đầu rồi –, nhưng không thể chấp nhận những cam bẫy của nhận thức xét xử – đây là tôi diễn đạt với lời đẹp đẽ – làm vị thế đàm phán được. Nếu giả như chúng tôi bắt chước kiểu này, thì chúng ta rất dễ ám chỉ các nhận xét vừa được nêu ra hôm nay ở đây vào lĩnh vực tuyên truyền, và họ có thể lợi dụng tính công khai có thể hiểu được theo trách nhiệm của họ – đây tất nhiên là chuyện của họ.

Cái thực sự gây kinh ngạc trong chúng tôi – và đừng ai coi đây là sự cãi chày cãi cối –, rằng ở đây lại xuất hiện các kiến nghị căn bản và quyết định, như sự tranh luận của tất cả, hay của đa số các luật bằng con đường trung cầu dân ý, mà lẽ ra đã có thể đưa ra một cách bình tĩnh ngay từ những ngày đầu của các cuộc đàm phán. Chúng tôi đã có thể sung sướng làm quen với các đề xuất này, và chẳng ai trong chúng ta đã lần tránh thảo luận chúng.

Thế thì ai đã bị đánh lạc hướng? Hiển nhiên là nhân dân, những người – chất lọc các mưu mô công khai này nọ – buộc phải chú ý theo dõi các cuộc đàm phán này, và từ sự công khai này nhiều nhất có thể rút ra một trạng thái hỗn độn. Tôi tin, ở đây bây giờ chúng ta không được phép bỏ qua điều này.

Thêm một chút nữa, cái gây trong tôi sự kinh ngạc lớn hơn, cái này cụ thể là, tôi e rằng, tai hoạ thực sự ở đây không phải là xung quanh chuyện dân quyền. Nỗi e ngại của tôi, và sau đây trong các cuộc đàm phán tiếp theo hãy cố thuyết phục tôi rằng việc này không có cơ sở, là Liên minh Những người Dân chủ Tự do và Liên

minh Những người Dân chủ Trẻ cũng chẳng tin vào quốc hội tương lai, sẽ được bầu một cách tự do, bởi vì nếu giả định tính tối cao của nó, thì chẳng gì cản trở việc bày tỏ ý chí phù hợp và việc luật hoá lại nó cả, nếu đúng là thấy tình hình còn phải tranh cãi ở bàn đàm phán. Tôi muốn nói điều này bởi vì với sự đột ngột này và sự e ngại này, và với sự khinh thường đối với nhân dân như thế này tôi không tin rằng, chúng ta không nên xông vào thời kì quá độ hoà bình.

Chúng tôi không tò mò soi mói xem, dựa trên những kết luận nào mà đôi tác đàm phán này hay kia lại đi đến kết luận này hay kết luận nọ, về chuyện một kiên nghị cụ thể – tuy lập trường của chúng tôi về vấn đề này là khác – chúng tôi cũng đã có thể tiến gần hơn đến mục tiêu, chúng tôi đã sẵn sàng cân nhắc các thoả hiệp này, bởi vì chúng tôi coi quá độ hoà bình là quan trọng, vì thế chúng tôi coi lập trường của năm tổ chức là có thể chấp nhận được. Tôi nhắc lại, điều này lệch xa ý định và lập trường đàm phán ban đầu của đảng CNXHCHN, nhưng chính vì tinh thần của quá độ hoà bình được nhắc tới nhiều lần như vậy ở đây, không phải ở bên xét xử, mà đứng ở bên sẽ dám đương đầu mà nó chấp nhận việc này như một thoả hiệp. Xin cảm ơn, tôi muốn nói ngắn ấy.

Tölgyessy Péter: Liên minh Những người Dân chủ Tự do ngồi vào bàn đàm phán ở đây với ý thức rằng, trong quá trình các cuộc đàm phán chúng ta đạt thoả thuận, trên cơ sở đó chúng tôi làm tất cả để ở đất nước này cuối cùng có được các cuộc bầu cử tự do, nhưng chúng tôi không thể đưa chữ kí của mình cho bất cứ biện pháp nào vượt lên trước phạm vi quyền hạn của Quốc hội do dân bầu một cách tự do.

Sự thực là, cho đến tận phút cuối cũng chúng tôi hi vọng rằng ở bàn đàm phán này sẽ không có quyết định cốt yếu thật sự vượt trước quốc hội được uỷ quyền trong các cuộc bầu cử tự do, vì thế chúng tôi đã có những nhượng bộ rất cốt yếu trong nhiều vấn đề. Đã nói đến rồi là, chúng tôi đã chấp nhận việc thành lập Toà án Hiến pháp, không bởi vì với việc này chúng tôi muốn đi trước các cuộc bầu cử tự do, mà bởi vì bản thân chúng tôi cũng thấy, rằng hiến pháp được phác hoạ ở đây đại thể-về toàn bộ đáng được bảo vệ của toà án hiến pháp. Tương tự chúng tôi đã chấp nhận việc thành lập định chế ombudsman và nhiều biện pháp khác. Nhưng đồng thời chúng tôi không thể chịu trách nhiệm về việc, chúng tôi

đồng ý bầu tổng thống trước các cuộc bầu cử tự do, mà việc bầu tổng thống có thể đưa lịch sử Hungary vào một hướng hoàn toàn khác.

Tôi nhấn mạnh, chúng tôi không đánh giá thấp các kết quả, chính vì thế chúng tôi đã đồng ý không dùng quyền phủ quyết để các bên đàm phán khác, các tổ chức đối tác của chúng tôi có thể kí thoả ước. Đúng là chúng tôi đánh giá các kết quả của thoả thuận, tuy nhiên tôi muốn nhấn mạnh rằng, chúng tôi không thể kí một thoả thuận không bao hàm việc rút các tổ chức của đảng cầm quyền khỏi nơi làm việc, không chấm dứt quyền lực của đảng–nhà nước thắm sâu đến nơi làm việc, không giải tán lực lượng tự vệ công nhân không có người thừa kế pháp lí, ngược lại, lại bao hàm việc thành lập định chế nguyên thủ quốc gia.

Chúng tôi đã quyết định, vì việc đó chúng tôi không gánh vác trách nhiệm, để lịch sử Hungary không đi theo hướng dân chủ, không đi theo hướng quá độ hoà bình, mà trong trường hợp cụ thể này có thể đi theo hướng một hệ thống tổng thống.

Tóm lại: chúng tôi đã cố gắng tạo điều kiện để các đối tác đàm phán của chúng tôi có thể kí một thoả ước mà họ cho là bước tiến lên phía trước. Với những e ngại của chúng tôi chúng tôi không thể kí, bởi vì trong thoả ước này thiếu nhiều yếu tố, mà đối với tổ chức của chúng tôi là không thể thiếu được để chúng tôi có thể kí.

Kövéer László: Theo ý tôi, và hi vọng tranh luận xung quanh vấn đề này sẽ còn kéo dài trong các diễn đàn công khai. Từ phía tổ chức của tôi ở đây bây giờ tôi không muốn bắt đầu vào, nhưng nhân danh Liên minh Những người Dân chủ Trẻ tôi bác bỏ nhận xét của Pozsgay Imre, mà ông gán cho lập trường xuất phát từ quan niệm chính trị của Liên minh Những người Dân chủ Trẻ định ngữ khinh miệt nhân dân.

Pozsgay Imre: Chính Kövéer László đã cho quyền nói điều này, bởi vì – rồi các biên bản sẽ trích dẫn lại bài nói của ông ta – ông đã sử dụng định ngữ đó với đảng CNXHCHN.

Chủ tịch: Có ai phát biểu nữa không?

Antall József: Chúng tôi không muốn tiếp tục tranh cãi, bởi vì có lẽ sẽ là tranh luận dài vô tận. Tölgyessy Péter đã có một ý kiến về vấn đề quyền lực của tổng thống, tôi tin ông ta biết kĩ nhất rằng trong sửa đổi hiến pháp được đưa ra cùng nhau thì định chế tổng thống là không thể có. Tôi muốn nói thêm ngàn ấy, những thứ khác

chúng ta để cho lịch sử và nhân dân Hungary đánh giá, chúng tôi gánh vác trách nhiệm, họ cũng gánh vác, và chúng ta có thể tiếp tục công việc.

Chủ tịch: Kính thưa các bên đàm phán!

Còn ai phát biểu nữa không? (*Không.*)

Tôi xin, các quý bà và các quý ông! để tiến lên phía trước, và để các dự luật được đưa ra trước Quốc hội, thì những người đồng ý với các ý tưởng nêu trong dự thảo thoả ước phải kí một thoả thuận nào đó.

Vì thế tôi yêu cầu những ai sẵn sàng cho việc này, xin mời hãy làm điều đó, hiển nhiên nhiệm vụ và trách nhiệm của chính phủ là đệ trình các dự luật này ra trước Quốc hội, cũng thông báo cho phiên họp toàn thể của Quốc hội về các ý kiến phản đối.

Có ai có ý kiến phản đối tóm tắt của tôi không? (*Không.*)

Xin mời các quý vị kí.

(*Các bên kí thoả thuận.*)

Các quý bà và các quý ông! Kính thưa các bên đàm phán! Nếu các vị đã kí thoả thuận, thì chúng ta đã hoàn thành công việc hôm nay, tôi tuyên bố kết thúc phiên họp toàn thể.

Bản đánh máy. - MOL P. 2117. 7. hộp số, 19. i. sz.

**Thoả thuận về kết thúc giai đoạn
giữa 13-6-1989 và 18-9-1989
của các cuộc đàm phán hiệp thương chính trị**

(Biên bản)

THOẢ ƯỚC

về kết thúc giai đoạn giữa 13-6-1989 và 18-9-1989 của các cuộc đàm phán hiệp thương chính trị

Các đại diện của Đảng Công nhân Xã hội Chủ nghĩa Hungary, các tổ chức thuộc Bàn tròn Đối lập, cũng như các tổ chức và phong trào xã hội tạo thành Bên thứ Ba xác định, rằng giai đoạn kéo dài khoảng ba tháng của các cuộc đàm phán bắt đầu ngày 13-6-1989 đã kết thúc với những kết quả.

Các bên tuyên bố rằng, phù hợp với các nguyên tắc nêu trong thoả thuận cơ bản các cuộc đàm phán đã phục vụ cho việc tạo ra các điều kiện chính trị và pháp lí của quá độ hoà bình, sự hình thành nhà nước pháp quyền dân chủ dựa trên hệ thống đa đảng, cũng như việc tìm kiếm lối thoát khỏi khủng hoảng xã hội, kinh tế.

1. Các bên xác định, rằng như kết quả của các cuộc thảo luận, sự nhất trí của những người tham gia về các vấn đề bản chất, cốt yếu của quá độ hoà bình, được hiện thân trong sáu dự luật sau:

- dự luật về sửa đổi Hiến pháp;
- dự luật về Toà án Hiến pháp;
- dự luật về hoạt động và quản lí [kinh tế] của các đảng;
- dự luật về bầu cử các đại biểu quốc hội;
- dự luật về sửa đổi Bộ luật Hình sự;
- dự luật về sửa đổi luật tố tụng hình sự.

Các bên gửi các văn kiện kể trên đính kèm với thoả thuận như trùng với các mục tiêu chính trị của họ cho chủ tịch Hội đồng Bộ trưởng. Yêu cầu [Thủ tướng] lo để chính phủ trình các dự luật ra trước Quốc hội phù hợp với các quy định của luật XI năm 1987 về làm luật. Các giải pháp lựa chọn khả dĩ khác nêu tại các dự luật đi kèm với sự trình bày chính xác lập trường của Đảng CNXHCHN và Bên thứ Ba. Chúng tôi ghi nhận, rằng trong số các lập trường khác nhau nêu trong các dự luật thì các lập trường do Bàn tròn Đối lập

đưa ra mang hình thức tuyên bố. Các bên xác nhận quyết tâm của mình, rằng họ khiến tổ chức của mình chấp nhận các thoả thuận, họ đại diện chúng trước công chúng, ngoài ra bảo đảm cho việc làm cho chúng có hiệu lực với tất cả các công cụ chính trị mà họ có.

2. Các đoàn đại biểu của ba bên đàm phán đã kí các thoả thuận chính trị riêng về một số vấn đề khác, mà do bản tính của chúng không đòi hỏi có điều chỉnh pháp lí riêng. Sự liệt kê một phần là sự gánh vác trách nhiệm của các bên đàm phán, còn một phần là các kiến nghị cho các cơ quan nhà nước, hay cơ quan tư pháp. Các bên nghi nhận, hay đúng hơn kiến nghị, rằng:

– quá độ hoà bình kéo dài từ khi bắt đầu các cuộc đàm phán đến phiên họp thành lập Quốc hội mới hình thành bằng con đường các cuộc bầu cử tự do, các thoả thuận chính trị liên quan đến giai đoạn này;

– những người tham gia các cuộc đàm phán hiệp thương ba bên được hưởng quyền bất khả xâm phạm chính trị, cũng như cá nhân liên quan đến hành động của họ gắn với các cuộc thảo luận này. Vì các tuyên bố của họ ở đây, họ chỉ chịu trách nhiệm duy nhất với các tổ chức đã cử họ. (Các bên yêu cầu bộ trưởng bộ nội vụ, bộ trưởng bộ tư pháp, chủ tịch Toà án Tối cao và Viện trưởng viện Kiểm sát bảo đảm quyền bất khả xâm phạm của những người liên quan.);

– mọi loại phân biệt ở nơi làm việc, có tính chất chính trị đều vi phạm tinh thần của thoả ước, cũng như quan niệm của các bên về nhà nước pháp quyền, về thực hiện các quyền công dân;

– việc tạm hoãn áp dụng các biện pháp cưỡng bức của cơ quan công an trong thời kì quá độ là một bước làm tăng lòng tin quan trọng. (Các bên yêu cầu bộ trưởng bộ nội vụ tiến hành các biện pháp cần thiết.);

– phù hợp với lập trường hình thành tại Uỷ ban Thiện chí của các cuộc đàm phán cần phải tháo áp lực đè nặng lên Quốc hội và các thành viên của nó. Nhằm mục đích này có thể phải tránh cho các đại biểu khỏi những việc triệu hồi vô căn cứ và những lời kêu gọi từ chức; – chế độ chính trị đa đảng về cơ bản không thể là gánh nặng vật chất đối với xã hội lớn hơn chế độ một đảng;

– đẩy nhanh các công việc của chính phủ nhằm tạo các điều kiện thoả đáng cần thiết cho hoạt động của các đảng, các tổ chức mới,

cũng như các đảng và các tổ chức được khôi phục lại. (Các bên yêu cầu chủ nhiệm Văn phòng Hội đồng Bộ trưởng, tiến hành các biện pháp cần thiết.);

- đảng CNXHCN cho dấu hiệu chứng tỏ sự tự kiềm chế trong lĩnh vực quản lí, chuyển lại các bất động sản có giá trị hai tỉ forint do nó cai quản cho các cơ quan chính phủ để sử dụng cho xã hội, kể cả việc bảo đảm các điều kiện hoạt động cho các đảng; ngoài ra trả lại ngân sách 50 triệu forint trong số tiền hỗ trợ trong năm tài chính này;

- để cho chiến dịch tranh cử của các ứng viên bầu đại biểu quốc hội cần khoảng một trăm triệu forint, số tiền này sẽ được phân chia giữa các ứng viên, hay đúng hơn giữa các đảng và các tổ chức cử ra các ứng viên trên cơ sở chuẩn mức. (Các bên yêu cầu bộ trưởng bộ tài chính lo bảo đảm số tiền đó.);

- trong công việc của các định chế truyền thông quốc gia hãy ngay lập tức thực hiện nguyên tắc vô tư. Để cho mục đích này lập ngay một uỷ ban truyền thông vô tư bao gồm các cá nhân do các tổ chức của ba bên đề nghị;

- để thúc đẩy sự ổn định chính trị đáng mong mỗi việc bầu tổng thống nước cộng hoà trong năm nay.

3. Các bên xác nhận, rằng trên cơ sở các kết quả đã đạt được đến nay, cần tiếp tục công việc để giải quyết các vấn đề còn bỏ ngỏ liên quan đến quá độ hoà bình. Các uỷ ban chuyên gia hãy nỗ lực chuẩn bị các thoả thuận về các chủ đề sau đây:

- trình tự bầu tổng thống nước cộng hoà;
- quy tắc đạo đức của các cuộc bầu cử;
- các quy tắc của tính công khai của các cuộc bầu cử;
- luật thông tin mới;
- luật tin học;
- luật công vụ;
- cấm phân biệt ở nơi làm việc trong Bộ luật Lao động;
- các vấn đề liên quan đến cải tạo lực lượng tự vệ công nhân (các kiến nghị của Bàn tròn Đối lập để giải tán tự vệ công nhân);
- loại trừ giải pháp bạo lực của các vấn đề chính trị.

Các đoàn đại biểu của phiên họp toàn thể uỷ quyền cho uỷ ban cấp trung chuyên về các vấn đề của quá độ hoà bình để kí kết các thoả thuận cần thiết trong các đề tài được nêu ở trên.

Các đại diện của ba bên đàm phán tuyên bố, rằng các nguyên tắc và các quy tắc phục vụ cho việc thực hiện quá độ hoà bình cùng nhau, trong một khối thống nhất tạo thành thoả thuận chính trị.

Bày tỏ niềm tin của họ, rằng với việc kí văn kiện này họ đã đi một bước quan trọng đến việc thành lập nước Hungary dân chủ dựa trên chế độ đại nghị, và trên con đường làm cho số phận dân tộc tốt hơn lên.

Budapest, 18-9-1989.

Đại diện cho đảng CNXHHCN Hungary:
Nyers Rezső, Pozsgay Imre

Đại diện cho Bàn tròn Đối lập:

Dr. Vigh Károly, Dr. Zétényi Zsolt
Hội Hữu nghị Bajcsy-Zsilinszky Endre

.....
Liên minh Dân chủ Trẻ
Dr. Boross Imre, Prepeliczay István

Đảng Tiểu chủ –, Thợ đầu – và Tư sản Độc lập
Dr. Füzessy Tibor, Dr. Teleki János

Đảng Nhân dân Dân chủ Thiên chúa giáo
Dr. Antall József, Dr. Szabad György

Diễn đàn Dân chủ Hungary
Varga Csaba, Kónya László

Đảng Nhân dân Hungary
Baranyai Tibor, Gaskó István

Đảng Xã hội Dân chủ nước Hungary
Chúng tôi không đồng ý bầu tổng thống nước cộng hoà trước các
cuộc bầu cử quốc hội tự do.

.....

Liên minh Những người Dân chủ Tự do

Đại diện các tổ chức và phong trào xã hội tạo thành Bên thứ Ba:

Dr. Kemény Csaba

Liên hiệp Lựa chọn Cánh Tả

Dr. Bugár Nándor

Mặt trận Tổ quốc

Nagy Imre

Liên minh Thanh niên Dân chủ Hungary

Dr. Sárközi Sándor

Liên minh Những người Kháng chiến và Chống phát xít

Dr. Asbótné Thorma Judit

Hội đồng Toàn quốc Phụ nữ Hungary

Berényi Ferenc

Hội Münnich Ferenc

Hội đồng Toàn quốc các Công đoàn

TRÌNH TỰ CÁC CUỘC HỘI NGHỊ BÀN TRÒN CHỦ YẾU

Tháng 1/1989 đến tháng 4/1990

10-11/1/1989

Kỳ họp Quốc hội đã sửa đổi hiến pháp, thông qua đạo luật về quyền lập hội, trong đó có nói đến quyền thành lập đảng, nhưng quy định chi tiết sẽ là nhiệm vụ của một luật riêng. Cũng thông qua luật về quyền hội họp. Bộ trưởng tư pháp tuyên bố rằng hiến pháp mới đã được chuẩn bị, uỷ ban luật pháp Quốc hội đã có bản sơ thảo.

11/1/1989

Mặt trận Tháng Ba Mới công bố những phác hoạ của mình về chính sách của quá độ từ chế độ độc đảng sang nền dân chủ đại diện. Kiến nghị thành lập Uỷ ban Dân tộc Toàn quốc để phối hợp hoạt động giữa các tổ chức, phong trào chính trị, xã hội khác nhau nhằm thúc đẩy việc lập hiến pháp mới và các đạo luật cơ bản liên quan.

20/1/1989

Các đại diện của Đảng Công nhân xã hội chủ nghĩa Hungary (Đảng Cộng sản, gọi tắt là Đảng CNXHCHN) và Diễn đàn Dân chủ Hungary (gọi tắt là ĐDDC) tổ chức hội thảo tại Trường cao đẳng chính trị.

10-11/2/1989

Hội nghị BCH TƯ Đảng CNXHCHN ra nghị quyết nhằm cải cách sâu sắc hệ thống thể chế chính trị, cần có chuyển đổi hoà bình sang chế độ dân chủ đại diện trên cơ sở đa đảng, BCH TƯ Đảng CNXHCHN cũng uỷ thác cho một tổ công tác tiến hành trao đổi với các tổ chức chính trị xã hội về các vấn đề nội dung, tổ chức, và thể lệ của sự hợp tác chính trị. Hoan nghênh sáng kiến của Mặt trận Tháng Ba Mới, nhưng khẳng định, không có gì lí giải cho việc sắp xếp lại căn bản quá trình sửa đổi hiến pháp.

18/2/1989

11 tổ chức chính trị độc lập ra tuyên bố hoan nghênh lập trường của BCHTU Đảng CNXHCN. Kiến nghị đàm phán bàn tròn với sự tham gia của chính phủ, lãnh đạo Đảng CNXHCN và các tổ chức chính trị dân chủ nhằm xác định các điều kiện để bầu cử ra quốc hội lập hiến.

20-21/2/1989

Hội nghị UBTU Đảng CNXHCN thông qua quan niệm về hiến pháp mới, trong đó cho biết khi dự thảo các điều khoản hiến pháp phải tính đến sự hình thành hệ thống đa đảng trong tương lai gần.

4/3/1989

Các đại diện của Đảng CNXHCN đàm phán với đoàn đại biểu của Liên minh Những người Kháng chiến và Chống Phát xít Hungary, Hội Münnich Ferenc, và Đảng tiểu chủ Độc lập (Đảng TCĐL).

5/3/1989

Đoàn đại biểu Đảng CNXHCN đàm phán với các đại biểu của Hội đồng Toàn quốc Các Tổ chức Thanh niên Hungary, Đảng Nhân dân Hung (Đảng NDH), Đảng Dân chủ Xã hội (Đảng DCXH), Diễn đàn Dân chủ Hungary (DĐDC).

6/3/1989

Các đại biểu của Đảng CNXHCN Hungary và Liên minh Những người Dân chủ Tự do đàm phán tại trụ sở trung ương Đảng CNXHCN.

8/3/1989

Tại Quốc hội các đại biểu Quốc hội đã thông qua quan điểm về hiến pháp mới xác định việc thiết lập chức vụ tổng thống và xoá bỏ Hội đồng Chủ tịch nước.

15/3/1989

Theo lời kêu gọi chung của các tổ chức độc lập, biểu tình lớn, tách khỏi các lễ nghi chính thức [kỷ niệm ngày cách mạng 15-3], đã diễn ra thành công ở Budapest.

Diễn đàn Luật gia Độc lập ra lời kêu gọi các tổ chức độc lập và các đảng, kiến nghị họ tiến hành ngay những cuộc đàm phán với nhau và hình thành lập trường chung về các vấn đề cơ bản của quá trình chuyển đổi dân chủ.

19/3/1989

Hội nghị toàn thể Liên minh Những người Dân chủ Tự do thông qua tuyên bố về thành lập bàn tròn của các tổ chức độc lập. Không đưa ra tuyên bố có nội dung giống tuyên bố của Diễn đàn Luật gia Độc lập, và tham gia vào sáng kiến của Diễn đàn Luật gia Độc lập.

22/3/1989

Tại Khoa Khoa học Nhà nước và Luật trường đại học ELTE đã hình thành Bàn tròn Đối lập (phe Đối lập). 8 tổ chức (Hội hữu nghị Bajcsy – Zsilinszky, Liên minh Dân chủ Trẻ, Đảng Tiểu chủ Độc lập, Liên minh Dân chủ các tổ chức Công đoàn Độc lập, Diễn đàn Dân chủ Hungary, Đảng Nhân dân Hungary, Đảng Dân chủ Xã hội Hungary và Liên minh Dân chủ Tự do) đã hợp thoả thuận theo lời mời của Diễn đàn Luật gia Độc lập, và ra một nghị quyết. Theo đó các tổ chức đối lập, độc lập, thành lập Bàn tròn Đối lập, là các tổ chức nỗ lực tiến đến quyền nhân dân tự quyết, và mong muốn tiếp tục phối hợp các hoạt động chính trị của họ. Các tổ chức này không chia chác những đặc lợi của độc quyền quyền lực, không liên minh với các tổ chức có nỗ lực như vậy. Các tổ chức này chỉ tiếp nhận thêm các thành viên trên cơ sở đồng thuận.

30/3/1989

Cuộc họp của Bàn tròn Đối lập thông qua một tuyên bố gửi cho BCH TƯ Đảng CNXHHCN, trả lời việc những ngày trước đảng CNXHHCN mời bằng điện thoại năm tổ chức đến họp. Tuyên bố đưa ra điều kiện đàm phán tay đôi giữa phe đối lập và Đảng CNXHHCN, trong đó có tất cả các thành viên của phe Đối lập tham gia ở một bên. Kiến nghị chương trình nghị sự của phiên đàm phán đầu tiên (bảo đảm cho quá trình dân chủ của việc lập hiến, tạo các điều kiện bầu cử tự do,...) và khẳng định rằng họ chỉ coi những đàm phán gắn với thể chế lập pháp là có ý nghĩa.

Fejti György, Bí thư BCH TƯ Đảng CNXHHCN gửi giấy mời tới 5 thành viên của phe Đối lập. Trong đó – vin vào các cuộc đàm

phán tay đôi đã diễn ra các tuần trước đó – kiến nghị thiết lập một diễn đàn hiệp thương (trù bị) nhiều bên vào ngày 8-4-1989 tại Viện Hàn lâm Khoa học. Các tổ chức Mặt trận Tổ quốc, Liên minh Những người Kháng chiến và Chống Phát xít, Hội Phụ nữ, Hội đồng Toàn quốc các Tổ chức Thanh niên Hungary, Hội München Ference, Hội đồng Toàn quốc các Công đoàn, và Mặt trận Tháng Ba Mới cũng được mời. Nhiệm vụ của diễn đàn hiệp thương là tạo cơ sở cho trao đổi ý kiến về các vấn đề mà các tổ chức tham gia cùng xác định, cũng như hình thành lập trường chung; các văn kiện và kiến nghị được thông qua sẽ được gửi tới các cơ quan đại diện của dân và chính quyền.

6/4/1989

Chuyên viên của BCH TƯ Đảng CNXHCV, Tóth András phát biểu phê phán thông cáo ngày 30-3 của Bàn tròn Đối lập, nhưng thay mặt nhóm đàm phán của đảng CNXHCN vẫn giữ lời mời đã gửi cho các tổ chức chính trị và xã hội.

7/4/1989

Cuộc họp Bàn tròn Đối lập thông qua tuyên bố liên quan đến lời mời họp vào ngày 8-4 của Đảng CNXHCN. Trong đó các tổ chức đối lập tuyên bố, vì khi chuẩn bị cuộc đàm phán đó người ta đã không đề ý đến các kiến nghị của họ, họ thấy không được bảo đảm để thương thảo một cách xứng đáng. Họ tuyên bố thêm rằng Bàn tròn Đối lập đã cử ra một uỷ ban hoạt động trú bị, và mong đợi sự liên lạc của đảng CNXHCN qua con đường Diễn đàn Luật gia Độc lập.

8/4/1989

Trong hội đàm do Đảng CNXHCN loan báo, Kónya Imre của Diễn đàn Luật gia Độc lập đến, chuyển cho đoàn đàm phán Đảng CNXHCN tuyên bố được thông qua hôm trước của Bàn tròn Đối lập và ra về. Sau đó Bàn tròn Đối lập họp báo giải thích lí do sự vắng mặt của họ.

Các đại biểu của Mặt trận Tổ quốc, Liên minh Những người Kháng chiến và Chống Phát xít, Hội Phụ nữ, Hội München Ference, Hội đồng Toàn quốc các Công đoàn có mặt trong cuộc hội đàm, ngoài ra có các đại diện của một nhóm của Đảng Tiểu chủ Độc lập.

Những người tham dự tuyên bố tiếp tục mong đợi các tổ chức chính trị có trách nhiệm với số phận của đất nước tham gia vào các cuộc đàm phán chuẩn bị cho diễn đàn hiệp thương.

14/4/1989

Những người tham dự cuộc họp Bàn tròn Đối lập quyết định rằng phải chuẩn bị xong một dự thảo các điều kiện tiên quyết của việc đàm phán sẽ tiến hành với Đảng CNXHHCN cho phiên họp sau.

19/4/1989

Trên cơ sở dự thảo do Tölgyessy Péter chuẩn bị cuộc họp Bàn tròn Đối lập đề ra những kiến nghị của mình cho các cuộc đàm phán với Đảng CNXHHCN. Văn kiện được thông qua nêu chi tiết các lập trường đàm phán của Bàn tròn Đối lập. Ủy quyền cho Sólyom László và Tölgyessy Péter tiến hành đàm phán trừ bị.

22/4/1989

Các chuyên viên của Bàn tròn Đối lập và Đảng CNXHHCN họp trừ bị tại khách sạn Ngoại giao. Phe Đối lập đòi Đảng CNXHHCN tuyên bố cam kết tuân theo những đòi hỏi hiến định và công nhận họ là bên bình đẳng với mình một cách hợp pháp. Đảng CNXHHCN – viện đến các lập trường trước đây của mình – cho rằng điều đó không cần thiết. Bàn tròn Đối lập chủ trương đàm phán hai bên, Đảng CNXHHCN chủ trương đàm phán nhiều bên. Bàn tròn Đối lập nêu mục đích đàm phán là đạt thoả thuận về các quy định pháp lí tạo điều kiện cho chuyển đổi dân chủ, cũng như về thời điểm bầu cử quốc hội; vấn đề lập hiến, việc lập các định chế Tổng thống và Toà án Hiến pháp là nhiệm vụ của Quốc hội sẽ được bầu một cách tự do. Đảng CNXHHCN muốn đàm phán cả về các vấn đề kinh tế, xã hội, và văn hoá (ngoài vấn đề Tổng thống và Toà án Hiến pháp). Các bên đã diễn đạt ý kiến của mình về các vấn đề thể lệ nghị sự của đàm phán thực chất, về tính công khai của các cuộc đàm phán và về các hình thức thông báo cho công luận.

28/4/1989

Trên cơ sở báo cáo của Sólyom László và Tölgyessy Péter những người tham dự cuộc họp Bàn tròn Đối lập đã thảo luận những kinh nghiệm đàm phán trừ bị với Đảng CNXHHCN.

1/5/1989

Các tổ chức của Bàn tròn Đối lập tham gia diễn đàn ra mắt trong khuôn khổ lễ hội 1-5 của các công đoàn độc lập tại nhà hát Jurta ở công viên Népliget.

2/5/1989

Đại diện Bàn tròn Đối lập và Đảng CNXHCN lại họp trừ bị tại Câu lạc bộ Kossuth. Theo lập trường của Bàn tròn Đối lập đoàn đại biểu của họ là thống nhất, tự xác định các thành viên và số người tham gia của mình, và tuyên bố rằng về điểm này họ không có bất cứ nhượng bộ nào. Tuy nhiên ngược với lập trường trước đây họ sẵn sàng đàm phán cả các vấn đề kinh tế, xã hội. Các bên đã thống nhất rằng các hiệp thương chính trị đạt được trong đàm phán phải bao gồm dự thảo các quy định pháp lí và các biện pháp nhà nước để thực hiện chúng. Hai bên đã tiếp tục các cuộc thảo luận về vấn đề thông báo, về các công cụ chính trị để thực hiện các thoả thuận, về trả thù lao cho các chuyên gia và về địa điểm hội đàm.

8/5/1989

Cuộc họp của BCH TU Đảng CNXHCN ra nghị quyết vẫn đề nghị thiết lập diễn đàn hiệp thương chính trị nhiều bên. Văn kiện không thềm nhắc đến các cuộc đàm phán trừ bị đã xảy ra, nhưng với tư cách như kiến nghị của Đảng CNXHCN đã chứa nhiều thủ tục mà trước đây Bàn tròn Đối lập đã trình bày, cũng như các cuộc thảo luận trừ bị đã thống nhất. Theo nghị quyết này Đảng CNXHCN “chấp nhận như đối tác đàm phán độc lập tất cả các tổ chức – kể cả các tổ chức thuộc Bàn tròn Đối lập nữa – những tổ chức tuân thủ hiến pháp và cam kết hoạt động theo luật lập hội”.

9/5/1989

Fejti György thay mặt BCH TU Đảng CNXHCN gửi kiến nghị ngày 8-5 của Đảng cho các tổ chức thuộc Bàn tròn Đối lập. Trong bức thư gửi kèm ông cho biết: BCH TU lấy làm tiếc ghi nhận rằng việc trừ bị ở mức chuyên viên đã bế tắc, vì không đạt đến lập trường chung về vấn đề cơ bản rằng ai và dưới hình thức nào sẽ tham gia vào các cuộc đàm phán thực chất. Chính vì lẽ đó Đảng

CNXHCN lại đề xướng, để cho các cuộc đàm phán “có được đà mới”.

10/5/1989

Bàn tròn Đối lập họp hội nghị đưa ra lập trường đối với kiến nghị thiết lập diễn đàn hiệp thương chính trị của UBTU Đảng CNXHCN. Trong đó họ tuyên bố rằng Đảng CNXHCN với tuyên bố mới đây của mình đã đơn phương ngừng đàm phán. Vẫn không muốn công nhận Bàn tròn Đối lập như một đối tác đàm phán thống nhất, và dùng mọi công cụ để thúc đẩy quốc hội thông qua các dự thảo luật bằng cách đó nhằm tạo ra tình huống đã rồi. Bàn tròn Đối lập đề xuất tiếp tục đàm phán hai bên trong vòng 48 giờ tới.

Bàn tròn Đối lập ủng hộ sáng kiến của Liên minh Dân chủ các tổ chức Công đoàn Độc lập rằng hãy tiến hành đàm phán ở mức chính phủ về các vấn đề kinh tế của quá trình chuyển đổi dân chủ, đồng thời đề nghị chính phủ ngừng ngay dự án đầu tư ở Nagymaros. [Hai ngày sau (13/5) chính phủ đã ngưng dự án này].

11/5/1989

Các chuyên viên đàm phán của đảng CNXHCN, trả lời lập trường ngày 10-5 của Bàn tròn Đối lập, trong một tuyên bố họ khẳng định: Đảng CNXHCN tin rằng quá trình chuyển đổi dân chủ có thể được bảo đảm chỉ bằng con đường đàm phán nhiều bên; cần phải nỗ lực đến một diễn đàn hiệp thương phản ánh đầy đủ nhất những phân nhánh lợi ích và chính trị của xã hội Hungary. Đảng CNXHCN cho rằng nỗ lực nhằm ép bất cứ tổ chức nào với tư cách là bên đàm phán vào bên nào đó của bàn đàm phán là không chấp nhận được.

15/5/1989

Các tổ chức thuộc Bàn tròn Đối lập gửi thư ngỏ đến Thủ tướng Németh Miklós hoan nghênh quyết định ngày 13-5 của chính phủ về ngưng dự án Nagymaros.

16/5/1989

Đoàn chủ tịch Hội đồng Công đoàn Toàn quốc tuyên bố chính thức: các công đoàn muốn tham gia hội đàm bàn tròn dân tộc, nhưng không muốn ngồi ở bên quyền lực hay ở bên đối lập. Theo ý

kiến họ các cuộc đàm phán phải tạo cơ sở cho các hoạt động lập hiến về kinh tế của chính phủ và các tổ chức đại diện lợi ích nữa.

18/5/1989

Các tổ chức thuộc Bàn tròn Đối lập họp và gửi thư đến hội nghị các giới cải cách của Đảng CNXHCN sẽ họp ngày 20-5 tại Szeged. Trong thư họ bày tỏ hi vọng cuộc họp sẽ chú ý nghiêm túc đến việc đàm phán giữa Bàn tròn Đối lập và đảng CNXHCN.

Bàn tròn Đối lập cũng gửi thư ngỏ đến các Bàn tròn Đối lập địa phương. Kiến nghị họ đề ra những lập trường chung, và cố gắng đàm phán hai bên với các đảng bộ Đảng CNXHCN địa phương; giữ vững tính thống nhất của họ. Đòi Mặt trận Tổ quốc trả lại các trụ sở của mình; đừng nhận bất cứ khoản tài trợ nào từ chính phủ hay các hội đồng địa phương chừng nào chưa có thoả thuận và luật về vấn đề này.

20/5/1989

Khung dự thảo được thông qua tại hội nghị toàn quốc các giới cải cách của Đảng CNXHCN ở Szeged kêu gọi các đại diện của quyền lực phải chấm dứt chiến thuật dây dưa cho đến nay của họ và bắt tay ngay vào đàm phán thực chất với các đại diện của Bàn tròn Đối lập và BCH TƯ hãy uỷ nhiệm cho các chính trị gia đáng tin cậy với các cuộc đàm phán, có được lòng tin của xã hội. Nếu BCH TƯ không muốn đưa ra quyết định như vậy, thì chính phủ hay quốc hội hãy đàm phán thay mặt quyền lực. Trong quá trình đàm phán phải đi đến thống nhất về các luật cốt yếu tạo các điều kiện cho chuyển đổi dân chủ, về thời điểm và trình tự bầu cử, về việc phân chia tài sản của Đảng CNXHCN, về tạo các điều kiện hoạt động cho các đảng đang được tổ chức. Trong hội nghị họ đề xuất các giới cải cách ở mọi cấp hãy giữ liên lạc với các đại diện địa phương của Bàn tròn Đối lập.

23/5/1989

Các cuộc đàm phán sơ bộ ở mức chuyên viên về các vấn đề quá độ kinh tế giữa chính phủ và Liên minh Dân chủ các Tổ chức Công đoàn Độc lập đã diễn ra.

24/5/1989

Cuộc họp Bàn tròn Đối lập thông qua tuyên bố rằng các tổ chức tạo thành Bàn tròn Đối lập trước sau như một sẵn sàng đàm phán với những người chủ thực sự của chính quyền – tức là đảng cầm quyền, và chờ đợi bước tiến thúc đẩy đàm phán từ phía lãnh đạo Đảng CNXHCN đảng đã đơn phương gây bế tắc cho các cuộc đàm phán. Họ bày tỏ mối lo ngại rằng trong khi dây dưa đàm phán thì Đảng CNXHCN hay chính phủ của nó sẽ đệ trình quốc hội luật chuyển đổi, khởi xướng việc thiết lập đơn phương các luật cốt yếu (luật về đảng, luật về toà án hiến pháp), cũng như bằng sửa đổi hiến pháp để đề xuất định chế Tổng thống.

26/5/1989

Phó thủ tướng Medgyessy Péter gửi thư cho mười tổ chức độc lập đề nghị họ đàm phán về các điều kiện khắc phục khủng hoảng kinh tế.

27/5/1989

Các cuộc đàm phán trú bị ở cấp chuyên viên giữa đảng CNXHCN và Bàn tròn Đối lập lại được tiếp tục ở Khách sạn Ngoại giao.

29/5/1989

BCH TƯ Đảng CNXHCN họp thông qua những kiến nghị chuẩn bị các cuộc đàm phán hiệp thương lợi ích. Họ đề nghị hình thức hội đàm bốn bên gồm Đảng CNXHCN, phe Đối lập, các tổ chức ngoài hai lực lượng này và bên thứ tư là những quan sát viên có quyền đàm phán. Họ kiến nghị tăng tốc đàm phán trú bị để cho các cuộc đàm phán thực chất có thể bắt đầu vào 10 tháng 6.

30/5/-2/6/1989

Quốc hội thông qua các đạo luật kinh tế cơ bản, đồng thời sửa đổi: luật thành lập các tổ chức, hiệp hội kinh tế, luật xí nghiệp nhà nước, luật hợp tác xã và luật đất đai.

31/5/1989

Bàn tròn Đối lập thảo luận các kiến nghị của Đảng CNXHCN, và hình thành các lập trường của mình liên quan đến các cuộc đàm phán trú bị tiếp theo. Bàn tròn Đối lập cũng quyết định một uỷ ban

chuyên môn về truyền hình. Trong cuộc họp xảy ra tranh luận về chấp thuận lời mời của Phó Thủ tướng Medgyessy Péter.

1/6/1989

Hội đồng Toàn quốc các Tổ chức Công đoàn và Đảng Xã hội Dân chủ hội đàm và thoả thuận rằng các chuyên viên của họ thường xuyên tham vấn lẫn nhau về các vấn đề liên quan đến người lao động.

1-2/6/1989

Bàn tròn Đối lập và Đảng CNXHCHN tiếp tục họp trừ bị.

2/6/1989

Trong cuộc thảo luận do Phó Thủ tướng Medgyessy Péter khởi xướng trong các thành viên của Bàn tròn Đối lập có mặt đại diện của Đảng Xã hội Dân chủ, Đảng Nhân dân, và Hội Hữu nghị Bajcsy-Zsillinky với tư cách quan sát viên. Các thành viên khác của Bàn tròn Đối lập vắng mặt bất chấp lời mời.

Liên minh Thanh niên Dân chủ và Mặt trận Tổ quốc nêu lập trường của mình liên quan đến việc chuẩn bị các cuộc đàm phán. Họ đồng ý để lập một bên thứ ba, đại diện cho các lực lượng xã hội khác nhau, vì thế không thể coi là một khối thống nhất, nhưng họ cho rằng trong quyết định cả ba bên đàm phán mỗi bên chỉ có một phiếu là giải pháp có thể chấp nhận được.

4/6/1989

Trên cơ sở báo cáo của các chuyên viên những người tham dự cuộc họp, Bàn tròn Đối lập thảo luận kinh nghiệm của các cuộc thảo luận trừ bị và các lập trường cho đàm phán tiếp theo.

6/6/1989

Các đoàn đại biểu chuyên gia của Bàn tròn Đối lập và Đảng CNXHCHN tiếp tục các cuộc thảo luận trừ bị.

7/7/1989

Những người tham gia họp Bàn tròn Đối lập được thông báo về các cuộc đàm phán chuyên gia, đề ra những lập trường của họ về

thoả thuận kết thúc giai đoạn trù bị, cũng như các vấn đề của hội nghị toàn thể.

Sau khi thảo luận, Bàn tròn Đối lập với bốn phiếu thuận, bốn phiếu trắng đã kết nạp Đảng Nhân dân Dân chủ Thiên chúa giáo vào hàng ngũ của mình.

8/7/1989

Các chuyên viên đàm phán của Bàn tròn Đối lập và Đảng CNXHCN đã chuẩn bị xong dự thảo văn bản thoả thuận bắt đầu đàm phán chính trị thực chất.

9/6/1989

Bàn tròn Đối lập thảo luận dự thảo thoả thuận, sau đó các thành viên của các đoàn đại biểu chuyên gia kí văn kiện.

10/6/1989

Tại trụ sở BCHTU, các đại diện của ba bên gồm Đảng CNXHCN, Bàn tròn Đối lập và Bên thứ Ba ký thoả ước về đàm phán ba bên. Thoả ước nhấn mạnh cơ sở quyền lực là nguyên lí dân quyền; được thể hiện thông qua bầu cử tự do không có những ràng buộc trước nào với ý nguyện chung. Sự chuyển giao dân chủ chỉ có thể diễn ra một cách hoà bình, không bạo lực; không tổ chức xã hội độc nhất nào có thể trực tiếp chỉ đạo các lực lượng vũ trang. Đảng CNXHCN cam kết rằng việc lập pháp không thể đi trước các hiệp thương chính trị.

Trong các cuộc đàm phán hiệp thương chính trị, ba bên đàm phán tham gia vào việc hình thành những hiệp thương chính trị là: Bàn tròn Đối lập, Đảng CNXHCN, và bên thứ ba gồm Hiệp hội Lựa chọn Cánh Tả, Mặt trận Tổ quốc, Liên minh Thanh niên Dân chủ, Liên minh Những người Kháng chiến và Chống Phát xít, Hội Phụ nữ, Hội Münnich Ferenc, và Hội đồng Toàn quốc các Tổ chức Công đoàn.

Các bên đàm phán đưa các nguyên lý và các quy định nhằm thực hiện chuyển đổi chính trị dân chủ cũng như các nhiệm vụ chiến lược để khắc phục khủng hoảng kinh tế-xã hội vào chương trình nghị sự của các cuộc đàm phán hiệp thương chính trị.

Thỏa ước xác định thể lệ nghị sự và trình tự công việc của đàm phán hiệp thương chính trị, quy định tính công khai của các cuộc đàm phán.

13/6/1989

Bắt đầu các cuộc đàm phán Bàn tròn Dân tộc tại toà nhà Quốc hội. Phiên họp khai mạc toàn thể do chủ tịch Quốc hội Szűros Mátyás chủ trì, các bên đàm phán trình bày tuyên bố ý định: Grósz Károly tổng bí thư Đảng CNXHCN, Kónya Imre người phát ngôn của Bàn tròn Đối lập, và Kukorelli István người phát ngôn của Bên thứ Ba.

Cuộc họp của Bàn tròn Đối lập ra lời kêu gọi trong đó kiến nghị với những người lao động và những người sử dụng lao động cho nghỉ một phần hay cả ngày làm việc 16-6 là ngày tổ chức tang lễ cho Nagy Imre và các bạn liệt sĩ của ông.

Bàn tròn Đối lập cử đoàn đại biểu của mình tham dự các cuộc đàm phán trừ bị cho các cuộc đàm phán Bàn tròn Dân tộc tiếp theo.

15/6/1989

Mark Palmer, đại sứ Hoa Kỳ tại Budapest thăm Bàn tròn Đối lập, và thông báo về chương trình cuộc viếng thăm Hungary sắp tới của tổng thống George Bush.

Cuộc họp Bàn tròn Đối lập bắt đầu tranh luận về các đề tài của đàm phán ba bên và về việc thiết lập các uỷ ban công tác phù hợp cho việc đó.

19/6/1989

Cuộc họp Bàn tròn Đối lập tiếp tục hình thành lập trường về cơ cấu, về các chủ đề và về các uỷ ban công tác sẽ được thành lập của các cuộc đàm phán chính trị và kinh tế ba bên, về chuẩn bị cho phiên họp toàn thể ngày 21-6.

20/6/1989

Tranh luận nổ ra trong cuộc họp Bàn tròn Đối lập về luận giải các uỷ ban công tác được nêu trong thỏa ước ngày 10-6, về các cấp đàm phán, về sự cần thiết của các vấn đề kinh tế và các uỷ ban. Cuối cùng những người tham gia họp đã thống nhất về các vấn đề liên quan đến việc chuẩn bị các cuộc đàm phán ba bên.

21/6/1989

Ba bên hội đàm ký thoả ước chung về các nhóm đề tài, các cấp đàm phán, các uỷ ban công tác cũng như những quan sát viên của các Hội nghị bàn tròn Dân tộc. Các bên xác định sáu đề tài trong mỗi nhóm của hai nhóm chủ đề đàm phán thực chất. Theo thoả thuận có ba cấp đàm phán: hội nghị toàn thể thường có chức năng tuyên bố, chính trị; cấp trung là các uỷ ban công tác về chính trị, kinh tế và xã hội phù hợp với hai nhóm chủ đề; cấp thứ ba là cấp chuyên viên tương ứng với từng chủ đề của sáu uỷ ban công tác cho mỗi nhóm chủ đề. Trong phiên họp toàn thể của đàm phán Bàn tròn Dân tộc chủ toạ Szürös Mátyás giới thiệu nội dung thoả ước. Pozsgay Imre đại diện của Đảng CNXHCN tuyên bố: kiến nghị chính phủ không đệ trình lên kì họp quốc hội bắt đầu vào ngày 27-7 các dự luật mà phe đối lập tranh cãi; về các đạo luật cốt yếu cần phải đạt thoả thuận sơ bộ ở bàn đàm phán. Szabad György, người phát ngôn của Bàn tròn Đối lập và Kukorelli István, đại diện của Bên Thứ Ba tóm lược lại các lập trường của họ về các chủ đề của đàm phán hiệp thương chính trị.

Trong những tuyên bố liên quan đến các nhiệm vụ chiến lược để khắc phục khủng hoảng kinh tế và xã hội Iványi Pál nhấn mạnh rằng, Đảng CNXHCN coi việc tạo ra nền kinh tế thị trường sở hữu hỗn hợp là mục đích của mình, để làm việc đó cần đến sự thay đổi mô hình kinh tế. Pető Iván nhấn mạnh rằng Bàn tròn Đối lập ban đầu chỉ muốn đàm phán về các điều kiện chính trị của chuyển đổi hoà bình, nhưng chấp nhận sự cần thiết của các cuộc đàm phán kinh tế, bởi vì Bàn tròn Đối lập coi là nghĩa vụ của mình để ngăn cản việc thông qua các đạo luật phù hợp với lợi ích của các nhóm hẹp, quyết định cả đến tương lai sau bầu cử. Lập trường của Bàn tròn Đối lập là các cuộc đàm phán kinh tế có thể kéo dài thì cũng không thể ngăn cản các thoả ước chính trị. Sándor László, phát ngôn viên của Bên Thứ Ba coi việc các vấn đề kinh tế và xã hội phải có vai trò xứng đáng trong các chủ đề đàm phán là có tầm quan trọng nổi bật.

23-24/6/1989

BCH TƯ Đảng CNXHCN lập ra Chủ tịch đoàn của Đảng và Uỷ ban Thường vụ Chính trị; triệu tập Đại hội Đảng vào ngày

7/10/1989; và quyết định Pozsgay Imre sẽ là ứng viên Tổng thống của Đảng, nếu như Quốc hội chấp nhận định chế tổng thống.

26/6/1989

Tại cuộc họp đầu tiên cấp trung của Ủy ban hiệp thương chính trị của Hội nghị bàn tròn Dân tộc đoàn đại biểu Đảng CNXHCN yêu cầu hai bên còn lại đồng ý cho trình Quốc hội việc sửa đổi một số điểm trong Bộ luật hình sự. Bên thứ ba chấp nhận kiến nghị. Bàn tròn Đối lập đồng ý thảo luận ở quốc hội những sửa đổi luật liên quan đến việc trốn lao động gây nguy hiểm cho xã hội và từ chối nghĩa vụ quân sự, sao cho những người bị kết tội không những được miễn thi hành徒刑 phạt, mà phải được miễn mọi hậu quả luật hình. Phe đối lập cho rằng các chuyên gia cần phải thảo luận về những sửa đổi liên quan đến các hành động phạm tội chống đối nhà nước.

Cuộc họp Bàn tròn Đối lập thảo luận về các vấn đề thành lập các đoàn đại biểu đối lập tham gia vào các uỷ ban công tác của đàm phán ba bên.

27/6/ 1989

Tại phiên họp quốc hội Chủ tịch Quốc hội Szűrös Mátyás đọc thư của thủ tướng Németh Miklós, trong đó cho biết chính phủ rút lại các dự luật mà chủ đề của chúng liên quan đến các cuộc đàm phán ba bên. Pozsgay Imre yêu cầu các đại biểu quốc hội ủng hộ vì sự thoả thuận chung của dân tộc.

Cuộc họp quốc hội vì có một đề xuất của đại biểu đã quyết định rằng chính phủ hãy đệ trình dự luật về thiết lập định chế tổng thống nước cộng hoà ra Quốc hội cho đến đầu tháng mười

Mark Palmer đại sứ Mỹ tại Budapest tới thăm phe Đối lập lần thứ hai. Trả lời cho các câu hỏi của đại sứ quán đã gửi trước, các đại diện của các tổ chức Bàn tròn Đối lập thông báo với đại sứ về những phác hoạ kinh tế của họ.

28/6/1989

Các uỷ ban công tác chính trị của Bàn tròn Đối lập được hình thành với 2 đại biểu cho mỗi tổ chức thành viên. Các uỷ ban này chỉ định các đoàn đại biểu, mỗi đoàn gồm 5 đại biểu chính thức và các đại biểu dự bị tham gia các cuộc họp của các uỷ ban chuyên

viên (cấp thấp). Sau đó những người tham dự cuộc họp Bàn tròn Đối lập đã thảo luận và thông qua cấu tạo của sáu uỷ ban đàm phán. Bàn tròn Đối lập quyết định rằng, ba vấn đề quyết định và được các tổ chức tranh luận sẽ do cuộc họp của Bàn tròn Đối lập xác định lập trường đại diện, đồng thời khẩn cấp thảo luận các vấn đề này. Ba đề tài này là: định chế tổng thống, hệ thống bầu cử và thời điểm bầu cử.

29/6/1989

Tại cuộc họp đầu tiên của uỷ ban cấp trung về kinh tế xã hội của Bàn tròn Dân tộc, đã diễn ra các vấn đề mang tính kỹ thuật về số người trong các uỷ ban, số các uỷ ban, lề lối hoạt động, nhu cầu thông tin cần thiết cho đàm phán, tính công khai của các cuộc đàm phán. Các bên thống nhất thành lập sáu uỷ ban công tác về kinh tế và trong vòng hai tuần sẽ bắt đầu các cuộc thảo luận cấp chuyên viên.

Theo lời mời của Bộ trưởng Bộ Ngoại giao Horn Gyula các đảng trong Bàn tròn Đối lập tham gia buổi tham khảo về chính sách ngoại giao tại Bộ Ngoại Giao.

30/6/1989

Ban công tác I/1 có trách nhiệm về các điều khoản nóng hổi của sửa đổi hiến pháp, về các vấn đề định chế tổng thống và Toà án Hiến pháp. Tại cuộc họp đầu tiên của ban công tác I/1 các bên đã thống nhất về các vấn đề về thể lệ trình tự và về nội dung.

Ban công tác I/2 chịu trách nhiệm về quy định pháp lí cho hoạt động của các đảng chính trị. Tại cuộc họp đầu tiên của ban công tác I/2, Bàn tròn Đối lập và Bên thứ ba nêu vấn đề rằng họ coi việc hiểu biết về cân đối tài sản của các tổ chức tham gia đàm phán, cũng như về nêu chi tiết các khoản chi ngân sách nhà nước cho các tổ chức xã hội và chính trị là cần thiết cho đàm phán liên quan đến luật về đảng. Đảng CNXHCN ủng hộ đòi hỏi này.

Ban công tác I/4 chịu trách nhiệm về luật hình sự và các nguyên tắc sửa đổi luật hình sự. Tại cuộc họp đầu tiên của ban công tác I/4 các bên thống nhất rằng cần phải xét lại các quy tắc pháp lí xử phạt vật chất và thủ tục pháp lí hình sự gắn liền với chuyển đổi chính trị dân chủ.

Tại phiên họp đầu tiên của ban công tác I/5 chịu trách nhiệm về ngôn luận và các vấn đề thông tin, luật thông tin các bên đã thảo luận về chủ đề đàm phán của uỷ ban.

Tại cuộc họp đầu tiên của ban công tác I/6 phụ trách việc tạo ra những bảo đảm pháp lí loại trừ các giải pháp bạo lực, Bàn tròn Đối lập đưa ra đề nghị về các chủ đề đàm phán. Đại diện của Đảng CNXHCN cho rằng việc làm rõ khái niệm về chuyển đổi chính trị và các giải pháp bạo lực là cần thiết cho các cuộc đàm phán thực chất.

3/7/1989

Trong cuộc họp đầu tiên của ban công tác I/3, ban có nhiệm vụ thảo luận các vấn đề liên quan đến luật bầu cử và các vấn đề bầu cử, các bên đã thoả thuận đưa ra ba chủ đề chính: các vấn đề liên quan đến hệ thống bầu cử, đến hạ tầng và quy tắc đạo đức của các cuộc bầu cử, thời điểm bầu cử, cũng như về bầu các thể chế nào.

5/7/1989

Trong cuộc họp của ban I/2 các bên thoả thuận rằng, nên đưa các quy tắc liên quan đến việc thành lập các đảng và giám sát hiến pháp hoạt động của các đảng vào các quy định của hiến pháp và của luật quyền lập hội. Họ đã bàn về các điều kiện lập đảng, cũng như xác định các điều kiện loại trừ đảng viên, cán bộ đảng. Họ đã thoả thuận rằng, các đảng không được hoạt động ở nơi làm việc, việc này tuy vậy không đồng nhất với việc cấm sự tổ chức của những người lao động ở nơi làm việc.

Trong cuộc họp của ban I/3 ba đoàn đại biểu đã bắt đầu thảo luận dự luật bầu cử.

Trong cuộc họp của ban I/6 các bên đã thoả thuận về cách hiểu giai đoạn quá độ là gì, về quyền được bảo vệ của những người tham gia đàm phán chính trị, về tạm ngừng một số biện pháp cưỡng bức của cơ quan cảnh sát, cũng như cấm trả đũa ở nơi làm việc. Họ kiến nghị thiết lập định chế người lên tiếng bảo vệ quyền công dân (ombudsman) cho thời kì quá độ.

6/7/1989

Vì các vấn đề nội bộ của Đảng Xã hội Dân chủ Hungary, hội nghị Bàn tròn Đối lập quyết định: yêu cầu các đại biểu của đảng đó

không tham dự họp trong 21 ngày, trong thời gian đó họ hãy cố gắng đạt sự thoả thuận.

Liên quan đến định chế tổng thống Bàn tròn Đối lập quyết định rằng, Quốc hội mới phải đưa ra luật về tổng thống, và phải bầu. Sự ổn định của thời kì quá độ có thể được bảo đảm nếu chủ tịch Quốc hội thi hành các quyền nguyên thủ quốc gia sau khi Hội đồng Chủ tịch nước chấm dứt hoạt động cho đến khi bầu tổng thống.

Cuộc họp của ban hiệp thương chính trị cấp trung đã thảo luận các vấn đề tính công khai của công việc của ban. Đã quyết định lập Ban Thiện chí có nhiệm vụ giám sát việc thực hiện các thoả thuận.

7/7/1989

Cuộc họp ban I/1 bắt đầu xem xét bao quát hiến pháp đang có hiệu lực. Khi soát xét chương đầu đã đưa vào chương trình nghị sự các vấn đề loại bỏ lời nói đầu, vấn đề hình thức nhà nước, việc xoá bỏ danh xưng nhà nước xã hội chủ nghĩa; vì không đạt được thoả thuận, quyền quyết định được chuyển lên uỷ uỷ ban chính trị. Đã nhất trí về mục (2) điều 2 hiến pháp: "Trong nước Cộng hoà (Nhân dân) Hungary tất cả mọi quyền lực là của nhân dân, nhân dân thực hiện chủ quyền nhân dân thông qua các đại biểu được bầu, cũng như một cách trực tiếp."

Trong cuộc họp của ban I/3 các chuyên viên thảo luận về các vấn đề thủ tục và tổ chức của dự luật bầu cử.

10/7/1989

Cuộc họp Bàn tròn Đối lập chấp nhận thành phần của sáu đoàn đại biểu đối lập tham gia vào sáu ban đàm phán kinh tế. Bắt đầu thảo luận về thời điểm bầu quốc hội và hệ thống bầu cử. Các đảng lịch sử [một thời tồn tại] ủng hộ hệ thống danh sách, còn Diễn đàn Dân chủ, Liên minh những người Dân chủ Tự do, Liên minh Dân chủ Trẻ và Hội hữu nghị Bajcsy-Zsilinszky ủng hộ hệ thống bầu cử hỗn hợp (ứng cử cá nhân ở khu vực và danh sách ứng cử theo đảng).

Cuộc họp ban I/1 thảo luận điều 3 của hiến pháp, và sự điều tiết hiến pháp đối với các đảng.

Ban I/2 gửi thông báo đến ban I/1 liên quan đến điều tiết hiến pháp đối với các đảng chính trị, cũng như gửi đến ban I/6 về vấn đề tư cách đảng viên của binh lính, cũng như tư cách đại biểu quốc hội, và gửi ban I/3 nên giải quyết quan hệ người làm thuê và người

sử dụng lao động trong thời gian ứng cử. Đảng CNXHCHN không đồng ý với hành văn chuẩn do Bàn tròn Đối lập và Bên Thứ Ba kiến nghị, theo đó đảng chính trị không được lập và cho hoạt động tổ chức đảng ở nơi làm việc (nơi phục vụ, ở trường học); Các bên thoả thuận đàm phán tiếp.

Ban I/5 uỷ quyền cho đoàn đại biểu Đảng CNXHCHN viết thư cho bộ trưởng bộ nội vụ (công an) về vấn đề các án phẩm bị tịch thu trước đây do bị coi là bất hợp pháp. Ban thấy cần thiết là chính phủ hãy tạm ngừng phân phối tần số phát thanh và truyền hình cho đến khi ra luật thông tin. Các bên thống nhất rằng, việc bắt đầu chương trình thường xuyên về các cuộc đàm phán là không thể trì hoãn được.

11/7/1989

Cuộc họp ban I/3 tiếp tục thảo luận các vấn đề thủ tục của dự luật bầu cử.

Tại cuộc họp ban I/4 các bên đã thoả thuận rằng, phải bỏ các điều quy các hành vi chính trị phi bạo lực là hành vi tội phạm khỏi bộ luật hình sự, và cũng thống nhất rằng không được dùng bạo lực bất hợp pháp để chiếm chính quyền và để giữ chính quyền.

12/7/1989

Các đại biểu của Bàn tròn Đối lập gặp tổng thống Mỹ George Bush đang ở thăm Hungary.

Trong cuộc họp ban I/6 các bên thống nhất rằng, sự bảo vệ của các đại biểu của Bàn tròn Đối lập sẽ không do quy định luật, mà do tuyên ngôn chính trị của phiên họp toàn thể tuyên bố. Theo quan điểm của họ người giám hộ quyền công dân (ombudsman) hoạt động như một định chế bảo đảm thực thi các quyền tự do, và sẽ giải quyết các trường hợp xảy ra trong thời kì quá độ.

13/7/1989

Ban I/1 đạt thoả thuận về hành văn điều 4 của hiến pháp liên quan đến các tổ chức công đoàn. Các bên chuyển những diễn đạt bị tranh cãi của điều 5 (chiến đấu chống bóc lột, sự thuộc về hệ thống xã hội chủ nghĩa thế giới) cho uỷ ban chính trị. Có bất đồng về vị trí điều chỉnh các vấn đề nhân quyền và quyền công dân. Đã có tranh luận về nội dung kinh tế của sửa đổi hiến pháp; về xác định

các hình thức sở hữu và tầm quan trọng lập hiến của các vấn đề do các ban kinh tế đã thảo luận.

Cuộc họp ban I/3 tiếp tục thảo luận từng điều của dự luật bầu cử.

17/7/1989

Cuộc họp của Bàn tròn Đối lập thảo luận các vấn đề tính công khai của các cuộc đàm phán, và lập ban báo chí của Bàn tròn Đối lập. Tiếp tục tranh luận về hệ thống bầu cử. Bàn tròn Đối lập gửi thư ngỏ đến thủ tướng về các cuộc đàm phán cấp chuyên viên Hung-Tiệp về đập thủy điện bős-nagymaros.

Cuộc họp ban I/1 thảo luận về các điều 13-18 của hiến pháp (quyền thừa kế, điều về lao động, hôn nhân và gia đình, bảo vệ quyền lợi của thanh niên, giúp đỡ những người khốn khó, hỗ trợ khoa học và nghệ thuật), sau đó đến các vấn đề điều chỉnh hiến pháp của tổ chức nhà nước. Đảng CNXHCN cho rằng cần một nguyên thủ quốc gia do dân trực tiếp bầu và như thế có tính chính đáng chính trị mạnh để bảo đảm cho tính liên tục của quyền lực nhà nước trong thời kì quá độ. Lập trường của Bàn tròn Đối lập là chỉ có Quốc hội được bầu một cách tự do mới có quyền quyết định về định chế tổng thống. Trong thời kì quá độ (cho đến thời điểm Quốc hội mới thông qua hiến pháp có nêu việc thiết lập định chế này) Bên Thứ Ba ủng hộ việc thiết lập định chế nguyên thủ quốc gia, bằng bầu cử trực tiếp và có các quyền gắn với thời kì quá độ.

Cuộc họp ban I/2 tiếp tục đàm phán nhiều vấn đề trong đó có hiệu lực của luật đảng, và về các điều kiện loại trừ tư cách đảng viên. Các bên thống nhất rằng, ở nơi làm việc (nơi phục vụ, trường học) đảng không được lập tổ chức và không được cho tổ chức đảng hoạt động. Theo kiến nghị của Đảng CNXHCN họ đã gắn thêm giải thích sau vào hành văn chuẩn này: Cấm các tổ chức của các đảng cài vào cơ cấu tổ chức của nơi làm việc, cấm mọi hoạt động của các đảng ở nơi làm việc, cấm trở thành các phần của các quyết định, nhưng không cấm người lao động tham gia vào một tổ chức ở nơi làm việc ngoài giờ làm việc.

Ban II/1 phụ trách các vấn đề chiến lược giải quyết khủng hoảng kinh tế tiến hành phiên họp đầu tiên. Các bên thống nhất rằng cần thảo luận các vấn đề sau: đánh giá chính sách kinh tế của các năm vừa qua, phân tích tình hình; tình hình nợ nần, xử lí nợ và các nhiệm vụ kinh tế đối ngoại; các vấn đề tăng trưởng kinh tế và tái cơ

cầu và chính sách công ăn việc làm; các nguyên nhân lạm phát, các công cụ chính sách kinh tế chống lạm phát. Bàn tròn Đối lập và Bên Thứ Ba nêu các nhu cầu thông tin của họ với đoàn đại biểu Đảng CNXHCN.

18/7/1989

Trong cuộc họp của ban I/3 các chuyên gia thảo luận về việc thu thập kiến nghị đề cử của các ứng viên đại biểu quốc hội, về chiến dịch tranh cử, về thủ tục chứng minh trong khi đi bầu, về khiếu nại, và cơ cấu của các tổ chức bầu cử.

Ban I/5 thảo luận về dự luật báo chí, cũng như các phần liên quan đến nêu ý kiến và quyền tự do ngôn luận của sửa đổi hiến pháp. Các đại biểu của Bàn tròn Đối lập đề xuất bằng tài liệu đã chuẩn bị trước của họ cho buổi họp về thiết lập uỷ ban lâm thời nhằm bảo đảm tính vô tư của các tổ chức truyền thông đại chúng. Ban công tác chuyển cho tiểu ban công tác thảo luận kiến nghị này.

Ban công tác II/2 chịu trách nhiệm về các sáng kiến xã hội để giải quyết khủng hoảng kinh tế và các phương thức giải quyết đã họp phiên đầu tiên.

19/7/1989

Trong cuộc họp ban I/1 Đảng CNXHCN đưa ra các lí lẽ ủng hộ việc thiết lập Toà án Hiến pháp. Lập trường của Bàn tròn Đối lập là việc này chỉ có thể hình dung được cùng với hiến pháp mới do Quốc hội mới thông qua. Bên Thứ Ba cũng không đồng ý.

Trong ban I/2 các bên trình bày quan điểm của mình về đòi hỏi thanh lí tài sản do Bàn tròn Đối lập đưa ra. Đại diện của Bên Thứ Ba khẳng định, Hội đồng Công đoàn Toàn Quốc với tư cách tổ chức bảo vệ quyền lợi của những người lao động, không muốn công bố bất cứ dữ liệu nào. Đảng CNXHCN và Bên Thứ Ba cũng tranh luận về năng lực ra quyết định của uỷ ban công tác trong các vấn đề phân chia tài sản của các tổ chức chính trị và công đoàn.

Các chuyên gia của ban I/4 thảo luận về việc tổ chức chống chế độ hợp hiến và việc chiếm quyền lực bất hợp pháp. Họ chuyển cho ban I/1, trong đó họ yêu cầu rằng hãy đưa vào các kiến nghị sửa đổi hiến pháp: hành động của bất cứ tổ chức nào của nhà nước, hay của bất cứ tổ chức nào của xã hội hay của bất cứ thành viên nào cũng

không được phép hưởng tới việc chiếm hay giữ quyền lực một cách độc quyền hay bằng con đường bạo lực.

Ban I/6 thảo luận về cách hiểu bạo lực về mặt chính trị và pháp lí và vấn đề lực lượng tự vệ công nhân.

20/7/1989

Cuộc họp của ban I/3 thảo luận về việc thiết lập Uỷ Ban Bầu cử Toàn quốc, về trình tự giám sát chiến dịch tranh cử, về các cuộc bầu cử giữa kì, về hỗ trợ ngân sách cho các ứng viên, về các quy chế bảo đảm chống gọi vào lính những người quan trọng về mặt chiến dịch tranh cử.

21/7/1989

Cuộc họp của Bàn tròn Đối lập ra nghị quyết liên quan đến thông tin nêu trong ban I/2, theo đó họ kiến nghị, rằng hãy tạm thời phong toả 50 triệu forint lấy từ ngân khoản chính phủ, cũng như các khoản đã lấy từ khoản này. Bàn tròn Đối lập thành lập một uỷ ban để thống nhất lập trường và kiến nghị giải pháp.

Trong cuộc họp Đảng Nhân dân trình bày kiến nghị sáu điểm, trong đó đề xuất: Bàn tròn Đối lập hãy đưa ra các vấn đề quan trọng nhất của đàm phán như một kế hoạch cả gói cho hai bên còn lại, và đến giữa tháng tám hãy thoả thuận về mọi chi tiết; vì tình hình kinh tế sa sút thời điểm bầu cử quốc hội nên vào đầu tháng mười hai; phiên họp tháng chín của Quốc hội hãy bầu ra một tổng thống mạnh vừa phải. Những người tham dự đã quyết định rằng, đoàn chủ tịch của mỗi tổ chức sẽ thảo luận đề xuất của Đảng Nhân dân, và Bàn tròn Đối lập đưa vào chương trình nghị sự của phiên họp tới. Trong tranh luận nảy ra gay gắt các đại diện của Đảng Nhân dân nghi ngờ rằng về vấn đề định chế tổng thống đã có quyết định rõ ràng trong phiên họp 6/7 của Bàn tròn Đối lập, Đảng Nhân Dân chủ Thiên chúa Giáo tán thành thảo luận lại vấn đề.

Trong cuộc họp đầu tiên của Uỷ ban Thiện chí đại diện của Đảng CNXHCN chê trách rằng công việc ở các ban I/1, I/2 và I/3 đã không tiến triển theo nhịp độ mong muốn, đặc biệt lưu ý rằng chính phủ muốn trình ra phiên họp tháng chín của Quốc hội các dự luật này. Bàn tròn Đối lập và Bên Thứ Ba đồng ý tăng tốc công việc. Các bên thống nhất rằng trong thời gian quá độ khoản 50 triệu forint để ủng hộ các đảng chính trị mới phải được phong toả lại, và phải thảo ra thủ tục phù hợp để đề xuất nhu cầu.

Cuộc họp ban I/2 thảo luận về các khả năng tài trợ vật chất cho các đảng, cũng như về kiểm soát việc quản lí chúng.

Ban công tác II/4 chịu trách nhiệm về sở hữu đất đai và luật hợp tác xã đã có cuộc họp đầu tiên. Đoàn đại biểu Đảng CNXHCN trình bày tình hình về luật đất đai và lí do của sửa đổi tháng bảy. Đảng CNXHCN chấp nhận các lập trường và đề xuất của Bàn tròn Đối lập và Bên Thứ Ba như cơ sở đàm phán.

24/7/1989

Trong cuộc họp của Ủy Ban Thường vụ Chính trị của Đảng CNXHCN Fejtő György ủng hộ tăng tốc đàm phán và quan niệm đàm phán xác định hơn. Ông kiến nghị hãy có một thời hạn đàm phán cuối cùng, đưa ra công khai rằng đến cuối tháng chín họ muốn kết thúc đàm phán. Ông coi là ảo tưởng, rằng sẽ có sự thống nhất hoàn toàn dù trong điều lệ đảng, hay trong luật bầu cử; theo ông thiếu sự thống nhất hoàn toàn vẫn có thể đệ trình các kiến nghị ra trước quốc hội, nêu rõ những sự khác nhau.

Trong cuộc họp của ban I/2 các bên thảo luận về các hậu quả tài sản của việc chấm dứt hoạt động của các đảng, và thoả thuận về kiểm soát việc quản lí của các đảng.

25/7/1989

Cuộc họp Bàn tròn Đối lập tiếp tục tìm kiếm đồng thuận về các vấn đề hệ thống bầu cử. Những người dự họp đã thống nhất bằng bỏ phiếu đa số, rằng 50 phần trăm của 350 ghế quốc hội được định đoạt trong hệ thống khu vực cá nhân, bầu hai vòng, và 50 phần trăm được định đoạt theo hệ thống danh sách đảng. Đã thống nhất về giá trị ngưỡng bầu cử, cũng như về các kiến nghị ủng hộ cần thiết cho ứng viên.

Trong cuộc họp ban I/3 đã có sự thống nhất về lập ra quốc hội một viện gồm 350 người. Đảng CNXHCN kiến nghị hệ thống bầu cử khu vực cá nhân hai vòng, Bàn tròn Đối lập và Bên Thứ Ba kiến nghị hệ thống hai phiếu hỗn hợp. Bắt đầu tranh luận về tỉ lệ các ghế cá nhân và theo danh sách đảng, cũng như quyền được tham gia ứng cử vòng hai.

Cuộc họp ban I/4 tiếp tục tranh luận về dự luật sửa đổi luật hình sự; thảo luận việc vượt biên giới bị cấm và các tội danh liên quan đến việc đó.

Cuộc họp ban I/5 bắt đầu thảo luận các dự thảo ý kiến của các tiểu ban do họ chỉ định về việc thiết lập uỷ ban tạm thời giám sát các phương tiện thông tin đại chúng.

Trong cuộc họp chuẩn bị cho hội nghị chính trị cấp trung ngày 27/7 các bên đã đồng ý về các kiến nghị chương trình nghị sự.

26/7/1989

Ban I/1 bắt đầu soát lại chương II của hiến pháp đang có hiệu lực, soát xét lại từng khoản về quyền hạn của Quốc hội.

Trong cuộc họp ban I/2 nhóm đàm phán của Đảng CNXHCN thông báo rằng họ không kí kiến nghị do các chuyên gia ba bên đưa ra cho uỷ ban cấp trung. Theo quan điểm của họ đảng đã kiểm được các tài sản của mình một cách hợp pháp, về việc đó họ chỉ có trách nhiệm báo cáo với đảng viên của họ. Đoàn đại biểu Bàn tròn Đối lập tuyên bố cho đến khi lập trường của Đảng CNXHCN không thay đổi, họ không muốn tiếp tục đàm phán. Theo Bên Thứ Ba thông báo này ngược với lập trường cho đến nay của Đảng CNXHCN, và gây nguy hiểm cho việc đạt đồng thuận.

Trong cuộc họp của ban I/6 ba bên đã xác định lập trường chung trong nhiều vấn đề. Họ đã xác định về cách hiểu thời kì quá độ chính trị; về quyền bất khả xâm phạm của các thành viên tham gia đàm phán hiệp thương chính trị; về định chế người bảo vệ quyền công dân sẽ được thiết lập cho thời kì quá độ; về việc treo một số biện pháp của nhà chức trách cảnh sát; về cấm trả thù ở nơi làm việc; cũng như đưa ra các kiến nghị để giải quyết kĩ thuật các vấn đề này. Liên quan đến khái niệm bạo lực đã không có sự thống nhất về đánh giá sự bất bình của công dân. Các bên yêu cầu các cơ quan liên quan cung cấp thông tin cần thiết để thực hiện công việc.

27/7/1989

Cuộc họp của Bàn tròn Đối lập đã thảo luận kiến nghị ngày 21/7 của Đảng Nhân dân Hungary. Về vấn đề thời điểm bầu cử họ quyết nghị, rằng việc xác định thời điểm cần biết chính xác hệ thống điều kiện của các cuộc bầu cử, và kể từ khi các điều kiện được thoả mãn sau ba tháng cần đưa ra thời điểm càng sớm càng tốt. Về vấn đề tổng thống Đảng Nhân Dân, Đảng Nhân dân Dân chủ Thiên chúa giáo và Hội hữu nghị Bajcsy-Zsilinszky, ủng hộ việc thay đổi quyết định ngày 6/7 của Bàn tròn Đối lập. Bàn tròn Đối lập đã quyết định

theo đề nghị của Antall József, rằng về vấn đề này nó cho mình tạm ngừng hai tuần, đến khi đó các cuộc đàm phán chuyên gia vẫn tiếp tục với lập trường không thay đổi, nhưng không thể đi đến quyết định; họ tuyên bố với báo giới rằng so với tuyên bố trước không có gì thay đổi.

Bàn tròn Đối lập quyết định đề xuất các cuộc gặp với các chủ tịch của các uỷ ban quốc hội, với phó thủ tướng Medgyessy Péter, cũng như với đại sứ Liên Xô Borisz Sztukalin.

Trong cuộc họp hiệp thương chính trị cấp trung Fejti György (trong thời gian Pozsgay Imre nghỉ phép Fejti György dẫn đầu đoàn đàm phán của Đảng CNXHHCN) tuyên bố rằng họ không coi bất cứ diễn đàn nào của chuỗi đàm phán ba bên là có thẩm quyền xét tình hình tài sản của Đảng CNXHHCN và nhất là về khả năng chia lại tài sản này. Đảng CNXHHCN cũng không đồng ý việc cấm tổ chức đảng ở nơi làm việc. Bàn tròn Đối lập đánh giá rằng, Đảng CNXHHCN và Bên Thứ Ba đã lùi lại so với lập trường trước đây của họ, và đến chừng nào chưa có bước tiến về các vấn đề tài sản đảng và tài trợ đảng, về phi chính trị hoá các cơ quan công quyền và vấn đề các tổ chức đảng ở nơi làm việc, thì hoạt động tiếp theo của ban I/2 không có khả năng.

Trong cuộc họp có sự bất đồng giữa các bên về nhịp độ của các cuộc thảo luận chuyên gia ở ban I/1, cũng như về mức độ cần sửa hiến pháp và nội dung nữa.

Fejti György nêu vấn đề rằng, có thể tiếp tục đàm phán “với tính chất trọn gói” không, đặc biệt về đưa ra các nhượng bộ trong các vấn đề tranh cãi khác nhau.

Ban I/1 tiếp tục thảo luận các điều liên quan đến Quốc hội trong hiến pháp.

28/7/1989

Trong cuộc họp ban I/3 các bên đã thoả thuận về hệ thống bầu cử hai phiếu có tính hỗn hợp. Tuy nhiên các quan điểm khác nhau đáng kể về các tỉ lệ bên trong hệ thống hỗn hợp, về vấn đề danh sách toàn quốc hay khu vực, về nghĩa vụ đề cử, về quyền đề cử của các tổ chức xã hội và công đoàn.

Ban II/5 chịu trách nhiệm về cải cách ngân sách và luật ngân sách nhà nước đã họp phiên đầu tiên. Trong cuộc họp đoàn đại biểu đảng CNXHHCN cam kết rằng đến 15/8 sẽ đưa cho Bàn tròn Đối lập

và Bên Thứ Ba các luận đề của cải cách ngân sách, cũng như cán cân ngân sách nhà nước và ngân sách.

31/7/1989

Các đại biểu của Bàn tròn Đối lập được uỷ thác nhiệm vụ này đã gửi kiến nghị của họ đến Văn phòng Hội đồng Bộ trưởng, về việc giải quyết các vấn đề liên quan đến quỹ tài trợ đảng của chính phủ. Liên quan đến sử dụng 50 triệu forint từ nguồn của chính phủ cho các đảng chính trị nguyên lí cơ bản của kiến nghị, cụ thể là, phù hợp với tập quán quốc tế ngân sách hỗ trợ các đảng theo các chuẩn mực xác định và một cách công khai. Hệ thống đa đảng không thể tồn tại đối với đất nước, so với việc chi cho một đảng, tức là hỗ trợ cho các tổ chức mới phải được cân đối với sự giảm hỗ trợ cho các tổ chức cũ.

Trong ban I/1 các bên quay lại các vấn đề chưa kết thúc của các phiên họp trước, sau đó bắt đầu thảo luận câu chữ của định chế nguyên thủ quốc gia. Các bên vì sự khác biệt quan điểm của họ nên cuối cùng đã đi đến kết luận rằng uỷ ban chính trị cấp trung sẽ phải đạt thoả thuận về các vấn đề cơ bản của định chế nguyên thủ quốc gia và Toà án Hiến pháp.

1/8/1989

Trong cuộc họp ban I/3 các quan điểm đã không đến gần nhau; các bên vẫn giữ lập trường trước đây của mình về các vấn đề cơ bản của hệ thống bầu cử.

Cuộc họp ban I/5 bàn về vấn đề tính công khai của các cuộc đàm phán. Ban công tác kiến nghị các bên đàm phán hãy tận dụng khả năng do TV cung cấp trong thời gian chương trình chính để thông báo thường xuyên về các cuộc đàm phán.

2/8/1989

Bàn tròn Đối lập tổ chức họp báo, thông báo về công việc của các uỷ ban công tác, và về lập trường của các đảng đối lập.

Đoàn đại biểu Đảng CNXHCN cũng họp báo nêu ý kiến của mình về các vấn đề tranh cãi trong các cuộc đàm phán.

Ban I/1 thảo luận về các chương của hiến pháp liên quan đến Chính phủ, hội đồng tỉnh thành phố, tổ chức toà án, viện kiểm sát,

các quyền công dân, các nguyên tắc cơ bản của các cuộc bầu cử và các điều khoản cuối cùng.

Ban I/6 thảo luận dự luật sửa đổi hiến pháp liên quan đến các lực lượng vũ trang. Ban II/3 chịu trách nhiệm về cải cách sở hữu đã họp phiên đầu tiên. Các bên thoả thuận các chủ đề sau: luật chuyển đổi; các mối quan hệ của luật hợp tác xã và luật đất đai với luật chuyển đổi; chuyển đổi từng phần các xí nghiệp quốc doanh; quỹ tài sản nhà nước và các định chế quản lý tài sản nhà nước; các phương pháp đánh giá tài sản thực tế; chương trình tái tư nhân hoá; chương trình thúc đẩy kinh doanh; tập thể người lao động và cải cách sở hữu. Đoàn đại biểu của Bàn tròn Đối lập và Bên thứ yếu cầu chính phủ thông báo chi tiết về việc chuyển đổi các doanh nghiệp quốc doanh, việc bán chúng được tiến hành ra sao và hiện đang có các biện pháp gì, sẽ có kế hoạch bán cho trong nước và nước ngoài nào. Các bên thống nhất phải có thảo luận xã hội về cải cách sở hữu, với sự bảo đảm công khai hoàn toàn.

3/8/1989

Bàn tròn Đối lập thảo luận khả năng để Đảng Dân chủ Xã hội có thể tiếp tục tham gia lại vào công việc của Bàn tròn Đối lập. Họ quyết định gửi thư có nội dung giống nhau cho hai cánh của đảng mời đoàn đại biểu dân chủ xã hội tham gia đàm phán.

Trong cuộc họp Liên minh Dân chủ Tự do và Liên minh Dân chủ Trẻ chê trách những tuyên bố của Varga Csaba người được bầu làm chủ nhiệm báo chí ngày 17-7; gây ra nghi ngờ đối với đại diện của Đảng Nhân dân. Sau cuộc tranh luận gay gắt đã quyết định về việc các đảng thay phiên nhau phụ trách chức phát ngôn viên, cũng như về chuẩn bị quy tắc hoạt động của Bàn tròn Đối lập.

4/8/1989

Trong cuộc họp ban I/3 Đảng CNXHCN trình bày kiến nghị “quyết định một số vấn đề liên quan đến tính công khai của các cuộc bầu cử” bằng văn bản. Các bên thoả thuận sẽ xem xét vấn đề tính công khai của bầu cử 90 ngày trước các cuộc bầu cử.

7/8/1989

Ban I/4 bắt đầu thảo luận dự thảo sửa đổi luật hình sự do bộ nội vụ đệ trình.

8/8/1989

Cuộc họp của ban I/3 bắt đầu thảo luận các kiến nghị bằng văn bản của Đảng CNXHCN. Chương trình nghị sự gồm xác định thời gian của chiến dịch tranh cử, phân chia thời gian chương trình tranh cử [trên TV và Radio], thành lập các uỷ ban phối hợp giữa các đảng và giám sát chiến dịch tranh cử.

Ban I/5 thảo luận kiến nghị do Bàn tròn Đối lập đưa ra về các nguyên tắc cơ bản của tính vô tư của các định chế truyền thông đại chúng quốc gia, các bên cũng chấp nhận lập trường về uỷ ban thông tin vô tư.

9/9/1989

Tại cuộc họp ban I/6 Bàn tròn Đối lập kiến nghị lập “hội đồng bảo an” quốc hội cho thời kì quá độ nhằm loại trừ các mưu đồ phá vỡ yên bình xã hội; các bên thoả thuận đề xuất thành lập một ban thường trực quốc hội gồm ba đại biểu quốc hội của Đảng CNXHCN, của những người độc lập, và của phe đối lập mỗi bên một người.

Theo đề xuất của đảng CNXHCN Ban Thiện Chí đã nhóm họp. Đảng CNXHCN yêu cầu các đại diện của Bàn tròn Đối lập hãy ngừng tấn công Quốc hội và các hành động hướng tới triệu hồi các đại biểu quốc hội. Sau đó ban đã xem xét các vấn đề về tính công khai của các cuộc đàm phán.

Đoàn Chủ tịch Hiệp hội Nhà báo Hungary cũng như ban điều hành Câu Lạc Bộ Công Khai cũng thúc bách tính công khai hơn của các cuộc đàm phán ba bên. Theo Câu Lạc Bộ Công Khai ngay lập tức cần cho phép các phóng viên hiện diện tại các cuộc đàm phán cấp trung và cấp thấp và đưa tin.

Ban công tác II/6 phụ trách chủ đề quyền cạnh tranh và chống độc quyền, cũng như dỡ bỏ các rào cản pháp lí cản trở hoạt động kinh doanh đã họp phiên đầu tiên.

10/8/1989

Những người tham dự cuộc họp Bàn tròn Đối lập thảo luận về hệ thống bầu cử, sau đó về tính công khai của Bàn tròn Đối lập và các cuộc đàm phán ba bên, về các nhiệm vụ liên quan đến hoạt động báo chí và truyền thông đại chúng.

Trong cuộc họp ban I/1 các bên đã xem xét các kiến nghị của đảng CNXHHCN và của Bàn tròn Đối lập về điều tiết hiến pháp đối với các lực lượng vũ trang và cảnh sát.

Tại cuộc họp ban II/1 dựa trên thông tin nhận được từ đoàn đại biểu Đảng CNXHHCN những người dự họp đã trao đổi về cấp tài chính cho các khoản đầu tư lớn (Bős-Nagymaros, Jamburg-Tengiz, Nhà máy điện nguyên tử Paksi, Triển lãm Thế giới Budapest-Viên).

11/8/1989

Cuộc họp ban I/3 tiếp tục thảo luận các kiến nghị liên quan đến tính công khai của các cuộc bầu cử. Các chuyên gia thảo luận về sử dụng tỉ lệ thời gian chính trị, về trình diễn của các ứng viên trên các đài nước ngoài có thể thu được ở Hungary, về các vấn đề quản cáo tranh cử có trả tiền.

12/8/1989

Liên hiệp Thanh niên Dân chủ Hungary công bố cuộc vận động thu thập chữ kí nhằm đưa ra định chế tổng thống trước bầu cử quốc hội.

14/8/1989

Các chuyên gia ban I/4 thảo luận sửa đổi luật thủ tục tố tụng hình sự.

15/8/1989

Thứ trưởng tư pháp Kilényi Géza, thành viên đoàn đàm phán của Đảng CNXHHCN tuyên bố rằng chính phủ sẽ đệ trình quốc hội các dự luật cơ bản ngay cả nếu các bên không thoả thuận được mọi vấn đề.

Ban Thường vụ Chính trị của Đảng CNXHHCN uỷ quyền cho đoàn đại biểu cấp trung để đạt thoả thuận về vấn đề luật bầu cử và luật đảng; thúc giục việc thiết lập Toà án Hiến pháp, nhưng nếu cần, hãy thoả thuận việc hoãn đến kì Quốc hội mới; kiến nghị thiết lập định chế người bảo hộ quyền công dân (ombudsman) và do đại diện của phe đối lập giữ chức đó; nếu điều này là không thể trong kì Quốc hội hiện hành, thì hiến pháp mới tuyên bố việc lập định chế này; một mục đòi rằng trong hiến pháp mới – trong lời nói đầu

hay ở nơi khác – với hành văn phù hợp hãy có từ về Chủ nghĩa Xã hội; định chế tổng thống được thành lập qua con đường trung cầu dân ý, thời điểm thiết lập định chế nên được quyết định cùng với thời gian bầu cử quốc hội. Ban Thường vụ Chính trị quyết định rằng, không ủng hộ việc chấm dứt các tổ chức đảng ở nơi làm việc; tuy vậy muốn bảo đảm khả năng trên cơ sở bình đẳng để mỗi đảng có thể lập tổ chức của mình ở nơi làm việc, với nhấn mạnh rằng các tổ chức đó không thể chỉ đạo và không thể kiểm tra sự lãnh đạo của nơi làm việc. Đảng CNXHHCN cũng muốn giữ các tổ chức của mình tại các lực lượng vũ trang cho đến khi bầu cử, tạo khả năng cho các đảng khác có thể lập các tổ chức của mình ở đó.

Cuộc họp ban I/3 tiếp tục thảo luận đề nghị liên quan đến tính công khai của các cuộc bầu cử. Có bàn đến việc điều chỉnh các chương trình chính trị đối nội [TV, Radio] trong thời gian tranh cử.

Các bên họp ban I/5 đã quyết định, yêu cầu ban hiệp thương chính trị cấp trung đưa ra các đề nghị của mình liên quan đến tính công khai của các cuộc đàm phán trong phiên họp tiếp theo. Các chuyên viên Bàn tròn Đối lập cho rằng không thể trì hoãn được việc ban I/5 hãy đạt đồng thuận liên quan đến các tờ báo tình và sự chấm dứt độc quyền thông tin của Đảng CNXHHCN. Lập trường của Đảng CNXHHCN tuy vậy là việc chuyển giao các tờ báo đảng, chuyển cho các tổ chức không phải là đảng, là thuộc thẩm quyền lập báo, và ban I/2 là ban có thẩm quyền thảo luận.

Ba bên đàm phán trong cuộc họp ban II/2 đã thống nhất về chủ đề đàm phán (các điều kiện khung cơ cấu của sự phát triển chính sách xã hội; các vấn đề xã hội của những thay đổi chính sách nhà ở; các vấn đề cần quyết định của bảo hiểm xã hội). Ban yêu cầu các cơ quan chính phủ cung cấp tài liệu chuyên môn cần thiết.

Các bên tham gia họp ban II/3 đã thoả thuận về luật chuyển đổi, cũng như việc chuẩn bị lập trường liên quan đến quá trình chuyển đổi.

16/8/1989

Các bên dự họp ban I/6 thoả thuận rằng, luật sửa đổi hiến pháp tuyên bố rằng: không được sử dụng các lực lượng vũ trang nước ngoài trên lãnh thổ Hungary, trừ, nếu vì tấn công từ nước ngoài mà Quốc hội tuyên bố tình trạng chiến tranh. Bàn tròn Đối lập kiên

định kiến nghị chấm dứt lực lượng tự vệ công nhân, tuyên bố rằng trong vấn đề này không thể đưa ra bất cứ nhượng bộ nào.

17/8/1989

Pozsgay Imre tuyên bố với hãng thông tấn Hungary MTI tách mình khỏi cuộc vận động thu thập chữ kí của Liên hiệp Thanh niên Dân chủ và tuyên bố của Kilényi Géza, và ủng hộ việc tiếp tục các cuộc đàm phán theo các thoả thuận trước đây.

Cuộc họp Bàn tròn Đối lập ra thông cáo lên án sáng kiến của Liên hiệp Thanh niên Dân chủ và tuyên bố của thứ trưởng bộ tư pháp.

Bàn tròn Đối lập quyết định rằng các đoàn đại biểu đối lập ở các uỷ ban chính trị hãy tổng kết kết quả đến nay của các cuộc đàm phán, và trong cuộc họp cấp trung ngày 24-8 hãy soát xét lại công việc đến nay của sáu ban. Trong cuộc họp Diễn đàn Dân chủ đã phân phát cho các tổ chức khác kiến nghị kế hoạch cả gói gồm 15 điểm của họ được chuẩn bị cho cuộc họp của ban hiệp thương chính trị.

Những người tham dự họp ra quyết nghị rằng thế chỗ cho ban TV, ban báo chí và hệ thống phát ngôn viên Bàn tròn Đối lập thiết lập ban thông tin thống nhất, trong đó mỗi tổ chức có một đại biểu tham gia.

Cuộc họp ban I/1 thảo luận về phạm vi thẩm quyền của Quốc hội liên quan đến tình trạng khẩn cấp, cũng như việc xác định phạm vi nhiệm vụ của các lực lượng vũ trang và cảnh sát.

18/8/1989

Trong cuộc thông báo báo chí các đại biểu của Bàn tròn Đối lập báo cáo về những diễn tiến liên quan đến các cuộc đàm phán Bàn tròn Dân tộc, và thúc tăng sự công khai của các cuộc đàm phán.

Borisz Sztukalin, đại sứ Liên Xô và các cộng sự đã viếng thăm Bàn tròn Đối lập. Budzsákliá Mátyás, thành viên đoàn đại biểu Đảng CNXHCN trong ban I/2 đã gửi thư đến Pető Iván, thành viên đoàn đại biểu Bàn tròn Đối lập, trong đó thông báo rằng, Đảng CNXHCN giao phần đáng kể tài sản của mình cho Chính phủ, và sẵn sàng hợp tác để cho các đảng mới hay mới được tổ chức lại mau chóng có các điều kiện vật chất phù hợp. Sẵn sàng đàm phán về vấn đề rằng, ngoài các thẩm phán và các thẩm phán hiến pháp ra

còn các phạm vi công vụ nào khác có vẻ nhất thiết phải loại trừ tư cách đảng viên (tức là những người giữ các chức vụ đó không thể là đảng viên của bất cứ đảng nào), hay bị hạn chế. Lập trường của họ vẫn không đổi về các vấn đề lập tổ chức hãy để mỗi đảng tự quyết định. Họ kiến nghị rằng, trong tất cả các vấn đề chưa có sự thống nhất, các bên hãy đưa ra các lựa chọn quyết định cho Quốc hội.

Các bên tham dự họp ban I/3 thảo luận việc công bố các kết quả thăm dò dư luận trên Radio Hungary và trên TV Hungary. Họ chấp thuận rằng để kiểm tra công việc liên quan đến bầu cử của Radio và TV Hungary và hãng thông tấn Hungary bên cạnh Ủy Ban Bầu cử Toàn quốc (OVB) nên lập một uỷ ban liên đảng giám sát vận động tranh cử.

21/8/1989

Cuộc họp ban I/1 thảo luận quy định hiến pháp đối với các lực lượng vũ trang và cảnh sát.

Sau thời gian ngừng kéo dài ban I/2 lại nhóm họp. Trả lời kiến nghị làm cơ sở đàm phán của Đảng CNXHCN Bàn tròn Đối lập thông báo: họ chấp nhận tiếp tục công việc của ban dựa trên hứa hẹn bằng lời của đại diện của Đảng CNXHCN, theo đó coi sự đồng thuận đạt được ngày 24/7 là xuất phát điểm cho đàm phán tiếp theo, tuy vậy kiến nghị bằng văn bản không phù hợp với điều kiện này.

22/8/1989

Ban I/1 đã xem xét lại cẩn thận công việc đã tiến hành đến nay cho cuộc họp của uỷ ban chính trị cấp trung, sau đó đã thảo luận lại chương I của hiến pháp. Các bên tham gia cuộc họp ban I/3 đã tổng kết lại các thoả thuận liên quan đến hệ thống bầu cử cũng như các vấn đề tranh cãi cho ban hiệp thương chính trị cấp trung.

Các bên tham gia cuộc họp ban I/5 đã thống nhất rằng các đại diện của họ tham gia các cuộc đàm phán phối hợp do ban I/3 đề xuất. Bắt đầu thảo luận về dự luật báo chí.

23/8/1989

Đại diện các tổ chức Bàn tròn Đối lập họp diện hẹp để chuẩn bị hội nghị Bàn tròn Đối lập ngày 24-8. Liên minh Những người Dân

chủ Tự do kiến nghị rằng trước hết hãy thoả thuận với Đảng CNXHCN về luật bầu cử và luật đảng, đưa các dự luật này ra Quốc hội vào tháng chín; về vấn đề tổng thống hiện nay không nhất thiết phải có ý kiến thống nhất cuối cùng, bởi vì điều này có thể làm tổn hại vị thế đàm phán của phe đối lập. Ngược lại Diễn đàn Dân chủ chủ trương đồng thời thoả thuận với Đảng CNXHCN và Bên thứ Ba về tất cả các vấn đề cốt yếu. Đảng Tiểu chủ Độc lập, Đảng Nhân dân, Hội Hữu nghị Bajcsy-Zsilinszky và Đảng Nhân dân Dân chủ Thiên chúa giáo chấp nhận việc đàm phán cả gói, các đảng khác không đồng ý. Theo kiến nghị kế hoạch cả gói thoả hiệp của Diễn đàn Dân chủ việc sửa đổi hiến pháp có bao gồm định chế tổng thống, với điều khoản bổ sung rằng việc bầu (trực tiếp) tổng thống chỉ diễn ra cùng với hoặc sau bầu quốc hội; cho đến khi tổng thống nhậm chức chủ tịch Quốc hội thực hiện thẩm quyền nguyên thủ quốc gia.

Trong quá trình thảo luận thực chất đã có sự thống nhất rằng khái niệm xã hội chủ nghĩa không thể xuất hiện ở bất cứ dạng nào trong phần chính của hiến pháp; chỉ trong lời nói đầu có thể chấp nhận đưa chủ nghĩa xã hội dân chủ vào giữa các giá trị tinh thần và chính trị Âu châu. Chấp nhận nguyên tắc bất hoà hợp liên quan đến các bộ trưởng và các quốc vụ khanh, cũng như việc quốc hội mới phải quyết định về Toà án Hiến pháp. Về quốc huy thấy cần tiếp tục thoả thuận; cho là không cần định chế ombudsman.

Pozsgay Imre mời Boross Imre és Pető Iván những người được uỷ quyền chuẩn bị cuộc họp cấp trung ngày 24-8 và cả Antall József từ Bàn tròn Đối lập và đại diện của Bên Thứ Ba Kukorelli István đến thảo luận. Trong cuộc gặp mặt họ thảo luận chương trình nghị sự của phiên họp ban hiệp thương chính trị.

Ban I/1 thảo luận về các quyền công dân cũng như các kiến nghị liên quan đến các chương khác nhau của hiến pháp. Trong cuộc họp ban I/6 Đảng CNXHCN đưa ra kiến nghị mới về chuyển đổi tự vệ công nhân. Bàn tròn Đối lập giữ lập trường của mình, theo đó tước vũ khí của tự vệ công nhân là một biện pháp tăng cường lòng tin, nhưng giải pháp cuối cùng chỉ có thể là chấm dứt hoàn toàn, và trước hội đàm cấp trung Bàn tròn Đối lập không muốn xem xét kiến nghị này. Sau đó các bên nêu lập trường của mình về việc phi chính trị hoá các lực lượng vũ trang và các tổ chức công quyền.

Trong phiên họp thứ hai của ban II/6 các bên đã thống nhất về quyền tự do cạnh tranh và kinh doanh, và thống nhất rằng kinh doanh và cạnh tranh là lợi ích chung. Đã có sự thống nhất về các nguyên tắc cơ bản của tính trung lập cạnh tranh và quy chế cạnh tranh.

24/8/1989

Trong buổi thảo luận ba bên để chuẩn bị cho cuộc họp uỷ ban chính trị của các cuộc đàm phán Bàn tròn Dân tộc các bên đã đồng ý về tính công khai và chương trình nghị sự của phiên họp.

Các đại diện của các tổ chức Bàn tròn Đối lập tiếp tục các cuộc thảo luận trừ bị đã bắt đầu từ hôm qua của họ. Trong kiến nghị kế hoạch cả gói của Diễn đàn Dân chủ cuộc họp đã thảo luận hệ thống bầu cử, phi chính trị các lực lượng vũ trang, các cơ sở đảng ở nơi làm việc, tài trợ cho các đảng, và tự vệ công nhân.

Trong cuộc họp Bàn tròn Đối lập đã có các báo cáo về những thoả thuận đã đạt được và các vấn đề đợi giải quyết ở các ban I/4, I/6, I/3 và I/2. Diễn đàn Dân chủ vì việc thảo luận từng chủ đề riêng một đã rút lại kiến nghị cả gói của mình. Trong thảo luận hệ thống bầu cử những người tham dự đã bỏ phiếu đa số ủng hộ danh sách theo tính. Bàn tròn Đối lập đã quyết định rằng đàm phán hiệp thương chính trị cần công khai hoàn toàn, và về việc này có thông báo bằng thư trước cho các bên còn lại.

Trong cuộc họp của uỷ ban hiệp thương chính trị cấp trung của các cuộc đàm phán Bàn tròn Dân tộc đã có các báo cáo về công việc đến nay của sáu ban. Trong đàm phán chi tiết đã thảo luận các kiến nghị của các chuyên viên các ban I/4, I/6 và I/5. Đã có sự đồng thuận về sửa đổi luật tố tụng hình sự và bộ luật hình sự. Đã thoả thuận về cách hiểu khái niệm quá độ chính trị; đã chấp nhận tuyên bố chung về những người tham dự các cuộc đàm phán hiệp thương chính trị sẽ không thể bị bất cứ bất lợi nào vì các hành động của họ; đã thống nhất rằng vì các quan điểm chính trị hay thái độ chính trị không ai được hưởng lợi hay bị thiệt hại tại nơi làm việc. Về tính công khai của các cuộc đàm phán đã có sự thống nhất rằng Đài Truyền hình Hungary MTV có chương trình hàng tuần về các cuộc đàm phán, các cuộc họp uỷ ban cấp trung sẽ được mở cho đại diện báo giới.

Cuộc họp ban II/2 đã thảo luận phạm vi hoạt động có thể của chính sách xã hội cho các năm tiếp theo.

25/8/1989

Cuộc họp của uỷ ban hiệp thương chính trị cấp trung đã tiếp tục thảo luận chi tiết các vấn đề do ban I/3 nêu ra. Đã có thoả thuận rằng trong bầu cử cùng một người có thể ứng cử trong một khu vực bầu cử cá nhân, trên một hay hai danh sách địa phương và cả trên danh sách toàn quốc nữa; ứng cử cá nhân cần thu thập được số cần thiết các phiếu đề nghị; về các vấn đề bầu cử Toà án Tối cao là người có thẩm quyền phán xét. Các bên phối hợp lập trường của mình về địa điểm khả dĩ của việc thu thập phiếu đề nghị, cũng như về cả cách kiểm tra việc bầu ngoài khu vực định cư. Đã thống nhất về hệ thống bầu cử hỗn hợp; theo đồng thuận sẽ bầu 150 đại biểu tại các khu vực bầu cử cá nhân, bầu 150 đại biểu theo danh sách vùng lãnh thổ; 50 đại biểu sẽ được phân chia trên cơ sở phần lẻ của số phiếu bầu.

28/8/1989

Trong cuộc họp ban I/3 các chuyên viên thảo luận về phân chia các khu vực bầu cử, về lập các danh sách tỉnh, cũng như các điều kiện lập danh sách ứng viên cá nhân. Đã thoả thuận về danh sách bù và các địa điểm thu thập đề nghị.

Trong phiên họp ban điều phối chính trị cấp trung sau khi phối hợp chuyên viên tiếp tục tranh luận các vấn đề bỏ ngõ của ban I/3. Các bên chấp thuận rằng ở các khu vực bầu cử cá nhân cần thu thập được 750 đề nghị để được ứng cử; đã thoả thuận các điều kiện lập danh sách vùng lãnh thổ và danh sách toàn quốc, cũng như cần ngưỡng 4 phần trăm để có thể thắng cử. Chấp thuận kiến nghị của Đảng CNXHCN đã có quyết định rằng nếu vòng đầu không ứng viên nào đạt được đa số phiếu, vòng hai những người có thể đi tiếp là những người trong vòng một đạt ít nhất được 15 phần trăm số phiếu, nhưng trong mọi trường hợp ba người đạt nhiều phiếu nhất.

Trong các chủ đề của ban I/2 đã có sự thống nhất rằng các thẩm phán, các thẩm phán toà án hiến pháp không thể là đảng viên của bất cứ đảng nào; các kiểm sát viên và những người trong lĩnh vực có thẩm quyền phán xét vi phạm luật, người mà trong phạm vi công tác độc lập có thể ra lệnh rút mất quyền tự do [của người được

cho là vi phạm luật], cũng nên bị loại trừ (tức không được là đảng viên). Đã thoả thuận rằng ban I/2 xem xét các vấn đề tài sản và ban I/3 xem xét các vấn đề tài chính liên quan đến bầu cử.

Đảng CNXHCN chấp nhận nguyên tắc do Bàn tròn Đối lập và Bên thứ Ba đưa ra, theo đó ở các nơi làm việc, các trường học, các nơi phục vụ (cơ quan, quân đội, công an) các tổ chức đảng không được phép hoạt động, và đưa ra các kiến nghị thời hạn thực hiện. Thoả thuận chính xác bằng văn bản được hoãn đến phiên họp tiếp.

29/8/1989

Trong cuộc họp Bàn tròn Đối lập đại diện các đảng thoả thuận rằng kể từ khi công bố luật đảng các tổ chức đảng chấm dứt ngay việc tham gia của vào các quyết định của nơi làm việc dưới bất kì hình thức nào, và kể từ thời điểm đó không có bất cứ hỗ trợ nào của các nơi làm việc cho các đảng. Trong các cơ quan có tính nhà nước ngừng các tổ chức đảng cơ quan trước cuối năm. Các tổ chức đảng ở các nơi làm việc khác chấm dứt muộn nhất 90 ngày trước ngày bầu cử, tức là thời điểm công bố ngày bầu cử. (Nhân nhượng tối đa 30 ngày, tức là trước cuộc vận động tranh cử theo nghĩa hẹp.) Bàn tròn Đối lập quyết định: sẵn sàng ghi nhận rằng đến cuối 1990 ở các đơn vị vũ trang các tổ chức đảng chấm dứt, nhưng kể từ ngày công bố luật đảng thay cho việc giáo dục chính trị là việc giáo dục những hiểu biết về hiến pháp.

Những người dự họp phối hợp các lập trường của họ về sự phân vai khái niệm chủ nghĩa xã hội trong hiến pháp, cũng như xác định khái niệm tình hình khẩn cấp, điều chỉnh việc đặt ra tình hình khẩn cấp.

Khi thảo luận định chế tổng thống nước cộng hoà Antall József trình bày rằng, vấn đề này phải dựa trên các điều luật I năm 1946, nhưng cũng có thể cân nhắc rằng lần đầu tiên nên có bầu tổng thống trực tiếp – về khi nào bầu thì Diễn đàn Dân chủ không muốn nêu lập trường cứng nhắc. Đảng Nhân dân Dân chủ Thiên chúa giáo, Đảng Nhân dân, Đảng Tiểu chủ Độc lập và Hội Hữu nghị Bajcsy-Zsilinszky ủng hộ bầu trực tiếp – càng sớm càng tốt, trước hay cùng bầu quốc hội. Đảng Xã hội Dân chủ chỉ chấp nhận bầu tổng thống sau bầu quốc hội. Liên minh Dân chủ Trẻ vẫn nhất quyết rằng, sự uỷ quyền của Bàn tròn Đối lập là về bầu cử tự do; định chế tổng thống chỉ Quốc hội mới có quyền quyết định. Liên

đoàn Dân chủ các Công đoàn Độc lập cũng tán thành cách hiểu này. Theo lập trường của Liên minh Những người Dân chủ Tự do, tuy sự thoả thuận là đáng mong muốn nhưng lựa chọn khả dĩ trong đàm phán ba bên là về vấn đề này không có lập trường chung. Theo Diễn đàn Dân chủ việc này có thể gây rủi ro cho toàn bộ thoả thuận. Trong trường hợp cuối cùng Liên minh Những người Dân chủ Tự do cho là có thể chấp nhận được rằng quốc hội bầu tổng thống, nếu việc này được coi là tạm thời, cho đến quyết định của Quốc hội mới; tuy vậy theo Diễn đàn Dân chủ việc bầu chọn của quốc hội sẽ có kì hạn bốn năm. Đến cuối phiên họp (để phối hợp bên trong các đảng sang ngày khác) đề xuất của Diễn đàn Dân chủ được đề nghị, theo đó định chế tổng thống sẽ theo điều luật I 1946, với một điều khoản bổ sung: việc bầu tổng thống đầu tiên chỉ có thể diễn ra sau bầu quốc hội, cho đến lúc đó chủ tịch Quốc hội đảm nhận chức vụ này.

Nyers Rezsó, chủ tịch Đảng CNXHCHN tuyên bố trong câu lạc bộ các đại biểu đại hội: Pozsgay Imre không được uỷ quyền để thoả thuận với phe đối lập về cấm các tổ chức đảng ở nơi làm việc.

Ban I/4 thảo luận về hiệu lực của thủ tục tố tụng hình sự quân sự, cũng như về sự kích động chống luật hay lệnh của chính quyền.

Ban I/5 thảo luận về luật báo chí. Ba bên thống nhất rằng hình thành ban biên tập gồm mỗi bên một người để hợp tác với ban biên tập truyền hình tham gia vào biên tập các chương trình về các cuộc đàm phán. Ban công tác xếp đặt kiến nghị của mình về trình tự chủ đề của các chương trình.

30/8/1989

Trong cuộc họp uỷ ban hiệp thương chính trị cấp trung đại diện của Hội đồng Toàn quốc các Công đoàn tuyên bố rằng sẽ tạm ngừng tham gia các cuộc đàm phán hiệp thương chính trị tiếp theo. Theo Chủ tịch đoàn Hội đồng Toàn quốc các Công đoàn, các cuộc đàm phán kinh tế có tầm quan trọng quyết định đối với các công đoàn đã không vượt quá mức các tranh luận chuyên gia, còn các cuộc đàm phán hiệp thương chính trị ngày càng rõ ràng chỉ trở thành diễn đàn giữa các đảng; Bàn tròn Độc lập cũng nghi ngờ sự bình đẳng của Bên thứ Ba.

Trong quá trình thảo luận các vấn đề tranh luận của ban I/1 Bàn tròn Đối lập đưa ra kiến nghị mới của mình: định chế tổng thống sẽ

theo điều luật I 1946, với một điều khoản bổ sung: việc bầu tổng thống đầu tiên chỉ có thể diễn ra sau bầu quốc hội, cho đến lúc đó chủ tịch Quốc hội đảm nhận chức vụ này. Đã thoả thuận rằng hai bên kia sẽ nghiên cứu đề xuất.

Đảng CNXHCHN đưa ra kiến nghị mới liên quan đến tự vệ công nhân.

Đã có sự thoả thuận rằng hiến pháp sẽ xác định trình tự công việc của hai kì họp Quốc hội từ tháng chín đến tháng mười hai, cũng như từ tháng hai đến tháng sáu. Các bên đã nhất trí về tính bất hoà hợp của các đại biểu, cũng như về các toà án cá biệt.

Các đại biểu của các ban I/2-I/6 đã tham gia cuộc họp của ban I/1, và bày tỏ sự thống nhất của họ về điều chỉnh hiến định các vấn đề mà họ đã nêu ra trước đây. Các đại biểu của Đảng CNXHCHN thông báo rằng, chính phủ đề xuất thành lập định chế Kiểm toán Nhà nước với hiệu lực 1-1-1990. Bàn tròn Đối lập cho là cần đưa dự luật Kiểm toán Nhà nước ra trước các cuộc đàm phán hiệp thương chính trị; đoàn đại biểu Đảng CNXHCHN kiến nghị Bàn tròn Đối lập đưa đề xuất này ở ban công tác II/5.

Trong phiên họp ban I/2 Đảng CNXHCHN cam kết chuẩn bị báo cáo chi tiết về tài sản của mình. Bàn tròn Đối lập ghi nhận, rằng như giải pháp quá độ Đảng CNXHCHN chuyển phần tài sản có giá trị khoảng 2,1 tỉ forint của mình cho chính phủ. Có bàn về số phận của các bất động sản trước kia của các đảng lịch sử và 50 triệu forint ngân khoản riêng hỗ trợ cho các đảng mới. Các bên thống nhất cần lập uỷ ban để giải quyết các vấn đề này.

Trong cuộc họp ban I/6 bộ trưởng quốc phòng Kárpáti Ferenc cho thông báo và trả lời các câu hỏi của Bàn tròn Đối lập.

31/8/1989

Theo lời mời của Bàn tròn Đối lập Các chủ tịch và thư kí các uỷ ban quốc hội đã đàm phán với đại diện các đảng đối lập.

Trong cuộc họp ban I/1 Bàn tròn Đối lập và Bên thứ Ba đã chấp nhận rằng chính phủ hãy bổ sung định chế Kiểm toán Nhà nước. Ngoài ra các bên còn đàm phán về quyền hạn của tổng thống, về Toà án Hiến pháp, về cấm các tổ chức vũ trang có mục đích chính trị và về vấn đề quốc huy.

Cuộc họp ban I/3 đàm phán về các điều kiện lập danh sách toàn quốc, về số đại biểu Quốc hội và về phân chia các ghế đại biểu. Bên lập tiểu ban soạn thảo quy tắc đạo đức.

Những người tham dự họp ban II/2 nghe thông báo của các chuyên viên Ủy Ban Kế hoạch Nhà nước.

1/9/1989

Hội nghị Ban CHTU Đảng CNXHCN quyết định rằng, đoàn đàm phán của đảng nhất quyết về bầu cử trực tiếp tổng thống, nếu có thể trước bầu quốc hội, nhưng muộn nhất cùng với bầu đại biểu quốc hội. Nghị quyết của Ban CHTU bác bỏ việc cấm các tổ chức đảng ở nơi làm việc không thuộc các tổ chức công quyền.

4/9/1989

Trong cuộc họp ban I/1 Bên thứ Ba đã trình bày kiến nghị bằng văn bản về cách diễn đạt hiến định của sở hữu công cộng, tuy vậy Bàn tròn Đối lập thấy không thể chấp nhận được; vấn đề được chuyển cho uỷ ban cấp trung. Các bên đàm phán về quy chế ban bố tình trạng chiến tranh và tình trạng khẩn cấp, về cơ cấu Hội đồng Quốc phòng, về phạm vi nhiệm vụ cảnh sát và về vấn đề quốc huy.

Ban I/5 soát xét công việc đã làm đến nay để chuẩn bị cho phiên họp uỷ ban hiệp thương chính trị cấp trung. Tại cuộc họp Bàn tròn Đối lập đại diện các đảng hiệp thương lập trường của họ về các chủ đề có thể mong đợi ở cuộc họp uỷ ban hiệp thương chính trị cấp trung.

Tại cuộc họp ban hiệp thương chính trị cấp trung đã quyết định lập ban dự thảo các quy tắc thủ tục cho các trường hợp các bên chưa có thoả thuận về vấn đề nào đó.

Về định chế tổng thống đoàn đại biểu Đảng CNXHCN chấp nhận luật I năm 1946 làm cơ sở đàm phán, nhưng khẳng khái đòi dân trực tiếp bầu tổng thống trước bầu cử quốc hội.

Sau nhiều đề xuất và tranh luận đã có đồng thuận về cách diễn đạt sau có thể đưa vào văn bản chuẩn của hiến pháp: "Cộng hoà Hungary là nhà nước pháp quyền độc lập, dân chủ, trong đó các giá trị dân chủ tư sản và chủ nghĩa xã hội dân chủ đều có hiệu lực."

Về tổ chức đảng ở nơi làm việc Đảng CNXHCN đưa ra đề xuất phù hợp với nghị quyết của Ban CHTU: Tại Toà án Hiến pháp, các toà án, các tổ chức cơ quan của Quốc hội và của văn phòng tổng

thống, ở Kiểm toán Nhà nước, ở viện kiểm sát, ở các cơ quan công quyền, ở các lực lượng vũ trang, cảnh sát và các cơ quan trật tự an ninh các đảng không được lập tổ chức và các tổ chức đảng không được hoạt động. Tại các nơi làm việc khác các đảng có thể lập tổ chức đảng với các điều kiện giống nhau, không được hoạt động chính trị trong giờ làm việc, không được cài vào trật tự tổ chức của nơi làm việc và không được ảnh hưởng đến việc ra quyết định liên quan đến hoạt động chuyên môn của nơi làm việc. Bàn tròn Đối lập giữ nguyên lập trường trước đây của mình, như thế không có sự thoả thuận.

5/9/1989

Theo đề xuất của Bên thứ Ba Ủy ban Thiện chí đã họp. Cả ba bên đều tuyên bố coi các bên khác ngang hàng phù hợp với các thoả thuận trước: Bàn tròn Đối lập và Đảng CNXHCN coi sự tham dự của Bên thứ Ba là quan trọng trong việc tiếp tục các cuộc đàm phán. Các bên thống nhất rằng cần đẩy nhanh các cuộc đàm phán về các vấn đề kinh tế, nhằm mục đích đó uỷ ban cấp trung chịu trách nhiệm về các vấn đề kinh tế nên họp càng sớm càng tốt.

Cuộc họp ban I/1 đàm phán về điều chỉnh tình trạng chiến tranh, tình trạng đặc biệt và và tình trạng khẩn cấp, về cơ cấu Hội đồng Quốc phòng, cũng như về định chế tổng thống.

Cuộc họp ban I/5 quyết định yêu cầu uỷ ban cấp trung: kêu gọi khẩn thiết chủ tịch truyền hình để bắt đầu chương trình tranh luận ngay tuần này theo thoả thuận. Uỷ quyền cho uỷ ban ba bên đàm phán tiếp tục về các điều kiện nhân sự và kĩ thuật của chương trình.

Những người tham dự cuộc họp ban II/3 thảo luận hai đề xuất: vấn đề tư nhân hoá và luật chuyển đổi các xí nghiệp quốc doanh. Bên thứ Ba ngoài những thứ khác đã khẳng định rằng điều kiện chung để thực hiện cải cách sở hữu là khôi phục các chức năng sở hữu của xã hội, và thấy cần phải ngăn những việc chuyển đổi đang trong quá trình. Các tổ chức của Bàn tròn Đối lập trình bày lập trường bằng đưa ra các biện pháp do họ đề xuất; họ thấy cần thiết rằng các cơ quan nhà nước phải giải quyết ngay để ngăn cản việc bán tài sản nhà nước hay tài sản hợp tác xã dưới giá trị. Các bên thống nhất rằng, chính phủ hãy làm thật rõ: lạm dụng tư nhân hoá tự phát và tư cách vô trách nhiệm sẽ kéo theo trừng phạt pháp lí nghiêm khắc.

6/9/1989

Tại cuộc họp của uỷ ban hiệp thương chính trị cấp trung đã chấp thuận luật bầu cử với sự đồng thuận (chưa ngã ngũ về vấn đề các tổ chức xã hội đưa ra ứng viên). Vấn đề tổ chức cơ sở và tài chính của các đảng được chuyển cho một uỷ ban thủ tục pháp lí sẽ được thành lập giải quyết.

Cuộc họp ban I/3 bắt đầu đàm phán về phương thức nhà nước hỗ trợ cho chiến dịch tranh cử, và thoả thuận về việc phân chia số ghế quốc hội.

Trong ban I/6 vẫn chưa đạt được thoả thuận về vấn đề tự vệ công nhân. Trong phần thứ hai của cuộc họp đã nghe thông báo của các thứ trưởng nội vụ Túros András và Pallagi Ferenc về các vấn đề an ninh công cộng và giữ trật tự trị an, cũng như công việc của nha an ninh quốc gia.

7/9/1989

Ban I/1 tiếp tục thảo luận điều chỉnh hiến định liên quan đến tổng thống.

8/9/1989

Chuẩn bị cho đàm phán cấp trung những người dự họp Bàn tròn Đối lập hình thành lập trường của họ về các vấn đề công khai.

Cuộc họp uỷ ban hiệp thương chính trị cấp trung đưa các vấn đề do ban công tác I/5 thảo luận vào chương trình nghị sự. Thông báo rằng tại Truyền hình Hungary bắt đầu chương trình hàng tuần về đàm phán ba bên. Bàn tròn Đối lập yêu cầu thêm thời lượng chính trị cho các tổ chức của mình, cũng như kiến nghị làm cho công việc của các ban chuyên gia được công khai. Đã có đồng thuận về lập ban thông tin vô tư. Phiên họp xem xét cái gọi là các vấn đề phục hồi báo chí bị săn đuổi. Chuyên cho các ban I/5 và I/2 nghiên cứu tiếp về vấn đề của các tờ báo đảng cấp tỉnh. Đã có thoả thuận rằng uỷ ban tiếp tục trau chuốt các nguyên tắc cơ bản của luật báo chí mới.

Cuộc họp ban II/5 trên cơ sở đề xuất của Bàn tròn Đối lập đã thoả thuận rằng về các vấn đề tài chính địa phương luật ngân sách nhà nước tính đến chính quyền tự trị của các khu dân cư và quyền tự quản tài chính dựa trên cơ sở đó. Cũng đã thoả thuận rằng, các

dự kiến và báo cáo ngân sách trung ương và địa phương được tách theo tổ chức và khu dân cư, phải công khai và để mọi người có thể truy cập đến. Bàn tròn Đối lập thấy cần thiết phải thảo luận dự luật Kiểm toán Nhà nước.

11/9/1989

Để chuẩn bị cho phiên họp uỷ ban hiệp thương chính trị cấp trung cuộc họp ban I/1 đã soát lại các vấn đề đã đạt được thoả thuận, và hành văn rõ ràng lập trường của họ trong các vấn đề còn tranh cãi.

Những người dự họp Bàn tròn Đối lập sau khi tranh luận đã bỏ phiếu quyết định rằng, trong các cuộc đàm phán cấp trung Bàn tròn Đối lập vẫn đại diện cho lập trường rằng sau bầu cử tự do quốc hội mới bầu ra tổng thống. Trong lúc đó Diễn đàn Dân chủ kiến nghị rằng, vì có lẽ không áp được lập trường này, trong trường hợp bị từ chối như một ngoại lệ một lần hãy chấp nhận bầu cử trực tiếp, ngay cả trước bầu cử quốc hội. Kiến nghị được đa số 5:4, nhưng sự phủ quyết của Liên minh Những người Dân chủ Tự do, Liên minh Dân chủ Trẻ và Đảng Xã hội Dân chủ đã cản trở sự chấp nhận. Những người dân chủ tự do đề xuất rằng chỉ tuyên bố về vấn đề này ở cuối các cuộc đàm phán, khi đã rõ lập trường của Đảng CNXHCN về các vấn đề còn chưa ngã ngũ.

Cuộc họp của uỷ ban hiệp thương chính trị cấp trung rà soát lại các thoả thuận đã đạt được liên quan đến sửa đổi hiến pháp và các chủ đề cần thêm sự hiệp thương chuyên gia. Các bên chấp nhận sẽ quay lại các vấn đề còn bỏ ngỏ của định chế tổng thống cùng với các vấn đề chưa ngã ngũ vào cuối các cuộc đàm phán.

Trong số các vấn đề còn bỏ ngỏ của luật bầu cử uỷ ban đã xem xét quyền đề cử của các tổ chức xã hội, trên cơ sở kiến nghị của Bên thứ Ba. Bàn tròn Đối lập đưa ra các kiến nghị của mình về chấm dứt lực lượng tự vệ công nhân.

Các chuyên gia dự họp ban I/3 soát lại các vấn đề liên quan đến phân chia khu vực bầu cử, và thảo ra các kiến nghị để tiếp tục công việc.

12/9/1989

Trong cuộc họp ban I/5 các chuyên gia của bộ thông báo về phân chia tần số. Bàn tròn Đối lập kiến nghị năm người vào uỷ ban

thông tin vô tư. Chỉ có tranh cãi về một ứng viên; các bên đồng ý rằng cho đến phiên họp uỷ ban cấp trung Bàn tròn Đối lập hãy kiến nghị người mới.

13/9/1989

Ban I/1 xem xét các vấn đề vẫn còn tranh cãi sau phiên họp uỷ ban cấp trung.

Các chuyên gia họp ban I/6 thảo luận về củng cố những đồng thuận trước đây. Cuộc họp ban II/4 thảo luận các sửa đổi liên quan đến một số điểm của luật đất đai. Những người dự họp đưa ra lập trường rằng Quốc hội đừng thảo luận vấn đề luật về rừng và săn bắn, cũng như có quyết định rằng ban đừng nhận thảo luận vấn đề các quy tắc bảo vệ môi trường.

Họp ban II/6 xác định rằng, cần giải quyết các độc quyền cùng với chính sách kinh tế và quy tắc cạnh tranh.

14/9/1989

Pozsgay Imre gửi thư cho các bên thông báo rằng chính phủ phải trình Quốc hội dự thảo các luật đã gác lại khi bắt đầu các cuộc đàm phán, vì thế phiên họp toàn thể ngày 18-9 sẽ phải công bố đồng thuận. Quan điểm của Đảng CNXHCN là phải tạo sự đồng thuận trên cơ sở thoả thuận toàn cục; sẽ chỉ có thoả ước, nếu thành công thoả thuận về mọi vấn đề. Bức thư có nêu cách hiểu của Đảng CNXHCN đồng thuận là thế nào.

Phó thủ tướng Medgyessy Péter gặp gỡ các đại diện Bàn tròn Đối lập. Chủ đề chính của các cuộc bàn thảo là vấn đề cải cách sở hữu.

Cuộc họp ban I/3 đã thống nhất đề xuất hành văn về quyền đề cử của các tổ chức xã hội, và xác định lập trường của họ liên quan đến cấm sự tham gia của những người nước ngoài vào chiến dịch tranh cử.

Ban II/2 thảo luận các vấn đề cần đến quyết định của bảo hiểm xã hội.

15/9/1989

Cuộc họp Bàn tròn Đối lập xem xét lại tình hình các đề nghị dự thảo luật mà các uỷ ban công tác đã bàn bạc. Liên minh Những người Dân chủ Tự do kiến nghị đừng xuất hiện trong thoả ước các

vấn đề vẫn chưa đạt được sự thoả thuận. Đề nghị các cuộc đàm phán tiếp về chấm dứt lực lượng tự vệ công nhân và các tổ chức đảng ở nơi làm việc. Liên minh Dân chủ Trê tuyên bố: không đồng ý đưa hai lựa chọn quyết định trong bất cứ vấn đề nào ra trước quốc hội. Cũng nổ ra tranh luận liệu các đại diện ở ban I/5 có được uỷ quyền đề kiến nghị cơ cấu nhân sự cho uỷ ban thông tin vô tư hay không và đã quyết định rằng không đề nghị các tên cho uỷ ban cấp trung.

Về vấn đề bầu cử tổng thống đề nghị của Szabad György được đa số 5:4, theo đó tỷ lệ cử tri đi bầu phải đạt 2/3 trở lên và phải đạt được đa số tuyệt đối. Nếu không được như vậy thì Quốc hội mới sẽ lựa chọn 1 trong 2 ứng viên có số phiếu cao nhất. Liên minh Những người Dân chủ Tự do tuyên bố không kí thoả thuận chứa điều khoản bầu tổng thống trực tiếp, còn Liên minh Dân chủ Trê thông báo không kí thoả ước theo đó bầu tổng thống xảy ra trước bầu quốc hội. Antall József cho biết rằng bất chấp điều này họ vẫn giữ lập trường của mình. Liên minh Những người Dân chủ Tự do và Liên minh Dân chủ Trê yêu cầu hoãn đưa ra công khai việc này đến phiên họp toàn thể 18-9; trong trường hợp này, tuy họ không kí thoả ước, họ không cản trở các tổ chức khác kí.

Tại cuộc họp uỷ uỷ ban chính trị cấp trung Bàn tròn Đối lập chấp nhận lập Toà án Hiến pháp trong trường hợp thoả mãn các điều kiện xác định. Ba bên quyết định rằng, cuối tuần các chuyên gia theo thủ tục tăng tốc cố đạt thoả thuận bằng văn bản về tất cả các vấn đề, ngoài ra cả các vấn đề liên quan đến hiến pháp của Kiểm toán Nhà nước. Để làm rõ các vấn đề tranh cãi của luật đảng được chuyển cho uỷ ban chuyên gia.

16-17/9/1989

Ba bên hội đàm tại Bộ tư pháp về vấn đề sửa đổi hiến pháp và các vấn đề còn tranh cãi của Toà án hiến pháp.

18/9/1989

Cuộc họp ban I/2 bàn về dự luật về hoạt động và quản lí kinh tế của các đảng.

Ban I/3 xem xét các vấn đề còn chưa ngã ngũ của luật bầu cử.

Tại cuộc họp ban I/4 đã không đạt được thoả thuận giữa Bàn tròn Đối lập và Đảng CNXHCHN về thời gian bắt đầu có hiệu lực của sửa đổi luật tổ tụng hình sự.

Cuộc họp của Bàn tròn Đối lập xem xét lại kết quả hiệp thương cuối tuần ở cấp chuyên gia. Đã có sự đồng thuận về lập Toà án Hiến pháp về đưa định chế ombudsman vào hiến pháp, cũng như về Kiểm Toán Nhà nước. Bàn tròn Đối lập nhất quyết rằng văn bản luật Kiểm toán nhà nước được thảo luận ở ban II/5, ngoài ra trong ba lãnh đạo hàng đầu của Kiểm toán chỉ lựa chọn một phó chủ tịch, còn chủ tịch và phó chủ tịch kia do Quốc hội mới lựa chọn. Liên minh Những người Dân chủ Tự do và Liên minh Dân chủ Trẻ xác nhận rằng tại phiên họp toàn thể họ sẽ không kí thoả ước. Trong khi hiệp thương luật đảng ở mức chuyên gia đã không giải quyết được vấn đề tổ chức đảng rút khỏi nơi làm việc và vấn đề tài sản đảng, vì thế Liên đoàn Dân chủ các Công đoàn Độc lập đã quyết định cũng sẽ không kí thoả ước.

Tại phiên họp uỷ ban hiệp thương chính trị cấp trung, trả lời cho các câu hỏi được đặt ra ở phiên trước Pozsgay Imre tuyên bố rằng đến cuối năm Đảng CNXHCHN chuyển cho chính phủ tài sản có giá trị hai tỉ forint, và việc tài trợ các đảng được lấy từ tài sản này. Chính phủ tuyên bố rằng cho đến ngày luật tổ tụng hình sự có hiệu lực nhà chức trách làm theo tinh thần của các sửa đổi. Đảng CNXHCHN chấp nhận thời hạn 120 ngày bắt đầu có hiệu lực. Tại phiên họp đã có đồng thuận về sửa đổi hiến pháp, cũng như về các vấn đề còn tranh cãi của dự luật Toà án Hiến pháp.

Trong phiên họp toàn thể của Bàn tròn Dân tộc Pozsgay Imre cho biết, đảng CNXHCHN chấp nhận đề nghị của Bàn tròn Đối lập, theo đó Hội đồng chủ tịch nước từ chức cùng lúc với thời điểm có hiệu lực của luật sửa đổi hiến pháp, và cho đến khi bầu được tổng thống Chủ tịch Quốc hội kiêm chức nguyên thủ quốc gia.

Antall József thay mặt cho năm tổ chức là Diễn đàn Dân chủ, Đảng Tiểu chủ Độc lập, Đảng Nhân dân Dân chủ Thiên chúa giáo, Đảng Nhân dân và Hội hữu nghị Bajcsy-Zsilinszky tuyên bố, rằng với một điều bổ sung gắn vào hiến pháp cho thời kì quá độ như một ngoại lệ họ chấp nhận đề nghị để các công dân trực tiếp bầu tổng thống trước bầu cử quốc hội. Bầu tổng thống cần có 2/3 cử tri tham gia và phải được đa số tuyệt đối, ngoài ra sau đó muộn nhất 90 ngày sau phải bầu Quốc hội mới.

Tölgyessy Péter đại diện cho Liên minh Dân chủ Tự do tuyên bố các cuộc hội đàm không đạt được kết quả trong những vấn đề cơ bản, bởi vì Đảng CNXHCN không muốn xoá bỏ các tổ chức đảng ở nơi làm việc, không cam kết báo cáo về tài sản họ sở hữu hay khai thác, không đồng ý giải thể lực lượng tự vệ công nhân, mà lại nhất quyết đòi bầu tổng thống trước bầu quốc hội. Do vậy họ không kí thoả ước, nhưng đề nghị tổ chức trung cầu dân ý về các vấn đề cơ bản quyết định quá độ chính trị dân chủ. Thay mặt Liên minh Dân chủ Trẻ, Kövér László ủng hộ tuyên bố của Liên minh Những người Dân chủ Tự do.

Gaskó István tuyên bố rằng, Đảng Dân chủ Xã hội kí thoả ước, nhưng ý kiến khác nhau của họ về bầu tổng thống họ muốn ghi như một ghi chú của thoả ước.

Liên đoàn Dân chủ các Công đoàn Độc lập tham gia Bàn tròn Đối lập như quan sát viên đã không kí thoả ước.

19/9/1989

Sáu tổ chức Bàn tròn Đối lập kí thoả ước kết thúc giai đoạn 13-6-1989 đến 18-9 của các cuộc đàm phán hiệp thương chính trị ra tuyên bố nêu ý kiến riêng của họ về sự điều chỉnh liên quan đến hoạt động của các đảng ở nơi làm việc của dự luật về sự hoạt động và quản lí của các đảng, cũng như về chấm dứt lực lượng tự vệ công nhân.

Ban I/5 thảo luận phân chia tần số cho phát thanh và truyền hình. Đại diện của Bàn tròn Đối lập cho biết, bất chấp lời hứa họ không biết giới thiệu người mới vào ban thông tin vô tư, bởi vì trong nội bộ Bàn tròn Đối lập những người được chọn đến nay cũng đã trở thành đáng tranh cãi.

Trong phiên họp chung của các ban I/3 và I/5 không hiện diện các đại diện của Truyền hình Hungary, Radio Hungary và của Câu lạc bộ Công khai, vì thế không có thảo luận.

Tại cuộc họp ban II/3 đã có tranh luận gay gắt liên quan đến chuyển đổi các xí nghiệp quốc doanh. Bên thứ Ba và Bàn tròn Đối lập bày tỏ sự nghi ngờ đối với một số trường hợp cụ thể; Bên thứ Ba kiến nghị ngừng các cuộc đàm phán.

20/9/1989

Theo đề xuất của Bên thứ Ba uỷ ban kinh tế và xã hội cấp trung của Bàn tròn Dân tộc đã nhóm họp. Các bên đã xem xét và thảo luận công việc đã làm đến nay của sáu ban công tác, cũng như các hoàn cảnh cản trở đã cảm thấy trong thời gian đó. Bàn tròn Đối lập kiến nghị xoá bỏ các thủ tục bí mật thừa để có thể tiếp cận đến thông tin và dữ liệu cần thiết. Những người dự họp chấp nhận một tuyên bố dành cho Quốc hội, trong đó lên án việc bán tài sản nhà nước dưới giá trị và sự chuyển đổi đi ngược với các lợi ích quốc gia; kêu gọi nhà chức trách có các biện pháp ngay tức khắc.

Tại cuộc họp ban I/2 đoàn đại biểu Bàn tròn Đối lập đáng tiếc ghi nhận rằng, Đảng CNXHCN chỉ sau đại hội, hay phụ thuộc vào nghị quyết đại hội, mới đưa ra công khai toàn bộ tài sản của mình theo bản kê danh mục. Đã tranh luận về dự kiến bảng cân đối tài sản do Đảng CNXHCN chuẩn bị. Uỷ ban đã tổng kết các thoả thuận về tài trợ quá độ cho các đảng và bảo đảm các điều kiện vật chất cho hoạt động của họ.

Cuộc họp ban I/6 đã thảo luận về định chế ombudsman, về đưa khoản cấm phân biệt đối xử chính trị vào bộ luật lao động, về phi chính trị quân đội. Bàn tròn Đối lập trình bày lập trường của mình về chấm dứt lực lượng tự vệ công nhân, và về quyết định trưng cầu dân ý.

22/9/1989

Cuộc họp ban II/5 tiếp tục tranh luận về dự định của dự luật ngân sách nhà nước. Đại diện Bàn tròn Đối lập không đồng ý với việc thiết lập Kiểm toán Nhà nước vào 1-1-1990, cho rằng việc này không có cơ sở về mặt chuyên môn. Kiến nghị cách giải quyết tạm thời liên quan đến kiểm tra ngân sách nhà nước cho giai đoạn quá độ.

24/9/1989

Liên minh Dân chủ Tự do đưa ra công khai 4 vấn đề cần trưng cầu dân ý: 1. Các tổ chức đảng có nên rút khỏi nơi làm việc không? 2. Đảng CNXHCN có nên thanh lý tài sản do họ sở hữu hay khai thác không? 3. Việc bầu tổng thống có nên diễn ra sau bầu cử Quốc hội không? 4. Có nên giải thể tự vệ công nhân không?

Đề nghị trung cầu dân ý này được 3 tổ chức là Liên minh Dân chủ Trẻ, Đảng xã hội Dân chủ và vào đầu tháng mười một Đảng Tiểu chủ Độc lập cũng tán đồng.

25/9/1989

Tại cuộc họp ban I/3 các bên cam kết rằng họ sẽ cùng tham gia vào các cuộc thảo luận về luật bầu cử tại các uỷ ban của quốc hội và có thể ở các diễn đàn xã hội khác, và ở đó họ đại diện cho lập trường đồng thuận chung.

Tại cuộc họp ban II/2 đã có thoả thuận về một số vấn đề chính sách phát triển nhà ở, cũng như về sử dụng phần dư năm 1989 của bảo hiểm xã hội.

26/9/1989

Tại cuộc họp ban I/5 các đại diện của Bàn tròn Đối lập yêu cầu đoàn đại biểu Đảng CNXHHCN hãy khởi thảo kiến nghị nhằm tạo cơ hội bình đẳng khi giải quyết vấn đề các tờ báo tình như một vấn đề chính trị trong thời gian bầu cử.

26-28/9/1989

Quốc hội thông qua luật số XXV năm 1989 về sửa đổi bộ luật hình sự, cũng như luật số XXVI năm 1989 về sửa đổi luật tố tụng hình sự.

29/9/1989

Tại cuộc họp ban II/4, Bàn tròn Đối lập và Bên thứ Ba đề nghị xoá bỏ ngay lập tức định chế mua lại (chúc lại) ruộng đất, đoàn đại biểu Đảng CNXHHCN thấy có khả năng này trong quá trình làm luật đất đai mới. Ba bên đạt được đồng thuận nguyên tắc rằng, đất trồng trọt và đất rừng không thể được phân lô cho các hãng kinh doanh; về thời điểm ở đây cũng không đạt được sự thoả thuận. Bàn tròn Đối lập cho rằng đối với đất thuộc sở hữu tập thể của các hợp tác xã, cũng như đất thuộc sở hữu nhà nước quan hệ sở hữu là lộn xộn, và kiến nghị tạm ngừng việc buôn bán đất; Đảng CNXHHCN cũng không cho điều này là xác đáng trong lúc giao thời.

2/10/1989

Cuộc họp ban I/3 đã thống nhất về phân chia các khu vực bầu cử cá nhân ở Budapest và các tỉnh. Đoàn đại biểu Đảng CNXHCHN trình bày kiến nghị của mình về dự luật liên quan đến bầu tổng thống.

3/10/1989

Tại cuộc họp chung của các ban I/3 và I/5 các đại diện của Bàn tròn Đối lập phản đối vì sự bất bình đẳng cơ hội cảm thấy trong phương tiện truyền thông đại chúng. Trong cuộc họp có sự tham gia của các đại diện của Truyền hình, Radio, Hãng thông tấn MTI, Hội Nhà báo Toàn quốc và Câu lạc bộ Công khai đã bắt đầu việc thương thảo chuyên gia liên quan đến tính công khai của các cuộc bầu cử.

Ban I/5 thảo luận về các tờ báo địa phương; nghe lập trường của Câu lạc bộ Công khai và các kiến nghị do Đảng CNXHCHN đề xuất.

Ban II/2 tiếp tục tranh luận về các vấn đề của bảo hiểm xã hội.

4/10/1989

Các bên tham dự họp ban II/6 đã kêu gọi cấp trung của các cuộc đàm phán ba bên hãy ngay lập tức yêu cầu chính phủ đệ trình lên quốc hội các quy chế pháp lí nhằm ngăn cản việc chuyển đổi sở hữu nhà nước đi ngược với lợi ích công cộng. Các đại biểu tiếp tục thảo luận các vấn đề chính sách kinh tế quan trọng liên quan đến giải quyết các độc quyền.

5/10/1989

Cuộc họp ban II/1 đã thảo luận các tài liệu chuyên môn, sau đó nêu ra các chủ đề và lịch trình của các cuộc đàm phán tiếp.

6-9/10/1989

Họp Đại hội XIV của Đảng CNXHCHN Hungary, cũng như đại hội I của Đảng XHCN Hungary. Lập trường được thông qua ngày 7-10 nói rằng, Đảng CNXHCHN với tư cách như lịch sử của đảng-nhà-nước đã chấm dứt, và giữ sự liên tục pháp lí tuyên bố thành lập Đảng Xã hội Chủ nghĩa Hungary. Trong các vấn đề còn bỏ ngỏ của các cuộc đàm phán Bàn tròn Dân tộc các đại biểu dự đại hội đã thông qua việc giải tán lực lượng tự vệ công nhân, cũng như nghĩa

vụ thanh lý tài sản đảng; việc cấm các đảng hoạt động ở bên trong xí nghiệp tuy vậy bị đa số bác bỏ. Đại hội đã xác nhận cương vị ứng cử viên tổng thống của Pozsgay Imre.

9/10/1989

Dự luật bầu tổng thống có trong chương trình nghị sự của cuộc họp ban I/3.

10/10/1989

Tại cuộc họp ban I/5 Bàn tròn Đối lập trình bày ý kiến của mình về các kiến nghị cơ hội công bằng của Đảng CNXHCN.

Tại cuộc họp chung của các ban I/3 và I/5 ba bên cũng như các chuyên gia của hãng thông tấn MTI, TV Hungary, Radio Hungary và Câu lạc bộ Công khai đã thảo luận về nghĩa vụ của các quảng cáo tranh cử có trả tiền, về vai trò của các đài truyền hình và phát thanh địa phương trong chiến dịch tranh cử.

11/10/1989

Tại cuộc họp ban I/6 trả lời câu hỏi của Bàn tròn Đối lập các đại diện của Đảng XHCN tuyên bố rằng, họ thừa nhận các thoả thuận đến nay là có hiệu lực, và với tư cách người kế thừa hợp pháp của Đảng CNXHCN, họ sẽ tiếp tục đàm phán theo tinh thần các nghị quyết của đại hội. Đoàn đại biểu Bàn tròn Đối lập bày tỏ lo ngại rằng với hoàn cảnh mới các thoả thuận sẽ có hiệu lực đến đâu ở quốc hội. Cuộc họp bàn về tuyên truyền chính trị bên trong quân đội, về chấm dứt lực lượng tự vệ công nhân và về các biện pháp cưỡng bách của cảnh sát.

13/10/1989

Ban II/5 bàn chi tiết về vai trò của nhà nước.

17/10/1989

Cuộc họp ban II/1 thảo luận việc hình thành chính sách kinh tế chống lạm phát, cũng như trình bày lập trường của họ về đánh giá các năm trước. Bên thứ Ba ghi lại ý kiến của mình trong một tài liệu riêng về các nguyên nhân khủng hoảng kinh tế (vài ngày sau tờ Népszava công bố công khai, rồi cũng ở đó có đăng trả lời của Bàn tròn Đối lập).

17-20/10/1989

Quốc hội thông qua luật số XXXI năm 1989 về sửa đổi hiến pháp, cũng như luật về Tòa án Hiến pháp mang số XXXII năm 1989, luật về đảng số XXXIII năm 1989 và luật về tiến hành bầu cử số XXXIV năm 1989. Luật số XXXV năm 1989 xác định các quy tắc bầu tổng thống. Trong luật số XXX năm 1989 Quốc hội giải tán lực lượng tự vệ công nhân mà không có người thừa kế hợp pháp. Luật về hoạt động và quản lý của các đảng quy định thanh lý tài sản và quản lý tài sản, ngoài ra cấm việc tổ chức ở chỗ làm việc của các đảng.

23/10/1989

Trước đám đông quần chúng tụ tập trên quảng trường Kossuth, Szűros Mátyás tổng thống lâm thời của nước cộng hoà từ ban công Nhà Quốc hội tuyên bố thành lập Cộng hoà Hungary.

25/10/1989

Tại cuộc họp ban I/6 Bên thứ Ba lên án biểu hiện được cho là quá khích của buổi tổ chức 23/10. Các bên thoả thuận tạm hoãn hoạt động của họ vô thời hạn, nhưng theo yêu cầu của bất cứ bên nào họ sẵn sàng tiếp tục công việc vào thời gian thoả thuận.

Những người tham dự họp ban II/6 tuyên bố rằng, trong tình hình chính trị không chắc chắn họ cho việc tiếp tục các cuộc đàm phán ba bên, việc xác định các vấn đề được nêu trong chủ đề điều chỉnh cạnh tranh và phương thức giải quyết chúng là quan trọng. Các bên nghe báo cáo về hoạt động của hội đồng phi điều tiết.

26/10/1989

Tại cuộc họp ban I/5 các đại diện của Đảng XHCN kiến nghị đàm phán về các tờ báo tình, với sự tham gia của tất cả những người quan tâm.

Các đại diện của Đảng XHCN và của Bên thứ Ba không có mặt trong buổi họp chung của các ban I/3 và I/5, cho nên đàm phán thực chất bị bỏ.

27/10/1989

Tại cuộc họp ban II/5 các chuyên gia được mời đã trình bày công việc chuẩn bị làm luật về chính quyền tự quản địa phương.

Đại diện Bộ Tài chính thông báo rằng Chính phủ đã thông qua các luận đề của dự thảo luật ngân sách nhà nước. Các đại diện của Bàn tròn Đối lập đáng tiếc xác định rằng, đã không thực hiện được điểm của thoả thuận đã đạt được ở các cuộc đàm phán ba bên cấp cao, theo đó vấn đề Kiểm toán Nhà nước sẽ được thảo luận ở uỷ ban chuyên môn kinh tế.

30-31/10/1989

Quốc hội quyết định trưng cầu dân ý vào ngày 26/11, đồng thời lấy ngày 7/1/1990 làm ngày bầu cử trực tiếp chức danh tổng thống cộng hoà, gắn với trưng cầu dân ý về quốc huy.

Quốc hội thảo luận dự luật về Kiểm toán Nhà nước, và đã bầu chủ tịch và một phó chủ tịch của Kiểm toán Nhà nước (phó chủ tịch thứ hai được họ bầu vào ngày 23/11.)

2/11/1989

Kể từ 18/9/1989 Bàn tròn Đối lập họp trở lại lần đầu tiên. Trong nửa đầu cuộc họp đại diện các đảng đối lập tiến hành đàm đạo với Anders Björck, chủ tịch Quốc hội Hội đồng châu Âu. Hội nghị tranh luận gay gắt về các điều kiện đề cử Füzessy Tibor làm thẩm phán toà án hiến pháp, sau đó Bàn tròn Đối lập bỏ phiếu kín đề cử Sólyom László és Zlinszky János làm thành viên Toà án Hiến pháp. Nảy ra tranh luận về hoạt động trong tương lai của Bàn tròn Đối lập và chuyển đổi cơ cấu của các cuộc đàm phán Bàn tròn Dân tộc.

Cuộc họp ban II/1 thảo luận về thay đổi hệ thống thanh toán thương mại Hungary-Liên xô và hệ thống điều hành Hungary.

7/11/1989

Trong cuộc họp chung của các ban I/3 và I/5 không có mặt các đại diện của Bàn tròn Đối lập, như thế lại không thể có đàm phán thực chất. Các đại diện có mặt của Đảng XHCN, Bên thứ Ba, cũng như của hãng thông tấn MTI, TV, Radio và Hội nhà báo đã thoả thuận rằng, tạm thời hoãn hoạt động của uỷ ban công tác chung, nhưng nếu cần, bất kể theo sáng kiến của chính phủ, bất kể theo sáng kiến của bên đàm phán nào họ lại nhóm họp vào thời gian thoả thuận. Coi thảo luận tính công khai của việc bầu tổng thống và các cuộc bầu quốc hội là nhiệm vụ khẩn cấp.

8/11/1989

Những người tham dự họp Bàn tròn Đối lập kiến nghị Solt Pál ứng viên được Bàn tròn Đối lập và Đảng XHCN cùng ủng hộ vào toà án hiến pháp. Giữa các tổ chức không có sự thống nhất về vấn đề có gửi các thành viên đại diện vào uỷ ban giám sát TV do chính phủ sẽ thành lập, hay kiên định với thoả thuận đã đạt trước đó về lập uỷ ban thông tin vô tư. Tiếp tục tranh luận về tương lai của Bàn tròn Đối lập, về các đối tác đàm phán khả dĩ, về hình thành cơ chế quyết định. Những người tham dự đã thông qua tuyên bố về các nguyên tắc phân chia khoản một trăm triệu forint hỗ trợ các đảng.

Cuộc họp ban I/6 thảo luận về luật phục vụ công cộng, về các yêu cầu đối với người lao động trong bộ máy nhà nước, về số phận tương lai của họ. Theo sáng kiến của Bàn tròn Đối lập các bên đã thông qua lập trường rằng phải tăng tốc thủ tục minh oan cho những người bị kết án năm 1956.

Cuộc họp ban II/6 bàn về các vấn đề tự do hoá nhập khẩu và điều tiết giá cả, sau đó thảo luận các lập trường về xử lý các độc quyền.

9/11/1989

Các đại biểu Bàn tròn Đối lập không đến buổi họp ban I/5, nên đàm phán bị bỏ.

11/11/1989

Báo Tự do nhân dân, Népszabadság, đăng tài liệu kinh tế chung của Đảng XHCN và Bàn tròn Đối lập, trong đó hai nhóm đàm phán đánh giá về diễn tiến của chính sách kinh tế các năm 1987 – 1989.

13/11/1989

Chủ tịch đoàn toàn quốc Diễn đàn Dân chủ Hungary ra nghị quyết không tham gia vào cuộc trưng cầu dân ý dự định tổ chức vào ngày 26/11/1989.

16/11/1989

Các đại diện Bàn tròn Đối lập lại vắng mặt trong cuộc họp ban I/5, vì thế đàm phán bị bỏ.

20/11/1989

Hội đồng Bộ trưởng ra nghị định thành lập uỷ ban giám sát đài phát thanh và đài truyền hình Hungary, các uỷ viên do thủ tướng chỉ định.

21/11/1989

Trong cuộc họp Bàn tròn Đối lập bắt đầu thảo luận về thời điểm của các cuộc bầu cử quốc hội, cũng như sáng kiến của đại diện Diễn đàn Dân chủ về bầu quốc hội và tổng thống cùng lúc. Lần này cũng không đạt lập trường chung về vấn đề kiểm tra các phương tiện thông tin đại chúng: Liên minh Những người Dân chủ Tự do, Liên minh Dân chủ Trẻ, Đảng và Liên minh Xã hội Dân chủ nhất quyết chủ trương lập uỷ ban thông tin vô tư, Đảng Tiểu chủ Tự do thì không ủng hộ việc này, các tổ chức khác thì cử đại diện vào uỷ ban đa đảng giám sát thông tin do chính phủ thành lập.

22/11/1989

Các tổ chức và phong trào xã hội tham gia vào Bên thứ Ba ra thông báo rằng, họ buộc phải coi chuối cuộc đàm phán tay ba bị chấm dứt, bất chấp sự thực rằng những vấn đề nêu trong thoả thuận đã không được thực hiện.

23/11/1989

Quốc hội đã bầu ra các thành viên của Toà án hiến pháp: Ádám Antal, Kilényi Géza, Solt Pál, Sólyom László và Zlinszky János.

Uỷ ban I/5 thảo luận dự thảo văn bản luật báo chí.

26/11/1989

Có 58% số cử tri tham gia cuộc trưng cầu dân ý. 95% đồng ý giải thể lực lượng tự vệ công nhân, thanh lý tài sản đảng và phi chính trị hoá các nơi làm việc. Ngược lại trong việc bầu cử tổng thống số phiếu tán thành chỉ hơn số phiếu không tán thành có 6101 phiếu.

29/11/1989

Do sự vắng mặt của Bàn tròn Đối lập cuộc họp ban I/5 bị bỏ.

30/11/1989

Tại cuộc họp Bàn tròn Đối lập đại diện của Đảng Tiểu chủ Tự do cho biết, rằng theo tinh thần quyết định của bộ chính trị của họ

ngày hôm trước từ nay về sau họ không coi mình là một phần của “liên hiệp nhỏ” thắng trong trung cầu dân ý nữa, và đến các cuộc bầu cử họ muốn hoạt động chính trị độc lập. Những người tham dự cuộc họp nhất trí quyết định rằng, Bàn tròn Đối lập hãy tồn tại đến khi kết thúc các cuộc bầu cử, nhưng tiếp tục hoạt động với tính chất hiệp thương. Bàn tròn Đối lập, với tư cách là một toàn thể thống nhất, trong tương lai sẽ không còn đề xuất các cuộc đàm phán với bất cứ ai. Đã thông qua thông cáo, theo đó thấy cần thiết là trong phiên họp tới quốc hội tuyên bố tự giải tán, và quyết định bầu cử quốc hội vào tháng ba 1990.

8-10/12/1989

Theo sáng kiến của chính phủ đã diễn ra cuộc họp thượng đỉnh dân tộc 3 ngày tại nhà Quốc hội. Ngày 8/12 Hội đồng Bộ trưởng, Quốc hội và lãnh đạo các đảng hội đàm. Ngày 9/12 Hội đồng Bộ trưởng, Quốc hội và các tổ chức đại diện lợi ích họp. Ngày 10/12 là cuộc họp của đại diện Hội đồng Bộ trưởng, quan chức Quốc hội và chủ nhiệm các uỷ ban của Quốc hội.

14/12/1989

Cuộc họp Bàn tròn Đối lập thảo luận quy tắc đạo đức bầu cử; nghe thông báo của Kónya Imre về dự thảo do Diễn đàn Luật gia Độc lập soạn và quyết định, rằng họ lấy dự thảo đó làm cơ sở cho các cuộc đàm phán tiếp. Bàn tròn Đối lập và Bàn tròn Duna ra tuyên bố chung về hệ thống đập thủy điện trên sông Duna.

21/12/1989

Quốc hội tuyên bố giải thể từ ngày 16/3/1990. Sau đó tổng thống lâm thời Szűrös Mátyás ban bố bầu cử quốc hội vào ngày 25/3/1990.

1990

2/1/1990

Tại cuộc họp Bàn tròn Đối lập Bogdán Tibor thứ trưởng bộ tư pháp thông báo về các dự luật sẽ đưa ra quốc hội, cũng như chuẩn bị cho kì họp tới của Quốc hội (luật tự do tôn giáo, sửa đổi luật báo

chí, quy chế tạm thời về địa vị pháp lí của các đại biểu quốc hội, đại diện các sắc tộc trong Quốc hội, v.v.) Liên quan đến sự tham gia của Đảng Dân chủ Xã hội Độc lập đã nảy ra tranh luận về vấn đề mở rộng Bàn tròn Đối lập. Lại đưa ra chương trình nghị sự vấn đề đập thủy điện Bős-Nagymaros, cũng như dự thảo quy tắc đạo đức của Diễn đàn Luật gia Độc lập.

11/1/1990

Các đại biểu Liên minh Dân chủ Trễ rời khỏi cuộc họp Bàn tròn Đối lập, vì đã không thoả mãn yêu cầu của họ rằng đưa đề xuất của họ ra đầu tiên trước cả chương trình nghị sự và thảo luận nó trước. Tuyên bố, trong đó lên án Vigh Károly đã đưa ý kiến riêng của mình cho báo chí với tư cách chủ tịch đương thời của Bàn tròn Đối lập, đã được thảo luận vắng mặt họ. Trên cơ sở thông báo của Fodor István, chủ tịch Quốc hội các đại biểu đã thảo luận dự luật về địa vị pháp lí của các đại biểu quốc hội, về tiền thù lao cho đại biểu quốc hội, cũng như sự thay đổi cần thiết của nội quy quốc hội. Bàn tròn Đối lập với sự vắng mặt của Liên minh Những người Dân chủ Tự do, Liên minh Dân chủ Trễ, Liên đoàn Dân chủ các Công đoàn Độc lập với ba phiếu thuận hai phiếu chống và một phiếu trắng đã kết nạp Đảng Xã hội Dân chủ Độc lập làm thành viên.

17/1/1990

Tại cuộc họp Bàn tròn Đối lập các tổ chức đã gặp các lãnh đạo giáo hội. Cuộc gặp đề cập đến các vấn đề tình hình, vai trò xã hội, đại diện chính trị của giáo hội, đến luật về quyền tự do tôn giáo và giáo hội, cũng như việc khôi phục lại quan hệ ngoại giao giữa Vatican và Hungary.

23/1/1990

12 tổ chức đã ký văn bản cuối cùng của quy tắc đạo đức bầu cử do Diễn đàn Luật gia Độc lập soạn thảo: Diễn đàn Dân chủ, Đảng Tiểu chủ Độc lập, Đảng Nhân dân Dân chủ Thiên chúa giáo, Liên minh Dân chủ Tự do, Liên minh Dân chủ Trễ, Đảng Xã hội Dân chủ, Đảng Xã hội Dân chủ Độc lập, Đảng XHCN, Liên minh Nông nghiệp, Liên minh Bầu cử Yêu nước, Đảng tiểu chủ Dân tộc và Đảng tự do.

24/1/1990

Trong cuộc họp Bàn tròn Đối lập lần đầu tiên nêu vấn đề số phận của các tài liệu của các cuộc đàm phán, về lưu trữ nó, và sử dụng nó, và các điều kiện để đưa chúng ra công khai. Các mâu thuẫn nảy sinh vì tranh luận giữa Liên minh Dân chủ Trẻ và Vigh Károly, cũng như vì hoàn cảnh kết nạp Đảng Xã hội Dân chủ Độc lập lại đặt ra vấn đề về tiếp tục duy trì Bàn tròn Đối lập hay không, cũng như các thiếu sót của quy chế hoạt động của nó.

7/2/1990

Tại cuộc họp Bàn tròn Đối lập những người có mặt đã biểu quyết duy trì Bàn tròn Đối lập, với phiếu chống của Đảng Nhân dân và phiếu trắng của Liên minh Dân chủ Trẻ. Còn các chủ đề nổi lên (số phận của các tài liệu Bàn tròn Đối lập, cách hiểu về đồng thuận trong quá trình quyết định) được hoãn sang kì họp tiếp sẽ thảo luận.

28/2/1990

Trong cuộc họp Bàn tròn Đối lập đại diện của Liên minh Những người Dân chủ Tự do và Liên minh Dân chủ Trẻ kiến nghị để các đảng truy cập ngay đến các tư liệu văn bản và sử dụng tự do. Thay mặt Diễn đàn Dân chủ Szabad György ngược lại đại diện cho lập trường rằng, các tư liệu có thể được công bố chỉ với sự cộng tác của một ban biên tập chung và tuân thủ các quy tắc trích dẫn nguồn. Những người tham dự bác bỏ kiến nghị của Liên minh Những người Dân chủ Tự do, theo đó đến khi thành lập chính phủ mới các đảng đưa ra danh sách ứng cử toàn quốc tạo thành Bàn tròn Đối lập. Trên cơ sở đề xuất bằng văn bản của Liên minh Dân chủ cuộc họp thảo luận nội quy hoạt động của Bàn tròn Đối lập. Không có sự thống nhất giữa các đảng về vấn đề kỉ niệm ngày 15-3.

1/3/1990

Quốc hội thông qua sửa đổi hiến pháp nữa (luật XVL năm 1990) quy định bầu cử trực tiếp tổng thống.

5/3/1990

Tại nhà Quốc hội đại diện 12 đảng có đưa ra danh sách ứng cử toàn quốc đã hội đàm với sự tham gia của tổng thống lâm thời, chủ tịch Quốc hội, thủ tướng và các nhà lãnh đạo nhà nước khác.

13/3/1990

Cuộc họp Bàn tròn Đối lập bị bỏ, bởi vì chỉ có đại diện của bốn tổ chức có mặt.

25/3/1990

Trong vòng đầu bầu cử Quốc hội, trong số 176 khu vực bầu cử cá nhân chỉ trong 5 khu vực đã có kết quả ngã ngũ về số ghế bầu. Trong các cuộc bầu cử theo danh sách đứng ở vị trí thứ nhất là Diễn đàn Dân chủ (24,73%), tiếp đến là Liên minh Dân chủ Tự do (21,39%), Đảng Tiểu chủ Độc lập (11,73%), Đảng XHCN (10,89%). Số phiếu của Liên minh Dân chủ Trẻ là 8,95%, của Đảng Nhân dân Dân chủ Thiên chúa giáo là 6,64%. Đảng CNXHCN (3,68%), Đảng Xã hội Dân chủ (3,55%), Liên minh Nông nghiệp (3,13%), Đảng các nhà Doanh nghiệp (1,89%), Liên minh Bầu cử Yêu nước (1,87%) và Đảng nhân dân (0,75%) không đạt được giá trị ngưỡng (là 4%).

27/3/1990

Những người tham dự cuộc họp Bàn tròn Đối lập khẳng định rằng hoạt động của họ duy trì đến phiên họp thành lập của Quốc hội mới.

8/4/1990

Trong các cuộc bầu cử vòng thứ hai hầu như toàn bộ số ghế cá nhân đã ngã ngũ. Trong các cuộc bầu cử Diễn đàn Dân chủ được 165, Liên minh Dân chủ Tự do được 94, Đảng tiểu chủ Độc lập được 44, Đảng XHCN được 33, Liên minh Dân chủ Trẻ được 22 và Đảng Nhân dân Dân chủ Thiên chúa giáo được 21 ghế.

27/4/1990

Phiên họp kết thúc của Bàn tròn Đối lập quyết định về việc thu thập các tư liệu của các cuộc đàm phán, về lưu trữ chúng và các điều kiện về khả năng nghiên cứu chúng.

29/4/1990

Diễn đàn Dân chủ và Liên minh Dân chủ Tự do ký thoả ước về các vấn đề pháp luật liên quan đến sự ổn định của các định chế dân chủ và tính có thể điều hành được của đất nước. Lãnh đạo hai đảng thống nhất rằng, sau khi Quốc hội họp thành lập trong thời gian ngắn nhất có thể sẽ thông qua dự thảo sửa đổi hiến pháp chi tiết được nêu trong thoả ước; ngoài ra đã thoả thuận về nhân sự cho chức vụ tổng thống, chủ tịch và phó chủ tịch thứ nhất của Quốc hội.

2/5/1990

Quốc hội mới đã họp phiên thành lập.

23/5/1990

Quốc hội thông qua chương trình của chính phủ, với sự lãnh đạo của thủ tướng Antall József đã hình thành và đi vào hoạt động Chính phủ liên hiệp gồm ba đảng là Diễn đàn Dân chủ Hungary, Đảng Tiểu chủ Độc lập và Đảng Nhân dân Dân chủ Thiên chúa giáo.

CHỈ MỤC

- Aczél György 7
Ádám Antal 155
Aggod József 24
an ninh quốc gia 50, 142
Anders Björck 153
Antall József 14, 23, 82, 83, 91,
93, 96, 101, 126, 134, 137,
145, 147, 160
Ba Lan 4, 11
Bácskai Sándor 23
Bálint Attila 24
Bàn tròn Dân tộc 1, 2, 8, 10, 16, 17,
23, 42, 73, 114, 115, 117, 132,
135, 146, 148, 151, 153
Bàn tròn Đối lập 5, 8, 9, 10, 11,
12, 13, 16, 17, 19, 21, 23, 32,
35, 42, 48, 51, 58, 59, 60, 61,
66, 67, 69, 72, 77, 82, 83, 85,
87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 98,
100, 101, 105, 106, 107, 108,
109, 110, 111, 112, 113, 114,
115, 116, 117, 118, 119, 120,
121, 122, 123, 124, 125, 126,
127, 128, 129, 130, 131, 132,
133, 134, 135, 137, 138, 139,
140, 141, 142, 143, 144, 145,
146, 147, 148, 149, 150, 151,
152, 153, 154, 155, 156, 157,
158, 159, 160
Baranyai Tibor 22, 23, 101
Bên Đàm phán thứ Ba 24
Berényi Ferenc 22, 24, 102
Bogdán Tibor 157
Boldvai László 24
Borisz Sztukalin 126, 132
Boross Imre 23, 101, 134
Budzsákliá Mátyás 133
Bugár Nándor 79, 102
Cách mạng tư sản Hungary
3
cải cách sở hữu 30, 44, 60, 66,
128, 141
cạnh tranh 33, 39, 44, 46, 56,
57, 60, 129, 135, 144, 152
Charta 77 5
chế độ Quân chủ Áo-Hung³
chiến dịch tranh cử 100,
122, 123, 129, 142, 145, 151
chiến tranh thế giới lần thứ hai
4, 84
chiến tranh thế giới lần thứ nhất
3, 6
Csillag László 24
Csomós Gyula 23
dân quyền 8, 18, 24, 34, 74,
75, 86, 94, 113
Deák Ferenc 25, 31
Diễn đàn Dân chủ Hungary
5, 12, 14, 19, 21, 23, 84,
101, 103, 104, 105, 155, 160
Diễn đàn Luật gia Độc lập 5, 105,
106, 156, 157, 158
Domonkos István 23
Drucker György 24
Duschek Lajosné 24
đa nguyên 11, 46
đa nguyên xã hội chủ nghĩa
11
đại hội XX của ĐCSLX 6
đàm phán kinh tế 11, 60, 61, 69, 81,
115, 119, 139
Đảng cầm quyền 6
Đảng Công nhân Xã hội Chủ nghĩa
4, 5, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14,
15, 17, 19, 21, 23, 26, 27, 29,
30, 31, 32, 37, 42, 45, 46, 47,
51, 54, 55, 60, 61, 65, 66, 72,
74, 75, 76, 77, 82, 83, 87, 88,
89, 90, 93, 94, 95, 96, 98, 100,
101, 103, 104, 105, 106, 107,
108, 109, 110, 111, 112, 113,
114, 115, 116, 117, 118, 120,
121, 122, 123, 124, 125, 126,
127, 128, 129, 130, 131, 133,

- 134, 135, 136, 137, 138, 139,
140, 141, 143, 144, 146, 147,
148, 149, 150, 151, 159
- Đảng cộng sản 15
- Đảng Cộng sản Liên Xô 6
- Đảng Nhân dân Dân chủ Thiên
chúa giáo 5, 12, 14, 19, 21,
23, 101, 113, 126, 134, 138,
147, 158, 159, 160
- Đảng Nhân dân Hungary 6, 12,
19, 21, 23, 84, 101, 105, 125
- Đảng Tiểu chủ-, Thợ đầu- và Tư
sản Độc lập 19, 21, 101
- Đảng Xã hội Chủ nghĩa 151
- Đảng Xã hội Dân chủ nước
Hungary 6, 19, 22, 84, 102
- độc quyền 4, 6, 9, 15, 44, 46,
49, 56, 60, 61, 68, 105, 123,
129, 131, 144, 150, 154
- đông Đức 11
- đồng thuận 9, 12, 13, 17, 19,
21, 27, 30, 38, 41, 46, 62, 63,
74, 75, 83, 84, 105, 124, 125,
131, 133, 135, 136, 140, 142,
144, 146, 149, 15
- Fazekas Sándorné 24
- Fejti György 21, 23, 105, 108,
124, 126
- Fodor Gábor 23
- Fonyódi Ilona 23
- Für Lajos 23
- Füzessy Tibor 23, 101, 153
- George Bush 114, 120
- Grósz Károly 7, 23, 26, 32, 114
- Gyurcsány Ferenc 22
- Hajdu Attila 24
- hãng thông tấn MTI 151, 154
- Hardi Péter 21, 23
- Hiến pháp, sửa đổi 81, 98
- Hiệp ước Varsawa 7
- Hoạt động đối lập 4
- Hội đồng Bộ trưởng 98, 100,
127, 155, 156
- Hội đồng Toàn quốc các Công đoàn
10, 18, 19, 22, 24, 102,
106, 138
- Hội đồng Toàn quốc Phụ nữ
Hungary 10, 18, 19, 22,
102
- Hội Hữu nghị Bajesy-Zsilinszky
Endre 5, 12, 21, 101
- Hội Münnich Ferenc 10, 18,
19, 22, 24, 102, 104, 113
- hợp tác xã 44, 59, 111, 124,
128, 142, 150
- Horn Gyula 117
- Horváth Lajos 73
- Huszár István 24
- Ispánovics Márton 24
- István Lajos 24
- Kádár János 4, 7
- Kemény Csaba 22, 24, 102
- Kerekes Imre 22
- Kerényi Imre 22, 23
- Keresztes Sándor 23
- khoan dung 36, 47, 62, 64
- khủng hoảng xã hội và kinh tế
44
- Kiểm toán Nhà nước 139,
140, 141, 143, 145, 148, 153
- Kilényi Géza 130, 132, 155
- Kónya Imre 23, 32, 35, 106,
114, 156
- Kónya László 23, 101
- Kósáné Kovács Magda 22, 24
- Kossuth Lajos 74, 78, 108, 152
- Kövér László 21, 23, 88, 96,
147
- Kukorelli István 22, 24, 35, 41, 51,
54, 67, 114, 115, 134
- Lakitelek, các cuộc gặp ở 5, 7
- Lezsák Sándor 5
- Liên đoàn Dân chủ các Công đoàn
Độc lập 6, 12, 19, 22, 89,
90, 138, 146, 147, 157
- Liên hiệp Lựa chọn Cảnh Tà
10, 17, 19, 22, 24, 102
- Liên minh Dân chủ Trẻ 5, 12,
14, 19, 21, 101, 105, 119, 128,
138, 143, 145, 146, 147, 149,
155, 157, 158, 159, 160

- Liên minh Những người Dân chủ
Tự do 5, 12, 19, 22, 84,
87, 88, 89, 91, 94, 95, 102,
104, 105, 134, 138, 143, 145,
146, 147, 155, 157, 158
- Liên minh Những người Kháng
chiến và Chống phát xít
10, 18, 19, 22, 102
- Liên minh Thanh niên Dân chủ
Hungary 17, 19, 22, 24,
102
- Liên Xô 7, 48, 126, 132
- loại trừ các giải pháp bạo lực
43, 118
- loại trừ tư cách đảng viên 121, 133
- Luật báo chí 122, 134, 138,
143, 155, 157
- Lực lượng tự vệ công nhân
12, 13, 34, 50, 87, 88, 89, 96,
100, 123, 132, 143, 145, 147,
148, 151, 152, 156
- Mark Palmer 114, 116
- Márton János 23
- Mặt trận Tháng Ba Mới 7, 103,
106
- Mặt trận Tổ quốc 10, 17, 19, 22, 24,
102, 106, 110, 112, 113
- Mécs Imre 23
- Medgyessy Péter 111, 112, 126,
144
- Monor, cuộc gặp gỡ 5
- Morvay László 23
- Nagy Imre 6, 24, 25, 42, 70,
71, 79, 83, 92, 102, 114
- Németh Miklós 7, 109, 116
- Nền cộng hoà thứ ba 13, 14
- ngân sách 21, 44, 57, 59, 62,
100, 117, 123, 127, 143, 148,
153
- nhà nước pháp quyền 8, 17,
27, 29, 37, 38, 46, 47, 48, 52,
55, 74, 75, 76, 77, 98, 99, 141
- ombudsman, định chế người bảo hộ
quyền công dân 96, 118,
120, 131, 134, 146, 148
- Orbán Viktor 23
- Pallagi Ferenc 142
- Pozsgay Imre 5, 7, 13, 23, 45,
48, 51, 65, 67, 82, 93, 96, 101,
115, 116, 126, 132, 134, 138,
144, 146, 151
- Prepeliczay István 23, 101
- Quá độ dân chủ 9, 15, 18, 25, 88
- Quá độ hoà bình 11, 13, 26, 30,
32, 33, 40, 48, 54, 55, 58, 59,
73, 74, 75, 78, 79, 80, 81, 85,
87, 89, 95, 96, 98, 99, 100,
101
- Quá độ, thời kì 14, 85, 94, 95, 99,
118, 119, 120, 121, 125, 129,
147
- quy tắc đạo đức 53, 100, 118, 140,
156, 157, 158
- quyền bầu cử 3, 4, 11, 30, 43,
85, 87, 92
- Rabi Béla 24
- Radio Hungary 133, 148, 151
- Rákosi Mátyás 4, 6
- Révész András 23
- Sárközi Sándor 24, 102
- Solt Pál 154, 155
- Sólyom László 21, 107, 153, 155
- Soóné Dobos Mária 22, 24
- Stalin 6
- Szabad György 23, 48, 51, 53, 65,
67, 69, 71, 77, 80, 91, 101,
115, 145, 158
- Szakolczai György 21, 23
- Széchy András 24
- Szűrös Mátyás 14, 23, 24, 32,
35, 41, 42, 48, 49, 51, 54, 58,
61, 64, 65, 67, 69, 70, 71, 73,
114, 115, 116, 152, 157
- Tiếp Khắc 5, 48
- tính công khai 54, 94, 100, 107,
114, 117, 119, 121, 127, 128,
129, 130, 131, 135, 136, 150,
154
- tính vô tư 122, 129
- Toà án Hiến pháp 10, 11, 13, 30,
43, 49, 52, 67, 81, 89, 95, 98,

- 107, 117, 122, 127, 130, 134,
140, 141, 145, 146, 152, 153
- Tölgyessy Péter 22, 77, 82, 83, 86,
87, 89, 91, 93, 95, 96, 107,
147
- tổng thống nước cộng hoà 10, 12,
30, 40, 43, 46, 49, 52, 81, 82,
84, 85, 86, 87, 89, 90, 93, 100,
102, 116, 137
- Tóth András 106
- Trung cầu dân ý 12, 13, 88, 94,
131, 147, 148, 149, 153, 155,
156
- Truyền hình Hungary 13, 26,
112, 120, 138, 141, 147, 151,
155
- Túrós András 142
- Varga Csaba 21, 23, 101, 128
- Varjas András 24
- Vigh Károly 24, 101, 157, 158
- Zétényi Zsolt 21, 24, 101
- Zlinszky János 153, 155